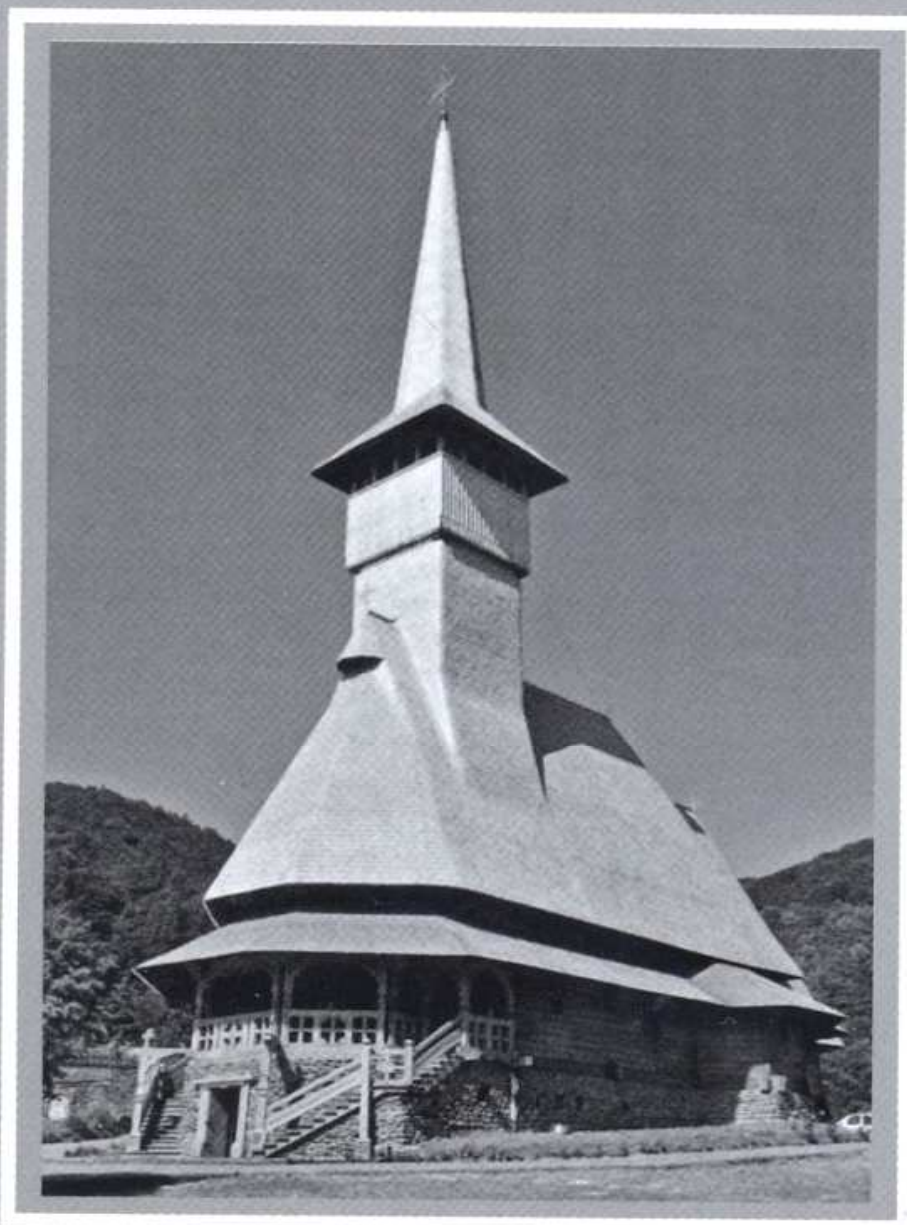

UNIVERSITATEA TEHNICĂ DIN CLUJ-NAPOCA
CENTRUL UNIVERSITAR NORD din BAIA MARE
FACULTATEA DE LITERE
DOMENIUL DE TEOLOGIE ORTODOXĂ

ORTODOXIA maramureșeană

SERIE NOUĂ
Anul XVII Nr. 17 / 2012
Editura Centrului Universitar Nord, Baia Mare

ORTODOXIA
maramureșeană

Nr. 17 / 2012

**UNIVERSITATEA TEHNICĂ DIN CLUJ-NAPOCA
CENTRUL UNIVERSITAR NORD din BAIJA MARE
FACULTATEA DE LITERE
DEPARTAMENTUL DE
ȘTIINȚE SOCIO-UMANE, TEOLOGIE, ARTE
DOMENIUL DE TEOLOGIE ORTODOXĂ**

ORTODOXIA **maramureșeană**

SERIE NOUĂ, Anul XVII • Nr. 17, 2012
Editura Centrului Universitar Nord, Baia Mare
ISSN: 1453-7370

Coperta I: Biserica mănăstirii Bârsana.,
cu hramul „Soborul Sfinților Apostoli”,
târnosită de Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul României, 30 iunie 2012.

COLEGIUL EDITORIAL / ADVISORY BOARD

PREȘEDINTE / CHAIR

Dr. h.c. Î. P.S. **JUSTINIAN CHIRA**,
Arhiepiscopul Maramureșului și Sătmarului

VICEPREȘEDINTE / VICE-CHAIRS

P.S. **JUSTIN HODEA SIGHETEANUL**,
Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului

MEMBRI / MEMBERS

Pr. Prof. dr. **Theodor DAMIAN**, Președintele Institutului Român de Teologie și
Spiritualitate Ortodoxă din New York, (New York, SUA)
Pr. prof. dr. **John Antony Mc GUCKIN**, Universitatea Columbia din New York (New
York, SUA),
Pr. prof. dr. **Ioan CHIRILĂ**, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca
(ROMÂNIA), Pr. prof. dr. **Valer BEL**, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca
(ROMÂNIA), Prof. dr. **Nuțu ROȘCA** (Sighetu Marmăției, ROMÂNIA).

COMITETUL DE REDACȚIE / EDITORIAL BOARD

REDACTOR-ȘEF / EDITOR IN CHIEF

Pr. Conf. univ. dr. **Adrian Gh. PAUL**

REDACTORI / EDITORS

Pr. conf. univ. dr. **Ștefan POMIAN**, Pr. lect. univ. dr. **Dorinel DANI**,
Pr. lect. univ. dr. **Teofil STAN**, Pr. dr. **Cristian ȘTEFAN**,
Pr. dr. **Vasile AUGUSTIN**, Pr. lect. univ. dr. **Marius NECHITA**,
Asist. univ. dr. **Valerian MARIAN**, Ierom. dr. **Macarie MOTOĞNA**,
Ierom. dr. **Timotei BEL**, Pr. dr. **Cristian BOLOȘ**, Pr. dr. **Marius I. SABOU**,
Asist. univ. drd. **Eusebiu BORCA**, Pr. drd. **Claudiu POP**,
Pr. drd. **Petrică COVACIU**, Pr. **Florin HOBAN**, Prof. **Mioara ȘTEFAN**.

SECRETAR DE REDACȚIE / ASSISTENT EDITOR

Pr. Lect. univ. dr. **Vasile BORCA**

UNIVERSITATEA TEHNICĂ DIN CLUJ-NAPOCA
CENTRUL UNIVERSITAR NORD din BAIIA MARE
FACULTATEA DE LITERE
DEPARTAMENTUL DE
ȘTIINȚE SOCIO-UMANE, TEOLOGIE, ARTE
DOMENIUL DE TEOLOGIE ORTODOXĂ

ORTODOXIA
maramureșeană

Anul XVII, nr. 17, 2012

2012 CENTRUL UNIVERSITAR NORD din BAIJA MARE

Toate drepturile rezervate
editurii și comitetului de redacție al Domeniului de Teologie Ortodoxă

Editura Centrului Universitar Nord este acreditată de C.N.C.S.I.S. -cod 22
*(Consiliul Național al Cercetării Științifice
din Învățământul Superior)*
Pagina web a CNCSIS: www.cncsis.ro

Toate drepturile rezervate. Tipărit în România. Nici o parte din această lucrare
nu poate fi reprodusă sub nici o formă, prin nici un mijloc mecanic sau electronic,
sau stocată într-o bază de date fără acordul prealabil, în scris, al comitetului de redacție.

All rights reserved. Printed in Romania. No parts of this publication may be
reproduced or distributed in any form or by any means, or stored in a data base or retrieval system,
without the prior written permission of the Redactions comitets.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Departamentul de Științe Socio-umane, Teologie, Arte
Domeniul de cercetare *Teologie Ortodoxă*

Adresa / Editorial Office: Str. CRIȘAN, Nr. 5-7; Baia Mare, Jud. Maramureș

Pagina web a Domeniului: <http://tas.ubm.ro>
Tel: **004.(0)262.430.856; 0742.516530**

E-mail: adi_paulbm@yahoo.com
pr.adrianpaul@gmail.com

Tehnoredactare: ADRIAN GH. PAUL
Culegere text: ADRIAN GH. PAUL, VASILE BORCA

Director editură: Mircea FARCAȘ
Design copertă: Emil DANCIU

Tiparul executat la
S.C. Kumar Print S.R.L. Baia Mare
Str. Mărgeanului 3D, Tel: 0262-274947

CUPRINS

I. EDITORIAL

- Drd. Stelian GOMBOȘ**, Vorbirea despre Biserică între curs și discurs sau
a cuvânta, într-un duh creștinesc, despre *Catedrala*
Mântuirii Neamului Românesc.....9

II. CRONICA EPARHIALĂ ȘI UNIVERSITARĂ –2012

1. *Spicuiuri din cronica eparhială, universitară și culturală baimăreană 2012* ...19
2. *Cadrele didactice universitare de conducere* 48
3. *Cadrele didactice titulare și asociate ale*
Domeniului de Teologie Ortodoxă 49
4. *Licențiații în Teologie ortodoxă pastorală 2012* 49
5. *Licențiații în Teologie ortodoxă didactică 2012* 50
6. *Absolvenții cursurilor postuniversitare de Masterat 2012* 51
7. *Studenții specializării T.O.P. 2012-2013*.....51
8. *Studenții specializării T.O.D. 2012-2013* 54
9. *Studenții masteranți –Teologie creștină*
și spiritualitate europeană 2012-2013. 56

III. EVENIMENTE & ACTUALITĂȚI

1. *Mesajul Prea Fericitului Părinte DANIEL –Patriarhul BOR* adresat
elevilor, părinților și profesorilor, cu ocazia începerii
anului școlar 2012-2013 61
2. *Popas aniversar octogenar –Prof. dr. Nuțu ROȘCA* 63
3. *La Mulți și Fericiți Ani, Mult Stimate Domnule Profesor Nuțu Roșca* 65
4. *Adresă –Către Consiliul Local al Municipiului Sighetu Marmăției* 67
5. Pr. lect. dr. Vasile BORCA, *Obstacole în calea reînfințării Episcopiei*
Maramureșului din perioada interbelică 69
6. Monahia Justiniana SABADĂȘ, *O jumătate de mileniu de la urcarea*
pe tronul Țării Românești a Sfântului Voievod Neagoe Basarab 77
7. Pr. conf. dr. Adrian Gh. PAUL, *Al V-lea Congres Național al*
Facultăților de Teologie Ortodoxă din România 89
8. Arhim. dr. Macarie MOTOĞNA, *Centenar Nicolae Steihardt* 97
9. Pr. dr. Cristian ȘTEFAN, *Fericirea mărturisirii lui Hristos* 99
10. Pr. lect. dr. Vasile BORCA, *Pastoralele I.P.S Justinian* 105

IV. PROBLEME ÎN ACTUALITATE:

ANUL OMAGIAL 2012 – TAINA SFÂNTULUI MASLU ȘI AL ÎNGRIJIRII BOLNAVILOR

1. Pr. conf. univ. dr. Adrian Gh. PAUL, *Taina Sfântului Maslu –mijloc*
de tămăduire sufletească și trupească 111
2. Pr. lect. univ. dr. Marius NECHITA, *Modalități de implicare a Bisericii*
în asistarea și îngrijirea bolnavilor 127
3. Asist. univ. drd. Eusebiu BORCA, *Boala –cauză a păcatului. Semnificațiile*

Ortodoxia maramureșeană Anul XVII, Nr. 17 / 2012

spirituale ale leprei în Omiliile lui Origen la Cartea Leviticului 135

V. CENTENAR NICOLAE STEINHARDT – MONAHUL DE LA ROHIA

1. Mesajul Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Patriarhul României 159
2. Î.P.S. Andrei, *Eu m-am născut în lume să dărui, să mă dărui, orișicând și orișicui –Mesaj arhieresc* 163
3. Jurnalul eroismului și al sfințeniei 170
4. Camera 18. Detenția la Jilava. *Începutul fericirii* 177
5. Rohia –eternizarea fericirii 187
6. P.S. Justin Sigheteanul, *Monahul Nicolae Delarohia –Cărturarul mărturisitor* 201
7. Î.P.S. Justinian Chira, „*Iată un israelitean în care nu este vicleșug*” 209

VI. EVENIMENTE DE EXCEPȚIE ÎN EPISCOPIA ORTODOXĂ A MARAMUREȘULUI ȘI SĂTMARULUI

A. MARAMUREȘUL –VATRĂ PĂSTRĂTOARE A SPIRITUALITĂȚII ORTODOXE

1. Primirea Patriarhului României 227
2. La poarta Maramureșului voievodal 233
3. Preafericitul Părinte Patriarh Daniel la Bârsana 235
4. Sfințirea noii biserici de la Mănăstirea Bârsana 237
5. Sfânta Liturghie oficiată de Patriarhul României la Mănăstirea Bârsana 251

B. POPASURI ÎN ȚARA MARAMUREȘULUI

1. La Memorialul de la Sighetu Marmăției 263
2. La biserica ucrainiană din Sighetu Marmăției 265
3. La Palatul episcopal din Sighet 269
4. La Mănăstirea Săpânța Peri 275

C. PATRIARHUL ROMÂNIEI PE PLAIURILE SĂTMĂRENE

1. Primirea în Țara Oașului 278
2. Binecuvântarea noului sediu al Protopopiatului Oaș 281
3. Sfințirea Catedralei din Negrești-Oaș 285
4. Sfânta Liturghie arhierescă 291
5. Prima vizită patriarhală în municipiul Satu Mare 305

I. EDITORIAL

**Vorbirea despre Biserică între curs și discurs
sau a cuvânta, într-un duh creștinesc,
despre Catedrala Mântuirii Neamului Românesc**

Vorbind despre Biserică și în Biserică – despre rolul și importanța Ei, am ajuns la multe definiții ce i se dau Bisericii, cu alte cuvinte am ajuns la o teoretizare, la o nuanțare a detaliilor... Nu știu, în schimb, în ce măsură, împlinim în practică cunoștințele teoretice pe care le cunoaștem despre Biserică și dacă le împlinim în Biserică – acolo unde le este locul și rostul!... Și din cauza acestei stări de fapt există o tensiune: între real și ireal, între istorie și Împărăția Lui Dumnezeu. Sau, mai concret, între idealul creștin: care este viața în Iisus Hristos și viața pământească pe care o ducem cu toții. Rezolvarea acestei antinomii, contradicții nu implică numai acțiunea umană ci și divină. Prin el, omul, a realizat prea puțin în planul sensului și a destinului său. Când singur vrea să se autodivinizeze, să se facă înger de fapt el ajunge fiară.

Omus secundus deus – maximă iluministă și marxistă – este concretizarea acestei căderi. Căutând singur paradisul desăvârșirii a aflat iadul dezumanizării. Tensiunea nu se poate rezolva în sine ci numai în Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Iar mântuirea noastră se realizează așezându-se sub Revelație, nu deasupra ei. Omul căzut refuză Revelația, el pune condiție Revelației, erezia, produsul subiectivismului demonic, face ce vrea cu Revelația și transmiterea ei prin Biserică. Ei uită că natura Revelației, nu este o sumă de propoziții, de informații, iar înțelegerea mântuirii nu este una gnostică, teoretică.

Se uită că religia creștină nu este rodul căutării omului ci este istoria căutării omului de către Dumnezeu. În Revelație, în această căutare și descoperire, Dumnezeu nu comunică numai adevărul despre El, ci se deschide El Însuși și ne arată condițiile mântuirii în El. Unirea omului cu Dumnezeu este scopul Revelației, deci umanul este uman numai în Dumnezeu. Această înfiere a noastră în Hristos se realizează în Biserică. Acesta e mesajul Ortodoxiei și puterea ei unică: accesul la duhul înfierii.

Ereziile caută a-și acomoda lor lucrurile Lui Iisus Hristos, patimile, învierea și chiar trimiterea Duhului Sfânt. Dar se uită, în întunericul ce-i cuprind, că Iisus Hristos este însuși *Ομεγα αποστολος του Θεου* - marele trimis al Tatălui, după expresia Sfântul Grigorie Palama. Căci El Spune: „*N-am venit să fac voia Mea ci voia Tatălui Meu, care este în ceruri*”. Așadar, cine trimite, cine alege, cine este trimisul? Tatăl trimite pe Duhul: „*Cine vă primește pe voi, pe Mine mă primește și cine Mă primește pe Mine, primește pe Cele ce M-a trimis pe Mine*”. (Matei 11,40) „*Și Eu voi ruga pe Tatăl și*

alt Mângâietor vă va da vouă ca să fie cu voi în veac” (Ioan 14,16). Sfânta Treime este misionară prin însăși trimiterea ei.

Modurile de existență a Lui Dumnezeu se comunică Bisericii, Ea este aleasa și Ea este plină de Treime, spune Sfântul Vasile cel Mare: Ea este aleasa și ea trimite. Sfânta Treime este baza, modul structurii funcțiilor Bisericii. Taina coborârii Sfintei Treimi și taina urcării omului la Ea este esența adevărului, concretizat în această realitate divino-umană care este Biserica. A fi creștin, a fi în Biserică înseamnă a fi în Sfânta Treime. Unirea se face prin Sfântul Botez, În Biserică nu în afară de Biserică, după principiul paulin: Nu ne propovăduim pe noi înșine. Orice propovăduire care rupe pe Iisus Hristos de Treime, de Biserică, face din Ea o simplă învățătură umană.

Mântuirea în Biserică este intrarea în comuniune cu Sfânta Treime căci Ea, Biserica este locul și spațiul manifestării Sfântului Treimi. Iar Biserica se manifestă în Sfânta Treime, în care se află nuanțele persoanelor: a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh. (*Tainele inițierii*) De aceea cea mai mică biserică devine Ierusalimul ceresc. Iisus Hristos ne mântuie nu în primul prin învățatura Lui ci în prin Persoana Sa, care a zis: *Eu sunt pâinea vieții* (Ioan 6,35). De aici rezultă inseparabilitatea operei și învățaturii Lui Hristos de Persoana Sa, și acesta este un principiu dogmatic. Domnul Iisus Hristos nu a venit să ne dea numai o gnoză, o cunoștință, un cod moral, sau anumite mistere esoterice, El este prezent în Biserică prin Sfintele Taine. Și de aici rezultă aspectul ființial al mântuirii: El ni se dă cu viața Lui, iar mântuirea: este viața noastră în Sfânta Treime după cum Sf. Ap. și Ev. Ioan ține să consemneze în cap. 17. Morala se identifică cu persoana lui Iisus Hristos. La fel Revelația nu e o sumă de propoziții sau de doctrine, ea este persoana lui Iisus Hristos, este viața Sfintei Treimi. Dar acestea sunt în Biserică, ruperea omului de Dumnezeu și de dragostea Lui, prin erezie, este un „pustiu de bine”. *„Ei uită că ascultarea și smerenia este modul existenței în sânul Sfintei Treimi”*, după cum spune Sfântul Siluan Athonitul. Ei uită că Iisus Hristos „trăiește în eternitate în stare de Fiu”, adică de ascultare.

Nu se poate reduce creștinismul la un simplu moralism sau doctrinalism, acestea sunt metode ale misionarismului neoprotestant. Trebuie să înțelegi, să cauți, să afli că dogma nu este doctrinalism iar morala eticism, ci ele, sunt viață, participare la Dumnezeu. Dacă *„Bucuria Tatălui și a Fiului este în Duhul Sfânt”*, spune Sfântul Grigorie Palama, cum tu faci din iconomia lor în Biserică și în Istorie?

După slăvita Sa Înviere, Mântuitorul nostru Iisus Hristos se arată ucenicilor și le spune: Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Și puțin mai târziu: *„Și iată Eu sunt cu voi în toate zilele până la sfârșitul veacului”*. (Matei 28, 19-20). Expresia “toate” arată natura și porunca misiunii. Misiunea se realizează pe baza scripturii și a tradiției liturgice și patristice, căci Iisus Hristos Însuși a

zis: „*Iar când va veni Acela, Duhul Adevărului, vă va călăuzi la tot adevărul*” (Ioan 16,13). Conștiința misiunii trebuie lărgită, iar misiunea Bisericii nu a înțeles alegerea ca supremație.

Dumnezeu te alege, nu ca să te înalțe, ci ca să te coboare, prin slujire. Arhiereul, Preotul, Diaconul, crediciosul sunt robii lui Dumnezeu. (Ep. Romani - 9,10,11). Este de luat aminte: Orice dezlegare se face pentru ceilalți, Iisus Hristos și-a dat viața pentru toți, suntem aleși, pentru a fi la dispoziția tuturor. În creștinism, alegerea este universală, ucenicii au fost trimiși la toate neamurile. Epistola către Efeseni: este cartea eclesiologică a Bisericii. Prin opera Sa Iisus Hristos recapitulează totul, concentrează totul sub un singur cap: El, și aceasta este marea taină că: „*păgânii sunt împreună cu noi martori ai aceleași făgăduințe*”. Domnul nostru Iisus Hristos rupe peretele vrajbei dintre Israel și păgâni. Aceasta este misiunea Bisericii, marele mister: ea împacă totul și ceea ce este pe orizontal și pe vertical. Misiunea sa este a chemării, a slujirii și împăcării. Referințe speciale avem la Sf. Ap. și Ev. Matei – cap.10 și Luca – cap. 9 din ele rezultă legătura indisolubilă dintre evanghelizare și slujire, Biserica făcând prezentă, ca activitate mântuitoare, prezența lui Iisus Hristos în lume și în Istorie.

Pe lângă Sfintele Taine (căci astfel avem legătura cu Mântuitorul Iisus Hristos), trebuie să se înțeleagă că acest trup al Bisericii este și organizat după concepția paulină, din Epistola către Efeseni. Ortodoxia și Biserica Romano-catolică au o înțelegere bisericească, eclesială, a credinței, deci obiectivă, ca realizare și plenitudine a lui Hristos. Denominațiunile creștine, ereziile istorice înțeleg individualist credința. Se uită, sau nu se înțelege că Biserica poate fi contestată nu numai secularistic (sociologic, ideologii ateiste) ci din interiorul ei, de natură creștină.

Biserica și Iisus Hristos sunt o unitate indisolubilă. Istoria misiunii se identifică cu istoria Bisericii. Istoria ei este relația Lui Dumnezeu cu semenii și invers. Neavând o istorie a misiunii, nu ai o istorie a Bisericii, și atunci, ești doar o simplă adunare, un grup de oameni, o apariție meteoritică, stelară pe scena istoriei și a teologiei. Trebuie să iei aminte, la fel și noi! Relația umanității cu Dumnezeu se înțelege ca realitate istorico – teandrică și sinergetică.

Dar mărturisirea în istorie este incomodă pentru societatea bazată pe minciună, înșelăciune și violență. A mărturisi pe Dumnezeu înseamnă a declara război pe viață și pe moarte cu diavolul, a nu mărturisi înseamnă a avea pace cu acesta. Dacă în perioada persecuțiilor, creștinismul era prigonit fiind în afara societății, astăzi se constată o ieșire acesteia din creștinism spre puncte centrifuge ale autoumanizării.

Vocea profetică a Bisericii se aude în istorie, căci nu se concepe, ca propovăduind adevărul să nu mustri păcatul. Glasul ei este aidoma cuvintelor scripturii: „*Iată Eu stau la ușă și bat*”... Chemarea ei se îndreaptă către toți, și face acest lucru din ziua Cincizecimii, prin vicisitudinile

istoriei. Glasul ei străbate veacurile, căci mărturisirea credinței creștine îi aparține doar Ei, în acest fel ajungându-se la o relație simfonică dintre Biserica luptătoare și cea triumfătoare...

Vorbind despre Catedrala Mântuirii Neamului Românesc vom spune că ea reprezintă sinteza ethosului creștin-ortodox al poporului român, zidirea ei implicând variate semnificații de la cele duhovnicești - liturgice-teologice până la cele naționale-arhitecturale-sociale. În acest sens zidirea ei se constituie într-un simbol al permanenței sintezei dintre Biserică și Neam, precum și într-o afirmare dinamică a valorilor spirituale și culturale ale poporului român. În imaginea ei se vor regăsi tradiția și modernitatea, universalul și particularul, amprenta inconfundabilă a devenirii istoric-religioase și culturale a poporului român și amprenta năzuințelor spirituale ale acestui popor pentru veacurile ce vor veni.

Este nevoie de un asemenea efort spiritual și material pentru a da viața sacră unui spațiu care va folosi nemijlocit nu numai unui popor aflat în rugăciune, ci și unui popor chemat să-și afirme mereu identitatea, verticalitatea și măiestria, precum și fidelitatea față de năzuințele înaintașilor care doreau cu ardoare zidirea unui asemenea locaș. Comuniune a oamenilor cu Iisus Hristos și întreolaltă, legătură între generații, punte între eclesial, cultural și social, deschidere responsabilă spre istoria și spiritualitatea poporului, afirmare a identității și a permanenței creștinismului ortodox pe aceste meleaguri, simbol al unității spirituale a poporului român, spațiu viu al afirmării valorilor Evangheliei lui Iisus Hristos într-o lume secularizată și globalizată, *Catedrala Mântuirii Neamului Românesc* rămâne un ideal care trebuie asumat continuu de către fiecare creștin. De ce? Pentru că are menirea cuprinzătoare de a ne aduce aminte, mereu și mereu, într-o lume care renunță cu atâta ușurință la propriile-i rădăcini transcendente, cine suntem. Numai în măsura în care vom conștientiza necesitatea acestei mișcări lăuntrice de asumare dinamică a identității noastre vom reuși să descoperim sensul ultim al acestei zidiri impresionante pe pământ românesc care nu este altul decât cel legat de aspirația spre propășire și mărturisire a credinței neamului. Or, neamul – chiar într-o lume globalizată - ca de altfel fiecare persoană - chiar într-o lume hiper-individualizată - este chemată să conștientizeze că nu-și poate afla sensul profund și ultim al existenței în afara lui Iisus Hristos. *Catedrala* ne arată că menirea ultimă a lumii este dincolo de lume, ea ne indică că locul omului este Biserica și Iisus Hristos este locul omului: în acest adevăr stă „pragul speranței” pentru noi...

Credința ca manifestare a persoanei în comuniune se poate întrupa într-o viziune teologică asupra orânduirii spațiului sacru care teologhisește și exprimă această credință într-o intimă corespondență cu Evanghelia, dogma și experiența Bisericii. Arhitectonica *Catedralei* ne introduce în experiența eclesială a credinței care converge în multiplele ei manifestări spre dimensiunea sacramentală, care, în Euharistie oferă omului unirea maximă

cu Iisus Hristos și totodată pregustarea plină de har și de adevăr a Împărăției ca neînserată zi a opta. Configurația ansamblului arhitectural pune această dimensiune sacramental-liturgică în centru prin simbolistica POTIRULUI, după cum în interiorul acestui centru se ridică maiestuos *Catedrala* a cărei simbolistică gravitează în jurul Pantocratorului Iisus Hristos și a Treimii care cuprinde întreg universul creat, începutul, mijlocul și sfârșitul creației. Statornicia Tradiției Bisericii se împletește constructiv cu dinamica acesteia într-o aspirație spre a cuprinde universalul și particularul într-o sinteză a coborârii iubitoare și mântuitoare a lui Dumnezeu la om și o urcare iubitoare și mântuitoare a omului la Dumnezeu prin Iisus Hristos în Duhul Sfânt. Desigur nu lipsește din ansamblul arhitectural nici dimensiunea eshatologică a creației reprezentată de cele opt turle ca simbol al zilei a opta. În interiorul *Catedralei* ca spațiu sacru, oamenii nu numai vor privi estetica plină de semnificații teologice, duhovnicești și culturale, ci se vor ruga, se vor angaja într-un itinerar spre sfințenie, pregustând taina zilei a opta în Tainele Bisericii și făcând experiența acestei Taine ca și sens profund și esențial al existenței personal-comunitare descoperite deplin în Iisus Hristos.

Asumarea unui asemenea proiect deși se realizează în istorie, depășește pentru fiecare creștin, imediatul cotidian, asemuindu-se cu itinerarul „darului” transformat după cuvintele lui Iisus Hristos în „comoara din ceruri”. De aceea, darul fiecăruia pentru aici, în vederea unei asemenea construcții, va fi „un dar pentru eternitate”. Pentru împlinirea acestui deziderat spiritual care se întinde ca un arc peste generații este nevoie să-i acordăm acestuia un loc în sufletului nostru, loc care va deveni treptat semn al Împărăției și al vieții veșnice, legându-ne totodată de aspirațiile înaintașilor ca la rândul nostru să lăsăm o moștenire cu valoare de simbol național și universal urmașilor. Totodată, pentru împlinirea acestui deziderat spiritual, care deși se săvârșește pe pământ, are rânduiala cetelor îngerești, pentru ca oamenii împreună cu îngerii, creația întregă să doxologască Creatorului ei, este nevoie de o credință vie și dinamică și de o iubire neîndoielnică față de Biserică și Neam.

Biserica este un dar, de aceea să fim fericiți că suntem chemați să fim Biserica lui Dumnezeu, să avem bucuria că aparținem Bisericii Lui. Ea este un dar frumos, în interiorul căreia noi trăim deodată, cu Iisus Hristos, frumusețea negrăită a tainei istoriei neamului nostru și a veșniciei lui. Prin urmare, să fim recunoscători pentru darul Domnului, pentru că „împreună cu Hristos” noi exprimăm experiența de a fi cu toți uniți în numele Lui, experiența de a fi Biserică, manifestată de poporul lui Dumnezeu în jurul Sfintei Treimi...

După această introducere și dezbateri de natură ori de nuanță ecleziologică, vom ajunge la dezbateri propriuzisă: aceea a lămuririi și limpezirii rolului, locului, importanței și necesității construirii Catedralei Mântuirii Neamului Românesc – un proiect deosebit de important și de

curajos pe care actualul întâistătător al Bisericii noastre Ortodoxe Române, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel dorește să-l ducă până la capăt, până la bun sfârșit, având suficiente și eficiente argumente în impunerea și susținerea acestui măreț și nobil demers, câteva din aceste argumente, evocându-le și noi, în cele ce urmează, (și) cu ajutorul comunicatului Biroului de Presă al Patriarhiei Române și al Centrului de Presă „Basilica”, publicat în cotidianul creștin „Lumina” din 01.08.2011; (<http://www.ziarullumina.ro/articole;1680;1;60598;0;De-ce-construim-Catedrala-Mantuirii-Neamului-si-care-este-semnificatia-acesteia.html>)...

1. *Despre necesitatea liturgică a construirii Catedralei Mântuirii Neamului*

Numai cine slujește sau participă la momentele solemne liturgice și la ceremoniile bisericești din actuala Catedrală Patriarhală cunoaște dificultățile pe care le creează *lipsa acută de spațiu în desfășurarea normală a slujbelor religioase*. Actuala Catedrală Patriarhală, construită la mijlocul secolului al XVII-lea (1656 - 1658), a fost inițial biserică mănăstirească, devenită ulterior catedrală mitropolitană în anul 1668, iar din anul 1925, odată cu înființarea Patriarhiei Române, ea servește în mod provizoriu drept Catedrală Patriarhală până la construirea Catedralei Mântuirii Neamului, așa cum se menționează în pisania scrisă deasupra ușii de intrare de patriarhul Miron Cristea, după lucrările de restaurare din anii 1932-1935. Toate catedralele mitropolitane din provinciile românești sunt cu mult mai încăpătoare decât actuala Catedrală patriarhală și oferă clerului și credincioșilor condiții mai bune pentru desfășurarea cultului.

2. *Despre necesitatea Ei publică...*

Potrivit *Legii privind „Libertatea religioasă și regimul general al Cultelor” nr. 489/2006, Cultele sunt persoane juridice de drept privat și utilitate publică* (art. 8, alin. 1). În Catedrala Mântuirii Neamului vor fi organizate *ceremonii religioase cu caracter public-național*, ca de exemplu pomenirea eroilor neamului românesc la sărbătoarea *Înălțării Domnului - Ziua Eroilor* (unul din hramurile viitoarei Catedrale patriarhale) și *a Eroilor din Decembrie 1989* sau slujba de *Te-Deum la Ziua Națională - 1 Decembrie*. În același timp, în Catedrala Mântuirii Neamului se vor desfășura alte ceremonii, *aniversări sau comemorări cu caracter național și internațional*, vor fi primiți oaspeții din străinătate și vor fi organizate evenimente cu semnificație religioasă, congrese, conferințe și alte manifestări ale preoților și tinerilor români din țară și străinătate. Utilitatea publică a viitoarei Catedrale patriarhale va fi evidențiată și de amenajarea spațiului generos de aproape 6 hectare din jurul ei ca parc public, mărind suprafața spațiilor verzi din București.

3. *Simbol al unității dintre lucrarea spirituală și socială a Bisericii*

În ansamblul Catedralei Mântuirii Neamului, *lucrarea spirituală* de ordin liturgic, catehetic și omiletic se va desfășura în unitate și completare cu lucrarea social-culturală - prin Centrul de conferințe și Muzeul

creștinismului românesc -, *social-filantropică* - prin cantina și căminul pentru pelerini -, și *social-medicală* - prin Centrul de diagnostic și tratament -, toate în incinta Catedralei noi.

4. *Simbol al unității dintre generații și al românilor de pretutindeni*

Catedrala Mântuirii Neamului prin stilul arhitectonic tradițional bizantin-românesc va fi reprezentativă pentru credința majorității poporului român. Picturile și mozaicurile viitoarei Catedrale Patriarhale vor include sfinți și lăcașuri de cult reprezentative din toate provinciile românești și chiar ale comunităților de români din afara României.

5. *Despre valoarea Ei de simbol al demnității naționale*

Biserica Ortodoxă Română este astăzi singura între Bisericile Ortodoxe fără o catedrală reprezentativă pentru credința majorității poporului român. În mai multe țări din lume, Catedrala din capitală se numește catedrală națională. De exemplu, *National Cathedral* din Washington este catedrală națională, în care au loc și ceremonii cu valoare de simbol național. De remarcat faptul că în București a fost construit stadionul *Național Arena* cu o capacitate de 55.000 de locuri, din fonduri publice, fără mari proteste în legătură cu oportunitatea acestui obiectiv sportiv național. În schimb, Catedrala Mântuirii Neamului, cu o capacitate de 5.000 de locuri, va fi construită doar parțial din fonduri publice, ceilalți bani fiind din donații ale clerului și credincioșilor ortodocși români din țară și străinătate.

6. *Catedrala Mântuirii Neamului Românesc este complementară școlilor și spitalelor din România*

Noua Catedrală Patriarhală nu poate fi pusă în concurență sau opoziție cu școlile și spitalele din România, așa cum fac cei ostili construirii ei, deoarece ea este complementară acestora. Școlile publice din România sunt concurate și completate de multe școli particulare, apărute după 1990, așa cum spitalele și alte unități medicale de stat sunt concurate și completate de centre medicale private. În schimb, Catedrala Mântuirii Neamului nu poate fi înlocuită de una privată, deoarece Catedrala este un simbol al unei mari comunități în rugăciune, al unui oraș întreg. Biserica este singura școală care nu se finalizează cu examenul de bacalaureat sau cu studiile de doctorat, ci rămâne permanent *o școală spirituală pentru toată viața*, care îndrumă oamenii să caute viața cerească veșnică, încă din timpul vieții lor pământești. În plus, ea este *singurul spital care vindecă pe om de păcate prin iertare și prin cultivarea virtuților* spre a dobândi sănătate sufletească și iubire curată pentru armonia în familie și societate. Așadar, Biserica este școală spirituală și spital duhovnicesc, complementară tuturor școlilor și spitalelor publice.

De aceea, la solicitarea Bisericii, în școlile publice se predă și religia care educă pe copii și tineri în spiritul valorilor perene și eterne, completând astfel disciplinele științifice, iar în spitale sunt prezenți preoți de caritate

care ajută și completează practica medicală științifică, întrucât omul este nu numai trup, ci și suflet. Biserica Ortodoxă Română își desfășoară activitatea și contribuie la viața societății românești în cadrul legal existent și în modul său specific. Când construiește sau repară lăcașuri de cult, ea primește uneori fonduri din bani publici pentru că: a fost deposedată de multe proprietăți în secolul al XIX-lea și în timpul comunismului, membrii ei sunt cei mai numeroși contribuabili la impozitele către stat, deține cele mai multe monumente istorice și de artă care fac parte din patrimoniul național și nu este susținută din fonduri externe. Întrucât lucrările de construire a Catedralei Mântuirii Neamului au început, în prezent se desfășoară, cu aprobarea Sfântului Sinod, o amplă colectă în toate parohiile și mănăstirile din Patriarhia Română, pe bază de chitanțiere special imprimată pentru susținerea financiară a acesteia.

Dacă în majoritatea democrațiilor europene occidentale, inclusiv în cea franceză, Biserica majoritară este susținută, în diferite moduri, din bani publici, și cultele din România pot fi sprijinite parțial din bani publici. În Statele Unite ale Americii, situația este diferită, pentru că acolo bunurile Bisericii nu au fost naționalizate, cum s-a întâmplat în mai multe state europene, care, din acest motiv, au prevăzut măsuri compensatorii pe termen lung.

Catedrala Mântuirii Neamului va completa lucrarea ei spirituală cu activitatea socială (cantină pentru pelerinii săraci, centrul de diagnostic și tratament etc.), ea având astfel o multiplă utilitate publică.

Biserica Ortodoxă Română nu se conduce după sondaje de opinie publică, adică nu se orientează după procente schimbătoare, ci după percepțe religioase statornice. Preocuparea ei principală nu este popularitatea din sondaje, ci conștiința datoriei pastorale și misionare în fața lui Dumnezeu și a credincioșilor pe care-i slujește, indiferent de gradul de democrație al societății în care se află Biserica.

Dialogul Bisericii Ortodoxe Române este mai întâi un dialog viu și concret cu cei care participă constant la viața ei și o ajută efectiv, nu rămân simpli spectatori critici, sceptici sau indiferenți. Biserica noastră nu exclude dialogul cu oameni de alte credințe și convingeri, când aceștia apără sau promovează valori perene, nu doar mode efemere sau atitudini conjuncturale partizane.

7. În concluzie, este mai util și mai demn să construim cu bucurie un spațiu-simbol al comuniunii decât să apărăm cu patimă un vid spiritual!

Acest adevăr este confirmat de mulțimea clericilor și credincioșilor români care deja au început să ofere cu bucurie bănuțul lor pentru Catedrala care reprezintă dorința lor de întărire în credință și de înălțare în demnitate.

În acest fel stând lucrurile, ne minunăm pe zi ce trece văzând câtă dreptate a avut istoricul Gheorghe Brătianu când, scriind o scurtă istorie a românilor, i-a numit pe aceștia „un miracol și o enigmă a istoriei“. Și suntem

Într-adevăr un miracol că ne mai găsim și regăsim pe aici, în ciuda atâtor încercări în care alogenii au vrut să devenim altceva. Suntem deopotrivă o enigmă pentru că, nu de puține ori, ne-am păstrat în starea de latență, ieșind în evidență când și când, fie prin vreun domnitor, fie prin vreo luptă sau prin vreo carte, dar, mai ales prin capacitatea unora dintre noi de a pune piedică celui cu idei bune sau cu inițiative care să ne scoată din starea de latență. Dacă la această „calitate“ mai apare și câte un alogen (care nu are, de fapt, nici un interes să vadă că pe acest spațiu oamenii excelează), mulți dintre noi și în spiritul ospitalității tipic românești, fără simț critic, receptează foarte repede ideile „dezinteresate“ ale acestuia (doar este străin și nu are nici un interes), blocând de cele mai multe ori inițiativele marilor bărbați care vor să ne scoată din anonimat și din interiorul unei culturi care a excelat în miniaturi, broderii, frontispicii de cărți și construirea de odăițe...

Până de curând, în multe din regiunile românești s-a cultivat nu monumentalitatea, ci stilul „odăiță“. Să credem că și sub acest aspect sugerăm ideea că în venele noastre nu curge sânge de roman - care avea simțul monumentalității - ci sânge de dac? Aici, în odăiță, românul și-a mâncat sărmăluța sau fasolea, udată cu un pahar, două-trei, mai multe sau foarte multe de vin sau de țuică. Și atunci, având de-a face cu oameni într-o asemenea stare de euforie, nu mai este de mirare că, de multe ori, străinii au făcut aici ceea ce nu reușeau la ei acasă, spunând despre România că este țara tuturor posibilităților (până și a celor imposibile altundeva).

Capacitatea unor compatrioți de-ai noștri de a fura pălăria celorlalți, adică de a-i păcăli pur și simplu, și a dovedi că mulți dintre noi nu simt cu propria lor inimă și nu cugetă cu propriul lor cap s-a arătat din momentul în care a reapărut în spațiul românesc ideea construirii Catedralei Mântuirii Neamului pusă în circulație în societatea românească în anii 20 ai secolului trecut, de eroii primului Război mondial care au voit ca mormântul ostașului necunoscut, adică al românului anonim care și-a jertfit viața pentru pământul său, să fie într-o asemenea Catedrală, Națională.

Alergia unor alogeni necreștini la tot ceea ce înseamnă edificiu religios creștin pe teritoriul românesc a crescut acum, unindu-se cu o cultură de odăița unora, cu o capacitate a altora de a pune piedici realizării ideilor bune și a păcăli pe cei naivi. Aceștia încearcă să-și exercite abilitatea de hoț, furând românului de bun-simț, nu numai pălăria, ci și ideile bune de sub pălărie, cu alte cuvinte, ducându-l de nas, mai nou, manipulându-l. Concret, au lansat gogoșa (înghițită de mulți) a inutilității unei catedrale, pe motiv că ar presupune sume enorme într-o vreme când majoritatea românilor sunt săraci și, în subsidiar, că s-ar atenta la libertatea de conștiință a câtorva persoane care nu cred în Dumnezeu, de fapt, în Iisus Hristos. Pentru domniile lor nu contează principiul majorității, specific democrației. Ei clamează să li se respecte dreptul de a nu crede, în ciuda faptului că neagă dreptul majorității de a crede și a-și exercita credința. Procedează ca

infractorul care face apel la Drepturile Omului în închisoare, unde a ajuns tocmai pentru că el nu a respectat drepturile celorlalți oameni. Trebuie să știe tot românul că Bucureștiul este singura capitală europeană care nu are catedrală. Ne putem, oare, mândri cu o asemenea lipsă? Nicidecum! Nimeni nu poate excela nicăieri prin carențe. Inexistența unei catedrale în București este o mare carență, nu numai a Capitalei noastre, ci și a poporului român căruia mulți dintre vizitatorii străini îi reproșează că nu a fost capabil să aibă în capitala țării ceea ce capitalele lor au: Catedrală. Nu știu de ce unora dintre noi le este indiferentă o atare apreciere, știut fiind că nu suntem mai prejos decât alte popoare europene. În orice capitală europeană mergi, vei constata că emblema și mândria acesteia o constituie catedrala, nu șoselele mărginașe, numite „centură“. Quartetul format din românul consumerist, cârcotașul de profesie, alogenul proaspăt vopsit român și cel care se află în elementul său atunci când este manipulat a început lamentația împotriva construirii unui templu de artă și spiritualitate ca acoperiș spiritual peste capitala țării. Așadar, au și apărut acțiunile de împiedicare a realizării acestui edificiu, necesar unui popor care vrea să lucreze la propria lui demnitate. Un popor își arată demnitatea în ceea ce construiește ca neam în istorie. Catedrala face parte din demnitatea unui popor. La edificarea ei ar trebui să-și aducă contribuția orice român. Și să fie bucuros că i se dă o asemenea șansă.

Prin urmare, Catedrala nu este nici hală, nici aulă, ci un spațiu unde ne rugăm în mod public și în mod individual, un spațiu în care ne regăsim în propria noastră identitate de popor creștin. Pentru acest motiv, Patriarhia a căutat și caută specialiști care au mai construit biserici, dar care știu că bisericile, mari sau mici, sunt construite pentru rugăciune, nu pentru a impresiona și a-ți da fiori reci când te vei afla lângă sau în ele din cauza stilului epocii. De aceea nu au motiv de supărare specialiștii în blocurile comuniste sau cei care au construit monstruozițările stresante postrevoluționare din jurul Capitalei și nu ar trebui să se cantoneze doar în „a monitoriza critic“ dorința Patriarhului României de a construi o Catedrală care să fie spațiu adecvat rugăciunii. Alții, apărătorii statornici ai culturii de odăiță, care nu au nici o legătură cu ceea ce este conștiința demnității naționale, sunt îngrijorați că românii vor sărăci dacă se va începe construcția catedralei. Temerilor vegetative ale acestora se adaugă și interesul alogenilor, care vor ca românii să nu facă nimic pentru ei, ci numai pentru alții. Vezi, Doamne, dacă ar lucra pentru ei, ar sărăci! Trebuie știut că planul construirii Catedralei Neamului pe care Patriarhul României l-a pus în lucrare nu va sărăci pe nimeni, dimpotrivă! În neamul românesc sunt mulți care doresc să pună, nu o cărămidă, ci multe la construirea Catedralei Demnității Noastre. Sunt mulți care sunt gata să ofere tot ceea ce pot spre realizarea visului urmașilor celor care au trudit la ridicarea frumoaselor mănăstiri din Moldova, Bucovina, Curtea de Argeș și al eroilor de la

Mărășești, Mărăști, Oituz și de pretutindeni sau din alte locuri de a avea și ei o Catedrală în capitala țării, după modelul celorlalte capitale europene. Visul celor mai mulți dintre noi de a fi în rândul lumii. Da, Catedrala Mântuirii Neamului Românesc ne introduce în rândul lumii civilizate. Numai în jurul unei asemenea instituții s-ar putea cristaliza multe din cele ce țin atât de latențele, cât și de dorurile românului.

Construcția Catedralei, departe de a secătui buzunarele românului, le va îndestula. Va fi o lucrare complexă care necesită mulți specialiști, începând cu proiectanții și terminând cu artiștii și muncitorul în lemn, în fier sau în piatră. La edificarea ei, Patriarhia Română oferă locuri de muncă, nu unul-două, ci sute. Prin urmare, cel puțin, chiar și pentru această oportunitate, românii trebuie să-și dorească începerea cât mai repede a lucrărilor, zădărniciind acțiunile celor străini de românism, prin neam sau (in)cultură, de blocare a construirii Catedralei Mântuirii Neamului. Construirea Catedralei vine dintr-o necesitate și la timpul potrivit, nu din frustrări sau complexe. Cel puțin din necesitatea pe care o simt cei mai mulți dintre locuitorii acestei țări de a afirma și a confirma că românii au depășit nivelul împiedicării bunelor intenții pe care elita neamului nostru vrea să le pună în operă, că-și cinstesc eroii, că știu și pot să-și edifice propria țară, unindu-și eforturile în construirea Catedralei Mântuirii Neamului, că știu și pot să depășească emblema pusă de vecinii noștri europeni cum că românii nu au simțul monumentalității, ci numai pe cel al miniaturii și odăiței. (Potrivit afirmațiilor Pr. prof. univ. dr. Vasile Răducă, publicate în Ziarul „*Lumina de Duminică*” din 07.03.2010

<http://www.ziarullumina.ro/articole;1185;1;34975;0;Catedrala-Mantuirii-Neamului-o-prioritate-spirituala-pentru-Romania.html>)...

Așadar, iată și de aici constatăm faptul că Biserica și, de fapt, Ortodoxia este o formă de creștinism (necularizată în conținutul și fondul ei intrisec) extrem de rafinată, de nobilă, de fină, pe care puțini o știu astăzi aprecia sau gusta în profunzimea ei dintru început, lucru pentru care ne rugăm Lui Dumnezeu – Cel în Treime preamărit, să ne ajute și să ne lumineze mințile, cele acoperite de umbra păcatului, a patimii și a morții!...

Drd. Stelian GOMBOȘ

– Consilier la Secretariatul de Stat pentru Culte
din cadrul Guvernului României.

**II. CRONICA EPARHIALĂ
ȘI UNIVERSITARĂ 2012**

1. SPICUIRI DIN CRONICA EPARHIALĂ, UNIVERSITARĂ ȘI CULTURALĂ BĂIMĂREANĂ - 2012

* **În zilele de 23-24 ianuarie**, la reședința Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului, din Baia Mare, s-au desfășurat lucrările anuale ale Adunării Eparhiale. *Luni, 23 ianuarie 2012*, cei opt protopopi ai Eparhiei Maramureșului și Sătmarului au prezentat rapoartele de activitate pe anul 2011. *Marți, 24 ianuarie 2012*, începând cu ora 8,00, s-a săvârșit Sfânta Liturghie, de către Preasfințitul Iustin Sigheteanul, în Paraclisul Episcopal, urmată de slujba de Te-Deum, iar de la ora 10,00, sub președinția Înaltpreasfinției Sale Justinian Chira, Arhiepiscopul Maramureșului și Sătmarului s-au desfășurat lucrările în plen ale Adunării Eparhiale. Pe ordinea de zi a fost trecută prezentarea rapoartelor de activitate, pe sectoare (bisericesc, economic, cultural, social-misionar, inspecție și control și învățământ), prezentarea vieții monahale și a evenimentelor mai deosebite din Eparhia noastră.

După întrunirea membrilor Adunării Eparhiale pe comisii, începând cu ora 10,00 s-au desfășurat lucrările anuale ale Adunării Eparhiale, în plen, fiind prezentate:

- Raportul comisiei administrativ-bisericești;
- Contul de execuție bugetară și bilanțul pe anul 2011. Proiectul de buget pe anul 2012;
- Activitatea culturală pe anul 2011;
- Activitatea misionar-socială a clerului în spitale, penitenciare și armată pe anul 2011;
- Raportul corpului de inspecție și control pe anul 2011;
- Raportul inspectorului pentru învățământ;
- Raportul inspectorului responsabil cu catehizarea tineretului, pe anul 2011;
- Viața monahală din Eparhie, pe anul 2011;
- Evenimentele deosebite din viața Eparhiei noastre în anul 2011.

Din rapoartele prezentate de consilierii și inspectorii de resort, se aduce spre știință următoarele:

Episcopia Maramureșului și Sătmarului, care cuprinde județele Maramureș și Satu Mare, are un număr de 381 Parohii rurale și 86 Parohii urbane, cu 34 de filii, deservite de 572 clerici, precum și 36 de mănăstiri și schituri. În anul 2011 au fost hirotoniți întru preot și diacon 22 de clerici, 23 de preoți și diaconi au fost distinși pentru activitatea lor, iar 4 preoți s-au retras din activitate prin pensionare.

Pe cuprinsul Eparhiei noastre sunt, în prezent, un număr de 35 biserici și mănăstiri în construcție, Catedrala Episcopală, un sediu de Protopopiat, se renovează și pictează un număr de 44 biserici, iar 30 de noi case parohiale se află în construcție. La 7 biserici monument istoric s-au finalizat lucrările de restaurare-consolidare, iar la alte 5 biserici-monument lucrările de consolidare sau de restaurare a picturii murale sunt în derulare, valoarea tuturor lucrărilor de restaurare depășind suma de 3.000.000 lei.

Din punctul de vedere al relațiilor interconfesionale, atmosfera dintre Biserica Ortodoxă și celelalte culte a fost una de normalitate, excepție făcând relația cu cultul greco-catolic, datorită revendicărilor patrimoniale în instanțele judecătorești, cele mai multe neconforme cu realitatea.

În plan cultural, în Editura Episcopiei noastre s-au tipărit Calendarul bisericesc, în mai multe variante, 2 numere din revista "Graiul Bisericii Noastre" și s-a continuat colaborarea cu "Gazeta de Maramureș", la editarea suplimentului de spiritualitate ortodoxă. De asemenea, consemnăm apariția a trei broșuri, în colecția "Harul și Adevărul", ale I.P.S. Justinian Chira.

Anul 2011 a fost unul important din viața ierarhilor noștri. I.P.S. Arhiepiscop Justinian a împlinit venerabila vârstă de 90 de ani, fiindu-i conferită distincția "*Steaua României în grad de Cavaler*" de către Președinția României, iar P.S. Iustin Sigheteanul a împlinit frumoasa vârstă de 50 de ani, vârstă la care a dobândit și titlul de "Doctor în Teologie".

La propunerea P.S. Iustin Sigheteanul, s-a organizat Simpozionul "*620 de ani de la atestarea documentară a vieții bisericești organizate în Maramureș*". Toate referatele prezentate au fost cuprinse în numărul pe anul 2011 al revistei "Ortodoxia maramureșeană". De asemenea, s-au desfășurat și alte manifestări cultural-bisericești, dedicate Anului omagial al "*Tainei Sfântului Botez și al Tainei Cununii*".

În plan social, consemnăm faptul că în anul 2011 a crescut cu încă 10 numărul de O.N.G. -uri, pe cuprinsul Eparhiei noastre, destinate activităților social-filantropice. S-a inaugurat o bibliotecă cu peste 7000 de volume, în incinta Penitenciarului Satu Mare, cu sprijinul Bibliotecii Județene "Petre Dulfu" din Baia Mare, Maramureș. Un număr de peste 3000 de persoane au beneficiat de ajutoare consistente în alimente și îmbrăcăminte, iar peste 100 de persoane cu boli incurabile au beneficiat de ajutoare bănești, pentru susținerea tratamentelor necesare.

Biroul pentru catehizarea tineretului și-a continuat derularea proiectelor "*Hristos împărtășit copiilor*", în care sunt implicate 231 de Parohii cu un număr de 4126 de copii, și proiectul "*Alege școala*", în care sunt implicate 180 de Parohii cu 1820 de copii înscriși, a editat Revista "*Tinerii în Biserică*" și a organizat trei tabere de vară pentru elevi.

La toate acestea, se mai adaugă slujbele de târnosire și resfințire de biserici savârșite de ierarhii noștri, precum și participarea la diferite manifestări cultural-religioase.

Mulțumind lui Dumnezeu pentru toate binefacerile revărsate asupra Eparhiei noastre, ne îndreptăm prețuirea către preoții, monahii și credincioșii Bisericii noastre, pe care-i binecuvântăm.

Biroul de presă

al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului

* **Luni, 30 ianuarie** –de sărbătoarea *Sfinților Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu și Ioan Gură de Aur*, ocrotitorii Școlilor teologice, în prezența P.S. Sale, Iustin Sigheteanul, Arhiepiscopul al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului, s-a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă la Catedrala Episcopală «Sfânta Treime» din Baia Mare. La Sfânta Liturghie a asistat și Î.P.S. Justinian Chira, Arhiepiscopul Maramureșului și Sătmarului, care la sfârșit a oferit arhieresti binecuvântări tuturor. Răspunsurile la strană au fost date atât de corul Seminarului Teologic Ortodox Sfântul Iosif Mărturisitorul, cât și de corala studenților teologi „Sfântul Ioan Damaschinul”, conduși de Pr. prof. drd. Petrică Aurelian Covaciu. Soborul a fost alcătuit din preoții profesori de la cele două școli teologice din Baia Mare în frunte cu PS Sa Justin Sigheteanul, Arhiepiscopul al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului.

Tot cu această ocazie, Preasfințitul Justin Sigheteanul a conferit titlul de *iconom stavrofor* P.C. pr. conf. univ. dr. Adrian Gh. PAUL, titular pe catedra de Teologie Morală și Spiritualitate Ortodoxă la Domeniul de Teologie Ortodoxă a Universității băimărene. Importanța zilei de 30 ianuarie pentru învățământul teologic, în general, și pentru actul educațional teologic, în special, a fost reliefată de cuvintele de învățătură ale celor doi ierarhi maramureșeni.

* **Marți, 7 februarie** – S-a întrunit Sinodul mitropolitan al Mitropoliei Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului la centrul mitropolitan din Cluj-Napoca. Din Comunicatul de presă reiese:

Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului întrunit în ședința de lucru, marți, 7 februarie 2012, la reședința mitropolitană din Cluj-Napoca a luat în discuție intențiile eparhiilor Alba Iuliei și Oradiei de a trece în jurisdicția Mitropoliei Ardealului cu sediul la Sibiu.

În acest context, ierarhii Mitropoliei Clujului consideră îndreptățită orice discuție privitoare la reechilibrarea teritorială a celor două Mitropolii ardelenene, care însă trebuie să pornească de la principiul enunțat de Sfântul Sinod, în noiembrie 2005, că aceste două structuri canonice sunt complementare și nu concurente. O viitoare reorganizare a celor două

Mitropolii trebuie să respecte principiul proximității, al omogenității teritoriale și al echilibrului demografic al eparhiilor.

Un astfel de demers, asupra căruia numai Sfântul Sinod, potrivit prevederilor art. 114, lit. k din Statut, are autoritatea de a se pronunța, nu trebuie să ilustreze doar sensibilitățile istoriei, ci, în primul rând, necesitățile prezentului.

Având în vedere complexitatea confesională, istorică și culturală a Transilvaniei, inițiativa organizatorică trebuie să urmeze doar principiile pastorale și de misiune ale Bisericii. Potrivit tradiției canonice a Ortodoxiei, structurile mitropolitane au un caracter de coordonare și îndrumare a pastorației și misiunii într-o regiune, motiv pentru care reședința mitropolitană trebuie să se afle la propriu în mijlocul teritoriului de jurisdicție, comunicând nemijlocit cu eparhiile sufragane. Oricare altă construcție mitropolitană, contrară acestui principiu al proximității, nu ar fi de folos misiunii Bisericii și credincioșilor ei.

Astfel, opțiunea Arhiepiscopiei Alba Iuliei de a trece sub jurisdicția Mitropoliei Ardealului ar crea posibilitatea consolidării unei structuri mitropolitane omogene geografic pentru Transilvania de sud, cu peste 2.000.000 de credincioși, care ar fi complementară și în echilibru cu cea a Mitropoliei Clujului, Crișanei și Maramureșului, cu peste 1.800.000 de credincioși. În acest sens, Sinodul Mitropolitan consideră propunerea Episcopiei Oradiei de a ieși din jurisdicția canonică a Mitropoliei Clujului nejustificată, nici sub aspect demografic, dar nici sub aspect geografic, ea nefiind limitrofă Mitropoliei Ardealului. Pusă în practică, o asemenea inițiativă ar dezechilibra inutil raportul dintre cele două structuri mitropolitane din Transilvania și, mai grav, ar anula principiul complementarității, al teritorialității și al proximității, enunțat deja de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române și ar duce la crearea unui climat de nesiguranță și relativizare instituțională.

Biroul de presă
al Mitropoliei Clujului

* **În perioada 15-17 februarie**, la *Reședința patriarhală*, sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, a avut loc lucrările Adunării Naționale Bisericești și ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

În cadrul ședinței, a fost examinat și aprobat *Raportul general anual al Consiliului Național Bisericesc asupra activității Bisericii Ortodoxe Române în anul 2011* în ceea ce privește lucrarea pastoral-misionară, social-filantropică, organizatorică, administrativă, construirea de noi locașuri de cult, viața monahală, învățământ teologic și religios în școlile publice, patrimoniul cultural bisericesc, activitatea cultural-misionară și editorial-

Ortodoxia maramureșeană Anul XVII, Nr. 17 / 2012

tipografică, relațiile cu alte culte, grija pentru comunitățile ortodoxe românești din străinătate, relațiile bisericești și interreligioase etc.

În zilele de **16 -17 februarie 2012**, în *Sala sinodală* din Reședința patriarhală, sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, a avut loc prima ședință de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din acest an.

Biroul de presă al Patriarhiei Române

* **Marti 27 Februarie** -cu începere de la ora 11.00, la Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” din Baia Mare, a avut loc lansarea volumului „*Maramureșul din cuvinte*”. Gazda evenimentului cultural băimărean a fost Prof. dr. Teodor Ardelean, Directorul instituției și Membru în Adunarea Eparhială maramureșeană, eveniment la care a luat parte și P.S. a Justin Sigheteanu, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmăruului.

* **Sâmbătă 17 Martie** - în Sala Festivă a Palatului Episcopal din Sighetu Marmăției a avut loc aniversarea a 80 de ani de viață a Prof. dr. Nuțu ROȘCA, filolog, istoric laic și bisericesc, autor a 27 de volume și peste 250 de studii și articole, membru în Adunarea Eparhială a Maramureșului și Sătmăruului în 5 legislaturi. Evenimentul a fost organizat de către Episcopia Ortodoxă a Maramureșului și Sătmăruului și Protopopiatul Ortodox din Sighet, în parteneriat cu Primăria Municipiului Sighet, care i-a conferit cu acest prilej titlul de „*Cetățean de Onoare*”. La eveniment a participat I.P.S. Arhiepiscop Justinian Chira, Arhiepiscopul Maramureșului și Sătmăruului, P.S. Iustin Sigheteanul, Arhiepiscop-vicar eparhial, protoierei, profesori de la Facultatea de Teologie, preoți mireni, monahi, oameni de cultură și multi prieteni și cunoscuți ai sărbătoritului. P.S. Iustin Sigheteanul i-a conferit din partea Episcopiei distincția „*Crucea Maramureșeană*” și o icoană cu Maica Domnului.

* **Marti, 27 martie** – A avut loc sesiunea de evaluare și apreciere a Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia Mare pe ultimii patru ani, în urma hotărârii Comisiei de Cultură din cadrul Consiliului Județean Maramureș. Din comisia de audit pentru evaluarea activității culturale a Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” au făcut parte, alături de reprezentanți ai Consiliului Județean Maramureș, cadre didactice universitare de la Facultatea de Litere a Centrului Universitar Nord din Baia Mare. Alături de Catedra de Limba și Literatura Română, a luat parte și Domeniul de Teologie Ortodoxă, reprezentată prin Pr. conf. univ. dr. Adrian Gh. PAUL.

Ortodoxia maramureșeană Anul XVII, Nr. 17 / 2012

* **Marti, 3 aprilie** – începând cu ora 9,00, la sediul Domeniului de Teologie Ortodoxă și Asistență Socială de pe strada Crișan, Nr. 5-7 din Baia Mare, a avut loc susținerea examenului de *capacitate preoțească*, sesiunea de primăvară a anului 2012, organizată de Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului în colaborare cu Domeniul de Teologie Ortodoxă și Asistență Socială din cadrul Centrului Universitar Nord, Baia Mare. S-au prezentat 12 candidați și au promovat toți cu rezultate foarte bune și excepționale.

* **Duminică, 8 aprilie**, de Praznicul Floriilor, în Municipiul Satu Mare a avut loc un eveniment bisericesc deosebit: pentru prima dată I.P.S. Andrei, Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, a slujit slujbă arhierescă. Slujba a avut loc la catedrala ortodoxă „Adormirea Maicii Domnului” din Municipiul Satu Mare, iar soborul ierarhilor care l-au înconjurat pe I.P.S. Mitropolit Andrei a fost alcătuit din: I.P.S. Arhiepiscop Justinian al Maramureșului și Sătmarului, P.S. Petroniu al Sălajului și P.S. Iustin Sigheteanul, Arhiereu-vicar al Maramureșului și Sătmarului. La sfârșitul Sfintei Liturghii I.P.S. Mitropolit Andrei Andreicuț a conferit „*Crucea Transilvană*” Domnului Radu Giurca -Prefectului Județului Satu Mare, iar P.S. Iustin Sigheteanul i-a premiat pe cei 6 elevi olimpici din Județul Satu Mare, elevi care s-au calificat la Olimpiada Națională de Religie. Evenimentul s-a încheiat cu o procesiune de Florii în jurul catedralei și cu sfințirea de către I.P.S. Mitropolit Andrei a sediului Asociației Cultural-Filantropice „Sfântul Apostol Andrei” din Municipiu.

Biroul de presă

al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului

* **În perioada 7-17 mai**, a avut loc în cuprinsul Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului susținerea Conferințelor preoțești –sesiunea primăvară 2012. P.S. Iustin Sigheteanul a prezidat toate conferințele preoțești care s-au desfășurat în cele opt Protopopiate ale Eparhiei după cum urmează: 7 mai – Prot. Carei, 8 mai - Prot. Chioar, 9 mai – Prot. Satu Mare, 10 mai – Prot. Lapuș, 14 mai – Prot. Baia Mare, 15 mai – Prot. Oaș, 16 mai – Prot. Sighet, 17 mai – Prot. Vișeu. Conferința a avut tema: „*Taina Sfântului Maslu - mijloc de tămăduire sufletească și trupească*” și a fost alcătuită de P.C. Pr. conf. univ. dr. Adrian Gh. PAUL, de la Domeniul de Teologie Ortodoxă din cadrul Centrului Universitar Nord din Baia Mare.

* **Vineri, 18 mai**, la Catedrala Episcopală “Sfânta Treime” din Baia Mare, a avut loc cu binecuvântarea și în prezența P.S. Sale Iustin Sigheteanul, manifestarea cultural-religioasă intitulată: „*De la Înviere la Înălțare*”, precum și faza județeană a „Olimpiadei de meșteșuguri artistice

tradiționale” pe secțiunile: icoane pe sticlă, icoane pe lemn, desene, creații literare, meșteșuguri artistice tradiționale, grupuri vocale cu pricesne. La acest eveniment au participat elevii din ciclul primar, gimnazial și liceal, din unitățile de învățământ ale județului Maramureș, însoțiți de profesorii lor.

O parte din elevii participanți, care au și fost premiați, vor reprezenta județul nostru la faza națională a „Olimpiadei de meșteșuguri artistice tradiționale” desfășurată la sfârșitul lunii august în județul Sibiu.

Biroul de presă

al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului

* **Joi, 24 mai**, în ziua de prăznuire a Înălțării Domnului nostru Iisus Hristos la cer, începând cu ora 13.00, în sala Teatrului Dramatic din Baia Mare a avut loc lansarea volumului intitulat: "*Justinian - Patriarhul Maramureșului*", avându-l ca autor pe domnul Octavian Butuza – recunoscut realizator de emisiuni la posturile locale de televiziune. Cartea este, de fapt, o transpunere pe hârtie a dialogurilor ce au avut loc, de-a lungul timpului, între autor și Înaltpreasfinția Sa Justinian în cadrul frumoaselor emisiuni realizate de către autor. La eveniment, care a fost moderat de domnul Prof. dr. Teodor Ardelean, directorul Bibliotecii « Petre Dulfu » din Baia Mare, a participat și Preasfințitul Dr. Iustin Sigheteanul, alături de reprezentanții tuturor autorităților locale, membri ai Permanenței Eparhiale, cadre didactice universitare și de un impresionant număr de participanți, care au făcut sala Teatrului Dramatic neîncăpătoare. La sfârșit autorul a fost felicitat și drept recompensă a oferit autografe celor care au intrat în posesia volumului prezentat.

* **Vineri, 25 mai**, la Biblioteca Județeană "Petre Dulfu" din Baia Mare, a fost lansat ultimul număr al revistei « *Familia Română* », volum dedicat în cea mai mare parte "Centenarului Nicolae Steihardt" . Revista, care are ca scop solidaritatea românilor de pretutindeni, apare datorită implicării domnului prof. dr. Teodor Ardelean - directorul Bibliotecii. La eveniment, alături de cei care l-au cunoscut și l-au prețuit pe monahul de la Rohia, a participat și Preasfinția Sa, dr. Iustin Sigheteanul - arhiepiscop vicar al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului și apropiat suflătoare Părintelui Nicolae, adresând celor prezenți câteva cuvinte despre unele aspecte din viața Părintelui Nicolae, care au fost bine receptate de cei prezenți. În cuprinsul volumului din acest an al Revistei « *Ortodoxia maramureșeană* » va fi redat evenimentul cultural al anului 2012, dedicat Centenarului Nicolae Steinhart.

Ortodoxia maramureșeană Anul XVII, Nr. 17 / 2012

* **Luni, 28 mai** –Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Justinian Chira al Maramureșului și Sătmarului a împlinit venerabila vârstă de 91 de ani de viață.

În cinstea ierarhului nostru, Episcopia Ortodoxă a Maramureșului și Sătmarului a organizat mai multe manifestări aniversare. Cu o zi înainte, duminică 27 mai, la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare, Înaltpreasfinția Sa Justinian a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă în semn de mulțumire adusă lui Dumnezeu pentru viața lungă dăruită cu atâtea și atâtea binecuvântări cerești. După Sfânta Liturghie a avut loc lansarea cărții IPS Justinian, intitulată : « *Sfintele datorii ale familiei creștine* » apărută în colecția Harul și Adevărul, prin prezentarea oficială efectuată de către P.C Pr. lect. univ. dr. Vasile BORCA de la Domeniul de Teologie Ortodoxă a Centrului Universitar Nord din Baia Mare. Iar luni, 28 mai, cu începere de la ora 12.00, la Paraclisul Centrului Eparhial, a fost săvârșit Tedeum-ul de mulțumire, oficiat de către PS Iustin Sigheteanul – arhieru-vicar al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului, la care au participat autoritățile locale și centrale, Permanența Centrului Eparhial, reprezentanți ai instituțiilor baimărene, preoți, monahi și credincioși.

Din partea grupului profesoral al Domeniului de Teologie Ortodoxă și Asistență Socială din cadrul Centrului Universitar Nord din Baia Mare s-a transmis o scrisoare de felicitare, prin care cadrele didactice universitare și studenții teologi baimăreni i-au urat Î.P.S. Justinian: într-un mulț și binecuvântați ani, Înaltpreasfințite Părinte!

* **Miercuri, 6 iunie** – în sala de sport a Centrului Universitar Nord din Baia Mare, cu începere de la ora 11,00, în prezența PS Sale Justin Sigheteanul, Arhieru-vicar al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului, a D-lui Prof. univ. dr. ing. Dan Călin PETER, prorectorul Universității Tehnice din Cluj-Napoca, Centrul Universitar Nord din Baia Mare și a D-lui prof. univ. dr. Gheorghe GLODEANU, Decanul Facultății de Litere din Baia Mare, a avut loc cursul festiv al studenților teologi, promoția 2012, sub îndrumarea Pr. lect. univ. dr. Dorinel DANI (teologie ortodoxă didactică) și Pr. lect. univ. dr. Teofil STAN (teologie ortodoxă pastorală). În prealabil, s-a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă și un Te-Deum de mulțumire la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare, în prezența P.S. Sale Justin Hodea Sigheteanul, Arhieru-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului, care i-a binecuvântat și felicitat pe absolvenți și le-a urat mult succes și spor rodnic în activitățile lor viitoare în cadrul Bisericii noastre.

* **Joi, 7 iunie** – a avut loc banchetul de sfârșit de an universitar al absolvenților Domeniului de Teologie Ortodoxă din cadrul Centrului Universitar Nord, din Baia Mare, promoția 2012, susținut la restaurantul

Europa din Baia Mare. La manifestare au luat parte toți absolvenții teologi, însoțiți de cadrele didactice universitare ale Facultății de Litere și ale Domeniului de Teologie Ortodoxă din Baia Mare. Absolvenții au fost felicitați și li s-au urat mult succes la examenul de licență și, mai ales, pe calea vieții pe care vor păși după absolvirea studiilor universitare.

* **Vineri, 8 iunie** –la propunerea P.S. Sale Justin Sigheteanul, Arhiereu-vicar al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului, Părintele Conf. univ. dr. Adrian Gh. PAUL a fost desemnat coordonator responsabil al specializărilor de Teologie Ortodoxă la nivel de licență și masterat, reprezentând Episcopia Ortodoxă a Maramureșului și Sătmarului la nivel didactic-universitar în Consiliul Profesorat al Facultății de Litere din cadrul Centrului Universitar Nord din Baia Mare, în calitate de șef al Domeniului de Teologie Ortodoxă. Această propunere a fost prezentată și în Ședința de lucru a Permanenței Eparhiale din 12 iunie a.c. și a fost validată în unanimitate de toți membrii Permanenței Eparhiale în frunte cu Î.P.S. Sa Justinian Chira, Arhiepiscopul Maramureșului și Sătmarului.

* **Marti, 19 iunie** –la solicitarea noului coordonator al Domeniului de Teologie Ortodoxă din cadrul Facultății de Litere din Baia Mare, Pr. conf. univ. dr. Adrian Gh. PAUL, a avut loc prima întrunire a cadrelor didactice universitare într-o ședință de lucru, anunțându-se numirea oficială a coordonatorului responsabil și propunându-se mai multe dezbateri organizatorice pe ordinea de zi. Printre altele, Părintele conf. dr. Adrian Gh. PAUL a mulțumit Preasfinției Sale Justin Sigheteanul hotărârea luată și a cerut acordul tuturor colegilor universitari de a colabora cu toții spre a merge mai departe cu toate specializările teologice spre folosul Bisericii Ortodoxe din acest ținut al Maramureșului voievodal și spre împlinirea dorințelor studențești care fac parte din Domeniul de Teologie Ortodoxă la nivel de licență și masterat.

* **Miercuri, 20 iunie** -la Catedrala Episcopală "Sfânta Treime" din Baia Mare a avut loc un nou eveniment editorial, datorat domnului Octavian Butuza, realizator de emisiuni la posturile locale de televiziune, care a editat cartea "*Comuniune și mărturisire*". Evenimentul lansării cărții a fost moderat de domnul prof. dr. Teodor Ardelean - directorul Bibliotecii Județene "Petre Dulfu" din Baia Mare, cartea reprezentând dialogurile purtate de autor, de-a lungul timpului, în cadrul emisiunilor sale cu Preasfințitul Dr. Iustin Sigheteanul. Cu această ocazie, Preasfințitul Justin a primit un dar de ziua Sa din partea autorului. Manifestarea s-a bucurat de o prezență foarte selectă și numeroasă, la eveniment luând parte personalități culturale din Maramureș.

* **Sâmbătă, 23 iunie** –Preasfinția Sa Justin Sigheteanul, Arhiepiscop vicar al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului a împlinit frumoasa și binecuvântata vârstă de **51 de ani**. Din partea grupului profesoral al specializărilor de Teologie Ortodoxă și Asistență Socială și al tuturor studenților teologi ai celor trei secții de Teologie Ortodoxă din cadrul Centrului Universitar Nord din Baia Mare, îi urăm P.S. Sale, Justin Hodea Sigheteanul, **întru mulți și binecuvântați ani, Preasfințite Stăpâne** și-L rugăm pe Hristos –Arhiepiscopul veșnic să-l aibă în grija Sa pe calea înfăptuirii binelui și înspre dobândirea mântuirii!

* **În perioada 29 iunie -2 iulie** –a avut loc evenimentul pastoral bisericesc al anului 2012 în Episcopia Ortodoxă a Maramureșului și Sătmarului: *vizita Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul României*.

După ce la sfârșitul anului 2009 l-am avut ca oaspete de seamă, pentru prima dată în calitate de Patriarh al României, pe Preafericitul Părinte Patriarh Daniel Ciobotea, Episcopia Ortodoxă a Maramureșului și Sătmarului are bucuria de a avea în această perioadă, la invitația Înaltpreasfințitului Arhiepiscop Justinian Chira, ca oaspete pe Preafericirea Sa, Părintele Patriarh Daniel, însoțit de un sobor de ierarhi, membri ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Dacă în decembrie 2009, Preafericirea Sa a poposit în orașul reședință de județ și eparhie, Baia Mare, pentru a fi ridicat la rangul de arhiepiscop onorific I.P.S. Sa Justinian Chira al Maramureșului și Sătmarului, în perioada mai sus amintită se va afla în rugăciune cu clerul și credincioșii din Maramureșul voievodal și din Țara Oașului, în scopul târnosirii bisericii Mănăstirii Bârsana și a bisericii catedrale cu hramul ”Duminica Tuturor Sfinților” din Negrești Oaș. Urmare a invitației și dorinței ierarhilor, preoților și credincioșilor ortodocși din Maramureș și Sătmar, Preafericitul Părinte Dr. Daniel Ciobotea – Patriarhul României a venit pentru a doua oară, în calitate de întâistătător al Bisericii Ortodoxe Române, în Episcopia Ortodoxă a Maramureșului și Sătmarului.

Sosirea pe aceste meleaguri s-a petrecut pe Aeroportul din Baia Mare, *vineri 29 iunie 2012*, în jurul orei 18,00, unde a fost întâmpinat, după datina străbună, de credincioși îmbrăcați în portul tradițional, avându-i în frunte pe Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei Andreicuț – Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, Preasfințitul Petroniu Florea – Episcopul Sălajului, Preasfințitul Iustin Sigheteanul – Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmarului, domnul Sorin Rednic –prefect al județului Maramureș, domnul Zamfir Ciceu – președinte al Consiliului Județean Maramureș și domnul Cătălin Cherecheș –Primarul municipiului Baia Mare.

După primirea înaltului oaspete, delegația oficială s-a îndreptat către Mănăstirea Bârsana, unde urmau să fie găzduiți Preafericirea Sa Daniel împreună cu ceilalți ierarhi și însoțitori, întrucât a doua zi –30 iunie a.c. urma să se săvârșească târnosirea bisericii mănăstirii Bârsana. Înainte de a se ajunge la mănăstire, în localitatea Mara –poarta de intrare în Maramureșul istoric– Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a fost întâmpinat cu mare cinste și cu multa dragoste de către primarii din zonă și preoții cu credincioșii lor, veniți în număr impresionant de mare din satele apropiate.

La ceas de seară, s-a ajuns la mănăstirea Bârsana, unde Preafericirea Sa a fost primit de întâistătătorul Episcopiei Maramureșului și Sătmarului - Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Justinian Chira, care a adresat un cuvânt de bun venit, precum și de alți ierarhi invitați, preoți și credincioși. Tuturor, Preafericirea Sa le-a adresat un cuvânt de mulțumire și binecuvântare.

Ziua de *sâmbătă 30 iunie 2012*, când se face pomenirea „Soborului Sfinților Apostoli”, va rămâne adânc încrestată în memoria celor ce au participat la evenimentul târnosirii bisericii Mănăstirii Bârsana, iar cei ce au luat parte la slujba târnosirii nu au fost puțini, pentru că celor 19 ierarhi slujitori li s-au alăturat peste 150 de preoți și aproximativ 25.000 de credincioși. Toată această mulțime a participat atât la târnosirea bisericii mănăstirii cât și la Sfânta Liturghie, săvârșită pe Altarul de vară al mănăstirii. În cadrul Sfintei Liturghii, după citirea pericopei evanghelice, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a rostit un pilduitor cuvânt de învățătură, iar după oficierea Sfintei Liturghi, maicii starețe Filoftea Oltean i-a acordat distincția „Crucea Patriarhală” și un set de vase liturgice dimpreună cu o cruce pentru binecuvântare pentru biserica mănăstirii.

În aceeași zi, după-masă, Preafericirea Sa însoțit și de alți ierarhi, membri ai Sfântului Sinod ai BOR, s-au îndreptat spre Țara Oașului. Până să se ajungă la granița dintre județul Maramureș și județul Satu Mare – localitatea Huta Certeze – unde, din nou, înaltul oaspete a fost întâmpinat, după tradiția locală, de către autoritățile județene sătmărene, primari, preoți și credincioși, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a vizitat Memorialul Sighet, biserica comunității ortodoxe ucrainiene, Palatul Episcopal din Sighetu Marmației, iar la Mănăstirea Sapânța–Peri a făcut un popas duhovnicesc. Seara, a ajuns la noul sediu al Protopopiatului Ortodox Oaș, unde, în prezența preoților din protopopiat și a unor credincioși, a binecuvântat Paraclisul Protopopiatului.

Duminică, 1 iulie 2012, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, împreună cu soborul ierarhilor, preoților și diaconilor slujitori, a târnosit Catedrala din capitala Oașului – Negrești Oaș, iar apoi s-a săvârșit Sfânta Liturghie, în prezența a peste 5.000 de credincioși. Pentru jertfa și truda depusă, Părintelui Protopop Mihai Feher i s-a acordat distincția „Crucea Patriarhală”, preotului Ioan Pop i s-a acordat „Ordinul Sanctus Stephanus Magnus”, iar binefăcătorii Catedralei au fost răsplătiți cu diplome și

distincții patriarhale. În semn de aleasă prețuire, Primaria și Consiliul local Negrești Oaș au acordat Preafericirii Sale titlul de „Cetățean de Onoare” al orașului Negrești Oaș.

În seara aceleași Duminici, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a binecuvântat miile de credincioși care l-au așteptat la Catedrala „Adormirii Maicii Domnului” din Satu Mare. Și aici, autoritățile locale și-au manifestat considerația și dragostea față de Patriarhul României, acordându-i titlul de „Cetățean de Onoare” al municipiului Satu Mare, cu toate drepturile ce decurg odată cu acordarea acestui înalt titlu.

Luni, 2 iulie 2012, în jurul orei 10,00, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, împreună cu însoțitorii, au fost conduși la Aeroportul din Satu Mare, de către Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei Andreicuț, Preasfințitul Iustin Sigheteanul și autoritățile locale sătmărene, de unde au decolat către reședința Patriarhală din București.

După aceste minunate zile, pline de încărcătură sacramentală și duhovnicească, se cuvine să aducem mulțumire Preasfintei și de viață făcătoarei Treimi pentru că a rânduit să îl avem în fruntea Bisericii Ortodoxe Române pe Preafericirea Sa, Daniel Ciobotea, cel care a adus multă bucurie și binecuvântare în sufletele clerului și credincioșilor din Maramureș și Sătmar.

Pentru buna desfășurare a evenimentului pastoral bisericesc al anului, Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului exprimă pe această cale recunoștință și mulțumiri următoarelor instituții:

MARAMUREȘ: Instituția Prefectului Județului Maramureș –domnului prefect Sorin Rednic, Consiliului Județean Maramureș –domnului președinte Zamfir Ciceu, Consiliului Local al Municipiului Baia Mare –domnului primar Cătălin Cherecheș, Inspectoratului Județean de Poliție al Județului Maramureș, Serviciului de Poliție Rutieră, Serviciului de Pază și Ordine; Inspectoratului pentru Situații de Urgență Maramureș, Serviciului de Ambulanță, Serviciului de ajutor Maltez, Serviciului de ajutor „Crucea Roșie”;

SATU MARE: Ministerul Transporturilor -domnului ministru Ovidiu Silaghi, Instituția Prefectului Județului Satu Mare –domnului prefect Ioan Avram, Consiliului Județean Satu Mare –domnului președinte Adrian Ștef, Consiliului Local al Municipiului Satu Mare –domnului primar Dorel Coica, Inspectoratului Județean de Poliție al Județului Satu Mare –domnului inspector șef Constantin Taloș, Serviciului de Poliție Rutieră, Serviciului de Pază și Ordine; Inspectoratului pentru Situații de Urgență Satu Mare, Serviciului de Ambulanță, Serviciului de ajutor „Crucea Roșie”, consiliilor locale, primarilor, preoților și credincioșilor din localitățile implicate în

acest eveniment, precum și tuturor celor care au sprijinit buna desfășurare a întregului program, încredințându-i de aleasa noastră prețuire.

Biroul de presă

al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului

* **În perioada 3-5 iulie** – a avut loc susținerea examenului de licență pentru absolvenții cursurilor teologice de Teologie Ortodoxă Pastorală și Teologie Ortodoxă Didactică din cadrul Facultății de Litere, Baia Mare, promoția 2012. Potrivit Legii învățământului, anul acesta se susțin două probe la examenul de licență: una scrisă și alta orală (susținerea tezei de licență). Din partea specializărilor Domeniului de Teologie Ortodoxă s-au prezentat toți absolvenții, în număr de 43 absolvenți teologi, care în urma evaluării comisiilor de specialitate au promovat cu rezultate bune și foarte bune. După susținerea examenului, s-a oficiat slujba Te-Deumului în semn de mulțumire adusă lui Dumnezeu, la Biserica Ortodoxă „Sfântul Ierarh Nicolae” din Baia Mare, unde absolvenții teologi au și depus jurământul, după care au fost felicitați de către părinții profesori și li s-a urat mult succes în viață și mult spor duhovnicesc în slujirea Bisericii lui Hristos.

* **Miercuri, 4 iulie** – a avut loc sesiunea de comunicări în Aula Academiei Române, prilejuită de Centenarul Nicolae Steinhardt –monahul de la Rohia (1912-2012). Sesiunea a fost organizată de Fundația „Nicolae Steinhardt” și Secția de Filosofie, Teologie, Pedagogie și Psihologie din Cadrul Academiei Române, al cărei Președinte este Academicianul Alexandru Surdu. Ședința a fost deschisă de către Academicianul Ioan Haiduc, Președintele Academiei Române. Potrivit protocolului au fost prezentate mai multe comunicări, din partea Bisericii Ortodoxe fiind prezentat mesajul Preafericitului Părinte Daniel -Patriarhul României de către Preasfințitul Macarie Dragoi - Episcop al Europei de Nord, o comunicare a Mitropolitului Andrei al Clujului, Maramureșului și Sălajului și o comunicare a P.S. Iustin Sigheteanul -Președinte de onoare al Fundației Nicolae Steinhardt. La solemnitate au participat peste 150 de personalități din lumea culturală bucureșteană și transilvană. La finalul întâlnirii, Academicianul Alexandru Surdu a făcut propunerea ca Părintele Nicolae Delarohia să fie declarat membru al Academiei Române *post mortem*, lucru ce se poate împlini în 2014 când se împlinesc 25 de ani de la moartea lui N. Steinhardt, termen minim fixat de Academia Română pentru un astfel de demers.

* **Joi, 5 iulie** –ierarhii maramureșeni au participat la ședințele Sfântului Sinod al B.O.R. care s-a desfășurat în Sala Sinodală a Palatului

Patriarhal din București, sub Președinția Preafericitului Părinte Daniel - Patriarhul României.

* **Vineri, 6 iulie** – a avut loc susținerea examenului de Disertație pentru absolvenții Cursurilor Postuniversitare de Masterat, în cadrul specializării „*Teologie creștină ortodoxă și spiritualitate europeană*” al Domeniului de Teologie Ortodoxă din cadrul Facultății de Litere a Centrului Universitar Nord din Baia Mare. La examenul de susținere au luat parte 18 absolvenți, care au promovat cu rezultate foarte bune. După susținerea tezelor de disertație, toți absolvenții au depus jurământul de credință pentru apărarea și promovarea valorilor fundamentale ale vieții și societății românești în care vor activa după absolvire. Precizăm că este cea de-a treia generație de absolvenți masteranzi ai Domeniului de Teologie Ortodoxă a Facultății de Litere, din cadrul Centrului Universitar Nord din Baia Mare. Pe toți absolvenții care au obținut titlul de masterat în Teologie îi felicităm și le urăm mult succes în viața socială comunitară și a Bisericii Ortodoxe străbune.

* **În perioada 27 - 30 iulie** – a avut loc evenimentul cultural al anului 2012 în Eparhia Ortodoxă a Maramureșului și Sătmăruului: *Centenarul Nicolae Steinhardt*.

La 29 iulie 2012 se împlinesc 100 de ani de la nașterea Monahului Nicolae Delarohia. Cu prilejul acestui moment aniversar, Fundația „Nicolae Steinhardt” și Mănăstirea „Sfânta Ana” din Rohia a organizat o serie de evenimente, după cum urmează: În perioada 27-30 iulie, la Mănăstirea „Sfânta Ana” Rohia, a avut loc Școala de pictură a Grupului „Sfântul Ioan Damaschin”, coordonată de către pictorul Sorin Albu. În aceeași perioadă s-au desfășurat două cursuri masterclass de muzică bizantină, susținute de către profesorul Gregorios Stathis din Grecia.

Duminică, 29 iulie, de la ora 9.30, la Mănăstirea Rohia, în altarul de vară, s-a oficiat Sfânta Liturghie, răspunsurile de strană fiind date de către corurile Sfântul Ioan Damaschin și Lumina lină, iar de la ora 11.30 s-a oficiat slujba parastasului pentru Părintele Nicolae. De la orele 14.00, a avut loc ședința Colectivului editorial al Integralei Nicolae Steinhardt și a Fundației „Nicolae Steinhardt”. La Mănăstirea Rohia, cu începere de la orele 18.00, a avut loc Masa rotundă – Centenar Nicolae Steinhardt – și lansarea cărții « Nicolae Steinhardt cu timp și fără timp ».

Luni, 30 iulie 2012, de la ora 9.45, la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare a avut loc vernisajul expoziției de icoane și susținerea conferinței profesorului Gregorios Stathis din Grecia. De la orele 11.00, la Biblioteca Județeană “Petre Dulfu” din Baia Mare, s-a desfășurat Simpozionul Național “*Centenar Nicolae Steinhardt*”. Lucrările simpozionului au fost deschise de către Preasfințitul Justin Sigheteanul,

Președintele Fundației Nicolae Steinhardt, după care s-au ținut alocuțiuni de către oficialitățile locale și județene și de către Silviu Lupescu –director general al Editurii Polirom. Comunicări despre opera și personalitatea lui Nicolae Steinhardt au fost susținute de către: Teodor Paleologu, Florian Roatiș, Ștefan Iloaie, George Ardeleanu, Pr. Ioan Pinteș, Mircea Oliv, Pr. Cristian Ștefan, Adrian Mureșan, Valeria Bilț, Diana Simonca, Stelian Gomboș, Florin Caragiu, Nicolae Băciuț, Emanuela Ilie, Oana Tinca, Luigi Bambulea, Crina Bud, Terezia Filip, Gheorghe Glodeanu și Nicolae Bud.

Au fost lansate cărțile: *Critică la persoana întâi*, *Incertitudini literare*, *Monologul polifonic*, *Prin alții spre sine*, toate din cadrul Integralei Nicolae Steinhardt, precum și *Nicolae Steinhardt în evocări* și *Jurnalul fericii*. Despre *Manuscrisul de la Rohia* - o variantă inedită a capodoperei steinhardtene, a vorbit îngrijitorii volumelor: Florian Roatiș, Ștefan Iloaie, George Ardeleanu și Adrian Șerban, directorul editorial al Editurii Polirom.

La eveniment au participat toți membrii Fundației Nicolae Steinhardt, oameni de cultură din țară și străinătate, preoți, monahi și mulți alții dintre cei care iubesc cultura și frumosul. Manifestările au fost organizate de către Fundația “Nicolae Steinhardt” în parteneriat cu Mănăstirea “Sfânta Ana” din Rohia, Editura Polirom și Mănăstirea Rohița, având sprijinul Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, al Consiliului Județean Maramureș și al Primăriei Orașului Târgu Lăpuș.

Arhim. dr. Macarie Motogna

Secretarul general al
Fundației Nicolae Steinhardt

* **Luni, 17 septembrie** –a avut loc deschiderea oficială a noului an școlar preuniversitar 2012-2013, prilej cu care Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL, a adresat un mesaj tuturor elevilor, părinților și profesorilor, urându-le spor și multe realizări în activitatea didactică de predare și învățare și în cea familiară și socială.

Biroul de presă al Patriarhiei Române

* **Sâmbătă, 22 septembrie** -la Catedrala Episcopală “Sfânta Treime” din Baia Mare, s-a desfășurat întâlnirea de lucru a profesorilor de religie din județul Maramureș, prezidată de către P.S. Sa, Iustin Sigheteanul. Pe ordinea de zi a lucrărilor s-au aflat următoarele puncte:
1. Cuvântul de deschidere al inspectorului de religie.
2. Citirea mesajului Preafericitului Părinte DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, adresat elevilor, părinților și profesorilor, cu ocazia începerii anului școlar 2012-2013.

Ortodoxia maramureșeană Anul XVII, Nr. 17 / 2012

3. Prezentarea Raportului de activitate al inspectorului de specialitate.
4. Prezentarea, în sinteză, a dezbaterilor care au avut loc la Consfătuirea Națională a Inspectorilor de Religie de la Sarmizegetusa din 3-5 septembrie 2012.
5. Proiectarea activităților pentru anul școlar 2012-2013.
6. Probleme organizatorice. Diverse.
7. Cuvântul de binecuvântare al P.S. Iustin Sigheteanul.

În cuvântul adresat celor prezenți, Preasfinția Sa, a abordat o tematică actuală, caracterizată de pragmatism, subliniind importanța orei de Religie, necesitatea existenței unui real echilibru în munca cu elevul, importanța activităților extrașcolare și extracurriculare, responsabilizând cadrele didactice cu referire la misiunea ce le revine de-a forma caractere moral-religioase, prin activități formale și non-formale.

În județul Maramureș, în anul școlar 2012/2013, sunt înmatriculați un număr de 77.000 elevi, din care 2600 de copii în clasa pregătitoare, la care vor preda 131 de profesori de religie: 109 cadre didactice titulare și 22 cadre didactice suplinoare. Populația școlară este în scădere cu aproximativ 3000 de elevi față de anul școlar precedent.

Biroul de presă

al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmărilor

* În perioada 24-26 Septembrie – la mănăstirea Nicula din județul Cluj, a avut loc lucrările celui de-al V-lea Congres Național al Facultăților de Teologie Ortodoxă din Patriarhia Română, având ca temă de dezbateri: «*Formarea, calitatea și competitivitatea învățământului teologic universitar contemporan*». Congresul a fost organizat de către Facultatea de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, în colaborare cu Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului. La Congres au luat parte ierarhi, membri ai Sfântului Sinod al BOR, profesori universitari, decani ai Facultăților de Teologie Ortodoxă din țară și alți invitați. Profesorii facultăților de teologie au înțeles că suntem la un moment în care trebuie să privim cu multă responsabilitate asupra învățământului teologic, asupra a ceea ce s-a făcut până acum în cadrul învățământului și, mai ales, să privim în viitor la ceea ce avem de făcut. În sensul acesta, au fost luate măsuri de impulsionare a formării și a pregătirii teologice a tinerilor din facultățile noastre de teologie, dar și măsuri care privesc aprofundarea calității în actul teologic.

Domeniului de Teologie Ortodoxă din cadrul Centrului Universitar Nord din Baia Mare, cu binecuvântarea P.S. Justin Sigheteanul, a fost reprezentat de către Părintele Conf. univ. dr. Adrian Gh. PAUL, șeful specializărilor teologice din Baia Mare, care a ilustrat în detaliu desfășurarea

evenimentului teologic de grad universitar într-o prezentare ce este publicată în numărul acestei Reviste.

* **În perioada 28-29 septembrie**, P.S. Iustin Sigheteanul a participat la Ședință Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române prezidată de Preafericitul Părinte Daniel.

Sâmbătă, cu începere de la orele 16.00, în Grădina Maicii Domnului din jurul Palatului Patriarhal, Preafericitul Părinte Daniel a binecuvântat icoana Maicii Domnului – Izvorul Tămăduirii – mozaic, după care a binecuvântat restaurările și noile mașini la tipografia Institutului Biblic. Tot în aceeași zi au fost binecuvântate galeriile “Nifon Mitropolitul”.

Duminică, a avut loc aniversarea a 5 ani de la intronizarea Preafericitului Părinte Daniel în demnitatea de Patriarh al României (30 Septembrie 2007), prilej cu care în Catedrala Patriarhală a fost săvârșită Sfânta Liturghie prezidată de Preafericitul Daniel, înconjurat de toți membrii Sfântului Sinod. La sfârșit a fost oficiat un Te-Deum de mulțumire adusă lui Dumnezeu pentru binefacerile revărsate asupra Bisericii Ortodoxe Române în acești 5 ani de arhipăstorire ai Preafericitului Părinte Patriarh Daniel.

Biroul de presă

al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului

* **Luni, 1 octombrie** – a avut loc deschiderea Noului An universitar 2012-2013 la “Centrul Universitar Nord” din Baia Mare, deschidere festivă precedată de săvârșirea Sfintei Liturghii, la biserica-catedrală “Sfânta Treime”, de pe B-dul Unirii din Baia Mare, oficiată de Preasfințitul Justin Hodea Sigheteanul, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului, cu participarea cadrelor didactice ale specializărilor de Teologie Ortodoxă și a studenților și ai masteranzilor de la Teologie. În prezența Preasfințitului Justin Sigheteanul, invitat de onoare, festivitatea propriu-zisă de deschidere a noului an universitar 2012-2013 s-a susținut în sala mare a Centrului Universitar Nord, de pe strada Victor Babeș și a fost prezidată de dl. Dan Călin PETER, prorectorul Universității, în prezența cadrelor didactice universitare și ai studenților băimăreni. Cu acest prilej, Părintele Conf. univ. dr. Adrian Gh. PAUL a postat pe seiful Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului o prezentare detaliată a evenimentului.

DESCHIDERA NOULUI AN UNIVERSITAR 2012-2013

Începutul noului an universitar aduce prilej de bucurie sufletească și emoție sfântă în inimile tuturor tinerilor înscriși la una sau alta dintre Facultățile centrelor universitare din țară. Acest sentiment nobil se naște fie din reîntâlnirea studenților între ei sau a lor cu cadrele didactice universitare, cu precădere pentru cei din anii mai mari, fie de apelul didactic universitar adresat pentru prima oară bobocilor universitari din anul I de studiu, apel ce-i atrage spre centrele universitare unde urmează să studieze în următorii ani ai tinereții lor. Și în acest an a fost un prilej deosebit, de mare încărcătură emoțională și de bucurie sfântă pentru studenții celor trei specializări de Teologie Ortodoxă din cadrul Facultății de Litere a Centrului Universitar Nord din Baia Mare, marcat atât de (re)întâlnirea cu cadrele teologice didactice universitare, cât și de binecuvântarea adresată lor de Preasfinția Sa, Justin Hodea Sigheteanul, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmăruului. Întrucât, astăzi, luni, 1 octombrie 2012, anul universitar 2012-2013 a debutat de dimineață, la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare, prin săvârșirea Sfintei Liturghii oficiată în mod solemn de Preasfinția Sa, Preasfințitul Justin Sigheteanul, înconjurat de soborul de preoți profesori și dascăli universitari.

În cadrul Sfintei Liturghii, Preasfinția Sa Justin Sigheteanul împreună cu părinții profesori ai specializărilor din cadrul Domeniului universitar de Teologie Ortodoxă, a înălțat rugăciuni către Preamilostivul Dumnezeu să reverse binecuvântări dumnezeiești peste profesorii și studenții teologi, dar și pentru toți studenții din Municipiu și din întreaga țară care încep astăzi un nou an universitar și să le dăruiască spor în deprinderea învățăturilor înalte, ziditoare și hrănitoare de suflet, dar și împliniri duhovnicești în noul an didactic universitar. După oficierea Sfintei Liturghii, în cuvântul rostit, Preasfinția Sa Justin Sigheteanul a pus accentul pe importanța pregătirii temeinice și eficiente a tinerilor studenți teologi în Școala teologică românească, mai ales în contextul în care Biserica noastră strămoșescă și societatea actuală se confruntă cu atâtea încercări și trece prin diferite procese de restructurare, și a evidențiat necesitatea dobândirii cunoștințelor intelectuale înalte și a virtuților duhovnicești atât de necesare revigorării vieții sociale actuale și a trăirilor spirituale. Pentru toate acestea s-a subliniat faptul că este mare nevoie de dobândirea deprinderilor intelectuale și duhovnicești urmând pilda îndrumătorilor duhovnicești și patronilor spirituali ai tuturor facultăților de teologie din țară, pe Sfinții trei Ierarhi, prin bătătorirea celor două căi, ale școlii și ale bisericii, dar și invocând ajutorul dumnezeiesc al Maicii Domnului, al cărui Sfânt Acoperământ pe 1 octombrie Biserica noastră îl cinstește, care prin viața exemplară și misiunea ei mântuitoare a devenit un model de viațuire creștinească pentru toți fiii

Bisericii și care-i poate ajuta pe toți cei care se pregătesc temeinic pentru slujirea și miniunea Bisericii Fiului său Iisus Hristos, Domnul, Dumnezeuul și Mântuitorul nostru.

După oficierea liturgică, cu începere de orele 10,00 s-a desfășurat, în sala festivă universitară de pe str. Victor Babeș, festivitatea deschiderii cursurilor universitare pentru întreaga Universitate băimăreană. Printre oficialitățile universitare s-a găsit D-l Prof. univ. dr. ing. Dan Călin PETER, prorectorul Centrului Universitar Nord din Baia Mare, D-na Prof. univ. dr. Georgeta CORNIȚĂ –vicepreședinte al Senatului Universității Tehnice din Cluj-Napoca, Profesori univ. dr. și Decani ai Facultăților de profil ai Centrului Universitar Nord din Baia Mare și un număr impresionant de studenți și cadre didactice universitare.

În cuvântul de deschidere Prof. univ. dr. ing. Dan Călin PETER a trecut în revistă cei 50 de ani de învățământ universitar băimărean, arătând modul dezvoltării acestuia și a devenirii actuale a Centrului Universitar Nord din Baia Mare, subliniind faptul că toate aceste performanțe au putut fi realizate datorită accentului pus pe dezvoltarea resurselor umane, pe specializarea cadrelor didactice universitare și pe performanțele înalte de grad universitar ale studenților și profesorilor universitari.

În cuvântul solemn susținut de Preasfințitul Justin Sigheteanul s-a accentuat necesitatea aprofundării și a cercetării în domeniile de specialitate din cuprinsul larg al specificităților Universității băimărene, întrucât tinerii studenți, pe baza învățăturilor înalte acumulate în urma absolvirii studiilor universitare, să nu trebuiască să plece din țară pentru a-și pune în practică pregătirea lor profesională, ci să li se dea încredere și credit în a activa eficient pe teritoriul țării noastre în scopul de a ridica standardul de viață, de cunoștințe și de trăire din sânul societății actuale. În acest sens, Preasfinția Sa Justin a evidențiat rolul major al studenților teologi prezenți în cadrul Universităților, care în urma pregătirii lor universitare nu pot părăsi țara, ci sunt nevoiți să slujească la Sfintele altare străbune din cuprinsul comunităților rurale și urbane, să propovăduiască cuvântul Evangheliei Domnului nostru Iisus Hristos în instituții sociale, în școli, în spitale și în toate centrele sociale și umane la nivel național, regional ori comunitar, ca unii ce au datoriat de a spori dreapta credință în rândul membrilor societăților actuale atât de bulversate prin mărturisirea faptică a dragostei frățești și a exemplului moral adecvat.

După acest moment festiv, membrii specializărilor de Teologie Ortodoxă s-au întâlnit cu studenții anului I de la Teologie Ortodoxă Didactică și Teologie Ortodoxă Pastorală, precum și cu cei din anul I de la Masterat, întâlnire ce a avut loc în sala T44 de pe str. Crișan, unde s-au prezentat activitățile didactice ce se vor desfășura în incinta Centrului Universitar prin coordonarea îndrumătorilor de an. După aceea, la sediul Domeniului de Teologie Ortodoxă de pe Str. Crișan, a avut loc prima

ședință de lucru a noului an universitar 2012-2013 sau Consiliul Profesorat al Domeniului de Teologie Ortodoxă, la care au luat parte toți profesorii titulari și asociați de teologie. În ședința de lucru s-au trecut în revistă activitățile curente, cele programate în acest an universitar ce de curând a început, precum și chestiuni organizatorice privind organigrama, planurile de învățământ, statele de funcții și activitățile științifice profesionale și studentești pentru anul 2012-2013 și s-a accentuat importanța hotărârilor luate la Congresul al V-lea al Facultăților de Teologie Ortodoxă din cuprinsul Patriarhiei Române susținut în perioada 24-26 septembrie 2012 la Mănăstirea Nicula, Județul Cluj. Toate hotărârile luate de colegiul decanilor și șefilor de Departament ori ale specializărilor de Teologie Ortodoxă, și sintetizate într-un document oficial, au fost prezentate de Părintele Conf. univ. dr. Adrian Gh. PAUL, în calitate de coordonator responsabil al specializărilor de Teologie Ortodoxă din cadrul Centrului Universitar Nord Baia Mare, prezent la Congres.

Cu gânduri bune și perspective înalte, cu obiective mărețe și cu multă încredere, deopotrivă studenți și cadre didactice universitare teologice, am pășit în noul an universitar încărcăți de emoție sfântă și cu binecuvântări arhieresti, cu toții hotărâți a pătrunde în tainele cunoașterii teologice și a deprinderii virtuților duhovnicești ziditoare de suflet.

Pr. Conf. univ. dr. Adrian Gh. PAUL

Coordonator responsabil Domeniu Teologie Ortodoxă
Centrul Universitar Nord din Baia Mare

* **Marți, 16 octombrie** –cu începere de la ora 12,00 a avut loc o nouă ședință consultativă în cadrul Domeniului de Teologie Ortodoxă a Facultății de Litere din Baia Mare, la care a luat parte și Preasfinția Sa, Justin Sigheteanul, arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmăruului.

ȘEDINȚĂ DE CATEDRĂ

La început de an universitar, în Centrul Universitar Nord din Baia Mare, pe lângă deschiderea oficială a activităților didactice universitare și studentești, precedată de săvârșirea Sfintei Liturghii, săvârșită de ierarhii ortodocși maramureșeni în Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare, este obiceiul ca membrii Domeniului de Teologie Ortodoxă să se întrunească într-o ședință de lucru consultativă la care să ia parte și ierarhii locului. În acest sens, marți 16 octombrie, cu începere de la ora 12,00 la sediul central al Domeniului de Teologie Ortodoxă de pe str. Crișan nr. 7 din Baia Mare a avut loc ședința de consultare a cadrelor didactice universitare ale Departamentului de Științe socio-umane, Teologie, Arte din cadrul Facultății de Litere, la care a luat parte Preasfinția Sa, Justin HODEA

Sigheteanul, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului.

În prezența Preasfinției Sale Justin Sigheteanul, membrii specializărilor de Teologie Ortodoxă din cadrul Departamentului au răspuns afirmativ și s-au adunat spre consultări decisive, luări de poziții și hotărâri necesare pentru desfășurarea în cât mai bune condiții a noului an universitar 2012-2013. Părintele Conf. univ. dr. Adrian Gh. PAUL, coordonatorul specializărilor din cadrul Domeniului de Teologie Ortodoxă a deschis ședința de lucru, urând un bun venit și mulțumind în mod respectuos Preasfinției Sale Justin Sigheteanul pentru că a binevoit să facă o vizită ierarhică canonică și didactic-universitară Corpului profesoral de Teologie și studenților teologi, cum și să ia parte la lucrările de început de an universitar dezbătute într-o ședință de lucru din cadrul specializărilor teologice. După aceea s-a propus ordinea de zi a lucrărilor ședinței, la care au răspuns prezent majoritatea cadrelor didactice universitare.

Pe ordinea de zi au fost propuse următoarele creștini spre dezbateri:

1. Definitivarea și aprobarea în plen a unui nou *Plan de învățământ* pentru specializările Teologie Ortodoxă Pastorală și Teologie Ortodoxă Didactică, la nivel de licență, și Teologie creștină și spiritualitate europeană la nivel de masterat, precum și prezentarea *Statelor de funcții* pentru specializările teologice repartizate uniform pe cadru didactic universitar. S-a subliniat, mai întâi, consolidarea celor două specializări teologice din Domeniul Teologie la nivel de licență, unde sunt integrați un număr total de 110 studenți, cursanți la zi, integrați la formă subvenționată și cea cu plată, precum și un număr de 45 studenți masteranzi în Domeniul Teologie Ortodoxă. Noul *Plan de învățământ* propus pentru perioada 2012-2016 a fost aprobat în unanimitate de cadrele didactice universitare, după ce s-a revizuit în prealabil anumite discipline teologice propuse spre cercetare în consultare cu Preasfinția Sa Justin Sigheteanu, care a și dat binecuvântarea arhierescă și acordul spre vizare. În ceea ce privește Statele de funcții, acestea au fost stabilite pe cadre didactice universitare titulare și asociate, toți doctori în domeniul de cercetare universitară, și alcătuite din normă de bază (12 ore pentru conferențiar, 14 ore pentru lectori și asistenți universitari) plus plata cu ora (maxim 10 ore pe cadru didactic universitar). Așa se face că disciplinele teologice au fost împărțite în trei categorii: discipline fundamentale (fiecare, în mod egal, acumulând câte 5 credite), discipline de specialitate (câte 3 sau 4 credite) și discipline opționale (cu câte 1 sau 2 credite). S-a pus accentul pe repartizarea disciplinelor la fiecare cadru didactic universitar spre a se forma norma de bază, alcătuită din specialitatea fiecărui dascăl, dar și cea la plata cu ora echidistant pentru toate cadrele didactice universitare. În acest sens, toată lumea a fost mulțumită de propunerile făcute și ca atare s-a votat și subsemnat în consecință.

2. Propunere pentru scoaterea la concurs a unui post de *Șef de lucrări /Lector dr.* în cursul anului univ. 2012-2013 pe disciplinele de Teologie practică. S-a supus la vot și în unanimitate s-a votat pentru.

3. Prezentarea celor mai importante hotărâri de la cel de-al V-lea Congres Național al Facultăților de Teologie Ortodoxă din cuprinsul Patriarhiei Române, dar și al Colegiilor Decanilor și Directorilor de Departament Teologice, susținut la mănăstirea Nicula în perioada 24-26 septembrie 2012, la care a luat parte și coordonatorul responsabil al specializărilor de Teologie Ortodoxă din Baia Mare, Pr. Conf. dr. Adrian Gh. PAUL. Dintre hotărârile cele mai importante care privesc deopotrivă toate specializările teologice și cadrele didactice universitare în Domeniul Teologie, s-au semnalat următoarele:

- propunerea P.F. Părinte Patriarh Daniel de a se restructura învățământul teologic universitar în cuprinsul Patriarhiei Române, punându-se accent atât pe dimensiunea formativă cât și pe calitatea și competitivitatea învățământului teologic universitar

- evidențierea ca în planul de învățământ să fie introduse pe viitor orele de practică sau de discipline de practică liturgică și practică de strană, cu credite și notare distinctă, precum și reactivarea duhovnicului

- realizarea unor programe analitice unitare la nivel național unde numărul de credite să fie stabilit unitar pe întreg cuprinsul Patriarhiei Române la disciplinele fundamentale, de specialitate și complementare, avizate toate de Sfântul Sinod

- în conformitate cu Hotărârea Sfântului Sinod nr. 8577 / 28.11.2011 să se ia act de responsabilizarea tuturor Facultăților și Departamentelor din țară în ceea ce privește combaterea plagiatului, a corupției și a intereselor de grup și personale, care subminează calitatea învățământului teologic universitar

- propunerea privind revizuirea Regulamentului-cadru al Facultăților și Departamentelor de Teologie aprobat de Sfântul Sinod, ținând cont de noua Lege a Educației Naționale, de Carta Universității și de Protocolul ce se va încheia între Patriarhia Română și Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului.

4. S-a propus să se intensifice programul de rugăciune și îndrumare spirituală în vederea cultivării unei mai sporite atmosfere duhovnicești în facultate, dar și cultivarea unei comunicări mai strânse și eficiente între profesorii teologi și Centrul eparhial. În acest sens, s-a propus întocmirea unui *Protocol* între Episcopia Ortodoxă a Maramureșului și Sătmăruului și Domeniul de Teologie Ortodoxă, mai ales când este nevoie de evaluarea candidaților la hirotonie. În prezența Preasfinției Sale Justin Sigheteanul, s-a convenit să se țină seama de activitatea studentescă, pregătirea intelectuală și duhovnicească, caracterul dezvoltat al candidaților la hirotonie și pe lângă documentele general obligatorii, caracterizarea, recomandarea și foaia

matricolă să fie piese grele când se hotărăște departajarea candidaților pentru ocuparea unei parohii. Acolo unde este imperios necesar să se susțină examen de ocupare a unei parohii, cadrele didactice universitare în Domeniul teologie va stabili o Comisie de evaluare adecvată și va propune un număr de teme spre abordare din spectrul larg al disciplinelor teologice, cu bibliografie și îndumări aferente.

5. S-a pus în discuție organizarea unor evenimente academice în contextul organizării, în anul 2013, a Congresului Național cu tema: „*Sfinții Împărați Constantin și Elena –promotori ai libertății religioase și susținători ai Bisericii*”, precum și a Simpozionului Național „*Teologia Părintelui Dumitru Stăniloae după 20 de ani de la trecerea sa la cele veșnice*”. În acest sens urmează ca în zilele următoare Corpul didactic profesoral să stabilească programul cadru al manifestărilor culturale pentru anul viitor și să se formeze o Comisie de organizare a evenimentelor, care să transmită tuturor Facultăților de Teologie din cuprinsul Patriarhiei Române atât perioada și tema activităților academice, cât și invitația de a participa la aceste manifestări.

6. S-a anunțat ca fiecare cadru didactic universitar să completeze la zi *Fișa disciplinelor și Programa analitică*, precum și să întocmească *Activitatea științifică* pentru anul universitar 2011-2012, cu termen până la 1 noiembrie a.c.

7. Întrucât Domeniul de Teologie Ortodoxă din cadrul Facultății de Litere, Centrul Universitar Nord Baia Mare, are o consistentă continuitate în ceea ce privește editarea buletinelor de cercetare în Domeniul teologic, s-a făcut propunerea să se trimită studii și articole de cercetare în domeniu, pentru Revista „*Studia Universitatis Septentrionis –Theologia Orthodoxa*” (7 apariții) până pe 15 noiembrie a.c., iar pentru Revista „*Ortodoxia maramureșeană*” (16 apariții) până pe 1 decembrie a.c.

8. S-a pus în discuție consolidarea fondului de bibliotecă pentru achiziționarea de cărți în domeniul de cercetare teologic, prin eliberarea tuturor studenților teologi a abonamentelor de bibliotecă.

9. La secțiunea „*Diverse*” s-a discutat probleme privind situația studenților teologi în momentul actual, alcătuirea unui program liturgic la care studenții sunt obligați să ia parte săptămânal și s-a stabilit alcătuirea unui program de tutorat pentru fiecare profesor universitar pentru ca studenții să fie informați corect când pot lua legătura sau să poarte discuții consultative cu îndumătorii și profesorii lor pe diferite probleme studențești ori didactice. Cu privire la distribuirea și coordonarea temelor de licență, s-a propus și s-a adoptat varianta a câte minim 5 – maxim 10 lucrări pe profesor, pentru a diversifica interesul studenților în cercetarea teologică. Desigur, fiecare student este liber să aleagă o disciplină sau un coordonator anume, însă nici un profesor nu va coordona mai mult de 10 lucrări de licență ori de disertație. S-a mai propus ca orice informație venită la

Departament sau cele care privesc activitatea didactică universitară pentru profesori și studenți teologi să fie afișate la Avizier ori anunțate regulat și periodic în ședințele consultative ale Domeniului de Teologie Ortodoxă.

După ce s-a mulțumit Preasfinției Sale Justin Sigheteanul pentru binecuvântările arhieresti acordate și pentru prezența arhieriei Sale în mijlocul cadrelor didactice universitare din Baia Mare, toate propunerile, luările de cuvânt, recomandările și hotărârile luate au fost consemnate într-un *Proces-Verbal*, semnat de toți cei prezenți la ședința consultativă.

Pr. conf. univ. dr.

Adrian Gh. PAUL

Coordonator Domeniul Teologie Ortodoxă

* **Între 27-29 octombrie**, P.S. Iustin Sigheteanul s-a aflat la reședința Patriarhală din București, unde a participat la mai multe evenimente din viața Bisericii Ortodoxe Române:

Sâmbătă, 27 Octombrie, P.S. Iustin Sigheteanul a slujit la Sfânta Liturghie solemnă, prezidată de Preafericitul Daniel Patriarhul României, cu ocazia sărbătorii Sfântului Cuvios Dimitrie cel Nou ocrotitorul Bucureștilor. Anul acesta, prin intervenția P.F. Patriarh Daniel către Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe surori a Greciei, P.F. Arhiepiscop Ieronim, au fost aduse la București moaștele Sfântului Ierarh Nectarie al Eghinei (vindecătorul de cancer)

Duminică, 28 Octombrie, P.S. Iustin Sigheteanul a slujit la Sfânta Liturghie alături de membrii Sfântului Sinod al B.O.R. prezidată de către I.P.S. Laurențiu, Mitropolitul Ardealului. *De la ora 12.00*, a participat la Ședința Solemnă a Sfântului Sinod, care s-a desfășurat în Aula Magna „Teoctist Patriarhul” din Palatul Patriarhiei. *La orele 17.00*, a participat la binecuvântarea Bibliotecii Sfântului Sinod de la Mănăstirea Antim. *De la orele 18.00*, a participat la binecuvântarea noului Centru Național de formare continuă Dumitru Stăniloae care se găsește în cadrul complexului de Teologie Ortodoxă din București.

Luni, 29 Octombrie, P.S. Iustin Sigheteanul a participat la Ședința Sfântului Sinod, prezidată de către P.F. Patriarh Daniel, care s-a desfășurat în Sala Sinodală a Palatului Patriarhal din București.

Biroul de presă

al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului

* **În perioada 31 octombrie - 9 noiembrie** –în cuprinsul Eparhiei Maramureșului și Sătmarului a avut loc susținerea *Conferințelor preoțești* eparhiale, sesiunea toamnă -2012. Tema generală dezbătută s-a intitulat: „*Modalități de implicare a Bisericii în asistarea și îngrijirea bolnavilor*”.

Referatul a fost întocmit de P.C. pr. lect. dr. Marius NECHITA –directorul Liceului Teologic „Sfântul Iosif Mărturisitorul” din Baia Mare.

* **Joi, 15 noiembrie** – începând cu ora 9,00, în cadrul Domeniului de Teologie Ortodoxă din Baia Mare și Centrul Eparhial al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmăruului, a avut loc susținerea examenului de *capacitate preoțească*, sesiunea de toamnă, 2012, organizată de Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmăruului în colaborare cu Domeniul de Teologie Ortodoxă din cadrul Centrului Universitar Nord din Baia Mare. S-au prezentat 11 candidați și au promovat toți cu rezultate bune și foarte bune.

* **Sâmbătă, 9 decembrie** -P.S. Iustin Sigheteanul a participat la manifestarea cultural-religioasă “*De Nașterea Domnului*” ajunsă la a XIII-a ediție, organizată la Catedrala Episcopală ”Sfânta Treime” din Baia Mare, sub coordonarea Pr. prof. Hoban Florin - inspector școlar, și cu implicarea profesorilor de religie din județ. În deschidere, P.S. Iustin Sigheteanul a adresat celor prezenți un cuvânt de binecuvântare.

Domeniile cuprinse în program au fost: creație plastică, creație literară, teatru religios și concursul “Colindătorii” ediția a II-a, desfășurată la rândul ei pe două secțiuni: grupuri vocale armonice (colinde religioase românești din repertoriul național sau internațional) și grupuri vocale tradiționale (colinde religioase românești autentice, specifice zonei din care provin colindătorii). La acest eveniment au participat 10 formații corale, 3 trupe de teatru religios, selecționate anterior, elevii din ciclul primar, gimnazial și liceal prezenți cu icoane pe sticlă, icoane pe lemn, lucrări în proză și în versuri, din 26 de unități de învățământ ale județului Maramureș, însoțiți de profesorii lor (în total 300 de copii). La finalul activităților desfășurate, au fost premiate grupurile vocale care s-au evidențiat, toți elevii participanți au primit pachete și calendare, în semn de binecuvântare a P.S. Sale și cu implicarea sectorului social- misionar al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmăruului, coordonat de către Pr. cons. Virgil Jicărean.

* **Duminică, 9 decembrie** – cu ocazia apropierii Sărbătorilor de iarnă dedicate Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos și ale Anului Nou, corala studenților Domeniului de Teologie Ortodoxă „Sfântul Ioan Damaschinul” din cadrul Departamentului Științe Socioumane – Teologie – Arte, conduși de Pr. drd. Aurelian Petrică COVACIU, au susținut un Concert de colinde tradiționale în Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare.

În perioada 18-20 decembrie, membrii Domeniului de Teologie Ortodoxă, împreună cu studenții teologi care fac parte din Corala studențească „Sfântul Ioan Damaschinul” au colindat centrul eparhial al

Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului, respectiv pe ierarhii maramureșeni, Rectoratul Centrului Universitar Nord din Baia Mare, în prezența D-lui Prof. univ. dr. ing. Aurel VLAICU, Rectorul Universității Tehnice din Cluj-Napoca, Decanatul Facultății de Litere de pe strada Victoriei din Baia Mare și centrul cultural al Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia Mare. Tuturor li s-au transmis mesaje de Sărbători îmbelșugate și fericite, cu pace și binecuvântări cerești și un An Nou cu împliniri, sănătate și bunăstare.

2. CADRELE DIDACTICE UNIVERSITARE DE CONDUCERE

ALE UNIVERSITĂȚII TEHNICE DIN CLUJ-NAPOCA și ale CENTRULUI UNIVERSITAR NORD din BAIAMARE

Rector: Prof. univ. dr. ing. Aurel VLAICU (Cluj-Napoca)
Prorector: Prof. univ. dr. ing. Dan Călin PETER (Baia Mare)

ALE FACULTĂȚII DE LITERE

Decan: Prof. univ. dr. Gheorghe GLODEANU
Prodecan: Prof. univ. dr. Nicolae SUCIU
Prodecan: Conf. univ. dr. Delia SUIOGAN

ALE DEPARTAMENTULUI DE ȘTIINȚE SOCIO-UMANE – TEOLOGIE - ARTE

Director: Lect. univ. dr. Claudia MARIAN

ALE DOMENIULUI DE TEOLOGIE ORTODOXĂ

Coordonator responsabil: Pr. conf. univ. dr. Adrian Gh. PAUL

3. CADRELE DIDACTICE TITULARE ȘI ASOCIATE ALE DOMENIULUI DE TEOLOGIE ORTODOXĂ

1. Pr. Conf. univ. dr. **Adrian Gh. PAUL** (Morală creștină și spiritualitate ortodoxă & Dogmatică specială)
2. Pr. Conf. univ. dr. **Ștefan POMIAN** (Istoria și filosofia Religiilor & Dogmatică generală)
3. Pr. Lect. univ. dr. **Vasile BORCA** (Studiul Vechiului Testament și a Noului Testament)
4. Pr. Lect. univ. dr. **Dorinel DANI** (Istoria Bisericii Universale & Patrologie)
5. Pr. Lect. univ. dr. **Teofil STAN** (Muzică bisericească & Liturgică & Pastorală)
6. Asist. univ. dr. **Valerian MARIAN** (Catehetică & Omiletică)
7. Asist. univ. drd. **Eusebiu BORCA** (Studiul Vechiului Testament & Ebraică)
8. Pr. dr. **Vasile AUGUSTIN** -*vicar eparhial* (Drept bisericesc - *cadru asociat*)
9. Pr. dr. **Cristian ȘTEFAN** -*consilier cultural eparhial* (Istoria Bisericii Ortodoxe Române - *cadru asociat*)
10. Pr. drd. **Petrică Aurelian COVACIU** (Formare duhovnicească & Muzică și Cor - *cadru asociat*)
11. Dr. **Vasile COSTIN** (Bioetică & Misiologie și Ecumenism - *cadru asociat*).

4. LICENȚIAȚII ÎN TEOLOGIE ORTODOXĂ PASTORALĂ

Promoția 2012 (4 ani de studiu)

Îndrumător: Pr. lect. univ. dr. Teofil STAN

Băeș T.R. Sergiu Robert
Băeș T.R. Silviu Roland
Bancoș T. Bogdan Alexandru
Bîrsan E. Ioan
Butean I.Gh. Sergiu Adrian
Buteanu O.A. Mihai Gelu
Chira A. Bogdan Ioan

Cornestean I. Ioan
Cucu Gh. Andrei
Erdei D. Alin
Grad Gh. Vasile
Gulin Gh. Marian
Herțeg I. Ionel
Iancu Gh. Răzvan Alexandru
Jurje A. Călin Ionuț
Mădăras Gh. Marcel Mihai
Mare D. Dorin Vasile
Mehedincu N. Dan
Moldovan C. Adrian
Morariu I. Marius Ioan
Negrea I. Iulian Eugen
Pleș I. Ionuț Dorin
Pop Gh. Florin Andrei
Pop R.T. Radu Ioan
Sacaloș Gh. Mihai
Surduc A. Ciprian Paul
Tarța I. Daniel Nicolae
Toporan P. Adrian Ioan
Ulici V. Ioan
Vana M. Valeriu Mircea

5. LICENȚIAȚII ÎN TEOLOGIE ORTODOXĂ–DIDACTICĂ

Promoția 2012 (3 ani de studiu)

Îndrumător: Asist. univ. dr. Valerian MARIAN

Aftan V. Natalia Elena
Călini G. Maria
Coteș I. Mariana Daniela
Han A. Andrei Dan
Lung T. Mircea Vasile
Mițiguș V.I. Radu Vasile
Pașca V. Laura Daniela
Pop V. Vasile Marian
Rogojan Gh. Rozalia
Sabadâș I. Camelia Loredana
Toporan Adrian

**6. ABSOLVENȚII CURSURILOR POSTUNIVERSITARE
DE MASTERAT -2012**

*TEOLOGIE CREȘTINĂ
ȘI SPIRITUALITATE EUROPEANĂ*

(Promoția 2012 –A treia generație de absolvenți)
Îndrumător: Conf. univ. dr. Adrian Gh. PAUL

Băban G. Gavril
Bontoș Ovidiu
Ciurte I. Vlăduț
Codrea Gh. Ștefan
Cone V. Marius Vasile
Cone V. Mircea Ioan
Cupșe Dănuț
Dobrican I. Ioan
Găurean D. Dan Dorin
Herța I. Ilarion
Horotan P. Adrian
Ierimi I. Adrian Marian
Negrea Paul
Pop Șt. Gheorghe
Robaș N. Nicolae
Șimon V. Vasile
Spătar G. Viorel Loghin Vasile
Tarța I. Daniel
Zăvoian V. Tiberiu

**7. STUDENȚII SPECIALIZĂRII
TEOLOGIE ORTODOXĂ PASTORALĂ**
Anul universitar 2012-2013

T.O.P. Anul I
Îndrumător: Pr. Lect. univ. dr. Teofil STAN

BUGET
Boer V.G. Ionuț Gheorghe

Bud M. Cosmin-Tudor
Ciora V. Raul Mihai
Giurgiu I. Bogdan Valer
Mic V. Claudiu Ștefan
Morar E.C. Adrian
Morar V. Cătălin Gabriel
Mureșan D. Marius Sebastian
Pintea V. Răzvan Bogdan
Pop V. Marian Claudiu

TAXĂ

Bob G. Leon Andrei
Botiș D. Vasile
Danci Gh. Ioan
Drozd V. Pintea Ioan
Kozma G. Emanuel Bogdan
Mateșan S. Alexandru Bogdan
Pop I. Florentin-Ionuț
Pop I. Ioan Florin
Pop V. Sergiu Viorel
Romocea I.F. Răzvan-Ionuț
Sadoveanu I. Ionuț Marian

T.O.P. Anul II

Îndrumător: Pr. lect. univ. dr. Dorinel DANI

Bontoș C. Mădălin Neluțu
Pop V. Ioan Nicolae
Șanta I. Marian Ghiță
Burnar I. Ioan
Babici-Buda I. Ioan
Thira A.A. Aurelian Augustin
Ciurte I. Mihăiță Cosmin
Cheșei M.V.I Ștefan
Buie I.C. Augustin Valentin
Fagie V. Vlăduț Vasile
Man G.P. Vasile Peter
Mone I. Ionuț Cristian
Bocicorec I. Vasile Ionel
Chindriș V. Vasile
Tomoiagă G. Teodor Nicolae
Mociran I. Alexandru

T.O.P. Anul III

Îndrumător: Asist. univ. dr. Valerian MARIAN

Antal C. Marcu
Ardelean V. Florin
Bizău V. Marius Florin
Bondre V. Vlad Ioan
Bușecan I. Vlăduț Cătălin
Corodan D.E. Emilian Vasile
Costea P. Marius Vlad
Cozuc St. M. Alin Marian
Crainic I. Manuel Ionuț
Crăciun D. Dan Anghel
Cucu G. Mihail
Dobrinescu Gh. Cristian
Drimeș I. Ilie Marian
Herman V. Aurel
Iunian V. Stelian Ioan
Măgurean F. Emanuel Floruț
Mihali St. Ștefan Toma
Neghină T. Daniel Bogdan
Oșan D. Dorin Olimpiu Vasile
Pașca V. Răzvan
Roman P. Petrică Florin
Rostaș V. Dan
Savu F. Florin Dumitru
Stan V.I. Ioan Vasile
Timiș N. Ionel Radu
Timiș P. Petrică
Verdeș M. Vlad Marian

T.O.P. Anul IV

Îndrumător: Pr. Conf. univ. dr. Adrian Gh. PAUL

Bandula V. Andrei Vasile
Beretchi I. Dănuț Ionuț
Botiș G. Dumitru
Bricioc I. Cosmin Ioan
Brotnei V. Viorel Mihai
Bucșa I. Ioan Ilie

Bud V. Petru Vasile
Burzo M. Eugen Ioan
Butuza I. Octavian
Coardoș I. Daniel
Orza I. Dănuț Ilie
Rednic I. Grigore Daniel
Ardelean Șt. Darius Ștefan
Cobzaru F. Andrei Florin
Coman T. Toader Ionuț
Coțan I. Vasile Florin
Covaci G. Simion
Filip Gh. Mihai Cristian
Hapca Gh. Nicolae Adrian
Istrat V. Vasile Ioan
Krauciuc V. Ioan George
Lazăr V. Ionel Sorin
Mărginaș I. Florian Tudorel
Nicolai D. Daniel Ciprian
Oșan V. Vasile Flaviu
Pantea I. Mihai
Pașca E. Lucian Ștefan
Pop A. Alexandru Radu
Pop A. Daniel
Porumb V. Vasile Andrei
Rednic I. Gheorghe
Roman I. Romulus Cristian
Sabou M. Mircea Vasile
Timiș Gh. Vasile
Tomoiașă N. Toader
Trif I. Radu Vasile
Zdrob I. Dănuț Ștefan

**8. STUDENȚII SPECIALIZĂRII
TEOLOGIE ORTODOXĂ DIDACTICĂ
Anul universitar 2012-2013**

T.O.D. Anul I

Îndrumător: Pr. Lect. univ. dr. Vasile BORCA

BUGET

Bîrle M.S. Diana Marinela
Bodea V. Daniel Nicolae
Ciobanu I.Iosif Adrian
Haragîș I. Alexandru Dorin
Ionce S.I. Emanuel Gheorghe
Madai I.V. Delia Lorena
Marc I.C. Andreea Maria
Pop M.S. Paula Olguța
Pop V. Mihai
Vana M. Camelia Crina

TAXĂ

Cozma L. Petru Adrian
Hatos V. Vasile Mihai
Podină I. Vlad Dumitru
Pop I. Florentin-Ionuț
Vlad D. Adrian Cristian

T.O.D. Anul II

Îndrumător: Pr. Conf. univ. dr. Ștefan POMIAN

Toma (Silaghi) D.D. Dana Maria
Cornea V. Dan Vasile
Leș A. Andreea Juliana
Dunca D. Adrian Mitică
Deac V. Vasile
Bărbos A. Simona Valeria
Bîrsan T. Vasile
Gherghel A. Daniel Simion
Foghiș C. Călin Viorel

T.O.D. Anul III

Îndrumător: Asist. univ. drd. Eusebiu BORCA

Beuka V. Vasile
Bledea I. Gheorghe
Bledea V. Nicoară
Bondre V. Vlad Ioan
Bumbuc (Anișora) A. Ana
Cionca A. Andrei Marin

Comiati St. Claudiu Adrian
Danco P. Bogdan Ioan
Dulf L. Diana Bianca
Florian T. Ovidiu Ghiță
Ieremi I. Adrian Marian
Turda Gh. Ioan
Țicală I. Bogdan Ioan

**9. STUDENȚII MASTERANZI:
*TEOLOGIE CREȘTINĂ
ȘI SPIRITUALITATE EUROPEANĂ*¹**

ANUL I, 2012-2013

Bancoș Bogdan Alexandru
Butuza I. Octavian
Corneștean I Ioan
Godja I. Daniel Ioan
Herțeg I Ionel
Leva V. Simona
Mare V. Dorin Vasile
Mehedincu N. Dan
Mițiguș V. Radu Vasile
Negrea I. Iulian Eugen
Petcu Ș. Ștefan Cristian
Pleș I. Ionuț Dorin
Pop. I. Vasile
Rusu V. Radu Vasile
Sabou V. Olivian
Sacaloș G. Mihai
Șlean L. Gavril Mihai
Toporan P. Adrian Ioan
Ulici V. Ioan

---

¹ Începând cu anul universitar 2008-2009 Domeniul de Teologie Ortodoxă coordonează, în cadrul Facultății de Litere, Baia Mare, un curs postuniversitar de Masterat, pe specializarea: *Teologie creștină și spiritualitate europeană*, deschis tuturor absolvenților de Teologie Ortodoxă (cu licență) –coordonator Pr. Conf. univ. dr. Adrian Gh. PAUL.

ANUL II, 2012-2013

Ardelean Ștefan
Chira Dacian
Cinar Gheorghe
Costin A. Ionuț
Leș G. Gabriel
Moldovan Gheorghe
Podină Paul
Sălnicean V. Ioan
Tuns A Vasile
Tuns V. Augustin
Vraja I. Ioan

**III. EVENIMENTE
& ACTUALITĂȚI**

**Mesajul Preafericitului Părinte DANIEL,
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, adresat elevilor, părinților și
profesorilor, cu ocazia începerii anului școlar 2012-2013
- 17 septembrie 2012**

Educația este forma cea mai înaltă în lucrarea de modelare și formare a caracterului și personalității copiilor și tinerilor. Din acest motiv educația ar trebui să fie prioritatea fundamentală a oricărei societăți care dorește progresul spiritual și bunăstarea materială a poporului.

În contextul rezultatelor deosebit de slabe înregistrate la examenul de bacalaureat din ultimii doi ani, cu o medie de promovabilitate de sub 50%, este necesară o analiză sinceră și lucidă a sistemului de învățământ din țara noastră. Cauzele eșecului din școala românească sunt multiple, iar unele dintre acestea au fost și vor mai fi analizate de specialiștii din diverse instituții abilitate, în special inconsecvența și instabilitatea sistemului educațional. La acestea se mai adaugă și criza spirituală și morală din societatea românească. Lipsa de valori perene, de repere credibile și de motivații solide din societatea și școala românească a atins cote alarmante. Se pare că acumularea de valori intelectuale este tot mai mult înlocuită cu acumularea de bunuri materiale, încât astăzi nu mai valorează mult o cultură aleasă, ci doar o avere frumoasă. Iar dictonul „*cine are carte are parte*” nu mai este valabil, deoarece oamenii bine pregătiți sunt prea puțin plătiți. Prin urmare, acum „*cine are carte pleacă departe*”, adică în străinătate.

Pentru a opri această degradare spirituală și socială sunt imperativ necesare măsuri legislative și sociale, dar și o înnoire spirituală a mentalității și o cultură a valorilor morale, după cum ne învață Sfântul Apostol Pavel când zice: „*să nu vă potriviți cu acest veac, ci să vă schimbați prin înnoirea minții, ca să deosebiți care este voia lui Dumnezeu, ce este bun și plăcut și desăvârșit*” (Romani 12, 2).

În acest context, dorim ca la începutul unui nou an școlar să adresăm câteva îndemnuri care țin de misiunea Bisericii în promovarea spiritualității creștine în actul educațional, știut fiind că educația religioasă în familie și în școală presupune cooperarea Bisericii cu aceste două instituții majore ale poporului nostru. Întrucât în societatea de azi actul educațional este tot mai mult afectat de secularism sau indiferență spirituală, superficialitate și lipsa de motivație sau de entuziasm pentru cunoaștere, este necesar ca, și prin intermediul educației religioase, elevii să fie îndemnați să urmeze pilda multor personalități românești care prin cultura, erudiția și profesionalismul lor au devenit renumiți în țară și în străinătate, deși proveneau adesea din familii modeste.

Deoarece predarea religiei în școală este un act misionar creștin, cu profunde conotații educaționale și spirituale, educația religioasă trebuie să promoveze cultivarea talentelor și a valorilor intelectuale, respectul față de părinți, profesori și colegi, precum și iubirea de țară și de neam.

Biserica, alături de Familie și de Școală, trebuie să fie activă și creatoare în educația copiilor și a tinerilor. Prin urmare, îndemnăm pe toți slujitorii Bisericii, să promoveze o intensă cooperare cu familiile și școlile din parohii în actul educațional, sub semnul unei responsabilități comune sporite pentru binele țării noastre. Având în vedere caracterul dinamic, ușor modelabil, al copiilor și tinerilor, eforturile comune trebuie concentrate spre o educație bazată pe valorile creștine și democratice europene: credința și cultura, speranță și iubire, libertate și responsabilitate, egalitate în fața legii și solidaritate în fața suferinței.

Anevoioasa tranziție românească, de la un regim totalitar monolitic la unul democratic și pluralist, a făcut și face numeroase victime în societatea noastră. Dintre acestea, cei mai vulnerabili sunt astăzi copiii și tinerii. Abandonul școlar, destrămarea familiilor, sărăcia, șomajul, plecarea părinților la muncă în străinătate, delicvența și violența juvenilă, nesiguranța zilei, incertitudinea viitorului, se constituie în tot atâtea cauze ale crizei educației în școală și în familie. Biserica a semnalat adesea aceste provocări și face eforturi sporite pentru a răspunde lor atât prin orele de religie, cât și prin diferite programe adresate copiilor și tinerilor, ca de pildă: „*Hristos împărtășit copiilor*”; „*Alege Școala!*”; „*Copilul învață iubirea lui Hristos*”, care se desfășoară prin intermediul parohiilor din cadrul Bisericii Ortodoxe Române. Rezultatele sunt îmbucurătoare, dar nevoile prezente și viitoare sunt imense.

Ne rugăm Bunului Dumnezeu ca la începutul noului an școlar (2012-2013) să binecuvinteze pe elevi, profesori, preoți și părinți, dar și pe toți cei care, într-un fel sau altul, sunt angajați cu multă dăruire în actul educațional și de formare spirituală!

Tuturor vă dorim sănătate, pace și bucurie, precum și mult ajutor de la Dumnezeu în lucrarea dumnezeastră nobilă și de valoare inestimabilă pentru prezentul și viitorul poporului român!

Cu deosebită prețuire și părintească binecuvântare,

† DANIEL
Patriarhul României

POPAS ANIVERSAR OCTOGENAR
- prof. dr. Nuțu Roșca¹

Nimic nu este întâmplător, fără rost sau fără sens, în trecerea, devenirea sau scurgerea vieții, a evenimentelor și întâmplărilor cu noi înșine și cu semenii noștri. Depinde de noi dacă avem înțelepciunea sau vigilența să sesizăm, să descifrăm ori să contabilizăm mesajele ce ne vin din complexitatea vieții și a întâmplărilor în care suntem angrenați. E îmbucurător și e fericită situația când dobândim conștiința că în toate și printre toate se întrevede și Voia lui Dumnezeu, că există o înaltă și sublimă pedagogie dumnezeiască, că nimic nu se întâmplă haotic în viața noastră, ci totul poartă amprenta monitorizării divine, desigur, nu ca să ne constrângă, nu ca să ne canalizeze pe o direcție fără voia noastră, ci ca să ne trezească, să ne impulsioneze și mai mult pe calea cea dreaptă.

Adevărul experimentat și confirmat în majoritatea cazurilor este că personalitățile se conturează și se formează adesea la școala suferinței, a încercărilor și a obstacolelor cu care se confruntă omul în viață. „După cum aurul se încearcă în foc, la fel și omul se încearcă în primejdii”, afirma apologetul creștin Minucius Felix, de la începutul secolului III, în „Dialogul Octavius”.

Iată cum minunată pronie dumnezeiască a întredeschis o cale, lăsând sau închizând, între timp, alta, prin obstacole, încercări, suferințe și neputințe, ca un maramureșean de-al nostru, de viță veche și nobilă, urmaș al vechilor daci liberi și al vrednicilor și neașilor noștri înaintași, gata să continue îndeletnicirile strămoșești, i s-a închis drumul, deschizându-i-se porțița firavă și anevoioasă spre carte, spre studiu, spre asiduă cercetare și aplecare întru tainele cunoașterii, ajungând, cu toate opreliștile și piedicile vrăjmașe, un veritabil om de știință, un literat, un strălucit slujitor al catedrei, al culturii și spiritualității maramureșene, un luptător vajnic și un apologet dârz al ortodoxiei maramureșene.

Citându-l pe C. Rădulescu Motru, că „fiecare societate dă numele de om mare acelui a cărui activitate corespunde nevoilor sale simțite... este mare acela care aduce cu sine un deosebit folos societății”.

Suntem mândri și fericiți, stimate Domnule profesor, că suntem contemporani cu Dumneavoastră. Maramureșul, din stirpea lui istorică și voievodală, și-a conservat în contemporaneitate un om între voievozii spiritualității sale prin Dumneavoastră, dascălul de obârșie bârsăneană.

---

¹ Alocuțiune ținută în data de 17. 03. 2012, în sala festivă a Palatului episcopal din Sighetu Marmației, cu ocazia sărbătoririi celor 80 de ani de viață a D-lui Prof. dr. NUȚU ROȘCA.

Ortodoxia maramureșeană Anul XVII, Nr. 17 / 2012

Ortodoxia maramureșeană a avut și are prin viața, prezența, scrisul și cărțile Dumneavoastră un stâlp de nădejde pe care forțele vrăjmașe nu l-au putut răpune, ci a rămas statornic și invincibil.

Slavă lui Dumnezeu pentru toate, pentru cum a lucrat sfânta pronie în viața Dumneavoastră și felicitări, Domnule profesor, că ați răspuns chemării proniei binecuvântate!

Felicitări pentru demnitatea, eroismul și jertfelnicia cu care ați trecut peste toate încercările și v-ați înnobilat bogata și prestigioasa activitate!

Întru mulți și fericiți ani alături de distinsa Dumneavoastră soție și familie!

Să vă dea Bunul Dumnezeu sănătate, putere și înțelepciune să rămâneți pe mai departe activ în ogorul Bisericii și al Neamului, care are încă multă și mare nevoie de Dumneavoastră!

Sincere felicitări, cu aleasă prețuire. ***La mulți ani!***

Pr. lect. univ. dr. Vasile BORCA

***La Mulți și Fericiți Ani,
Mult Stimat Domnule Profesor Nuțu Roșca!...***

Cu multă bucurie știm și (re)cunoaștem că în fiecare an la data de 17 martie este sărbătoare, mai ales pentru domnia voastră, însă, de data aceasta, permiteți-mi să mă împărtășesc și eu de această bucurie și încununare, acum la ceas aniversar și jubiliar, deoarece împliniți și înmănușiați o frumoasă și bogată vârstă, rotundă, cea de 80 de ani, frumoși, plini, rodnici și consistenți!...

Recunosc și mărturisesc faptul că eu personal, vă cunosc de relativ puțină vreme dar de la bun început am fost plăcut impresionat de dumneavoastră, datorită caracterului, onoarei, demnității, blândeții, înțelepciunii și spiritului de om serios, onest și muncitor, perseverent și tenace, care vă caracterizează!... De aceea, am apreciat și admir în continuare aceste calități, pe care le aveți, le cultivați și le împărtășiți și altora, cu toată abnegația, dragostea și generozitatea!...

Totodată, vă apreciez toată munca, osteneala și sudoarea depusă în câmpul activității științifice, de cercetare, scriitoricești, publice, civice, publicistice, editoriale, culturale ori spirituale și mai cu seamă în cea organizatorică, fiind un bun inițiator, fondator, coordonator și organizator al multor activități, societăți și acțiuni culturale, de anvergură națională și internațională, în ținutul binecuvântat al Maramureșului istoric – unde colaborați și cooperați atât de frumos, de bine și de eficient cu toată preoțimea și intelectualitatea zonei și care, din aceste motive, vă stimează, vă respectă și vă prețuiește atât de mult, dimpreună cu noi toți!...

Prin urmare, cugetând eu acum, în acest ceas sărbătoresc, omagial și aniversar, la activitatea și la personalitatea domniei voastre foarte complexă și foarte completă, mă gândesc la darul omului providențial cu care v-a înzestrat Creatorul și Stăpânul nostru al tuturor – Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos – pe Care dumneavoastră îl cinstiți cu toată sinceritatea, dragostea și abnegația!...

M-aș bucura să știu, Domnule Profesor, că atât contemporanii cât și posteritatea vă vor acorda, totdeauna, cinstea, recunoștința și prețuirea cuvenită pentru tot ce ați făcut, pentru ceea ce sunteți și însemnați (sau ar trebui să însemnați) dumneavoastră în conștiința și în memoria noastră colectivă, care, mă rog lui Dumnezeu să nu fie alterată și o spun aceasta cu mare înfrigurare fiindcă, din păcate, noi cam avem „darul” acesta de a ne uita binefăcătorii și înaintașii noștri dar încerc, totuși, să-mi fac un act de încurajare și de optimism și să cred că ori de câte ori va fi pomenit numele

Nuțu Roșca va fi pronunțat cu venerație și respect pentru tot binele pe care dumneavoastră l-ați făcut atâtor oameni și care fapte, fiți sigur, că sunt consemnate de către Dumnezeu în Împărăția Sa cea cerească și veșnică de care, ne rugăm Lui, să aveți parte!...

Așadar, fiți încredințat, Domnule Profesor, că sunt foarte mulți oameni de rând, din țară noastră și din diaspora românească, credincioși ori slujitori ai altarelor care se roagă Bunului Dumnezeu, să vă dăruiască multă liniște și pace în suflet, multă bucurie sufletească și să vă răsplătească pentru faptul că i-ați făcut pe ei sau pe copiii lor oameni, cu spirit, suflet și simțământ românesc, cu școală autentică, cu carte românească de învățătură, cu biblioteci și cu studii înalte, încheiate, în aceste locuri, fapt ce nu poate fi uitat de și în istoria sau geografia acestor locuri - marcate de prezența și activitatea dumneavoastră atât de bogată și de prodigioasă și care s-a desfășurat, și încă se desfășoară, pe parcursul atâtor ani; rugăciuni cărora mă alătur și eu, dorindu-vă, încă odată să ne trăiți într-un mulți, folositori și roditori ani, alături de familie, de colegi sau colaboratori și de toți cei dragi ai dumneavoastră!...

În încheierea acestor modeste dar sincere rânduri, scrise cu toată prețuirea și admirația, la acest mărit praznic și ceas aniversar – al zilei dumneavoastră de naștere, doresc să vă urez, încă odată, să aveți parte de multă putere de muncă în continuare, de multe realizări și sporite împliniri sufletești, însoțite de un sincer și călduros „*La Mulți și Fericiți Ani!*” Să vă bucurați de realizările și împlinirile de până acum, să le cultivați și să le înmulțiți, pe mai departe, îndeosebi pe cele de ordin cultural, spiritual, românesc și cărturăresc!... *Dumnezeu să vă ajute și să vă poarte de grijă!*

Cu aleasă prețuire și deosebită considerație,

Stelian GOMBOȘ – Consilier
la Secretariatul de Stat pentru Culte,
din cadrul Guvernului României

**CĂTRE CONSILIUL LOCAL
AL MUNICIPIULUI SIGHETU MARMAȚIEI**

Comisia pentru cultură, culte și patrimoniu

Subsemnatul Preot Pop Vasile Aurel, paroh al Parohiei Ortodoxe Române "Adormirea Maicii Domnului" din Sighetu Marmației și Protopop al Protopopiatului Ortodox Român Sighet, cu sediul în Sighetu Marmației, cu deosebit respect doresc să vă propun acordarea Titlului de "CETĂȚEAN DE ONOARE" al Municipiului Sighetu Marmației, D-lui Profesor Doctor NUȚU ROȘCA.

Domnul profesor, pensionar din 1994, are o activitate meritorie ca profesor la diferite școli din zona Sighet și din municipiul nostru. Pe parcursul carierei de profesor a instruit și educat zeci de generații de elevi, dintre care unii sunt cercetători în diferite domenii, medici, preoți, călugări, ingineri, profesori, muncitori calificați.

Domnia sa a făcut și face și acum muncă de cercetare în domeniul filologiei, lingvisticii, istoriei laice și bisericești. Cercetările sale s-au concretizat în scrierea și publicarea a 27 de cărți, colaborări la volume colective în număr de 26, studii și articole publicate în diferite periodice în număr de cca. 230, apoi comunicări susținute la simpozioane, reuniuni, congrese naționale și internaționale în număr de cca. 55 și a însumat cca. 47 referințe la scrierile și ostenele sale în domeniul cercetării și scrisului, referințe din partea unor persoane și personalități importante.

Domniei sale i-au fost acordate până acum cca. 12 distincții din partea unor importante instituții de cultură, publice și bisericești.

Rugăm respectuos acordarea titlului mai susamintit celui care este o personalitate cunoscută și recunoscută în municipiul nostru, acum când va împlini venerabila vârstă de 80 de ani de viață, mai precis în data de 17 martie 2012.

Anexăm acestei cereri date biografice și activitatea științifică și publicistică a D-lui Prof. Dr. Nuțu Roșca.

Cu aleasă prețuire,

Pr. Vasile Aurel POP
Protopop al Sighetului

Obstacole în calea reînființării Episcopiei Maramureșului din perioada interbelică

Actul Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918, a Transilvaniei cu Regatul României, a marcat noi începuturi și a deschis noi perspective pentru viața românilor ardeleni, care au purtat atâta vreme jugul asupririlor străine și al înstrăinărilor de limbă, neam și credință.

Stăpânirile străine și mai ales cea austro-ungară au pus în lucrare cele mai josnice metode și mijloace de a submina, rupe și direcționa conștiința românească din Ardeal spre alte scopuri și idealuri decât cele ale fraților lor de dincolo de Carpați. Cunoscând profunda religiozitate și evlavie a românilor, cei care au luat în vizor risipirea noastră, au pus la cale tertipul cel mai draconic: *divide et impera!* și astfel au acționat asupra a ceea ce aveam noi mai sensibil și mai nobil legat de existența și ființarea noastră: credința străbună ortodoxă sau legea românească. Aici au pregătit strategia și au dat atacul cel mai murdar: înscenarea uniației de la 1700, cu interese vădit politice; în primul rând, pentru că românii ortodocși nu prezentau pentru Imperiul Habsburgic o siguranță politică și, în al doilea rând, tot de aceeași factură, de a-i rupe pe români de legăturile lor bisericești cu frații din Principate¹. De aceea, pe bună dreptate, marele istoric și savant Nicolae Iorga afirma: „*Biserica unită era o creație artificială, nu pornise dintr-o convingere*”².

Rănilile și umilințele îndurate de poporul român din Transilvania răzbat cu prisosință din plângerile și cererile adresate fie Curții din Viena, fie mitropolitului ortodox din Carlowitz. Iată spre exemplificare un fragment dintr-o petiție adresată de românii din Săliște: „*Nu mai avem puteri a răbda răul ce ne cade asupra noastră de la popii cei uniți în toate zilele și supărările, că în toate zilele ne prind la arest și ne căsnesc cum este mai rău, încă ne dau și în mâna biraelor, de ne închid prin temnițe. Deci, de a lor ne-am pustiit toți și case și moșii și ședem toți fugiți prin păduri, fiindcă nouă nu ne trebuiesc popii cei uniți până la moarte. Mai bucuros moartea vom pofti decât ei să ne stăpânească*”³.

De aceea, în cursul vremurilor au fost mai multe încercări ale credincioșilor români și a unor clerici de a ieși din acest impas și a renunța la înstrăinarea vicleană în care ne-a vârat uniatismul cu Roma.

---

¹ Pr. prof. Dumitru Stăniloae, *Uniatismul din Transilvania, încercare de dezbinare a poporului român*, București, 1973, p. 13-14.

² Nicolae Iorga, *Istoria românilor din Ardeal și Ungaria*, București, 1915, vol. I, p. 347.

³ Apud pr. prof. D. Stăniloae, *op. cit.*, p. 35.

Cea dintâi încercare de a lepăda haina compromițătoare a uniatismului s-a făcut în anul 1789, la o sută de ani de la actul „unirii” pe vremea lui Petru Maior, dar s-a lovit de opreliștea autorităților statale, care au calificat-o ca „periculoasă” și cererea a fost depusă în arhiva Consiliului de Stat⁴.

A doua încercare de revenire la Biserica Ortodoxă s-a făcut în anul 1848, anul de trezire a conștiințelor naționale a tuturor naționalităților din imperiul austriac. Pe Câmpia Libertății de la Blaj s-au auzit glasuri ce strigau „ștergerea diferențelor religioase și toți să fie una”, dar aceste doleanțe au răsunit în van⁵.

O a treia mare speranță pentru refacerea unității bisericești din Ardeal a fost Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918. Mulți participanți și-au exprimat această dorință prin pancarte ca odată cu unitatea politică a poporului român să se realizeze și cea religioasă, însă factorii politici au fost pe poziție și au deviat și deturnat această așteptare. Totuși, marele act de înfăptuire a României Mari a avut un ecou puternic în sânul credincioșilor români din Ardeal și, astfel, mai multe parohii cu preoți și credincioși au trecut la Biserica Ortodoxă⁶.

Actul Marii Uniri a avut același ecou și pentru românii maramureșeni din stânga Tisei, care s-au alipit la Țara Mamă. Mulți dintre ei și-au manifestat dorința și pentru revenirea și reunificarea religioasă, pe lângă cea politică. Astfel, dau tonul revenirii parohiile Săcel și Dragomirești, urmate de alte comunități sau grupuri: Remeți, Tisa, Ferești, Cornești, Valea Porcului, Cuhea, Vișeu de Sus, Poienile de Sub Munte, Sarasău, Glod, Slatioara etc⁷.

Toate acestea dau indicii că românii din Maramureș înțeleg contextul noilor condiții social-politice și își exprimă dorința de revenire și reintegrare religioasă cu toți românii din întreaga țară. Această dorință a fost afirmată de mitropolitul Nicolae Colan în cadrul Congresului Național al Bisericii Ardeleni din 1927 și adusă la cunoștința forurilor competente, astfel că Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române ia o hotărâre în acest sens în anul 1928, dar care din păcate nu poate fi pusă în aplicare pentru că nu e întărită de Corpurile Legiuitoare printr-o lege specială. Peste Hotărârea sinodală s-a depus praful timp de nouă ani pe motivul invocării lipsei de fonduri din partea forurilor legislative. Totuși, această revendicare era

---

⁴ Mitr. Nicolae Mladin, *Biserica Ortodoxă Română, una și aceeași în toate timpurile*, Sibiu, 1968, p. 259-260.

⁵ *Ibidem*, p. 261-264.

⁶ *Ibidem*, p. 268-269.

⁷ Pr. dr. Vasile Augustin, *Episcopia Maramureșului, organizare administrativă*, Editura Universității de Nord, Baia Mare, 2006, p. 107-112.

necesară, întrucât „o cere pomenirea sfântă a unei episcopii pierdute în lupta cu trecutul amărăciunilor”⁸.

Interesant că dacă pentru reactivarea unei asemenea instituții spirituale românești se invoca frecvent lipsa de fonduri, totuși, în urma semnării de Statul român a Concordatului cu Vaticanul din 1929, la scurt timp s-a pus în aplicare strategia catolică prin înființarea la data de 15 august 1930 a Eparhiei române - unite a Maramureșului, primul titular fiind episcopul dr. Alexandru Rusu⁹. Pentru această eparhie s-au găsit fonduri. Întreaga Biserică Catolică, prin Concordat avea asigurată organizarea și subvenționarea din partea Statului român. De altfel, discrepanțele administrative dintre cele două culte (greco-catolic și ortodox), precum și repartizarea fondurilor, și atunci, ca și astăzi, sunt discriminatorii. Cifrele sunt evidente. Dacă în Ardeal, ortodocșii cu cinci eparhii și aproape două milioane de credincioși aveau 15 consilieri, în schimb, uniții, la cinci eparhii cu peste un milion de suflete aveau 31 de canonici¹⁰.

Este de remarcat faptul că presa unită, mai ales revista „Cultura creștină” de la Blaj, e de-a dreptul revoltată și critică Biserica Ortodoxă Română că declanșează „*ofensiva misionară pentru întregirea sufletească a neamului în legea strămoșească prin desființarea uniației*”¹¹. Această ofensivă a pornit-o ortodoxia românească după întregirea națională. Înființarea Episcopiei Maramureșului e prezentată ca o „*mare izbândă a furiei ortodoxe*”¹². Sunt prezentate controversile dintre F.O.R. și A.G.R.U., reliefându-se că acțiunile ortodoxe „sunt simple chestiuni de politică”¹³. I se impută Bisericii Ortodoxe că „*instrumentul principal în acțiunile ei misionare este puterea publică profană*”¹⁴. Interesant este că se omite și nu se spune nici un cuvânt de acțiunile de la 1700. Oare acelea de ce natură au fost? Unde-i politicul de atunci? Chiar putem fi atât de naivi?

„În felul acesta, «misionarismul» cu caracter pur lumesc al ortodoxiei românești este o fatală deviere de la spiritul Evangheliei... Stăm, evident, în fața unui proces de laicizare și terenizare a ortodoxiei, din care

⁸ Grigorie T. Marcu, *În jurul înființării Episcopiei Maramureșului*, în Revista Teologică, anul XXI, nr. 11-12 din 1931, p. 436-439.

⁹ Apud „Însemnări”, în revista „Cultura Creștină”, nr. 3-4, 1939, p. 242.

¹⁰ Vezi Vasile Coman, episcopul Oradiei, *Din trecutul Bisericii Ortodoxe Române (Rolul Mănăstirii din Perii Maramureșului)*, în revista Mitropolia Ardealului, nr. 1-3, 1978, p. 13-19. Această situație discriminatorie sub aspect de finanțare din partea statului este astăzi și mai discrepantă, când ortodocșii reprezintă 85,9% din populația țării, iar greco-catolicii doar 0,8%. Vezi Vasile Gaftone, *A fost ortodoxie în Maramureș?*, în cotidianul „Graiul Maramureșului”, nr. 6842, din 06.09.2012, p. 10.

¹¹ Vezi Augustin Popa, *Ortodoxie românească și Biserica Unită*, în „Cultura creștină”, anul XVII, nr. 10-12, 1937, p. 650.

¹² *Ibidem*, p. 652.

¹³ *Ibidem*, p. 656.

¹⁴ *Ibidem*, p. 657.

*dispare până și metoda caracteristică a acțiunii evanghelice: iubirea, locul căreia îl ia agresivitatea și înverșunarea urei, dusă până la întunecarea minților*¹⁵. Ce frumos spus, într-adevăr, dar aplicabil doar în grădina vecinului, nu și în cea proprie!, după cuvântul Mântuitorului: „*Vezi mai întâi bârna din ochiul propriu și apoi paiul din ochiul fratelui tău*” (Mt 7, 3-5). Biserica unită chiar ignoră cu nonșalanță și în totalitate acțiunile politice agresive pe care le-a întreprins în 1700 și, apoi, mai târziu, ca cele ale generalului Bukow, ori altele de genul acesta, pentru a cuceri cu orice preț terenul din Transilvania?

De asemenea este atacată cuvântarea Înalț Prea Sfințitului Visarion al Cernăuțiului despre constituirea noii vlădicii ortodoxe din Maramureș. Invocându-se scopurile acestei episcopii de a consolida credința ortodoxă și a vindeca spărtura făcută la 1700 între români prin dezbinare, articolul din „Cultura creștină” acuză ortodoxia că „nici vorbă despre adevăr și căutarea lui de voința lui Hristos, pe care trebuie s-o urmărim în toate împrejurările, ci numai și numai considerațiuni de ordin național”¹⁶. Strașnic argument! Dar la 1700, ce interese au fost? Cine a fost pus pe primul loc, Hristos sau imperialismul catolic prin via austro-ungară? Pentru catolici, „toate drumurile duc la Roma”¹⁷, deci interesele străine au întâietate, nu cele naționale! Interesantă este această logică uniata, care privește numai interesele ei, ignorând arbitrar realitățile istoriei.

Intrigile și uneltirile contra ortodoxiei românești și a reînființării Episcopiei Maramureșului le găsim și în alte publicații uniata, ca de exemplu „Unirea”, care numește noua episcopie „*vlădicia morților*”, actul reînființării – „*crimă națională*” și „*vlădicia dihoniei*”¹⁸.

În sfârșit, după multe insistențe din partea conducerii Patriarhiei Române, care reia în cursul anului 1937 problema reînființării Episcopiei Maramureșului, Consiliul de miniștri confirmă hotărârea sinodală, publicând-o în Monitorul Oficial nr. 167, din 23 aprilie 1937, pentru reînființarea Episcopiei Maramureșului cu reședința la Sighet. Hotărârea Consiliului de Miniștri a fost avizată și de regele Carol al II-lea prin Decretul regal nr. 2971 din 21 august 1937 și publicat în Monitorul Oficial nr. 194 din 24 august 1937¹⁹.

Astfel, după aproape zece ani de tergiversări și împotmoliri din partea factorilor politici, desigur, influențați de interese oculte²⁰, în sfârșit s-

¹⁵ *Ibidem*, p. 656.

¹⁶ Articolul „*Ofensivă ortodoxă*”, în rubrica Cronici, revista „Cultura credinței”, nr. 11-12, 1937, p. 843.

¹⁷ *Ibidem*, p. 844.

¹⁸ Apud Gr. T. Marcu, *Note și Informații*, în Revista Teologică, nr. 2-3, 1939, p. 146.

¹⁹ Pr. dr. Vasile Augustin, *op. cit.*, p. 114-115.

²⁰ Este dubioasă și intrigantă în acest sens opoziția publică în presă, față de înființarea Episcopiei Maramureșului a prof. Nae Ionescu. Nu-i de mirare că, până astăzi, bucureștenii

a făcut un act de reparație morală și religioasă pentru românii din Maramureș, act care, însă, din nefericire, va dura pentru scurt timp²¹.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a desemnat pe mitropolitul Bucovinei, Visarion Puiu, să se ocupe de organizarea noii eparhii, ca parte sufragană a mitropoliei sus-numită. La data de 30 august 1937 s-a constituit Consiliul Eparhial Interimar, iar la 12 decembrie, Adunarea Eparhială a noii Episcopii de Maramureș, la reședința mitropolitană din Cernăuți, prezidată de mitropolitul Visarion Puiu. La conducerea reînființatei episcopii a fost ales episcopul dr. Vasile Stan, episcop vicar al Mitropoliei din Sibiu. Instalarea la Sighet a noului episcop s-a făcut din ziua de 29 decembrie 1938. Episcopul Nicolae Colan, în calitate de ministru al Cultelor și Artelor, a citit Decretul Regal pentru investirea noului episcop. Episcopul Nicolae Popovici al Oradei, în numele mitropolitului Visarion al Bucovinei, a rostit cuvântarea de investire, după care a luat cuvântul episcopul Vasile. Din cuvântul lui, spicuim câteva fraze: *„Înainte de toate, trebuie să se știe că românii maramureșeni pe acest pământ sunt la ei acasă. N-au fost aduși de nicăieri, alte neamuri au dat năvală peste dânșii. Ei au crescut din acest pământ cu datinile, cu portul, cu credințele, cu mândria lor românească, cu bucuriile, cu amărăciunile și suferințele lor prin veacuri, cu legea lor românească dreptmăritoare, cu bisericuțele lor de lemn în care își înălțau cugetele la Dumnezeu și se întăreau în virtute... Această Biserică ortodoxă maramureșeană își avea o organizație proprie, potrivită cu vremurile de odinioară, tot așa de vechi ca și neamul românesc”*²².

Într-adevăr, această dorință sfântă și legitimă a devenit realitate. Maramureșul, cel puțin parțial și de drept, s-a întors în matca istoriei străbune a ortodoxiei și a românismului autentic. Cu toate că administrația uniată deținea ponderea peste majoritatea credincioșilor maramureșeni, aceștia, în străfundul ființei lor, au rămas atașați credinței lor strămoșești și practicilor străbune, ținând legătura spirituală cu cei din Moldova, participând cu multă evlavie la hramurile mănăstirilor de acolo. De aceea, chiar mulți preoți uniți organizau și încurajau pelerinaje la mănăstirile ortodoxe din Moldova, mai ales în Suceava²³.

Marele act al reînființării Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului, inițiat și pregătit aproape un deceniu, în sfârșit s-a materializat pe parcursul

---

și sudiștii, în general, nu cunosc realitățile confesionale sumbre din partea de nord-vest a Transilvaniei.

²¹ În anul 1940, armata hortystă anihilează reședința episcopală și trece populația românească, în deosebi cea ortodoxă, printr-o teroare îngrozitoare. A se vedea lucrarea lui Florian Dudaș, *Teroare în Maramureș*, Editura Lumina, Oradea, 1991.

²² Apud Gr. T. Marcu, *Maramureșul a fost reșezat întru ale sale*, în rubrica Cronică din Revista Teologică, nr. 2-3, 1939, p. 136-143.

²³ Alexandru Filipașcu, *Istoria Maramureșului*, Editura Gutinul, Baia Mare, 1997, p. 184.

anul 1937, îndeosebi prin instalarea episcopului dr. Vasile Stan, în data de 29 decembrie 1938, fiind un pas spre dreptate și normalitate, de răscolire a conștiințelor autentic românești și dătătoare de speranțe. Din nefericire, toate aceste realizări și speranțe au fost repede spulberate prin izbucnirea celui de-al Doilea Război Mondial, prin ocupația hortystă și, apoi, cea comunistă, care au sufocat orice năzuință spre adevăr și dreptate istorică. Abia Revoluția decembristă din 1989 a deschis porțile și creat condițiile adecvate (deși cu multe reticențe și obstacole din partea unor forțe adverse) pentru reactivarea vechii Episcopii Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului, de această dată cu reședința în Baia Mare, ca centru de județ și echilibru în administrarea unităților de cult din cele două județe: Maramureș și Satu Mare²⁴.

Bibliografie

1. ANANIA Valeriu, *Pro Memoria. Acțiunea catolicismului în România interbelică*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1992.
2. AUGUSTIN Vasile, pr. dr., *Episcopia Maramureșului, organizarea administrativă*, Editura Universității de Nord, Baia Mare, 2006.
3. BORCA Vasile, pr. dr., *Ortodoxia maramureșeană la un popas jubiliar de excepție: 1391-2011*, în „Ortodoxia maramureșeană”, anul XVI, nr. 16, 2011.
4. *** *Când frații sunt împreună*, Sibiu, 1956.
5. COMAN Vasile, Episcopul Oradiei, *Din trecutul Bisericii Ortodoxe Române (Rolul Mănăstirii din Perii Maramureșului)*, în revista Mitropolia Ardealului, nr. 1-3, 1978.
6. DUDAȘ Florian, *Teroare în Maramureș*, Editura Lumina, Oradea, 1991.
7. FILIPAȘCU Alexandru, *Istoria Maramureșului*, Editura Gutinul, Baia Mare, 1997.
8. GAFTONE Vasile, *A fost Ortodoxie în Maramureș?*, în cotidianul „Graiul Maramureșului”, nr. 6842, din 06.09.2012.
9. IORGA Nicolae, *Istoria românilor din Ardeal și Ungaria*, volumul I, București, 1915.
10. *** *Însemnări*, în revista „Cultura creștină”, nr. 3-4, 1939.
11. MARCU T. Grigorie, *În jurul înființării Episcopiei Maramureșului*, în Revista Teologică, anul XXI, nr. 11-12, 1931.
12. IDEM, *Note și informații*, în Revista Teologică, nr. 2-3, 1939.
13. IDEM, *Maramureșul a fost reșezat într-o ale sale*, în rubrica *Cronică*, în Revista Teologică, nr. 2-3, 1939.
14. MLADIN Nicolae, mitropolit, *Biserica Ortodoxă Română, una și aceeași în toate timpurile*, Sibiu, 1968.

---

²⁴ Pr. dr. Vasile Borca, *Ortodoxia maramureșeană la un popas jubiliar de excepție: 1391-2011*, în „Ortodoxia maramureșeană”, anul XVII, nr. 16, 2011, p. 96-97.

Ortodoxia maramureșeană Anul XVII, Nr. 17 / 2012

15. *** *Ofensiva ortodoxă*, articol în rubrica Cronici, în revista „Cultura creștină”, nr. 11-12, 1937.

16. POPA Augustin, *Ortodoxia românească și Biserica Unită*, în revista „Cultura creștină”, anul XVII, nr. 10-12, 1937.

17. STĂNILOAE Dumitru, pr. prof., *Uniatismul din Transilvania, încercare de dezmembrare a poporului român*, București, 1973.

**Pr. lect. univ. dr.
Vasile BORCA**

O jumătate de mileniu de la urcarea pe tronul Țării Românești a Sfântului Voievod Neagoe Basarab

Universalitatea religiei sau prezența religiei în toate timpurile și locurile, de când și unde a existat omul, este un adevăr și un fapt confirmat de istorie și arheologie. Religia este prezentă din zorii umanității, fiind concrescută organic cu ființa umană, întrucât religia este actul de legătură personală cu Ființa Supremă Creatoare și fenomenul propriu al întregii omeniri. Sacrul se înscrie în ordinea ontologică a existenței umane, El se revelează omului religios ca o putere transcendentă izvorâtă din Dumnezeu. Această putere a sacrului se manifestă prin excelență în acte reale din istoria omenirii¹.

La 26 septembrie, în calendarul creștin ortodox român este pomenit Sfântul Voievod Neagoe Basarab, domn al Țării Românești între 1512-1521, de la a cărui urcare pe tron s-au scurs 500 de ani. Viața sa spirituală îl așează într-o lumină aparte, depășindu-i de departe pe mulți înaintași și contemporani ai săi.

În ziua urcării pe tron (23 ian 1512), Neagoe Basarab era un bărbat aparent viguros, aflat la începutul maturității, în jurul vârstei de 30 de ani. Bine legat la trup, cu părul castaniu deschis, fața plăcută cu trăsături regulate, sub fruntea înaltă străluceau doi ochi negri, ageri, sfredelitori, severi, obișnuiți să cântărească oamenii și faptele, să-i supună voinței lui prin hotărâri rapide și ferme².

Toți istoricii sunt de acord că Neagoe s-a urcat pe tron cu ajutor domnesc. „Viața lui Nifon” mărturisește același lucru: ca să-l răstoarne pe Mihnea și după aceea pe Vlăduț, Craioveștii au trecut în sudul Dunării după ajutor. Schimbarea domnului Vlăduț – în Țara Românească – are o strânsă legătură cu evenimentele din Imperiul Otoman. Dezordinea și confuzia din Imperiul Otoman, create de luptele dintre Baiazid al II-lea și Selim, au îngăduit urcarea pe tron a lui Neagoe fără ca acest act să constituie o accentuare a jugului otoman. Datorită răspândirii averilor lor, Craioveștii au fost obligați să caute prietenia Sageacului de Nicopole – Mehmet beg.

---

¹ Pr. lect. univ. dr. Vasile Borca, *Repere autentice ale umanului*, Baia Mare, Editura Universității de Nord, 2008, p. 16.

² Dr. Radu Ștefan Ciobanu, *Neagoe Basarab (1512-1521)*, București, Editura Militară, 1986, p. 66.

Vlad Vodă convoacă pe Craiovești și-i pune să jure că Neagoe nu e fiu de domn, deci nu poate fi un pretendent la tron³. Ca urmare a acestui fapt, Craioveștii, „merseră la Mehmet pașa și-i spuseră toate patemiile câte li s-au întâmplat de la Vlad Vodă. Iar pașa să aprinse cu dumnezeire spre răscumpărarea acelu neam (măcar deși era păgân) și strânse oaste mare și trecu Dunărea dimpreună cu dânșii și făcu războiu lângă orașul București și birui pre oastea Vladului vodă”⁴.

Neaga, sora fraților Craiovești, i-a transmis tinerei mlădițe primele învățături legate de virtuțile credinței ortodoxe strămoșești. La vârsta copilăriei și a tinereții a petrecut multă vreme în mănăstirea Bistrița, deslușind acolo multe din comorile culturale și spirituale, viu prezente printre monahii de acolo. Călăuzit de dascăli-monahi a aflat aici multe cărți din Vechiul și Noul testament, vieți de sfinți, scrieri ale unor Sfinți Părinți sau multe alte scrieri religioase sau chiar filosofice.

Prin purtarea de grijă a Craioveștilor și a celui care a devenit voievod al Țării Românești, la mănăstirea Bistrița din Vâlcea s-a constituit la sfârșitul secolului al XV-lea și în prima jumătate a secolului al XVI-lea un focar de cultură ortodoxă și patristică. Aici s-a format o veritabilă școală românească de receptare, selectare și multiplicare a manuscriselor, dintre care unele cu un bogat conținut artistic⁵.

Neagoe s-a pregătit, a citit, a învățat, s-a cultivat după toate canoanele vremii și clasei lui, și pentru chemarea de domn în același timp. „Viața Sfântului Nifon” spune că Neagoe era „fiu sufletesc” al patriarhului, „a cărui învățătură și hrană sufletească dorea întotdeauna s-o primească”⁶. De la Sfântul Nifon, Neagoe, tânăr crescut în disciplina militară și în viața oficială de la curtea domnească, a avut ce învăța în spiritul ideologiei religioase dominante a timpului.

În vederea ajungerii la rezultatele dorite, ca domn Neagoe s-a înconjurat de sfetnici de valoare: Gavril Protul de la Athos, Teolipt patriarhul Constantinopolului, Manuil din Corint, Maximos Trivalis talentat poet grec. De la marele Nifon, organizatorul Bisericii muntene, va fi primit dragostea de a se familiariza cu scrierile filosofico-religioase ale timpului. Mai târziu îl are de dascăl pe învățatul călugăr Maxim și pe mitropolitul

³ *** Tabel cronologic, în *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie*, colecție inițiată și coordonată de Anatol și Dan Vidrașcu, ediția a 2-a, Chișinău, Editura Litera și București, Editura Litera Internațional, 2001, p. 14.

⁴ C. Grecescu, D. Simionescu, *Istoria Țării Românești 1290-1690. Letopisețul cantacuzinesc*, București, Editura Academiei R.P.R., 1960, p. 22.

⁵ Dr. Nestor Vornicescu, *Primele scrieri patristice în literatura noastră, sec. IV-XVI*, Craiova, Editura Mitropoliei Olteniei, 1984, p. 223.

⁶ Dr. Radu Ștefan Ciobanu, *op. cit.*, p. 66.

Macarie⁷. Ca domn al Țării Românești, el s-a înconjurat de clerici greci, la curtea lui putând fi întâlniți și mitropoliți greci de la Seres, Sofia și Midia.

La începutul domniei lui Neagoe Basarab, Imperiul Otoman se afla într-o stare de anarhie internă generată de cearta pentru succesiune la tron iscată între Ahmed și Selim fiii sultanului Baiazid II (1481-1512), care era încă în viață, dar era bolnav și bătrân. Abia în ultimul an de domnie al lui Neagoe, turcii sub conducerea lui Soliman Magnificul (1520-1566) reîncep marile campanii de cuceriri în Europa, care vor duce la prăbușirea regatului ungar⁸.

Poziția geografică a țării, supusă oricând atacurilor din partea Imperiului Otoman, l-a făcut pe Neagoe să intre în contact și cu alte puteri mai depărtate, cu Regatul polon, cu Imperiul habsburgic, cu Veneția și cu papalitatea, de unde spera să obțină la nevoie, ajutor. A militat pentru crearea unei largi coaliții de state împotriva Imperiului Otoman⁹. Îmbinând forța armelor și a diplomației, n-a urmărit cucerirea altora, ci, dimpotrivă, militând pentru libertate și îndreptățirea tuturor popoarelor, au slujit ideile înaintate ale propășirii pașnice în acest colț de lume europeană¹⁰.

Relațiile de prietenie în primul rând cu regatul ungar și cu Transilvania care ocupa o poziție specială, aproape autonomă în cadrul acestui regat, constituie preocuparea fundamentală a politicii externe a lui Neagoe în lumea creștină. Neagoe încearcă să-și creeze relații cu puterile învecinate. A urmărit păstrarea păcii cu turcii dar și întreținerea unor relații diplomatice întinse cu toate forțele politice ostile Imperiului Otoman, în așa fel încât Țara Românească să nu se afle izolată în fața colosului turcesc și să poată primi la nevoie un ajutor de la aceste puteri creștine care în mod tradițional, erau aliante ale țărilor române în lupta contra turcilor.

Turcii nu au fost numai războinici, au fost și fini propagandiști. Mulți creștini trec la mahomedanism, în schimbul acestei treceri la islamism, turcii promiteau libertate socială. Monoteismul religiei islamice, existența în panteonul islamic a lui Iisus, a Fecioarei Maria și a altor personaje biblice, constituiau argumente cu o mare pondere în propaganda religioasă pe care o fac turcii cu discreție și cu abilitate. Coranul nu neagă tradiția creștină și de aceea era foarte primejdios.

Prin legăturile de familie pe care le realizează cu lumea sârbească, Craioveștii se angajează într-o orientare politică și spirituală care va îngădui Țării Românești să joace un rol de seamă în lumea Orientului Ortodox.

---

⁷ *** *Tabel cronologic...*, p. 14.

⁸ Pr. Nicolae Șerbănescu, *450 de ani de la moartea lui Neagoe Basarab 1521 – septembrie – 1971*, în „*Glasul Bisericii*”, nr. 9-10, 1971, p. 95.

⁹ Ștefan Ștefănescu, *Un mare om politic, un ilustru cărturar și filosof*, în ziarul „*Scânteia*” din 15 septembrie 1971, p. 4.

¹⁰ Virgil Cândea, Dinu C. Giurescu, Mircea Maliță, *Pagini din trecutul diplomației românești*, București, Editura Politică, 1966, p. 6.

Politica adoptată de Craiovești va cunoaște în timpul domniei lui Neagoe, maximum de strălucire. Era o politică de prudență față de Poartă, o politică de sprijinire a popoarelor căzute sub jugul otoman, dar nu o politică de trădare.

Activitatea religioasă a voievodului a avut un puternic substrat politic. Această activitate se manifestă pe două planuri: practic, prin atitudinea față de Biserica Ortodoxă și teoretic, prin elaborarea unui sistem ideologic de luptă anti islamică, sistem surprins în „Învățăturile” și care are ca punct de plecare doctrina isihastă.

Neagoe a desfășurat și o politică bisericească, atât în țară cât și în afara ei, continuând activitatea începută de Radu cel Mare care adusese în țară pe fostul patriarh ecumenic Nifon, cu scopul de a reorganiza Biserica munteană. Nu trebuie uitată nici corespondența dintre marele retor al Patriarhiei Ecumenice, Manuil din Corint, cu domnitorul român. Sunt mărturii impresionante care dovedesc că Neagoe Basarab a fost un mare sprijinitor al Ortodoxiei de pretutindeni. De aici reiese rolul imens pe care l-a avut domnitorul și Țara Românească în spațiul creștin-ortodox¹¹.

Scrisoarea, un mic tratat de teologie simbolică, despre deosebirile dintre romano-catolicism și ortodoxie, este dovada strânselor lor cooperări spirituale și intelectuale. Unii cercetători pun această scrisoare în legătură cu intenția domnului de a se asocia, împreună cu domnul Moldovei, la cruciada gândită de papa Leon al X-lea, așadar cu pregătirea lui în vederea dialogului și negocierilor în acest scop cu lumea catolică¹². Neagoe a căutat pe de o parte păstrarea păcii cu turcii, pe de altă parte întreținerea unor relații diplomatice intense cu toate forțele politice ostile Imperiului Otoman¹³. Ca domn, Neagoe știa să vadă în alianța cu papa o asigurare a liniștii urmașilor lui cât și a întregului său popor după moartea sa. De aceea el cere papei să-i socotească legați de el, pe fiul său Theodosie și pe supușii săi „*prin alianța perpetuă cu Biserica romană*”¹⁴.

Marele promotor al Renașterii, papa Leon al X-lea îi răspunde personal și favorabil la propunerea făcută în numele său și al domnului Moldovei – Ștefan cel Tânăr - de a fi luați în considerare la o viitoare

---

¹¹ Pr. Ion Andrei Țârlescu, *Viața, învățăturile și paraclisul Sfântului voievod Neagoe Basarab*, București, Editura Andreas, 2010, p. 19.

¹² Nicolae-Șerban Tanașoca, *Scrisoarea marelui ritor al Patriarhiei Ecumenice Manuil din Corint către Neagoe Basarab*, în „*Tabor*”, nr. 8, 2011, p. 5.

¹³ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Neagoe Basarab, un principe pedagog creștin*, în *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie*, versiunea românească de la Curtea de Argeș. Originalul slavon în facsimil, transcrierea și traducerea fragmentelor de acad. Gheorghe Mihăilă. Aparatul critic alcătuit de prof. dr. Dan Zamfirescu, Curtea de Argeș, Editura Eparhiei Argeșului și Muscelului, 2009, p. V.

¹⁴ Dr. Antonie Plămădeală, *Dascăli de cuget și simțire românească*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, p. 22.

cruciadă antiotomană. Apusul vedea în Neagoe o forță ce putea intra în combinație și interesele lui politice, și nu un supus docil al turcilor.

Epoca lui Neagoe Basarab domnitor creștin și credincios, a dat pildă unei înțelepte raportări politico-militare. În climatul cultural din vremea acestui strălucit domnitor, își face apariția ideea de patriotism, ca un important suport moral în realizarea epopeii românești de la sfârșit de secol XVI. Neagoe care și-a cucerit nemurirea prin „Învățăturile” sale, nu a fost silit să scoată sabia împotriva turcilor, luptând doar ideologic împotriva lor.

Neagoe rămâne în istoria poporului nostru o figură importantă mai ales prin activitatea sa cultural-religioasă, sferă în care a excelat. El a fost susținătorul întregii Ortodoxii din Carpați până în Siria și de la Marea Ionică până în Egipt. Prin această bogată și continuă activitate și preocupare a sa pentru lumea creștină din Orient și Balcani, Neagoe, fără să fie luptat cu armele, ca Sfântul Ștefan cel Mare, apare ca un luptător al spiritului, sprijinind cultura europeană, moștenitoare a strălucitului Bizanț.

Neagoe era un mare stăpânitor ortodox, cu ceva oriental, din această latură a personalității lui decurge opera lui de înzestrare a Bisericii Ortodoxe. Neagoe, sprijină de altfel, tradiția bizantină, până în Egeea și Muntele Athos. Pornirea lui către Dumnezeu e un fel de conștiință națională, de esență oarecum populară¹⁵.

Neagoe Basarab, ca și Craioveștii, a fost un mare ctitor. El a dat din banii țării sume uriașe patriarhiilor din Orient, mănăstirilor de la Meteore și de la Athos, din Serbia cât și bisericilor și mănăstirilor din țară, cu scopul de a câștiga Biserica de partea lui și de partea facțiunii feudale pe care o reprezenta.

Pe lângă efectele imediate ale bogatelor ajutoare dăruite, ele dădeau Țărilor Române o mare autoritate în întreaga lume creștină din Mediterana orientală și permiteau voievozilor noștri o intervenție activă în sprijinul popoarelor dominate de Imperiul Otoman¹⁶.

Neasemuit de bogată a fost activitatea ctitoricească a lui Neagoe Basarab. El știa că „credința: dacă nu are fapte, e moartă în ea însăși”, „că din fapte este îndreptat omul, iar nu numai din credință”.

Ctitoriile lui Neagoe sunt monumente de arhitectură și măiestrie și deopotrivă de optimism, de curaj, de încredere în viitor. El face renovări, răspândește daruri, obiecte de cult și dani anuale bănești la mănăstiri. Sumele anuale ce constituiau daniile în bani sunt foarte mari. În țară ajută mănăstiri ca: Dobrușa, Vișina, Cotmeana, aduce icoana Sfântului Gheorghe

---

¹⁵ Alexandru Briciu, *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie. Domnitorul supus Domnului*, în „Ziarul Lumina”, Duminică 3 oct. 2010, p. 11.

¹⁶ Virgil Căndea și colab., *op. cit.*, p. 111.

de la Constantinopol la mănăstirea Nucet, aduce moaștele Sfântului Nifon, fost dascăl al său¹⁷.

O ctitorie de valoare a fost și schitul Ostrov de la Călimănești. Înnoiri a făcut și la mănăstirile: Dealu, Cornet, Gura Motrului, Govora, Dobrușa, Corbii de Piatră, etc. Activitatea de binefacere a domnitorului s-a îndreptat și înspre lavrele Muntelui Athos, Patriarhia de Constantinopol. Sfântul voievod nu a trecut cu vederea nici Sfintele Locuri și Muntele Sinai, dovedind un aport substanțial în sprijinirea acestora pe plan economic. Athosul, Tracia, Elada, Achaia, Yllyricum, Compania, Helespontul, Moesia, Macedonia, Tesalia, Sirmia, Lygdonia, Pelagonia, Dalmația, sunt citate ca regiuni în care s-a făcut simțită prezența binefăcătoare a darurilor românești în timpul lui Neagoe¹⁸.

Acesta cunoștea îndemnul Sfintei Scripturi care spune că „*Fiecare să dea cum socotește cu inima sa, nu cu părere de rău, sau de silă, căci Dumnezeu iubește pe cel care dă cu voie bună. Și Dumnezeu poate să înmulțească tot harul la voi, ca, având totdeauna toată îndestularea în toate, să prisosiți spre tot lucrul bun*” (II Cor. 9, 7-8). Înfăptuirile religioase ale lui Neagoe consemnate în scrierea contemporană a lui Gavril Protul, urmează pilda împăratului Constantin și a mamei sale Elena, care au înălțat numeroase biserici¹⁹.

Neagoe Basarab a fost „ctitor a toată Sfetagora”, dar capodopera lui de arhitectură rămâne biserica de la Curtea de Argeș, târnosită în 1517²⁰. Ctitoria lui Neagoe, care îmbină tradiția arhitectonică bizantină, dezvoltată de meșteri locali, cu cea răsăriteană, a fost socotită în acea vreme ca cea mai frumoasă creație a genului²¹.

Curtea de Argeș este nu numai o simplă ctitorie a unui domnitor, ci este o capodoperă a spiritului artistic al poporului român, ea reprezintă resursele fără de sfârșit ale poporului nostru, eleganța și armonia, măiestria și priceperea sa²². Ea este mărturia cea mai de seamă a preocupărilor cultural-religioase ale domnitorului.

„Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie”, operă a unui „*Marc Aureliu al Țării Românești*”, în caracterizarea lui Hașdeu, falnic

---

¹⁷ G. Mihăilă, *Studiu introductiv*, în *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie*, Text ales și stabilit de Florica Moisil și Dan Zamfirescu cu o nouă traducere a originalului slavon de G. Mihăilă. Studiu introductiv și note de Dan Zamfirescu și G. Mihăilă, București, Editura Minerva, 1970, p. 7.

¹⁸ Virgil Cândea și colab., *op. cit.*, p. 112.

¹⁹ Pavel Chihăia, *De la Negru Vodă la Neagoe Basarab*, București, Editura Academiei R.S.R., 1976, p. 205.

²⁰ Al. Piru, *Istoria literaturii române de la origini până la 1830*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1977, 32.

²¹ Ștefan Ștefănescu, *art. cit.*, p. 4.

²² Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *art. cit.*, p. IX-X.

monument de literatură, politică, filosofie și elocvență, constituie apogeul culturii române de expresie slavonă²³.

Între Neagoe Basarab cum îl arată documentele și Neagoe Basarab cum apare din „Învățăături” este o prăpastie peste care nu se poate trece. Credem că este vorba de o întorsătură sufletească ce s-a putut ivi în viața lui Neagoe. Domnul ambițios, luxos, crud chiar, mândru de succesele lui, a intrat într-o criză sufletească, a devenit mai blând, mai interiorizat prin durerea provocată de moartea mamei sale iubite și de moartea fiului său Petru, în care își pusese nădejdi de viitor. A înțeles că fără credință, fără omenie, fără dragoste nu se poate clădi nimic stabil. În această schimbare vedem noi geneza „Învățăturilor”, amestec de duioșie, sfaturi practice și de prosternare²⁴.

Un prim plan al lucrării pe care și l-a propus Neagoe, a fost acela de a-și împărți lucrarea în două, după modelul Sfintei Scripturi. Așa cum Vechiul Testament începe cu Facerea, și Neagoe își începe partea întâi cu afirmația că Dumnezeu „este ziditorul nostru cel înțelept”. Tot ce a creat Dumnezeu, în afară de om, a creat „în slujba neamului omenesc: soarele, luna, stelele, văzduhul, vântul, ploaia, pământul și marea și toate câte-s într-însa, iar pe om făcându-l ființă și împărat”. Partea a doua a „Învățăturilor” se încheie cu „rugăciunea la ieșirea sufletului”, așa cum Noul Testament se încheie cu Apocalipsa. Așadar, începe partea întâi cu creația și încheie partea a doua cu moartea. Planul lui Neagoe, urmând sensul vieții, este în concordanță cu planul Sfintei Scripturi²⁵.

Stilul sfaturilor lui Neagoe este aidoma celor din proverbele biblice: adevăruri categorice rostite într-o formă scurtă: „*cel ce va grăi și să va îndoii, acele nu să va îndrepta întru împărăția ceriului*”; „*cum nu poate nimeni să caute cu un ochiu totdeodată în ceriu, iar cu altul pre pământ, așa nici omul nu poate să se grijască și de cele trupești și de cele sufletești*”; omul nu poate să se grijească și de cele sufletești și de cele trupești așa „*cum nu poată să iasă din vâna unui izvor apă dulce și amară*”²⁶.

Din orice regiune a lumescului, de pe orice plan al istoriei omenești, Neagoe îndreaptă gândurile fiului său către cele veșnice. „*Mulți împărați au viețuit pe această lume, iar împărăția cerească puțini au dobândit-o*”. De aceea fiul său trebuie să se gândească mai des la treptele care-l pot urca spre

²³ Dumitru Micu, *Istoria literaturii române de la creația populară la post modernism*, București, Editura Saeculum I. O., 2000, p. 20.

²⁴ I. C. Chițimia, *Probleme de bază ale literaturii române vechi*, București, Editura Academiei R.S.R., 1972, p.134.

²⁵ Dr. Antonie Plămădeală, *op. cit.*, p. 49.

²⁶ *** *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie*, versiunea românească de la Curtea de Argeș. Ediție îngrijită, prefață, note și comentarii de Dan Zamfirescu. Traducerea fragmentelor păstrate din originalul slavon de Gheorghe Mihăilă. Viața și opera lui Neagoe Basarab de Dan Zamfirescu, București, Editura Roza Vânturilor, 2010, p. 4.

contemplație. „Vezi, fătul meu Theodosie, cât iaste de bun Dumnezeu! Pentr-aceia cu nevoie și cu umilință mi te scoală și te închină lui Hristos, că nu să cade să stea împărăteștile și nevinovatele rane necercetate de noi”²⁷.

Cartea urmărește să educe o întreagă societate, de la copil, identificat cu pruncul domnesc Theodosie, până la marii demnitari, ierarhi și viitori domni ai țării. Neagoe a vrut să dea acestei societăți cartea menită a-i întări temeliiile: i-a scris codul moral, i-a trasat principiile fundamentale de care să se călăuzească în acțiunile interne și externe, i-a definit spiritul. Cartea cuprinde pagini rezervate dezbaterilor religioase, de morală și pedagogie creștină și pagini din care emană un puternic suflu „laic”, practic și eroic, orientat spre realitatea concretă, socială, politică și militară²⁸.

Frecvent, povețele morale sunt ilustrate cu pilde, discursul didactic dobândind astfel agrement literar: „nu fi-veți ca pasărea ce să cheamă cucu, care-și dă oaoală de le clocescu alte păsări și-i scot pui, ci fiți ca șoimul și vă păziți cuibul vostru”. „șarpele iaste o jiganie mai înțeleaptă și mai cumplită decât toate jigăniile... Vedeți această jiganie cum își dă tot trupul spre ucidere și spre zdrobire, iar capul și-l păzește și și-l ferește. Așijderea și voi, fraților, să vă păziți și să vă feriți sufletele, că capul omului cel adevărat iaste sufletul”²⁹. Viitorul voievod este condus pe un traseu al inițierii presărat cu pilde care sunt comentate spre consolidarea „Învățăturilor”.

Întregul cuprins al „Învățăturilor” este străbătut de ideea că puterea domnească este de origine divină, ea ne emanând de la oameni, ci de la Dumnezeu. Neagoe susține dreptul divin al stăpânirii monarhice: „știi că nu te-au uns pe tine ca domn (boierii), ci te-a uns Dumnezeu ca să fii drept față de toți”³⁰.

Opera are două însușiri esențiale ce se cuvin subliniate: întâi, că, toate capitolele dogmaticii se regăsesc în „Învățături”, iar în al doilea rând, că întregul cuprins e curat ortodox pentru că Neagoe era ortodox convins și gândea pe linia celei mai curate, mai vechi și mai adânci teologii răsăritene³¹. Față de formula calcedoniană și față de cele două simboluri mai importante (niceo-constantinopolitan și atanasian), „Simbolul lui Neagoe” este desigur mai sărac, mai scurt, dar nu mai puțin ortodox³².

Lucrarea „Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie” dispune de un conținut preponderent politic, însă cu toate acestea, Neagoe

²⁷ *Ibidem*, p. 162.

²⁸ Alexandru Briciu, *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie. Testamentul unui domnitor sfânt*, în „Ziarul Lumina”, Luni 24 ianuarie 2011, p. 11.

²⁹ Dumitru Micu, *op. cit.*, p. 21.

³⁰ P. P. Panaitescu, *Contribuții la istoria culturii românești*, București, Editura Minerva, 1971, p.117.

³¹ *Ibidem*, p. 49.

³² Dr. Antonie Plămădeală, *op. cit.*, p. 54.

sintetizând tradiția bizantină sub raportul gândirii politice, include în sfera preocupărilor sale și multiple probleme ce depășesc realitățile politice imediate, transformând opera în „*cea dintâi carte filozofică în literatura noastră*”³³. Incluzând o antologie de literatură religioasă creștină, antică și medievală, cartea posedă, prin numeroasele și variatele referințe și caracterul unei enciclopedii a cunoștințelor epocii³⁴.

„Învățăturile” sunt o scriere gnomică, însumând un adevărat tratat de politică, pedagogie, morală, teologie și în același timp o incontestabilă operă de artă. Cunoștințele pe care le trădează „Învățăturile” lui Neagoe Basarab, acest umanist de excepție, sunt atât de vaste și de profunde încât mulți cercetători, s-au îndoit că lucrarea i-ar aparține, fiind aproape de neacceptat pentru un mirean o asemenea cultură biblică. El demonstrează și o mentalitate specială, o inteligență ascuțită care-l ajută să treacă ușor de la un domeniu la altul, având ceea ce Aristotel numea „*agerime de gândire*”³⁵.

Prin „Învățături” și Catedrala de la Curtea de Argeș, Neagoe și-a câștigat un loc veșnic viu în istoria, cultura, civilizația și conștiința românilor. Domn al culturii românești îndeosebi, a realizat în „Învățături”, ca și în Catedrală, o sinteză românească originală între umanism și gândirea religioasă a vremii, sinteză care a surprins și a concretizat în forme scrise și zidite, trăsăturile esențiale și fundamentale ale sufletului românesc.

După o cărmuire de aproape nouă ani, la 15 septembrie 1521, domnul Țării Românești înceta din viață, lăsând ca moștenire rezultatul unei politici de o intensă activitate diplomatică de ordin teoretic și practic și importante opere culturale. Cât privește pe Despina se știe că după moartea lui Neagoe și a lui Theodosie, s-a călugărit devenind monahia Platonida, murind la Sibiu în 1554. Peste doi ani trupul i-a fost adus în țară și îngropat lângă acela al lui Neagoe³⁶.

Voievodul Neagoe Basarab a fost omul iubitor de credință ortodoxă, deprinsă integral din fragedă copilărie și roditoare din belșug la maturitate. Cărmuitor iscusit și iubitor de țară și creștinătate, a fost unul dintre acei bărbați care au apărat și au întărit creștinătatea în întregimea ei. Pentru toate acestea, Sfântul Neagoe Basarab Voievod a fost și este viu în conștiința neamului românesc și al Ortodoxiei.

---

³³ *** *Din istoria gândirii filozofice. Partea I. De la Antichitate la Renaștere. Manual*, Chișinău, Editura Universității de Stat din Moldova, 1999, p. 235.

³⁴ Dumitru Micu, *op. cit.*, p. 20.

³⁵ Petre Anghel, *Comunicare transculturală*, București, Editura Cartea Românească, 2003, p. 15.

³⁶ G. Mihăilă, *Studiu introductiv...*, p. 84.

Bibliografie selectivă

I. Izvoare:

*** *Biblia sau Sfânta Scriptură*, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Teoctist Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române cu aprobarea Sfântului Sinod, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2005.

*** *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie*, text ales și stabilit de Florica Moisil și Dan Zamfirescu cu o nouă traducere a originalului slavon de G. Mihăilă. Studiu introductiv și note de Dan Zamfirescu și G. Mihăilă, București, Editura Minerva, 1970, 426 p.

*** *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie*, colecție inițiată și coordonată de Anatol și Dan Vidrașcu, Chișinău, Editura Litera, București, Editura Litera Internațional, ediția a 2-a 2001, 304 p.

*** *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie*, versiunea românească de la Curtea de Argeș. Originalul slavon în facsimil, transcrierea și traducerea fragmentelor de acad. Gheorghe Mihăilă. Aparatul critic alcătuit de prof. dr. Dan Zamfirescu, Curtea de Argeș, Editura Eparhiei Argeșului și Muscelului, 2009, 392 + 428 p.

*** *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie*, versiunea românească de la Curtea de Argeș. Ediție îngrijită, prefață, note și comentarii de Dan Zamfirescu. Traducerea fragmentelor păstrate din originalul slavon de Gheorghe Mihăilă. Viața și opera lui Neagoe Basarab de Dan Zamfirescu, București, Editura Roza Vânturilor, 2010, XXII + 554 p.

II. Manuale și cărți:

ANGHEL Petre, *Comunicare transculturală*, București, Editura Cartea Românească, 2003, 336 p.

BORCA Vasile, pr. lect. univ. dr., *Repere autentice ale umanului*, Baia Mare, Editura Universității de Nord, 2008, 154 p.

CÂNDEA Virgil / GIURESCU Dinu C. / MALIȚĂ Mircea, *Pagini din trecutul diplomației românești*, București, Editura politică, 1966, 254 p.

CHIHAIĂ Pavel, *De la Negru Vodă la Neagoe Basarab*, București, Editura Academiei R.S.R., 1976, 256 p.

CHIȚIMIA I. C., *Probleme de bază ale literaturii române vechi*, București, Editura Academiei R.S.R., 1972, 490 p.

CIOBANU Radu Ștefan, dr., *Neagoe Basarab (1512-1521)*, București, Editura Militară, 1986, 200 p.

*** *Din istoria gândirii filozofice. Partea I. De la Antichitate la Renaștere. Manual*, Chișinău, Editura Universității de Stat din Moldova, 1999, 318 p.

GRECESCU C. / SIMIONESCU D., *Istoria Țării Românești 1290-1690. Letopisețul cantacuzinesc*, București, Editura Academiei R.P.R., 1960, 252 p.

MICU Dumitru, *Istoria literaturii române de la creația populară la post modernism*, București, Editura Saeculum I. O., 2000, 848 p.

PANAITESCU P. P., *Contribuții la istoria culturii românești*, București, Editura Minerva, 1971, 638 p.

PIRU Al., *Istoria literaturii române de la origini până la 1830*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1977, 752 p.

PLĂMĂDEALĂ Antonie, dr., *Dascăli de cuget și simțire românească*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 548 p.

ȚÂRLESCU Ion Andrei, pr., *Viața, învățăturile și paraclisul Sfântului voievod Neagoe Basarab*, București, Editura Andreas, 2010, 112 p.

VORNICESCU Nestor, dr., *Primele scrieri patristice în literatura noastră, sec. IV-XVI*, Craiova, Editura Mitropoliei Olteniei, 1984, 638 p.

III. Studii și articole:

BRICIU Alexandru, *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie. Domnitorul supus Domnului*, în „Ziarul Lumina”, Duminică, 3 Octombrie 2010, p. 11.

IDEM, *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie. Testamentul unui domnitor sfânt*, în „Ziarul Lumina”, Luni 24 Ianuarie 2011, p. 11.

CIOBOTEA Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Neagoe Basarab, un principe pedagog creștin*, în *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie*, versiunea românească de la Curtea de Argeș; originalul slavon în facsimil, transcrierea și traducerea fragmentelor de acad. Gheorghe Mihăilă, aparatul critic alcătuit de prof. dr. Dan Zamfirescu, Curtea de Argeș, Editura Eparhiei Argeșului și Muscelului, 2009, pp. V-X.

MIHAILĂ Gheorghe, *Studiu introductiv*, în *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie*, Text ales și stabilit de Florica Moisil și Dan Zamfirescu cu o nouă traducere a originalului slavon de G. Mihăilă. Studiu introductiv și note de Dan Zamfirescu și G. Mihăilă, București, Editura Minerva, 1970, pp. 5-104.

ȘERBĂNESCU Nicolae, pr., *450 de ani de la moartea lui Neagoe Basarab 1521 – septembrie – 1971*, în „Glasul Bisericii”, nr. 9-10, 1971, pp. 936-971.

ȘTEFĂNESCU Ștefan, *Un mare om politic, un ilustru cărturar și filosof*, în ziarul „Scânteia” din 15 septembrie 1971, p. 4.

TANAȘOCA Nicolae-Șerban, *Scrisoarea marelui ritor al Patriarhiei Ecumenice Manuil din Corint către Neagoe Basarab*, în „Tabor”, nr. 8, 2011, pp. 5-15.

Monahia Justiniana³⁷
- Camelia SABADĂȘ -
Mănăstirea Bârsana, Maramureș

---

³⁷ Referat prescurtat -susținut în cadrul examenului de licență sub coordonarea Pr. Lect. univ. dr. Vasile BORCA, care a și dat acordul spre a fi publicat.

Al V-lea Congres Național al Facultăților de Teologie Ortodoxă din România

Cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, s-a desfășurat, între 24 și 26 septembrie 2012, la Mănăstirea Nicula, cel de-al V-lea Congres Național al Facultăților de Teologie Ortodoxă din România. Această ediție a congresului a fost organizată de Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, cu sprijinul Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului și prin directa purtare de grijă a Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei Andreicuț.

Congresul a avut tema: *„Formare, calitate, competitivitate în învățământul teologic universitar contemporan”*, iar la lucrări au participat delegații din partea celor 11 facultăți de teologie și a 3 din cele 4 departamente de teologie din cuprinsul Patriarhiei Române.

Rprezentant al Domeniului de Teologie Ortodoxă din cadrul Facultății de Litere, Centrul Universitar Nord din Baia Mare, cu binecuvântarea Preasfinției Sale Justin Hodea Sigheteanul, în calitate de coordonator responsabil al Domeniului de Teologie Ortodoxă am participat la lucrările congresului național și am consemnat în cele mai de jos, atât desfășurarea lucrărilor, cât mai ales propunerile și hotărârile luate privind dimensiunea formativă și calitatea și competitivitatea învățământului teologic universitar din România.

La invitația oficială a Părintelui Prof. univ. dr. Vasile STANCIU, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, am răspuns prezent la întrunirea de la Mănăstirea Nicula în vederea desfășurării lucrărilor Simpozionului Național. Primirea s-a făcut în mod cu totul elegant și binevoitor la sediul Facultății de Teologie Ortodoxă din Piața Avram Iancu, Cluj-Napoca, pe 24 septembrie a.c., unde am avut prilejul să ne întâlnim cei mai mulți dintre Părinții profesori Decani ai Facultăților de Teologie Ortodoxă și Directorii ori responsabili coordonatori de Departamente din țară, în scopul de a ne deplasa în grup omogen la Mănăstirea Nicula de lângă Gherla. Ajungând la destinație, ne-am întâlnit cu toți ceilalți participanți la Congres, Părinți profesori și dascăli de teologie din cuprinsul Patriarhiei Române, și într-o ambianță cât se poate de plăcută am fost cazați la locurile stabilite în prealabil și am servit cina. A fost un bun prilej de (re)întâlnire, de cunoaștere reciprocă, de discuții purtate întreolaltă atât pe seama tematicii largi a Congresului cât și despre chestiunile organizatorice în teritoriu și eficiența sistemului de învățământ universitar la nivel de mitropolii sau episcopii.

A doua zi, dis de dimineață, în ziua de 25 septembrie a.c., după micul dejun servit la restaurantul hotelului unde am fost cazați, cu toții ne-am deplasat în biserica Mănăstirii Nicula și ne-am închinat la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului, așteptând delegația oficială, academică și eclasială, pentru săvârșirea Te-deum-ului și binecuvântarea de decizie a lucrărilor celui de-al V-lea Congres Național al Facultăților de Teologie din România. La slujba Te-deum a slujit Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Andrei, Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului și Preasfințitul Varlaam Ploieșteanul, Episcop-vicar patriarhal, alături de un sobor de trei Părinți profesori și un arhidiacon mitropolitan.

După rugăciunea de binecuvântare, cu toții ne-am deplasat la noul sediu cultural din incinta Mănăstirii Nicula pus sub patronajul spiritual al Binecredinciosului voievod Ștefan cel Mare și Sfânt, care a și fost inaugurat cu acest prilej și sfințit printr-o slujbă de sfințire săvârșită de cei doi ierarhi, membrii ai Sfântului Sinod ai Bisericii Ortodoxe Române. S-a pătruns în incinta sediului cultural, ne-am așezat în sala de conferințe unde, în prezența invitaților oficiali, s-a trecut la deschiderea propriu-zisă a congresului.

În calitate de gazdă bună și primitoare, Părintele Prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, a deschis lucrările congresului, urând un bun venit tuturor participanților la manifestările cultural-academice de la Nicula. În deschiderea congresului au luat cuvântul rând pe rând: Preasfințitul Varlaam Ploieșteanul, Episcop vicar patriarhal, care a dat citire mesajului de binecuvântare al P.F. Părinte Patriarh Daniel; Doamna Prof. univ. dr. Ecaterina Andronescu, Ministrul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului –invitat special; Domnul Acad. Prof. univ. dr. Ioan-Aurel POP, Rectorul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca; Domnul Florinel Frunză, reprezentantul Secretariatului de Stat pentru Culte, care a și transmis mesajul D-lui secretar de Stat Adrian Lemeni și, în fine, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Andrei, Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului care a apreciat numărul mare de Părinți profesori și cadre didactice universitare din țară care au răspuns invitației făcute, care ne-a urat un bun venit și a binecuvântat lucrările congresului spre o cât mai eficientă și constructivă lucrare în toate mediile universitare din cuprinsul Patriarhiei Române. Înainte de a se prezenta programul cadru al simpozionului, Părintele Prof. univ. dr. Ioan Chirilă, președintele Senatului Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, ne-a introdus în tainele dezbaterilor teologice prin susținerea impecabilă a referatului de fond intitulat sugestiv „Știință, conștiință și spiritualitate”.

După o scurtă pauză, s-au prezentat cele trei secțiuni de comunicări, fiecare cu tematică specifică și care cuprinde intervale de discuții în plen și pe comisii. Prima secțiune a fost dedicată dimensiunii formative a învățământului teologic universitar, în cuprinsul căreia s-au susținut 6 referate, iar cea de-a doua secțiune a fost focalizată pe aspectul calității și

competitivității învățământului teologic universitar, cu susținerea a alte 6 referate. Alături de acestea două, s-a mai susținut o întrunire a Colegiului decanilor și ai directorilor de departamente din țară, secțiune rezervată exclusiv aspectelor normative care vizează învățământul teologic universitar din România, în cuprinsul căreia s-au luat cele mai importante hotărâri.

În urma referatelor și a discuțiilor purtate, în cuprinsul celor trei secțiuni, au fost formulate propuneri pentru îmbunătățirea aspectelor formative, calitative și competitive a învățământului teologic universitar:

I. Propuneri care vizează dimensiunea formativă a învățământului teologic din România

În această secțiune, sub moderarea Părinților profesori Ștefan BUGHIU, Decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din București și Aurel PAVEL, Decanul Facultății de Teologie din Sibiu, au susținut referate următorii: Pr. prof. dr. Ion Vicovan, *Relevanța pregătirii tinerilor în facultățile de teologie ortodoxă pentru societatea contemporană*, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Iași; Pr. lect. dr. Adrian Ivan, *Curricula învățământului teologic universitar românesc. Actualitate și perspective*, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Craiova; Pr. prof. dr. Ioan Tulcan, *Dimensiunea duhovnicească a formării tinerilor în școlile teologice universitare*, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Arad; Pr. lect. dr. Gheorghe Holbea, *Relația dintre teologie și experiența duhovnicească în învățământul teologic ortodox actual*, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București.

În urma prezentării referatelor și a purtării discuțiilor s-au făcut mai multe propuneri și s-au luat următoarele decizii:

1. Se recomandă ca studenții în teologie să fie călăuziți spre cunoașterea realităților eclesiale și sociale, prin implicarea directă în proiecte misionar-sociale, în activitatea de la parohii și mănăstiri, astfel încât teologia Bisericii să nu fie doar rezervată școlii, ci pentru viață în general.
2. Intensificarea programului de rugăciune și îndrumare spirituală în vederea cultivării unei mai sporite atmosfere duhovnicești în facultățile de teologie. Rolul duhovnicului (spiritualul) în acest proces este fundamental, activitatea sa având un caracter programatic, de dezvoltare a unui autentic „proiect duhovnicesc”, de formare, care să fie unul complex, coerent și bine structurat.
3. Cultivarea unei comunicări mai eficiente între profesori și studenți, îndeosebi prin îndrumare duhovnicească, tutoriat și asigurarea orelor de consultanță săptămânale. De asemenea, să se ia în considerare atent cultivarea unei relații mai strânse între student și episcopul care i-a acordat binecuvântarea.

4. Pentru realizarea unui dialog onest între teologie, filosofie și știință, una dintre prioritățile învățământului teologic este dezvoltarea unui areal de comunicare interdisciplinară în cadrul Universității, pregătit printr-o prealabilă abordare interdisciplinară chiar în interiorul facultăților de teologie.
5. Impunerea calificativului la purtare pentru studenții teologi, ca o particularitate a învățământului teologic.
6. Facultățile din cadrul Centrelor eparhiale să propună acestora teme actuale ale cursurilor de formare continuă și de evaluare ori capacitate preoțească pentru clerici.
7. Dezvoltarea unei palete de activități care să asigure formarea unui mai amplu orizont cultural al studenților.
8. Învățământul teologic să fie orientat în sensul perfecționării intelectuale, al aprofundării cercetării și al înnoirii vieții spirituale din cadrul facultăților de teologie – care activează într-o societate confruntată cu fenomenul secularizării – pentru a fi o sinteză creatoare între tradiție și actualitate, știință și spiritualitate, cercetare teologică și lucrare misionar-ecclesială.

II. Propuneri care vizează calitatea și competitivitatea învățământului teologic universitar

La această a doua secțiune moderatorii au fost Părinții profesori Constantin Pătuleanu de la Facultatea de Teologie ortodoxă din București și Ioan Chirilă de la Facultatea de Teologie ortodoxă din Cluj-Napoca. În cuprinsul secțiunii, s-au susținut tot șase comunicări, și anume: Pr. prof. dr. Aurel Pavel, *Implementarea standardelor universitare calitative în învățământul teologic ortodox superior*, Decanul Facultății de Teologie ortodoxă din Sibiu; Pr. conf. dr. Ștefan Iloaie, *Cercetarea științifică în teologia universitară: specific, importanță, aplicare*, de la Facultatea de Teologie ortodoxă din Cluj-Napoca; Pr. lect. dr. Cristian Sonea, *Asigurarea calității în învățământul teologic universitar. Instrumente de evaluare a nivelului de dezvoltare personală și profesională a studenților*, de la Facultatea de Teologie ortodoxă din Cluj-Napoca; Pr. prof. dr. Dumitru Vanca, *Unitatea de gândire, predare și evaluare în învățământul teologic universitar: cursuri, manuale, suporturi, etc.*, de la Facultatea de Teologie ortodoxă din Alba Iulia.

În urma prezentării referatelor și a purtării discuțiilor s-au făcut mai multe propuneri și s-au luat următoarele decizii:

1. Evidențierea clară în planul de învățământ a orelor de practică (practică liturgică, practică de strană, practică omiletică, practică socială, practică artistică, etc.), eventual chiar ca discipline distincte, cu credite, cu notare distinctă și cadru didactic responsabil.

2. Refacerea listei disciplinelor fundamentale, de specialitate și complementare unitare pe întreaga Patriarhie, numărul de credite fiind acordat fiecărei discipline în parte la fel în toate centrele teologice din țară. Se propune stabilirea unei proporții între disciplinele obligatorii (90%) și cele opționale (10%). S-a stabilit să se înnoiască și completeze standardele specifice ARACIS, cu privire la numărul minim de ore săptămânale, la procesul disciplinelor, la stabilirea unei noi liste de discipline fundamentale, de specialitate și complementare.
3. Realizarea, prin colaborarea specialiștilor pe fiecare disciplină, a unor programe analitice unitare la nivel național, care să fie avizate de Sfântul Sinod al BOR.
4. Responsabilitatea decanilor și a șefilor de departamente de a supraveghea și de a impulsiona procesul de elaborare a noilor manuale de teologie, în conformitate cu decizia Sfântului Sinod.
5. Decanii și șefii de departamente vor sprijini evaluarea, în anul universitar 2012-2013, a facultăților și departamentelor de teologie și a cadrelor didactice, de către Comisia Patriarhiei, pe baza standardelor ARACIS și a standardelor Comisiei Teologice, Liturgice și Didactice a Sfântului Sinod. În acest sens, se propune crearea, în facultăți și departamente, a unui sistem de evaluare anuală a activității fiecărui cadru didactic în parte, cu scopul dinamizării performanțelor didactice și științifice personale. În același scop se propune crearea unei baze de date cu informațiile de contact ale cadrelor didactice din învățământul teologic, precum și cu activitatea științifică a fiecăruia.
6. În conformitate cu Hotărârea Sfântului Sinod nr. 8577/28.11.2011, participanții la Congres iau act de responsabilitatea facultăților în ceea ce privește necesitatea combaterii plagiatului, corupției, intereselor personale și de grup care subminează calitatea învățământului teologic universitar.
7. Reevaluarea importanței activității didactico-formative a membrilor corpurilor profesionale, prin comparație cu activitatea științifică a acestora, pentru reechilibrarea raportului dintre cele două.
8. Obligatorietatea furnizării de către facultăți și departamente a informațiilor referitoare la activitatea școlilor doctorale către Sectorul teologic-educațional al Patriarhiei Române care are responsabilitatea completării și actualizării constante a bazei de date.
9. În contextul organizării, în anul 2013, a Congresului Național cu tema: „Sfinții Împărați Constantin și Elena –promotori ai libertății religioase și susținători ai Bisericii”, precum și a Simpozionului Național cu tema: „Teologia Părintelui Dumitru Stăniloae după 20 de ani de la trecerea sa la cele veșnice”, decanii și șefii de

departamente au datoria să promoveze, la nivel regional și național, evenimente academice consacrate acestor două teme importante. De asemenea, Părinții decani și șefi de departamente vor sprijini organizarea Concursului Național „Tradiție și originalitate în teologia Părintelui Dumitru Stăniloae”.

Pe lângă toate acestea, în Colegiul decanilor și al directorilor de departamente, s-au mai făcut următoarele propuneri normative foarte necesare învățământului teologic ortodox universitar din România, precum:

1. Generalizarea, la concursul de admitere, la toate specializările, a testului psihologic, iar pentru admiterea la specializarea Teologie Pastorală, obligativitatea probei eliminatorii de dicție și aptitudini muzicale, urmată neapărat de testul scris de Dogmatică, cu o pondere de minimum 50% din nota finală.
2. S-a propus revizuirea Regulamentului-cadru al facultăților de teologie aprobat de Sfântul Sinod (1996), ținând cont de noua Lege a Educației Naționale, de Carta Universității și de Protocolul care va fi încheiat între Patriarhia Română și Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului (METCS).
3. Toți decanii și șefii de departamente participanți la congres își asumă implementarea deciziei Sfântului Sinod referitoare la restructurarea învățământului teologic universitar în conformitate cu exigențele misionare ale Bisericii, prin concentrarea specializării Teologie Pastorală în facultatea de teologie cea mai reprezentativă la nivelul fiecărei mitropolii, și a celorlalte specializări pe regiuni.
4. S-a cerut să se organizeze întruniri regulate ale membrilor structurilor de conducere ale facultăților de teologie din țară. S-a hotărât ca toți decanii, directorii de departamente, prodecanii și directorii școlilor doctorale să se întrunească într-o consfătuire în perioada 15-20 ianuarie 2013, la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Sibiu.
5. Se propune și se validează ediția a VI-a a Congresului Național al Facultăților de Teologie Ortodoxă din România să se organizeze la Arad în ultima decadă a lunii septembrie 2014.

Ținem să precizăm că toate aceste propuneri și hotărâri luate în plen și discutate în detaliu, au fost anexate într-un Document final al celui de-al V-lea Congres Național al Facultăților de Teologie Ortodoxă din România supus semnării de către toți cei prezenți și al înaintării Comisiei educaționale de învățământ superior a Sfântului Sinod al BOR spre dezbateri și validare.

Pentru toți cei prezenți, Congresul de la Mănăstirea Nicula, organizat de Facultatea de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității Babeș-Bolyai, a constituit un nou prilej de întâlnire al cadrelor didactice din învățământul teologic universitar românesc. Cu acest prilej, în urma prezentărilor

Ortodoxia maramureșeană Anul XVII, Nr. 17 / 2012

referenților și în cadrul dezbaterilor, au fost abordate subiecte de maximă actualitate pentru învățământul teologic la nivel universitar. Majoritatea discuțiilor au fost focalizate pe identificarea unor posibile soluții la problemele semnalate, iar rezultatul concret al acestora se regăsește în propunerile formulate în Documentul final. Aspectul practic al acestor întâlniri constituie un argument cu greutate în favoarea continuării lor în viitor.

Baia Mare
1 octombrie 2012

**Pr. conf. univ. dr.
Adrian Gh. PAUL**

De sărbătoarea
Acoperământul Maicii Domnului

Participant de Congres

CENTENAR NICOLAE STEINHARDT

Zilele culturale „*Monahul Nicolae Delarohia*”

-Mănăstirea Rohia și Baia Mare

29 și 30 iulie 2012

Între 19 și 29 iulie a avut loc la Mănăstirea Rohița, Școala de pictură a grupului de iconari „*Sfântul Ioan Damaschin*”, coordonată de către pictorul Sorin Albu, asistent la Universitatea de Artă și Design din Cluj-Napoca. Vineri, 29 iulie, de la orele 13,00 la Mănăstirea „Sfânta Ana” Rohia, a avut loc ședința de lucru a Colectivului redacțional care lucrează la Integrala N. Steinhardt format din: conf. univ. dr. Florian Roatiș, pr. conf. univ. dr. Ștefan Iloaie, lect. univ. dr. George Ardeleanu, arhim. dr. Macarie Motogna și dl. Adrian Șerban director editorial al Editurii Polirom, pentru a stabili care sunt cărțile ce vor apărea în anul 2012, iar acestea sunt: *Incertitudini literare, Prin alții spre sine și Monologul polifonic*.

Au fost stabilite mai multe evenimente ce se vor desfășura în cursul anului 2012 când va fi centenarul N. Steinhardt; va apărea un număr special Steinhardt al Revistei Tabor, unul al Revistei Familia Română, un volum Evocări, precum și mai multe simpozioane și colocvii în memoria Monahului Nicolae Delarohia. Apoi, de la orele 18,00 a fost săvârșită slujba Vecerniei, în continuare în cimitirul mănăstirii Rohia a avut loc slujba Parastasului de pomenire pentru Părintele Nicolae, oficiată de către Înaltpreasfințitul Părinte ANDREI Mitropolitul Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului și Preasfințitul Justin Sigheteanul arhiepiscop-vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului. Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit a rostit și un cuvânt de comemorare a Monahului Delarohia. În liniștea serii, de la orele 20,00, la Mănăstirea Rohița a avut loc masa rotundă cu tema „*Suferința și fericirea: două căi de cunoaștere. Lecția lui N. Steinhardt*”, la care au participat: Membrii Fundației „N. Steinhardt”, Grupul de iconari „Sfântul Ioan Damaschin”, foști prieteni, apropiați ai Părintelui Nicolae și invitați. Lucrările au fost moderate de către domnul Florian Roatiș, vicepreședinte al Fundației N. Steinhardt.

Sâmbătă, 30 iulie, la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare, de la orele 11,00 a avut loc vernisajul expoziției de icoane realizate în cadrul taberei de vară. Au fost lansate cărțile: 1. *Eseu despre o concepție catolică asupra iudaismului. Iluzii și realitățile evreiești*; 2. *Geo Bogza un poet al Efectelor, Exaltării, Grandiosului, Solemnității, Exuberanței și*

Ortodoxia maramureșeană Anul XVII, Nr. 17 / 2012

Patetismului; 3. Escale în timp și spațiu, din cadrul Integralei N. Steinhardt. Până acum au fost editate primele 10 volume din cadrul Operei Integrale N. Steinhardt.

Tot cu această ocazie au mai fost lansate și cărțile: „*Transfigurare*”, autor Virgil Bulat fost Vicepreședinte al Fundației N. Steinhardt și „*Materiale și tehnici de reprezentare în arta iconografică contemporană*”, autor Sorin Albu. Lansarea a fost patronată de către Preasfințitul Justin Sigheteanul și a fost moderată de către Arhim. Macarie Motogna – secretarul general al Fundației N. Steinhardt. Au vorbit despre carte: Preasfințitul Justin Sigheteanul, lect. univ. dr. George Ardeleanu, pr. prof. dr. Ioan Chirilă, pr. conf. dr. Ștefan Iloaie, Adrian Șerban - directorul editorial al Editurii Polirom, poetul Victor Cubleșan, prof. Sorina Bulat, dr. Ioan Marchiș, Dan Călin Peter – Rectorul Universității de Nord Baia Mare, dr. Teodor Ardelean – directorul Bibliotecii județene „Petru Dulfu” din Baia Mare.

A consemnat

Arhim. Macarie MOTOGNA
Secretarul „*Fundației Nicolae Steinhardt*”

FERICIREA MĂRTURISIRII LUI HRISTOS

Atunci când s-a aflat că Părintele Nicolae Steindhart a trecut la cele veșnice (30 martie 1989), deși avea o vârstă destul de înaintată, mi s-a părut că ne părăsește prea devreme, întrucât consideram că mai putea fi de real folos nouă celor care l-am cunoscut. Cu toate acestea, acum când se desfășoară manifestările dedicate „Centenarului Nicolae Steindhardt”, de la nașterea sa, putem constata cu ușurință că Părintele Nicolae a rămas viu, prin scrierile sale de care azi ne putem bucura, dar, mai ales, prin exemplul său, cât se poate de grăitor, de mărturisitor al lui Hristos și împlinitor al Legii Lui până la capăt.

Herman von Keyserling spunea undeva că prima mișcare a spiritului nu este cunoașterea, ci curajul. Iar dacă gestul de risc este plin de spirit, atunci el se numește credință.

Un pătimitor al temniței de la Aiud, savantul martir Alexandru Mironescu, spunea că „păcatul se transmite la fel de misterios ca viața...”. Dar tot el sublinia că „*nu numai boala se transmite, ci și sănătatea*”¹.

Ținând cont de cele afirmate atât de Herman von Keyserling cât și de Alexandru Mironescu, putem afirma că mărturisirea se definește a fi un curaj plin de credință care aduce sănătate sufletească.

Această sănătate sufletească, care se transmite de la persoană la persoană, a elogiat-o și Părintele Nicolae Steindhardt, în urma experienței trăite în detenție, spunând: „*Am din fericire drept sprijin pe nașul meu (Emanuel Vidrașcu) și pe cuviosul Mina (Dobzeu). Viața de mănăstire (și poartă rasa de când era flăcăiandru) l-a pregătit de minune pe călugăr pentru închisoare și l-a învățat ceea ce este esențial pentru a răbda: să știi să taci, să nu te mire și să nu te necăjească nimic, să fii surd, să fii hotărât a îndura totul fără a crâcni, cu o egalitate oarbă și încăpățânată...*”². Odată cu aceste constatări, Părintele Nicolae ne-a arătat cât de mare folos a fost măsura diferită de credință a celor întemnițați, încât cei care erau mai sporiți duhovnicește i-au putut îndruma pe ceilalți și împreună, în comunitatea creată, au urcat pe treptele duhovniciei.

În aceeași notă, anul următor 1961, pe când se afla la Jilava, spunea: „*Perioadă de înăsprire a regimului. Câți oameni admirabili în jurul meu! Și sfinți, o mulțime de sfinți! Și parcă așa s-ar cuveni să fie, acceptă cu simplitate. Suferința, ori de câte ori e îndurată sau cugetată cu vrednicie,*

---

¹Dan Puric, *Fii demn!*, București 2011, p. 129

²Nicolae Steindhardt, *Jurnalul fericirii*, Ed. Mănăstirii Rohia, Rohia 2005, p. 145

*dovedește că răstignirea nu va fi fost inutilă, că jertfa lui Hristos e roditoare*³.

Aceste două mărturii ale Părintelui Nicolae Steindhardt, reprezintă doar o mică parte a întregii sale mărturii, pe care a intitulat-o „Jurnalul fericirii”, o mărturie care se concentrează în termenul de „comuniune”, care înseamnă nu numai „a avea o relație”, ceea ce implică în cele din urmă un interval; nici numai „a întâlni”, ceea ce este deja minunat, pentru că intervalul s-a redus, privire către privire, astfel orice distanță fiind desființată; ci, mai mult încă, „a te împărtăși, a te cumineca”: de la inimă la inimă, a fi unul în altul, a te cuprinde, a te conține unul în altul, a te încredința unul altuia – a-L purta pe Hristos în tine și a fi purtat în El, a purta ființa iubită în sine și a fi purtat de ea.

Departate de a crede că închisoarea a fost doar un loc de groază și de umilință, dacă citim despre viața din temnițe, putem observa că aproape toți care au trăit și au scris despre aceasta, au interpretat toate suferințele și încercările într-o perspectivă creștină. Majoritatea dintre ei, nefiind ajunși la vârsta deplinei maturități, aveau niște idealuri și concepții conforme cu vârsta lor. Temnița i-a înțelepțit, i-a transformat în niște adevărați asceți cu trăiri interioare profunde și cu o maturitate a gândirii ce se poate compara cu cea a călugărilor pustiei. Asprimea traiului, torturile fizice și psihice, au dus la o înălțare duhovnicească a acestora ce nu poate fi asemănată cu trăirea în libertate.

Majoritatea mărturiilor ne prezintă temnița ca pe o adevărată mănăstire, iar monahii care au trăit în temnițe au afirmat că acolo au trăit o călugărie mai adâncă duhovnicește decât cea din mănăstiri. Având și timpul, și mediul propice pentru aplecarea asupra sufletului, cei preocupați au urcat adevărate trepte ale desăvârșirii. Chiar dacă au fost buni creștini și înainte, unii au înțeles abia în închisoare ce este păcatul și ce înseamnă adevărata pocăință. Majoritatea au început urcușul duhovnicesc printr-un examen sever al conștiinței și printr-o perioadă de conștientizare a stării de păcătoșenie, iar pocăința la care au ajuns a fost cu adevărat transfiguratoare. La toate acestea, trebuie subliniat și faptul că etapele de curățire s-au realizat în perioade lungi de reflectare. Nimic nu se dobândește fără o reală preocupare și aplecare, și fără multă, multă răbdare. Ori în temnițe deținuții au învățat ce înseamnă să ai răbdare.

Unii au acceptat de la început *închisoarea ca pe o universitate a dăruirii și a jertfei, cât și ca un prilej de studiu și meditație*⁴. Astfel Ioan Ianolide, prieten cu Valeriu Gafencu, descrie etapele unor trăiri interioare ce au dus la cunoaștere de sine și la înlocuirea patimilor cu virtuți, după modelul Sfinților Părinți: „*Am ajuns la conștiința păcatului și am plâns*

---

³*Ibidem*, p. 280

⁴ Ioan Ianolide, *Întoarcerea la Hristos*, Ed. Christiana, București 2006, p. 30

amar greșelile personale, cât și păcatele colectivității... Lucrurile s-au agravat în ziua în care am suferit o mare înfrângere a orgoliului din mine, încât, rușinându-mă de mine însumi, am putut să-mi spun: Sunt un ticălos! Și am simțit nevoia să mă mărturisesc sincer în fața tuturor, dintr-o sete de umilință pe care nu o avusesem până atunci. Astfel am ajuns la prima spovedanie adevărată, povățuit fiind de un bun duhovnic și sprijinit cu râvnă de un grup de prieteni cu care mă străduiam în cele duhovnicești...

Am început să descopăr comorile duhovnicești ale Ortodoxiei și m-am însuflețit. Se făcea lumină înlăuntrul meu. Am avut o perioadă de închidere în sine, când eram atent numai la mine. Eul meu murea sieși și via în Hristos. Atmosfera religioasă tainică, duhovnicească, era acum în mine. Am eliminat păcatele cu ușurință, deoarece năvălea în mine lumina. Virtutea nu era un principiu, ci lumină și viață, era conturarea tot mai deplină a lui Hristos în mine. Mă călăuzeam după Filocalie și Sfânta Scriptură. Tot ce era frumos și bun inunda sufletul meu. Eram uimit de prea multă frumusețe. Regăseam lumea într-o nouă înfățișare. Mă copleșeau bucuriile lăuntrice. Trăiam aieva, real, treptat și tainic nașterea din nou”⁵.

Ce profundă asemănare între cele mărturisite de Ioan Ianolide și mărturiile Părintelui Nicolae Steinhardt, cu privire la termenul de „universitate” atribuit închisorii, atunci când vorbește de setea de poezie din celula 34 de la Jilava: „Din prima zi constat în toată celula o sete grozavă de poezie. Învățarea pe dinafară a poeziilor este cea mai plăcută și mai neostoită distracție a vieții de închisoare. Fericiți cei ce știu poezii. Cine știe pe dinafară multe poezii e un om făcut în detenție, ale lui sunt orele care trec pe nesimțite și-n demnitate...”⁶, concluzionând că „în locul acesta ireal de sinistru (celula 34) aveam să cunosc cele mai fericite zile din toată viața mea”⁷. Iar, atunci când vorbește despre Botezul său, după ce înainte fusese catehizat și spovedit, ne spune: „Cine a fost creștinat de mic copil nu are de unde să știe și nu poate bănuii ce-nseamnă botezul. Asupra mea se zoresc clipă de clipă tot mai dese asalturi ale fericirii. S-ar zice că de fiecare dată asediatorii urcă mai sus și lovesc mai cu poftă, cu precizie. Va să zică este adevărat: este adevărat că botezul este o sfântă taină, că există sfintele taine. Altminteri fericirea aceasta care mă împresoară, mă cuprinde, mă îmbracă, mă învinge n-ar putea fi atât de neînchipuit de minunată și deplină. Liniște. Și o absolută nepăsare. Față de toate. Și o dulceață. În gură, în vine, în mușchi. Totodată o resemnare, senzația că aș putea face orice, imboldul de a ierta pe oricine, un zâmbet îngăduitor care se împrăștie pretutindeni, nu localizat pe buze. Și un fel de strat de aer

---

⁵ *Ibidem*, pp.40-41

⁶ Nicolae Steinhardt, op. cit., p. 39

⁷ *Ibidem*, p. 38

*blând în jur, o atmosferă asemănătoare cu aceea din unele cărți ale copilăriei. Un simțământ de siguranță absolută*⁸.

Astfel, închisoarea era considerată un dar divin, iar executarea condamnării, un stadiu necesar pentru renașterea sufletească și o școală eficientă pentru a deveni un luptător creștin desăvârșit.

Însă, dacă am amintit de aceste mărturii asemănătoare, trebuie să evidențiem și o realitate deosebit de importantă. Aceea că, spre deosebire de Ioan Ianolide, Părintele Nicolae Steinhardt făcea parte, până la primirea Botezului, din membri religiei iudaice, o religie care-L mărturisea pe Hristos cel mult ca „Fiul lui David”. O mărturisire care era corectă, dar insuficientă, pentru că în concepția iudeilor, Mesia Cel așteptat, Fiul lui David, cu toate prerogativele și darurile Sale, este totuși numai un om. Nu a fost ușor să faci saltul la a-L mărturisi pe Hristos și ca Dumnezeu adevărat și să descoperi taina dumnezeirii Sale. Aici intervine marele merit al Părintelui Nicolae Steinhardt, întrucât a reușit să-și clarifice aparentele contradicții ale afirmațiilor biblice despre Hristos, din care reiese adevărul despre persoana divino-umană a Fiului lui Dumnezeu, Iisus Hristos. A reușit să-și clarifice acest adevăr, punându-și întrebarea care și-o puneau și contemporanii Mântuitorului Hristos – „Cine este, oare, Acesta?”, uimiți în fața minunilor pe care El le făcea, având o presimțire nelămurită că de răspunsul la această întrebare atârână însuși destinul lui veșnic.

Este vorba, într-adevăr, de întrebarea fundamentală a existenței noastre. Căci a întreba: „Cine este Iisus Hristos?” înseamnă de fapt a întreba deopotrivă: „Cine este Dumnezeu?” și : „Cine sunt eu, cine suntem noi, oamenii, și care este rostul nostru pe pământ?”. Caracterul fundamental al acestei întrebări și al răspunsului corect la ea este subliniat chiar de Mântuitorul. El însuși ne adresează fiecăruia în parte această întrebare, zicând către ucenicii săi, nu numai: „Cine zic oamenii că sunt Eu?”, ci și: „Dar voi, cine ziceți că sunt?”. Fericindu-l pe Apostolul Petru pentru mărturisirea: „*Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui viu*”, Domnul ne lasă să înțelegem că de răspunsul la această întrebare depinde însăși fericirea noastră veșnică⁹.

A înțeles că Iisus Hristos este mai mult decât un om obișnuit, deoarece unele fapte săvârșite de către Hristos nu puteau fi înțelese fără a fi implicată și o putere de sus. Numai în acest context s-au putut înțelege afirmații biblice, ca: El a flămânzit, dar a saturat mii de oameni; S-a ostenit, dar este odihna celor osteniți; se roagă, dar ascultă rugăciunile; plânge, dar face să înceteze plânsul; întreabă unde l-au pus pe Lazăr, pentru că era Om,

---

⁸*Ibidem*, p. 92

⁹Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Predici exegetice la Dumnicile de peste an*, Ed. Teofania, Sibiu 2001, pp.87-88

dar îl învie pe Lazăr, pentru că era Dumnezeu; este vândut, și încă pe nimic – pentru numai treizeci de arginți, dar răscumpără lumea; ca o oaie spre junghiere S-a adus, dar este Păstorul lui Israel și al lumii întregi; este rănit, dar vindecă toată neputința; și în sfârșit - moare, dar dă viață.

Datorită putinței acestei înțelegeri, monahul Nicolae Delarohia L-a mărturisit pe Hristos și s-a lăsat trăit de Hristos, Fiul lui Dumnezeu, iar de la Hristos a primit „fericirea” pe care a deslușit-o pentru a o împărtăși tuturor celor care vor să o primească. Atât de bine a deslușit-o, încât a conștientizat că sosisse momentul să evadeze din egoismul conservator al unui popor ales și să se alăture credinței oferite de Hristos tuturor neamurilor de pe pământ.

Urmând această chemare, fericirea mărturisirii lui Hristos, la Nicolae Steinhardt, a decurs atât dintr-o trăire superioară a creștinismului, printr-o legătură tainică și personală cu Hristos, cât și din capacitatea și înțelepciunea de a recunoaște darul divin primit și de a aduce mulțumire pentru el. Mulțumire ce trebuie să o aducem și noi lui Dumnezeu, pentru că ni l-a dăruit neamului nostru românesc pe monahul Nicolae Delarohia.

Bibliografie

1. PURIC, Dan, *Fii demn!*, București 2011, p. 129
2. STEINHARDT, Nicolae, *Jurnalul fericirii*, Ed. Mănăstirii Rohia, Rohia 2005
3. IANOLIDE, Ioan, *Întoarcerea la Hristos*, Ed. Christiana, București 2006
4. MIHOC, Pr. Prof. Dr. Vasile, *Predici exegetice la Dumnicile de peste an*, Ed. Teofania, Sibiu 2001

Pr. dr. Cristian ȘTEFAN

consilier cultural al Episcopiei Ortodoxe
a Maramureșului și Sătmarului

**Un buchet de gânduri, cuvinte și învățături înălțătoare –
PASTORALELE Arhiepiscopului Justinian**

Între cărturari și oamenii de litere, o scriere și, mai cu seamă, editarea unei cărți e considerată și asociată nașterii unui prunc.

Înalt Prea Sfințitul Justinian Chira ne-a adus pe lume, în preajma Sfintelor Sărbători ale Nașterii Domnului de anul acesta, al 28-lea „prunc”, al 28-lea titlu de carte, pe lângă alte multe studii și articole, pe care le-a elaborat cu multă pricepere și acribie în cele peste nouă decenii de viață. Este vorba de cartea intitulată „**PASTORALE**”, apărută de curând la Editura Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului, în care sunt adunate toate pastoralele de Crăciun și de Paști ale Înalt Prea Sfinției Sale, de când a preluat cârma reactivatei noastre episcopii și până la zi. Găsim aici înmănunchiate, ca într-un elegant și preafrumos buchet livresc, cele mai frumoase, alese și înălțătoare gânduri, cuvinte și învățături, pe care ierarhul nostru le-a oferit fiilor săi duhovnicești cu ocazia celor mai mari praznice din cursul anului bisericesc.

Ceea ce constituie nota dominantă a predicii și scrisului pastoral a arhiepiscopului Justinian este fundamentarea biblică a oricărei teme pe care o abordează. Cartea de căpătâi a Bisericii este Sfânta Scriptură, care ne oferă răspunsuri și soluții pentru diverse situații din viață. De aceea, păstorul nostru sufletesc pune accent pe textele biblice, pe care le stăpânește și le folosește cu cea mai admirabilă îndemânare și precizie. Aceasta-i orientarea, în general, în duhul Părinților, a Sfinților Părinți care niciodată n-au vorbit din mintea și puterea lor omenească, ci luminați de harul și Cuvântul lui Dumnezeu al Sfintelor Scripturi.

Ceea ce mai caracterizează predica și scrisul ierarhului Justinian, de pe vremea de când era stareț la Mănăstirea Rohia și până astăzi, este VOICIUNEA, stilul direct, dialogul, percutant și captivant asupra auditoriului și cititorului. Cuvintele lui Justinian te țin treaz, cu atenția încordată la maximum, te mișcă, te mângâie, dar te și pălmuiesc, când e cazul, te înalță și te coboară aidoma povârnișurilor sufletului și tensiunilor umane sau sociale. Te mențin la cea mai înaltă cotă de empatie și socializare.

Din toate cuvântările arhierelui Justinian, dar mai cu seamă din „Pastorale”, răzbate dragostea și profundul atașament față de poporul dreptcredincios (p. 7). Ca nimeni altul, ierarhul și păstorul nostru suflesc este un admirator și evidențiator al calităților poporului român, „*un popor nobil, frumos la suflet și trup*” (p. 24). „*Suntem un popor înțelept, pentru că am crescut la sânul unei mame care ne-a fost dumnezeiasca Biserică ortodoxă...*” (p. 33). „*Temelia țării este așezată pe sfintele moaște ale părinților, moșilor și strămoșilor noștri*” (p. 123). „*Noblețea poporului român nu se bazează pe blazoane false sau lupte deșarte, ci pe viața lui cinstită, firească și dreaptă*” (p. 125). De aceea, „*poporul român este cel mai tolerant popor din lume, pentru că așa l-a povățuit și l-a format Biserica, Biserica Ortodoxă Română*” (p. 104). Sufletul ierarhului nostru vibrează și bate la un ison cu al păstoriiților săi dreptcredincioși. „*Podoabele vieții noastre duhovnicești, podoabele Bisericii ortodoxe cele mai frumoase sunt praznicele, sunt sărbătorile, în centrul cărora se află Sfânta Liturghie, prin care în mod real Hristos este cu noi și în noi, până la sfârșitul veacurilor*” (p. 206) „*Aceasta este cea mai mare bucurie pe care o trăiesc atunci când vin și săvârșesc Sfânta Liturghie la biserică. Bucuria mea este mare atunci când văd mulțimea de creștini, cu sufletele alese care umplu biserica...*” (p. 120).

Pastoralele arhiepiscopului Justinian mișcă sufletele, pentru că au darul de a ne pune în legătură cu trecutul, cu înaintașii, cu moșii și strămoșii noștri, racordându-ne la fiorul credinței străbunilor, actualizând-o și identificând-o cu cea din prezent. Pastoralele sunt actuale; în ele se reflectă o viață creștinească și românească trăită la cele mai înalte cote de sensibilitate. „*Statornicia noastră neclintită în fața puhoaielor s-a datorat tocmai acestui simțământ sfânt, acestei legi și credințe care ne-a ținut uniți, fiind, în același timp, un factor de echilibru între celelalte popoare din jur, aici, între Răsărit și Apus...*” (p. 24). Din sufletul pătruns de un înalt și profund sentiment patriotic, predicatorul și autorul Justinian reușește să contureze cu măiestrie o definiție a trecutului nostru zburciat, încercat, dar statornic și neclintit în dreapta credință ortodoxă. „*Prin veacuri de încercări și suferințe, când ni se răpeau copiii, când pentru credința noastră ne erau uciși preoții și credincioșii, noi nu ne-am pierdut speranța în Dumnezeu și Dumnezeu nu ne-a părăsit. De la daci avem statornicia. De la romani am moștenit vitejia. De la Apostoli, învățătura curată a Evangheliei. De la Sfinții Părinți și de la Sfintele Soboare Ecumenice ne-a venit legea cea*

dreaptă. Legea ortodoxă care ne-a apărut de toate relele și rătăcirile omenești, în care au căzut toți cei care au căutat slava lumească. Dacă nu aveam Biserica și Legea Ortodoxă, de mult am fi dispărut din istorie” (p. 64). Arhiepiscopul Justinian se identifică cu poporul dreptcredincios și, îndeosebi, cu sfințiții slujitori ai altarelor străbune, cărora le poartă o iubire și recunoștință exemplară, pentru că „*de douăzeci de veacuri aproape, stau de veghe și păzesc cu mare grijă să nu se stingă candela credinței ce arde în altare și în inima de aur a poporului român”* (p. 263).

Cuvintele arhiepiscopului Justinian adesea primesc valența sau răsunetul unor sentințe sau aforisme universale. „*Toate sistemele omenirii poartă în ele sâmburele pieirii, pentru că nu sunt întemeiate pe cuvintele lui Iisus Hristos, Care și-a dat viața pentru mântuirea lumii”* (p. 42). „*Ziua Învierii Domnului este ziua în care dreptatea lui Dumnezeu, care este și dreptatea omului, a biruit nedreptatea și minciuna diavolului”* (p. 185).

O grijă și o atenție deosebită, în cuvânt și în scris, poartă părintele Justinian copiilor, creșterii, educației și purității lor, care trebuie să fie un model pentru toți ceilalți oameni. De asemenea, punctează rolul primordial al familiei, al părinților (mama și tata) în unitatea și sfințenia familiei pentru formarea și educarea tinerelor generații. Iată ce duioase și poetice cuvinte: „*Copiii culeg putere din ochii tatălui lor, din privirea mamei lor, din bunătatea și din frumusețea tatălui lor, care are viață cinstită și curată, și, de aceea, copiii cresc, ascultă și se mândresc cu tatăl lor, se încălzesc și cresc cu căldura ce vine din inima și din cuvintele mamei lor”* (p. 283-284).

Stilul înălțător și cuceritor al „Pastoralelor” se realizează și prin modalitatea în care autorul a reușit să-și imagineze și creeze unele dialoguri între Persoanele Sfintei Treimi, între Fiul și Maica Sa, ori invers, în care transpare baza scripturistică sau din Sfinții Părinți (p. 148, 186 etc.).

Arhiepiscopul punctează adesea rolul predominant ce trebuie să-l aibă în viața creștină postul și rugăciunea. „*Prin post și rugăciune îl biruim pe satana și pornirile cele animalice ale trupului, biruim plăcerile cele necurate și mândria lumii; ne împlânzim firea, care este mereu nemulțumită și răzvrătită împotriva rânduielilor și poruncilor lui Dumnezeu”* (p. 52). Dintre Sfintele Taine ale Bisericii reliefează importanța esențială a celor trei: „*Trei stâlpi stau la temelie mântuirii noastre: Botezul, Pocăința și Împărtășania”* (p. 184).

Iată, iubii cititori, doar câteva spicuri și câteva aspecte desprinse din „Pastoralele” Înalț Prea Sfințitului nostru Arhiepiscop Justinian. Cartea

Ortodoxia maramureșeană Anul XVII, Nr. 17 / 2012

apărută la finele anului 2012, având 300 pagini, într-o tehnoredactare, grafică și ținută elegantă, se impune și se recomandă prin sine ca o zestre de învățătură și înaltă trăire creștină, care face cinste oricărei familii ortodoxe și, cu atât mai mult, unei biblioteci fie particulare, fie publice.

Ne bucurăm și-i mulțumim Înalt Prea Sfințitului nostru Arhiepiscop de acest dar preafrumos, cu care înobilează sufletele cinstitei preoțimi și a „miraculosului popor” din reactivata și binecuvântata Eparhie a Maramureșului și Sătmarului, precum și din toată Țara românească și a tuturor românilor de pretutindeni.

Pr. lect. univ. dr. Vasile BORCA

IV. PROBLEME ÎN ACTUALITATE
ANUL OMAGIAL 2012 –
TAINA SFÂNTULUI MASLU
ȘI AL ÎNGRIJIRII BOLNAVILOR

**Taina Sfântului Maslu
–mijloc de tămăduire sufletească și trupească**

Pr. conf. dr. Adrian Gh. PAUL
Parohia Ortodoxă
„Sfinții Împărați Constantin și Elena”
BAIA SPRIE

Introducere

Conform hotărârii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, la inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, anul 2012 a fost proclamat *Anul omagial al Sfântului Maslu și al îngrijirii bolnavilor*. Cu acest prilej, pe întreg cuprinsul Patriarhiei Române vor fi organizate o serie de manifestări cu caracter liturgic, duhovnicesc, educativ, social-medical și teologic-științific. Cu binecuvântarea Preasfinției Sale Justin Hodea Sigheteanu, Arhiereu-vicar al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului, am alcătuit referatul intitulat: „*Taina Sfântului Maslu –mijloc de tămăduire sufletească și trupească*”, referat susținut în cadrul Conferințelor preoțești din cuprinsul Eparhiei noastre, sesiunea primăvară a anului 2012. Potrivit programului cadru stabilit de Cancelaria Sfântului Sinod referitoare la organizarea în sânul Eparhiilor din cuprinsul Patriarhiei Române în primul semestru a anului în curs tema Tainei Sfântului Maslu va fi tratată prin accentul pus pe evidențierea argumentărilor biblico-patristice și istorice, descrierea semnificației teologice și existențiale a Tainei și prezentarea caracterului liturgic a Sfântului Maslu. Lucrarea de față vizează în special susținerea și promovarea învățaturii de credință ortodoxă despre rolul și importanța Tainei Sfântului Maslu, redând mărturii vechi și nou-testamentare, dar și patristice despre existența și necesitatea ei, aprofundarea pastorală și practică a acestei Sfinte Taine prin cercetarea și îngrijirea bolnavilor și nu în ultimul rând își propune să evidențieze actualitatea temei în viața Bisericii și a societății actuale în care trăim subliniind realul folos al efectelor duhovnicești și terapeutice ale Tainei asupra tuturor celor ce se apropie și se împărtășesc cu evlavie sfântă de ea.

Pentru început vom spune că potrivit învățaturii creștine scopul existenței omului pe pământ este dobândirea vieții veșnice în deschiderea lui prezenței pline de taină dar transfiguratoare a omului credincios lui Iisus Hristos prin lucrarea harică și sfințitoare a Duhului Sfânt în vederea sfințirii și îndumnezeirii sale veșnice. Iar calea care duce la această stare de desăvârșire, căci este vorba despre desăvârșire, este însăși viața

sacramentală și plină de har a lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu Celui Viu, în dimensiunea eclesială și pneumatică a Bisericii –Trupul Său mistic. Această inițiere a omului credincios în misterul vieții *lui* Hristos nu face decât să-l plaseze în comuniunea desăvârșitoare cu Dumnezeu, Cel preamărit în Treime, revelat deplin în Iisus Hristos, Fiul și Cuvântul Tatălui, prin adumbrirea și lucrarea plină de sfințire a Duhului Sfânt în Biserică prin intermediul Sfintelor Taine.

Pentru înfăptuirea acestui scop, sensul și chemarea Bisericii este acela de a face pe om să se altoiască, prin intermediul Sfintelor Taine bisericești, pe Trupul Celui Înviat și preamărit al Domnului și de a-l face să primească puterea transfiguratoare a Paștilor care-i îngăduie să smulgă morții și oricărei forme de moarte, existența sa. Astfel, prin harul Crucii dătătoare de viață și prin slava Învierii preaminunate a Domnului nostru Iisus Hristos, omul credincios –plămădit și altoit pe Vița vieții– primește capacitatea de a transfigura toată starea de moarte, în care deseori se cufundă conștient și deliberat prin păcatele sale, în stare de deplină înviere. Incorporat în Trupul tainic al Domnului prin Sfântul Botez, ca un mădular viu și activ al Bisericii, credinciosul poate începe să actualizeze permanent, în timp și spațiu, marea inițiere baptismală, care nu înseamnă altceva decât a muri cu adevărat și a coborî în iad *cu* Hristos pentru a se naște din nou *în* El și, împreună cu El, prin înviere, să revină la o viață nouă și îmbunătățită, țâșnită și trăită din „izvorul nestricăciunii” și, ca atare, fecundată de eternitate. Atunci el poate încerca să moară propriei sale morți, propriei existențe egoiste, individualiste și păcătoase, propriei disperări fardate de orgoliu, pentru a renaște în spațiul sacru al Trupului tainic al lui Hristos unde suflă și se manifestă transfigurator, începând de la Cincizecime, lucrarea harică și sfințitoare a Duhului Sfânt.

Întotdeauna Ortodoxia a pus un accent deosebit pe noțiunea de transfigurare a omului și, prin el, a lumii și a cosmosului pe motiv teologic că dezvoltarea, creșterea epectatică ca manifestare a tinerii înainte spre cele mai înalte, constituie o posibilitate dată de Dumnezeu în realitatea ontologică a chipului Său prezent în om, dar și în faptul întrupării Sale în istorie prin care omul a devenit *colaborator* al lui Dumnezeu în lucrarea de desăvârșire a creației Sale. Însăși noțiunea de mântuire, ca realitate dinamică, stă la baza progresului uman în Iisus Hristos, a transfigurării tot mai depline a omului, care, creatură fiind, „...*a primit porunca: să devină dumnezeu!*”¹, ceea ce tradus ar însemna că om, în înțelesul profund al

---

¹ Cf. Sfântul Vasile cel Mare, cuvânt citat de Sfântul Grigorie din Nazianz în elogiul adus Sfântului Vasile, *apud*. Paul Evdokimov, *Ortodoxia*, în *trad. rom.* de P.S. dr. Irineu Ioan Popa, Edit. IBM al BOR, București, 1996, p. 59.

cuvântului, e acela care „a ajuns departe de umanitate și a înaintat spre Dumnezeu, apropiindu-se de El”².

Apropierea noastră de Dumnezeu, până la dobândirea „asemănării” depline cu El în deschiderea noastră totală la viața de comuniune trinitar-dumnezeiască înseamnă păstrarea stării de „sănătate”, de nepătimire și de curăție integrală –sufletească și trupească. Potrivit Sfântului Vasile cel Mare „...nimic dintre lucrurile omenești nu merită să fie socotit bun decât virtutea, care ne duce la asemănarea cu Dumnezeu, cum nimic nu este mai rău în această lume decât păcatul care, despărțindu-ne de Cel preabun, ne unește cu cel rău”³. Dar a fi virtuos înseamnă a fi sănătos, cum mântuirea înseamnă și vindecare de tot ceea ce este rău și înaintare spre unirea asemănătoare cu Dumnezeu. În acest înțeles, sănătatea, fie fizică fie sufletească, corespunde cu starea normală a naturii omenești, cea a condiției paradisiace ce presupune a fi o putere omenească folosită în vederea săvârșirii binelui, spre împlinirea poruncilor lui Hristos și spre slava lui Dumnezeu. Deci, mântuirea îndumnezeitoare presupune o transfigurare sfințitoare, o înnoire integrală a naturii omului de la întuneric la lumină, de la păcat la virtute, de la moarte la viață. Însă lumina, virtutea și viața își trag puterea din energiile divine necreate ale înnoirii și transfigurării harice a Duhului Sfânt. Prin urmare, sfințirea omului și înnoirea vieții, așa după cum o așteaptă de la noi însuși Mântuitorul Iisus Hristos, în deschiderea inimii noastre spre comuniunea de viață și trăire cu El în Duhul Sfânt, se dobândește real și deplin numai în Biserică prin Sfintele Taine. Căci minunea limbilor de foc ce s-a arătat la Pogorârea Duhului Sfânt în ziua Cincizecimii peste Sfinții Apostoli continuă să se manifeste transfigurator și mereu înnoitor numai în Biserică, care devine prin invocarea harului dumnezeiesc al Duhului Sfânt de preoția sacramentală „un spațiu prin care se plimbă Duhul Sfânt”⁴. Cu alte cuvinte prin pogorârea Duhului Sfânt, o dată cu Cincizecimea, cerul a rămas deschis și izvoarele darului Duhului Sfânt, curg neîncetat ca să (re)nască și să-i aducă la lumină pe cei aflați în întunericul păcatului, să purifice și să adape pe cei însetați, să ofere sănătate sufletească celor înrobiți de păcat și bolnavi, să sfințească pe cei păcătoși care se pocăiesc și, astfel, să dea viață tuturor mlădițelor (cf. Ioan 15, 1-6), tuturor membrilor care fac parte din Trupul tainic al lui Hristos -Biserica. Fiindcă așa după cum mlădița, dacă se rupe din viță se usucă, tot așa se usucă și se osândește creștinul care nu ține legătura cu izvoarele eclesiale ale harului Duhului Sfânt.

---

² Panayotis Nellas, *Omul-animal îndumnezeit*, în trad. rom. de diac. Ioan I. Ică jr., Edit. Deisis, Sibiu, 1999, p. 59.

³ Sf. Vasile cel Mare, *Omilia: Dumnezeu nu este pricina relelor* 5.

⁴ Zice Sergie Bulgakov. (Cf. Pr. Dr. Ilarion Felea, *Sfintele Taine*, Tiparul tipografiei arhiepiscopale, Sibiu, 1947, p. 3).

1. Taina Sfântului Maslu: definiție, instituire și efecte

Între toate Sfintele Taine bisericești, Maslul ne apare ca fiind Sfânta Taină a Bisericii în care creștinul bolnav, care este uns cu untdelemn sfințit, dobândește prin rugăciunile preoților harul vindecării de bolile trupești și sufletești. Cu alte cuvinte, în Taina Maslului se împărtășește credinciosului bolnav în chip nevăzut harul tămăduirii sau ușurarea durerii trupești, al întăririi sufletești și al iertării de păcatele rămase după mărturisire sau nespovedite, prin ungerea cu untdelemn sfințit, însoțită de rugăciunile preoților.

Ungerea cu untdelemn a bolnavilor era o practică veche, cunoscută și practică atât la păgâni cât și la iudei, întrucât untdelemnul era considerat ca fiind un foarte bun medicament pentru trup. Pe vremea Mântuitorului practica ungerii cu untdelemn era una frecvent întâlnită. De pildă: când Apostolii au fost trimiși la cea dintâi propovăduire, înainte de învierea Domnului, se precizează că ei „*ungeau cu untdelemn pe mulți bolnavi și-i vindecau*” (cf. Mc. 6,13); iar în istorisirea pildei samarineanului milostiv, Însuși Mântuitorul Hristos subliniază că peste rănilor celui căzut între tâlhari s-a turnat „*untdelemn și vin*” (cf. Lc. 10,34). Mai mult, în Evanghelie, tămăduirea bolilor ne este prezentată ca făcând parte din opera mesianică a lui Hristos. Tămăduind pe cei iviți în calea Sa și pe cei aduși spre aceasta, Mântuitorul Hristos a inaugurat lupta Sa contra morții și a păcatului care pusese stăpânire pe omul depărtat de Dumnezeu și lipsit de har. Iar dacă vorbim despre misiunea lui Hristos în lume și aceasta implică restaurarea integrală a omului (trup și suflet), în darul acordat Apostolilor de a vindeca bolnavii și a alina suferințele trebuie să vedem chiar instituirea Tainei înseși de către Domnul nostru Iisus Hristos.

Spre edificare, vom spune că Domnul Iisus Hristos în activitatea Sa mesianică a vindecat nenumărați bolnavi de bolile și neputințele lor, fie de cele sufletești, prin iertarea păcatelor, fie de cele trupești, prin tămăduiri. Pentru aceste tămăduiri El nu le cerea decât dorința de a se vindeca și credința în puterea Sa. Însă, de multe ori, o dată cu tămăduirea bolilor trupești, El le ierta și păcatele (cf. Mt. 9,2), cerându-le să nu mai greșescă (In. 5,14). Ceea ce înseamnă că există o strânsă legătură între boală și păcat (Lc. 4,39), cum există o influență reciprocă între suflet și corp. Apostolii Domnului Hristos continuând opera mântuitoare a Învățătorului lor, au fost împuterniciți de El să vindece pe membrii Bisericii de bolile și neputințele lor (cf. Mc. 6,16). În acest scop, Hristos a instituit Taina Maslului, împuternicind cu săvârșirea ei pe Apostolii Săi și urmașii lor.

Mântuitorul nostru Iisus Hristos a venit în lumea bântuită de cel rău și plină de fărâdelegi spre a o mântui de tot ceea ce este rău, de moarte și de păcat. Prin întreita Sa lucrare mântuitoare, Hristos Domnul ne-a eliberat de sub stăpânirea vrăjmașului, a păcatului și a morții și ne-a oferit în dar viața

și învierea, făcându-Se astfel Răscumpărătorul nostru. În El noi toți am fost răscumpești și mântuiți în același timp. Spunem aceasta pentru că adeseori se trece ușor cu vederea peste un fapt foarte important, anume că verbul grecesc „σωζω” (a salva), folosit în mod frecvent în paginile Noului Testament, înseamnă nu doar „a elibera” sau „a scăpa” dintr-o anumită primejdie, ci și „a vindeca”, iar cuvântul „σωτηριον” (mântuire) desemnează atât eliberarea cât mai ales „vindecarea”. De altfel, chiar numele lui Iisus înseamnă „Yahve mântuiește” (cf. Mt. 1,21; Fapte. Ap. 4,12), sau altfel spus, „Dumnezeu vindecă”.

Iisus însuși vine și Se arată lumii pe Sine ca Doctor (cf. Mt. 8, 16-17; Mc. 2,17; Lc. 4,18,23), iar mântuirea pe care o aduce El este vindecarea omului din starea de boală și din păcătoșenia care a cuprins întreaga ființă umană. Astfel opera mântuitoare a lui Hristos se vedește a fi o lucrare de tămăduire a întregi omeniri asumată în Persoana Sa dumnezeiască și de restaurare a ei în starea de sănătate spirituală pe care a cunoscut-o dintru început. Această mântuire și vindecare a întregi umanității, împlinită obiectiv, ontologic, deplin și real în Persoana Cuvântului lui Dumnezeu întrupat, ne sunt dăruite prin Sfântul Duh fiecărui creștin în Biserică prin intermediul Sfintelor Taine restauratoare. În acest cadru Sfântul Maslu este Taina prin care omul bolnav (sufletește și trupește) primește vindecarea firii sale bolnave și este readus și restaurat în starea de sănătate primordială, motiv pentru care e recunoscută în Biserică ca fiind Taina de restaurare și vindecare a firii umane decăzute.

Cu privire la instituire, însă, un lucru este cert: nu cunoaștem împrejurările exacte prin care Mântuitorul Iisus Hristos instituie această Taină, întrucât Sfânta Scriptură nu conține nici un text în care să indice precis timpul și locul instituirii acestei Sfinte Taine. Dar subliniem că Sfânta Scriptură conține mărturii indirecte din care se poate vedea clar că Maslul este o Taină instituită de Domnul Hristos. Bunăoară, practicarea ungerii cu untdelemn în timpul apostolilor, ce se dovedește a fi o lucrare cunoscută și practică de Biserică printr-un ritual poruncit de Mântuitorul, e atestată în Epistola Sfântului Apostol Iacob, care ține să sublinieze următoarele: „*De este cineva bolnav între voi, să cheme preoții Bisericii și să se roage pentru el, ungându-l cu untdelemn în numele Domnului. Și rugăciunea credinței va mântui pe cel bolnav și-l va ridica pe el Domnul, iar de va fi făcut păcate se vor ierta lui*” (5, 14-15). Observăm că această lucrare se săvârșea „*în numele Domnului*”, ceea ce înseamnă că El a instituit-o; iar scopul este unul mesianic, anume acela că tămăduirea sau vindecarea nu este cerută decât în cadrul pocăinței și al dobândirii mântuirii și nu ca scop în sine. Indiferent de sfârșitul bolii ce pune stăpânire pe om, ungera simbolizează

iertarea divină, adică eliberarea din cercul vicios al păcatului, al suferinței și al morții care reține captivă umanitatea decăzută⁵.

Deci, instituirea Tainei Sfântului Maslu de către Mântuitorul Hristos trebuie văzută în darul acordat Apostolilor de a alina suferințele și a vindeca pe cei bolnavi, după Învierea Sa din morți. Acest fapt este amintit de Sfânta Scriptură, când spune că Domnul Hristos, după Învierea Sa, s-a înfățișat pe Sine viu Apostolilor Săi și li s-a arătat timp de patruzeci de zile „și vorbind cele despre Împărăția lui Dumnezeu” (cf. Fapte. Ap. 1,3). Deci, în acest răstimp, de patruzeci de zile, trebuie amplasată instituirea Tainei Sfântului Maslu.

Referitor la efectele Tainei subliniem pentru început realitatea că una dintre cauzele principale ale deprimării și descurajării omului este și rămâne boala. Părintele Iustin Popoviciu spune că „...bolile nu sunt decât dinții morții care devorează neconținut pe om”⁶. Și de multe ori nici boala, nici deprimarea nu pot fi învinse numai cu mijloace omenești. Bolnavul credincios e chinuit și de conștiința că boala lui are cauza și în unele păcate pe care nu le-a putut mărturisi sau că eventual va muri fără iertarea acestor păcate. Și cine nu trece în viața lui prin boală și prin aceste deprimări și îngrijorări, care-i măresc suferința? Ele intră în componența existenței omenești. E posibil să credem că Dumnezeu nu S-a gândit și la un ajutor dat omului în aceste situații de boală și de slăbire sufletească? Taina aceasta arată că Dumnezeu își manifestă mila Lui și față de cei suferinzi care-și pun nădejdea în El, care apelează la El când ajung în aceste situații. Cu alte cuvinte, prin această Sfântă Taină, Biserica ajută pe credincioși să se comporte ca membri ai „trupului tainic” al Domnului și în situația de bolnavi. Prin intermediul acestei Taine, primitorii ei iau din Hristos, capul trupului și al Bisericii, puterea să-și poarte și ei crucea suferințelor lor trupești cu răbdarea ușurată de bucuria învierii lui Hristos, Care trecând prin patimi, moarte, îngropare și înviere, îi va învia și pe ei. Ei bine, răbdarea bărbătească susținută de nădejdea învierii mobilizează vrând-nevrând forțele trupului care, ajutate de harul sfințitor și dumnezeiesc venit de sus, prin invocarea rugăciunii preoților și prin coborârea în har a Duhului Sfânt, pot să aducă sănătatea, sau dacă voia cea sfântă a lui Dumnezeu este alta, îi dau bolnavului liniște și împăcare în fața obștescului sfârșit. De aceea, în toate rugăciunile Maslului se apelează mai ales la mila lui Dumnezeu, iar Dumnezeu apare în această Taină lucrând ca Doctorul plin de milă. De pildă, în pripeala cântării canonice a lui Arsenie, de la sfințirea untdelemnului cu care urmează a se unge bolnavul, pripeală ce se repetă

---

⁵ Cf. Pr. lect. dr. Dumitru Gh. Radu, *Caracterul eclesiologic al Sfintelor Taine și problema comuniunii*, în „Ortodoxia”, an XXX, nr. 1-2, 1978, p. 307.

⁶ Arhim. Iustin Popovici, *Omul și Dumnezeul-Om*, în trad. rom. de diac. Ioan I. Ică jr., Edit. Deisis, Sibiu, 1997, p. 43.

după fiecare tropar, se cere: „*Stăpâne Hristoase, Milostive, miluiește și tămăduiește pe robul Tău (robii Tăi)*”; iar în podobia glasului al IV-lea se cere sugestiv următoarele: „*Doctorul și ajutorul celor ce sunt întru dureri... dăruiește tămăduire neputinciosului robului Tău; îndură-Te și miluiește pe acesta care mult a greșit și-l izbăvește de păcate...*”⁷.

Din această rugăciune, cum și din cuvintele Sfântului Apostol Iacov din Epistola sa sobornicească, desprindem îndoitul efect al acestei Sfinte Taine. Unul fizic, ce presupune vindecarea de bolile trupești, și altul spiritual, ce presupune iertarea păcatelor, adică vindecarea de boala spirituală –păcatul⁸.

Uneori harul lui Dumnezeu lucrează mai mult sau mai puțin direct asupra trupului, vindecându-l, deși, chiar și în acest caz, se produc și întărirea sufletească, și iertarea păcatelor celui bolnav. Alteori, vindecarea se produce mai mult prin întărirea puterilor sufletești; iar alteori, prin iertarea păcatelor nemărturisite, întrucât aceasta întărește sufletul și, prin suflet, și trupul. Dar prin harul acestei Taine se dă în mod principal vindecarea trupului. Numai când este rânduit ca bolnavul să moară, nu se produce acest efect principal, ci numai celelalte. De aceea, Taina aceasta poate fi socotită, prin excelență, Taină a trupului, sau Taina rânduită pentru însănătoșirea trupului. Prin ea se pune în relief valoarea pozitivă acordată de Dumnezeu trupului omenesc, ca Unul care însuși a luat trup și îl ține în veci, înviat și înălțat, așezat pe tronul slavei Preasfinte Treimi, cu care ne și mântuiește prin el, împărtășindu-ne viața dumnezeiască în Sfânta Euharistie.

Precizăm că în rugăciunea citită după al doilea Apostol și a doua Evanghelie se cere lui Hristos însănătoșirea bolnavului, pe baza faptului că El Însuși S-a întrupat și S-a făcut om pentru zidirea Sa, arătând voința Lui de a mântui trupul și de a-l înălța în Împărăția lui Dumnezeu, cum și de a face din trupuri un mijloc de comunicare veșnică între Dumnezeu și oameni. De aceea, tot în aceeași rugăciune se cere sălășluirea Duhului Sfânt în cel bolnav, potrivit cuvântului Sfântului Apostol Pavel (I Cor. 6,19; 3, 16-17), spunându-se: „...*Însuși, îndurate Stăpâne, caută din înălțimea Ta cea sfântă, umbrindu-ne pe noi păcătoșii și nevrednicii robii Tăi cu darul Sfântului Duh în ceasul acesta și trimite-l peste robul Tău acesta (N)*”⁹.

La fel de importantă este și iertarea păcatelor, în calitatea lor de boli ale sufletului, întrucât Sfântul Iacob spune: „... *iar de va fi făcut păcate, se vor ierta lui*”. De altfel, numai astfel pot fi privite efectele administrării acestei Taine minunate: vindecarea trupească se urmărește doar atunci când aceasta e folositoare pentru mântuirea sufletului. Căci dacă Sfântul Maslu ar

⁷ *Molitfelnic*, Edit. IBM al BOR, București, 2002, p. 129.

⁸ Sfântul Maxim Mărturisitorul spunea: „*Toate lucrurile existente din lume sunt naturale și firești. Singurul lucru nefiresc este păcatul*”. (Cf. Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Răspunsuri către Thalasia*, în *Filocalia românească*, vol. 3, Edit. Harisma, București, 1994, p. 71).

⁹ *Molitfelnic*, Edit. IBM al BOR, București, 2002, p. 148.

avea totdeauna ca urmare doar vindecarea trupească, aceasta ar însemna ca să se îndepărteze definitiv boala din firea umană iar oamenii să nu mai moară niciodată, întrucât ei ar recurge mereu la primirea Tainei ori de câte ori ar pătimi sau ar fi bolnavi. În acest caz s-ar desființa legea morții, ceea ce Domnul nu a intenționat prin Maslu, legea morții urmând să fie desființată numai prin învierea generală. Deci, Mântuitorul Hristos nu a voit să dea omenirii, prin Maslu, nemurirea pe pământ, ci a dorit să ne încadreze pe calea ce duce la sfințirea desăvârșitoare. Or, aceasta nu e posibilă fără iertarea a tot păcatul săvârșit în noi. Iar dacă unele păcate nu sunt mărturisite la Spovedanie, din neștiință sau fără voie, ori chiar sunt uitate, acestea nu vor avea efecte negative în noi interpunându-se în calea ascendentă pe care o apucăm spre desăvârșire? Nu întâmplător teologii liturgiști și moraliști în perspectiva apartenenței eccesiale așează Taina Sfântului Maslu în cadrul Tainelor restauratoare, apărând ca o taină complementară Pocăinței. Iar dacă recurgem la administrarea propriu-zisă în Biserica Ortodoxă vom regăsi legătura profundă între efectele pe care le produce această Sfântă Taină. De pildă, în rugăciunea a VII-a se zice: „*Bunule și Iubitorule de oameni ne rugăm Ție și cerem în ceasul acesta: ascultă rugăciunea noastră și o primește pe ea, ca pe tămâia ce se aduce Ție, și cercetează pe robul Tău acesta (N). Și orice a greșit cu cuvântul, cu lucrul sau cu gândul, în timpul nopții sau în timpul zilei; și, de a căzut sub blestem preoțesc sau sub blestemul său..., pe Tine Te chemăm și Ție ne rugăm: slăbește, lasă și iartă-i lui, Dumnezeuule, trecându-i cu vederea fărădelegile și păcatele făcute de dânsul cu știință și cu neștiință...*”¹⁰.

Existența omului este nespus de complexă. E imposibil de separat între trup și suflet atâta timp cât omul trăiește, cum e imposibil să faci separație între lucrarea harului sfințitor asupra trupului și asupra sufletului în om. Însăși vindecarea trupului e simțită de bolnav ca un har dat lui de Dumnezeu în calitatea lui de persoană umană integrată. Trupul e plin de energiile sufletului; prin el lucrează sufletul. De aceea harul nu lucrează asupra trupului fără să lucreze și asupra sufletului. Asupra sufletului lucrează, însă, întărindu-l și curățindu-l de păcate și liniștindu-i prin aceasta conștiința, ceea ce are un efect întăritor și asupra trupului, ca să-l facă un instrument al lucrării bune a sufletului și ca să întărească în cele din urmă și sufletul.

De aceea în rugăciunile Tainei se cer împreună: tămăduirea trupului, iertarea de păcate și curățirea sufletului de păcate. Sălășluirea Duhului are mai ales scopul curățirii de păcate și al tămăduirii de patimi și al ridicării omului la o viață de sfințenie, de slujire curată a lui Dumnezeu. Prin urmare, întrucât păcatul este o boală a sufletului, mai ales când s-a îndesit în patimi, și ca atare e și o cauză a bolii trupului, Maslul este socotit atât ca o

---

¹⁰ *Molitifelnic*, p. 166.

tămăduire a trupului, cât și a sufletului, și Dumnezeu e numit Doctorul sufletelor și al trupurilor. Dar Maslul mai este socotit necesar și pentru vindecarea patimilor, întrucât, chiar dacă păcatele care au provenit din ele sau le-au produs pe ele au fost mărturisite în scaunul de spovedanie, ele nu se pot tămădui așa de ușor și e imposibil ca să nu țâșnească din ele fapte păcătoase aproape continuu.

Insistența cu care se cere, cu mult mai mult decât în Taina Pocăinței, tămăduirea bolnavului de patimile sufletești odată cu tămăduirea trupului, ne dă să înțelegem că mai ales la aceste rădăcini ale păcatelor se referă Taina Maslului, de unde și necesitatea administrării Tainei, căci la această fază progresată a slăbiciunilor păcătoase ale omului, provenită din nesocotirea Tainei Pocăinței și a conlucrării sale cu harul Botezului și al Mirungerii, se reduce de fapt păcătoșenia¹¹. Spovedania anterioară Maslului a adus bolnavului iertare de păcatele mărturisite, dar el n-a avut timp să topească, prin conlucrare cu harul redobândit, slăbiciunile păcătoase, hrănite printr-o obișnuință îndelungată cu păcatul, slăbiciuni care explică adeseori și boala trupului. Sau, poate, bolnavul n-a putut descrie în mod corespunzător aceste slăbiciuni, care se pierd adeseori în ceața indefinitului. De aceea în rugăciunile rostite la administrarea Maslului, în care se cer deodată tămăduirea trupului, iertarea de păcate și tămăduirea de patimi, eliberarea simțurilor de influențele rele și alungarea vrăjmașului, toate acestea se cer pentru ca bolnavul, devenit sănătos trupește și sufletește, să poată trăi o viață curată, întru sănătate și curăție, închinată total slujirii lui Dumnezeu. Deci Taina Maslului nu e administrată nici pentru moarte, așa cum e văzută în Catolicism¹², după cum nu are drept scop nici nemurirea pe pământ.

2. Primitorii, săvârșitorii și administrarea propriu-zisă a Tainei

Dintru început ținem să subliniem importanța administrării acestei taine bisericești asupra tuturor membrilor vii ai Bisericii, deopotrivă clerici și mireni, care sunt botezați în numele Preasfintei Treimi, pecetluiți cu darul Sfântului Duh și meniți a fi mărturisitori ai vieții și învățaturii mântuitoare a Domnului și Mântuitorului Iisus Hristos. Sfântul Apostol Iacob scrie: „*Este cineva bolnav între voi?*” Se referă desigur la cei din rândul creștinilor, căci doar ei se pot împărtăși eficient de efectele restauratoare ale acestei Sfinte Taine. Dacă vorbim de boală, Sfântul Iacob se referă la cea fizică. Or, din punct de vedere fizic orice om se poate îmbolnăvi în virtutea realității

¹¹ Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, Edit. IBM al BOR, București, 1978, p. 205.

¹² Biserica romano-catolică administrează Maslul numai celor grav bolnavi, celor de pe patul de moarte, și-l consideră ca o pregătire pentru călătoria în viața de dincolo. Pentru aceasta și numește Maslul: „*extremo unctio*”, adică ungerea cea mai de pe urmă. (*Teologia dogmatică și simbolică*, Edit. IBM al BOR, București, 1958, vol. II, p. 928-929).

soteriologice că nimeni dintre cei născuți din femeie nu e fără de păcat. Deci, primitorii pot fi toți creștinii cuprinși de bolile trupești ori sufletești: deopotrivă mireni și clerici.

Când este vorba despre clerici pecizăm că Sfântul Iacob îi are în vedere cel mult indirect, întrucât el face referire doar la cei care se împărtășesc de această Taină „*chemând preoții Bisericii*”. Dar preoții, în calitatea lor de „*iconomi ai Tainelor dumnezeiești*” nu doar administreză Tainele bisericesti, ci se pot și ei la rândul lor împărtăși de acestea spre folosul lor duhovnicesc. Efectul Sfintelor Taine nu este doar asupra celor care se administreză Sfintele Taine, ci deopotrivă și în înțeles mai profund și asupra celor care le săvârșesc. Oare săvârșirea Sfintei Liturghii are efecte benefice doar asupra credincioșilor care iau parte la săvârșirea ei sau beneficiază de harul sfințitor și clericul săvârșitor? Iar dacă răspunsul la această întrebare este doar unul, anume că pe măsura pregătirii slujirii preoțești și a vredniciei sale în cadrul liturgic al Sfintei și dumnezeieștii Liturghii sau a Sfintelor Taine și ierurgii, sacerdotul se împărtășește benefic și mântuitor, atunci cu siguranță că săvârșirea regulată, optimă și tipiconală, după rânduiala propriu-zisă și autentică a Bisericii și însoțită de evlavie sfântă și simțul responsabilității slujirii sacerdotale aduce efecte majore în sufletul și viața clericului săvârșitor al Tainei Sfântului Maslu, fără să fie neapărat cuprins de o boală trupească anume.

Cuvântul apostolului Iacob: „*să cheme preoții Bisericii*” îi vizează direct pe mireni creștini și se referă mai mult la faptul că pentru săvârșirea Tainei Maslului e nevoie de mai mulți preoți. Biserica a fixat numărul de șapte, dar acest număr poate fi și mai mic. În caz de nevoie, de necesitate grabnică, când e administrat unui bolnav grav aflat pe patul de suferință ori în spital, cum și în lipsă de mai mulți preoți, Maslul poate fi săvârșit și de un singur preot. Textul citat nu exclude o astfel de interpretare. Se recomandă însă ca Maslul să fie săvârșit de șapte preoți după numărul darurilor Duhului Sfânt, rânduiala cuprinzând, de altfel, șapte Sfinte Evanghelii, precedate de șapte pericope apostolice și însoțite toate de alte șapte rugăciuni speciale ce vizează tămăduirea celui bolnav, iertarea păcatelor și mântuirea lui. Aceasta pentru că Taina Maslului presupune și comuniunea rugăciunii eclesiale care manifestă cu putere această comuniune. În acest sens, Părintele prof. Dumitru Stăniloae spunea că „*De față fiind o asistență împreună-rugătoare de credincioși cu preoții, această comuniune sporește puterile de viață ale bolnavului întărindu-l cu căldura ei până în pragul clipelor de supremă singurătate a despărțirii de toți și de toate de pe pământ*”¹³.

---

¹³ Cf. Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, *Din aspectul sacramental al Bisericii*, în „*Studii Teologice*” an XVIII, nr. 9-10 / 1966, p. 557.

Subliniem că lucrarea Sfântului Duh în om, care e cerută și acordată prin Taina Maslului, nu s-ar putea efectua însă fără o deschidere a sufletului bolnavului, prin credință și căință. Poate mira faptul că bolnavului care primește această Taină nu i se cere o mărturisire de credință ca la Botez, unit cu Mirungerea, și nici ca la Împărtășire, o mărturisire a păcatelor unite cu mărturisirea credinței, ca în Taina Pocăinței; dar preoții au temeiul să o considere dată, așa cum consideră episcopul mărturisirea de credință dată de cel ce se hirotonește întru diacon sau preot (prin certificat teologic și prin spovedanie înainte de Hirotonie), sau învoirea dată de cei ce se căsătoresc. Însuși faptul că bolnavul cheamă preoții să se roage pentru el implică credința lui în lucrarea lui Dumnezeu prin această Taină. De pildă, într-o cântare canonică, mai înainte de sfințirea untdelemnului, se cere: *„Caută din cer, Cela ce ești neajuns, ca un milostiv, cu mâna Ta cea nevăzută însemnând, Iubitorule de oameni, prin untdelemnul Tău cel dumnezeiesc, simțurile acestuia ce aleargă la Tine cu credință și-și cere iertarea greșelilor, dăruindu-i tămăduire sufletului și trupului, ca să Te preamărească pe Tine cu dragoste, mărink stăpânirea Ta”*¹⁴; iar în rugăciunea de după Evanghelia a doua se spune: *„...Căci el și-a cunoscut păcatele și a venit la Tine cu credință. Deci, primindu-l cu iubirea Ta de oameni și iertându-i orice a greșit cu cuvântul, cu lucrul sau cu gândul, spală-l și-l curățește pe el de tot păcatul. Și, petrecând pururea împreună cu dânsul, păzește-l în ceilalți ani ai vieții lui, ca, umblând întru poruncile Tale, să nu mai fie el batjocură diavolului, ca și într-însul să se mărească preasfânt numele Tău...”*¹⁵.

Un lucru important în actul administrării Tainei Maslului este ungerea celui bolnav de către preot (preoți) cu untdelemn la simțurile principale, în semnul crucii, iar semnificația crucii în această ungere o arată cântărețul care cântă în timp ce preotul săvârșește această ungere: *„Doamne, armă asupra diavolului crucea Ta ai dat nouă, că se cutremură și se îngrozesc nesuferind a căuta spre puterea ei; căci morții i-ai sculat și moartea ai surpat. Pentru aceasta ne închinăm îngropării Tale și sfintei Învieri”*¹⁶. Crucea e mijlocul prin care vine puterea din trupul lui Hristos, Care a biruit moartea. Deci, însuși Hristos cel jertfit Se sălășluiește prin semnul crucii în bolnav, dându-i puterea înfrânării de la păcate, a rezistenței la orice egoism al pornirilor păcătoase, așa după cum cu ea se va întări sufletul celui bolnav, pentru ca să biruiască boala din trupul său tocmai prin ungerea cu untdelemn a părților corporale ce reprezintă simțurile. În prima rugăciune specială se spune printre altele: *„...Pentru că n-ai binevoit a ne curăți prin sânge, ci ai dat și în untdelemnul sfințit chipul Crucii, ca să ne*

---

¹⁴ *Molitfelnic*, p. 134.

¹⁵ *Molitfelnic*, p. 148.

¹⁶ *Molitfelnic*, p. 143.

*facem noi turmă lui Hristos, preoție împărătească, neam sfânt, curățindu-ne cu apă și sfințindu-ne cu Duhul cel Sfânt*¹⁷.

Mai e de menționat un amănunt: atunci când Taina Sfântului Maslu se săvârșește în biserică în cadrul liturgic, aceasta se face de obicei cu participarea mai multor credincioși, care se roagă și ei concomitent cu preoții pentru cel sau cei bolnavi. Din această largă comuniune, din acest semn al dragostei pe care i-l dau mai mulți semeni în starea cuiva de boală și neputință, acel (acei) bolnav prinde de asemenea putere de refacere trupească și sufletească. De altfel, rânduiala liturgică ortodoxă recomandă săvârșirea acestei Taine de către mai mulți preoți ce manifestă voința Bisericii de a pune mai multe forțe ale ei în mișcare, prin comuniunea în rugăciune și în dragoste frățească, pornirea mai multora de a scăpa un membru al ei sau mai mulți de situația de neputință și de durere în care se află. Cuvântul gânditorului rus Homiakov: „*Nimenea nu se mântuiește singur, ci se mântuiește prin rugăciunile Bisericii, ale sfinților, ale Maicii Domnului...*”, se adevărește și la săvârșirea acestei Taine bisericești. De aceea Biserica a rânduit ca înainte de rostirea celui dintâi Apostol și înaintea primei Evanghelii să fie invocați prin rugăciune spre ajutor Maica Domnului și sfinții tămăduitori ai Bisericii: „*Unule, Cel ce ești grabnic spre ajutor, Hristoase, arată de sus grabnică cercetare robilor Tăi celor ce pățimesc; izbăvește-i de boli și de durerile cele amare; ridică-i ca să Te laude și să Te preamărească neîncetat, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu...*”¹⁸; sau: „*Purtătorule de chinuri, Sfinte și tămăduitorule Pantelimon, roagă pe milostivul Dumnezeu ca să dăruiască iertare de păcate sufletelor noastre*”¹⁹; sau: „*Sfinților cei fără de arginți și făcătorilor de minuni, cercetați neputințele noastre; în dar ați luat, în dar dați-ne nouă*”²⁰.

Așadar, prin intermediul acestor sfinți, cum și a altora²¹, se realizează comuniunea eclesială din cer și de pe pământ, comuniune care îi dă puteri omului nu numai prin ceea ce are omenesc în ea, ci în primul rând prin faptul că sfinții invocați spre ajutor și toți cei ce vin și intră într-o comuniune cu semenul (semenii) lor bolnav, vin cu credința în Hristos, avându-L model pe Cel care a vindecat toată boala și neputința, a biruit

¹⁷ *Molitfelnic*, p. 142.

¹⁸ *Molitfelnic*, p. 137.

¹⁹ *Molitfelnic*, p. 138.

²⁰ *Ibidem.*

²¹ Recunoscuți în Biserica Ortodoxă pentru minunile săvârșite sunt: **Sfinții tămăduitori doctori fără de arginți** Cosma și Damian, Chir și Ioan, Pantelimon și Ermolae, Samson și Diomid, Mochie și Anichit, Talaleu și Trifon, pomeniți, de altfel, în prima rugăciune de după cea dintâi Sfântă Evanghelie (Cf. *Molitfelnic*, p. 144). Dar mai sunt recunoscuți și **Sfântul Grigorie Taumaturgul**, înzestrat cu darul facerii de minuni; **Sfântul Cuvios Alipie Stâlpanicul**, ce a trăit în secolul al VII-lea, care a tămăduit prin rugăciunile sale atât bolile sufletești, cât și pe cele trupești; sau **Sfântul Nectarie Taumaturgul**, din Eghina, supranumit vindecătorul de cancer și de alte boli, și alții.

moartea, a vindecat pe unii oameni pentru rugăciunile altora și a spus că unde sunt doi sau trei adunați în numele Lui, adică în credința în El și în dragostea între ei, este și El în mijlocul lor. Ei îl ajută pe cel bolnav deoarece fac transparentă și lucrătoare, prin credința și rugăciunea lor, prezența și puterea lui Hristos, și înlesnesc comuniunea bolnavului cu Hristos prin credința lui, întărită de credința lor și de ajutorul sfinților tămăduitori. Prin urmare, ca în toate Tainele bisericești tot așa și în această Taină comuniunea cu preotul și cu alți semeni ne ajută să intrăm în comuniune mai deplină cu Hristos în Biserica Sa unde toți sfinții alcătuiesc comuniunea deplină de sfințenie.

În ceea ce privește administrarea propriu-zisă precizăm pe scurt că slujba are trei părți mari, aflate în strânsă legătură una cu cealaltă și dacă una sau alta nu e săvârșită slujba liturgică nu este întreagă. Așa cum Liturghia credincioșilor nu poate fi săvârșită în afara sau fără Liturghia catehumenilor, sau cum aceste părți integrante nu-și au înțelesul și nici rostul în slujirea liturgică propriu-zisă a Bisericii fără pregătirea darurilor de la Proscomidie, tot astfel nu putem desprinde intenționat una din aceste părți care alcătuiesc un tot unitar slujba Tainei Sfântului Maslu. În cele ce urmează, înainte de a concluziona, vom recurge la câteva aspecte liturgice și tipiconale dintre cele mai proeminente.

Prima parte este de fapt o „slujbă de mângâiere” (*παρακλιση* - *paraklesis*) pentru cel ce va primi Taina și constă în rostirea canonului de rugăciune, împărțit în nouă stări tipiconale, prin care se invocă mila cea nemăsurată a lui Dumnezeu și lucrarea harică tămăduitoare a Domnului nostru Iisus Hristos asupra celui neputincios sufletește și trupește, unde regăsim repetându-se mereu stihul: „*Stăpâne, Hristoase, Milostive, miluiește și tămăduiește pe robul Tău*”. Partea a doua are drept obiect binecuvântarea untdelemnului ce va fi folosit pentru ungerea celui sau a celor bolnavi. Astfel, după ce s-au rugat „*pentru ca să se binecuvânteze untdelemnul acesta cu puterea, cu lucrarea și cu venirea Sfântului Duh*”, cei șapte preoți rostesc, pe rând, această rugăciune: „*Doamne, Cel ce cu mila și cu îndurările Tale tămăduiești zdrobirile sufletelor și ale trupurilor noastre, Însuși și acum sfințești untdelemnul acesta, ca să fie celor ce se vor unge din el spre tămăduire și spre izbăvirea de toată întinăciunea trupului și a sufletului și de toată răutatea...*”²². În final, partea a treia a slujbei este consacrată ungerii bolnavului de fiecare dintre preoți. Fiecare ungere este precedată de citirea a câte unei pericope din Apostol și Evanghelie, adică se aduce în prim plan principalele pasaje din Sfânta Scriptură a Noului Testament care se referă la boală și la vindecare, privite atât din punct de vedere al bolnavului cât și al celor care-l înconjoară. După aceea se rostesc, prin îngenunchiere, cele șapte rugăciuni speciale, care fiecare în felul ei

---

²² *Molitifelnice*, p. 136-137.

ocupă un rol esențial în cadrul slujbei. În esență, prin ele reamintim mila și compasiunea pe care Dumnezeu le-a arătat întotdeauna față de oameni, rugăciunile alcătuite cerându-I printre altele păzirea vieții celui bolnav, ușurarea suferințelor, tămăduirea și întărirea trupului său, îndepărtarea a toată neputința și boala, dar în același timp și mai presus de toate iertarea păcatelor, întărirea duhovnicească, mântuirea și sfințirea celui bolnav, regenerarea întregii sale ființe și reînnoirea în Hristos a vieții sale. Fiecare rugăciune insistă în chip special asupra unuia sau altuia din aceste aspecte, dar toate asociază mângâierii trupului mângâierea sufletului și leagă vindecarea spirituală de vindecarea fizică, subliniind, fără a subestima valoarea acesteia din urmă, importanța mai fundamentală a celei dintâi. Urmează apoi ungerea, însoțită de rugăciunea următoare: „*Părinte sfinte, Doctorul sufletelor și al trupurilor, Care ai trimis pe Unul Născut Fiul Tău, pe Domnul nostru Iisus Hristos, să tămăduiască toată neputința și să răscumpere din moarte, vindecă și pe robul Tău (N) de neputința trupezască și sufletească ce l-a cuprins și fă-l să vieze prin harul Hristosului Tău... Căci tu ești izvorul tămăduirilor și Ție slavă Îți înălțăm, împreună și Unuia Născut Fiului Tău și Preasfântului și Bunului și de viață făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor*”²³.

În final, slujba se încheie prin rostirea de către preoți a unei rugăciuni profunde de pocăință prin care cer lui Dumnezeu iertarea păcatelor pentru cel bolnav, după ce pun Sfânta Evanghelie deschisă pe capul bolnavului spre a adeveri adumbrirea harică a Duhului Sfânt revărsat din cuvântul Evangheliei lui Hristos care dorește să rămână tainic și isihast, nu rostit cu gals înalt ci în inimile curățite de orice întinăciune a păcatului, spre a lucra și rodi mântuitor până ce „Hristos va lua chip desăvârșit în noi”. Căci: „...*nu pun mâna mea cea păcătoasă peste capul celui ce a venit la Tine cu pocăință și cere de la Tine prin noi iertare păcatelor, ci pun mâna Ta cea puternică și tare, ce se află în această sfântă Evanghelie, pe care slujitorii cei împreună cu mine o țin deschisă pe capul robului Tău (N), și mă rog împreună cu dânșii și cer iubirea Ta de oamnei cea milostivă și care nu ține minte răul*”²⁴. Iată cum întreaga slujbă este marcată de un puternic caracter penitențial, care se explică prin aceea că Taina are drept scop atât vindecarea bolilor trupești, cât și vindecarea bolilor sufletești și iertarea păcatelor. „*Dumnezeule, Mântuitorul nostru, Cel ce, prin proorocul Tău Natan, ai dăruit iertare lui David, care s-a pocăit de păcatele sale, și ai primit rugăciunea cea de pocăință a lui Manase, Însuși și pe robul Tău acesta (N), care se pocăiește de greșelile sale, primește-l cu știuta Ta iubire de oameni, trecându-i cu vederea toate greșelile lui*”²⁵. Ei bine, acest

---

²³ *Molitfelnic*, p. 144.

²⁴ *Molitfelnic*, p. 167.

²⁵ *Ibidem*.

caracter penitențial se justifică prin faptul că orice boală a trupului are drept primă cauză păcatul și, prin urmare, vindecarea ei presupune nimicirea păcatului și tămăduirea firii căzute. În această perspectivă, pe tot parcursul slujbei, Biserica cere lui Dumnezeu mântuirea bolnavului, deodată cu vindecarea bolilor sale trupești.

În concluzie, putem spune că într-o formă sau alta, cu deosebiri de nuanțe, toate Tainele Bisericii, cum și toată viața creștină se întemeiază pe *metavoli* (prefacere, schimbare, transfigurare). Taina Sfântului Maslu este cu precădere Taina ecclesială a restaurării integrale a firii umane decăzute regăsite atât în binecuvântarea preoților din finalul slujbei („*Dumnezeu să vă ierte și să vă binecuvânteze, și sănătatea sufletească și trupească să vă dăruiască!*”), cât și în cea dintâi rugăciune („*Așa, Stăpâne Doamne, fă-ne și pe noi să fim slujitori ai legii Tale celei noi a Fiului Tău, prin untdelemnul acesta, pe care-l sfințește cu scump Sângele Tău, ca, dezbrăcându-ne de poftetele cele lumești, să murim păcatului și să viem dreptății, îmbrăcându-ne în Domnul nostru Iisus Hristos, prin ungerea cu sfințenia ce va fi adusă untdelemnului acestuia*”). Prin urmare, putem spune că viața noastră în Hristos, viața sfințitoare și duhovnicească a harului Duhului Sfânt nu poate fi concepută fără administrarea Sfintelor Taine în spațiul ecclesial al Trupului tainic al Domnului Iisus Hristos.

Instituirea și administrarea lor în Biserică stabilește o ordine care limitează orice „cincizecimism” sectar dezordonat și în același timp oferă tuturor și fiecăruia un fundament de nezdruccinat, obiectiv și universal al vieții celei noi pline de har dumnezeiesc. Duhul suflă unde vrea El, dar în Taine, în condițiile instituționale oferite de Biserică și în virtutea făgăduinței Domnului, darurile (*harismele*) Duhului Sfânt sunt conferite sigur și Biserica le atestă. Astfel orice Taină comportă înainte de orice voința lui Dumnezeu ca act epifanic și revelațional ce ne descoperă taina sfințirii și îndumnezeirii noastre și în același timp modul prin care se realizează mântuirea noastră în Biserică. Iată de ce Sfântul Maslu este întotdeauna un eveniment în Biserică, prin Biserică și pentru Biserică, ceea ce înseamnă că exclude tot ceea ce izolează față de rezonanța ecclesială, fiindcă și ea este Taina bisericească prin care se administrează acele „epifanii cerești”, acele limbi de foc, ce vestesc celor ce se împărtășesc de ele puterea mântuitoare a harului sfințitor, deschizându-ne o cale fulgerătoare spre Împărăție. De unde și înțelesul profund al vieții creștine autentice fundamentat pe o conștientizare permanentă și din ce în ce mai deplină a vieții sacramentale în scopul tămăduirii sufletești și trupești.

Bibliografie

1. **EVDOKIMOV**, Paul, *Ortodoxia*, în trad. rom. de P.S. dr. Irineu Ioan Popa, Editura IBM al BOR, București, 1996.

2. **FELEA**, Pr. Dr. Ilarion, *Sfintele Taine*, Tiparul tipografiei arhidiecezane, Sibiu, 1947.
3. **MAXIM**, Sfântul, Mărturisitorul, *Răspunsuri către Thalasia*, în Filocalia românească, vol. 3, Editura Harisma, București, 1994.
4. **Molitfelnic**, Editura IBM al BOR, București, 2002.
5. **NELLAS**, Panayotis, *Omul-animal îndumnezeit*, în trad. rom. de diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 1999.
6. **POPOVICI**, Arhim. Iustin, *Omul și Dumnezeuul-Om*, în trad. rom. de diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 1997.
7. **RADU**, Pr. lect. dr. Dumitru Gh., *Caracterul eclesiologic al Sfintelor Taine și problema comuniunii*, în „Ortodoxia”, an XXX, nr. 1-2, 1978.
8. **STĂNILOAE**, Pr. prof. dr. Dumitru, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, Editura IBM al BOR, București, 1978.
9. **IDEM**, *Din aspectul sacramental al Bisericii*, în „Studii Teologice” an XVIII, nr. 9-10 / 1966.
10. *Teologia dogmatică și simbolică*, Editura IBM al BOR, București, 1958, vol. II.

Modalități de implicare a Bisericii în asistarea și îngrijirea bolnavilor

Pr. lect. univ. dr. Marius NECHITA

Directorul Liceului Teologic
„Sfântul Iosif Mărturisitorul”, Baia Mare

„... bolnav am fost și M-ați cercetat...”

(Matei 25, 36)

Inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel cu privire la declararea anului 2012 ca „Anul omagial al Sfântului Maslu și al îngrijirii bolnavilor”, inițiativă aprobată în ședința Permanenței Consiliului Național Bisericesc din 23 decembrie 2010 și apoi concretizată prin Hotărârea Sfântului Sinod din 17 februarie 2011, vine să accentueze o tradiție milenară a Bisericii, o preocupare continuă a ei în acest sens. Această inițiativă patriarhală consonează, în spațiul creștin occidental, cu proclamarea Scrisorii Apostolice „Salvifici doloris”, prin care ziua de 11 Februarie a fost declarată „Ziua Mondială a Bolnavului”, consonanță relevantă pentru modelele de răspuns creștin propuse societății contemporane.

De la început trebuie spus că se impune o abordare holistică a problemicii. Realități ale existenței umane, boala, suferința și moartea sunt consecințe ale căderii în păcat, căci *„precum printr-un om a intrat păcatul în lume și prin păcat moartea, așa și moartea a trecut la toți oamenii, pentru că toți au păcătuit în el”* (Romani 5, 12). De aceea, grija față de cei aflați în grele suferințe a însemnat întotdeauna o mare responsabilitate a Bisericii, care a înțeles că fără fapte de milostenie învățătura Mântuitorului despre iubirea față de aproapele rămâne doar o teorie frumoasă. Prin întreața Sa activitate, Hristos ne arată că trebuie să avem compasiune față de orice om care suferă, atât trupește, cât sufletește. Mântuitorul i-a trimis pe Sfinții Apostoli nu doar să propovăduiască Evanghelia prin cuvânt, ci să și săvârșească Sfintele Taine și să vindece pe cei bolnavi. Iar în Tradiția Bisericii, Părinții care au înțeles bine Evanghelia milostivirii lui Hristos au îndemnat întotdeauna la cercetarea bolnavilor și la ajutorarea lor.

Biserica a perceput îngrijirea bolnavilor ca fiind o componentă importantă a pastorației. Ea a făcut pastorație prin îngrijirea bolnavilor. Și încearcă să contribuie la alinarea celor aflați în suferință atât prin lucrarea ei liturgică, duhovnicească și pastorală, cât și prin lucrarea ei social-filantropică. Căci lucrarea filantropică a Bisericii este continuarea lucrării filantropice, vindecătoare, sfințitoare și mântuitoare a Fiului lui Dumnezeu, Care S-a făcut om. În acest mod, Hristos Se ascunde în chipul fiecărui

bolnav, al fiecărui om necăjit, al fiecărui om sărman și lipsit de dragoste. Dacă am conștientiza că în fața noastră stă Mântuitorul, fiecare ne-am purta cu mai multă grijă, cu mai multă atenție, cu mai multă iubire față de ceilalți oameni. Am deveni, astfel, ostenitori limpezi, care-L caută pe Hristos și în semenul aflat în suferință.

Biserica și sensul suferinței

În opera sa fundamentală asupra bioeticii creștine, H.T. Engelhardt afirmă că niciunde nu sunt întrebările privind sensul vieții mai tulburătoare decât în îngrijirea sănătății, decât în înțelegerea suferinței. Cea mai serioasă și periculoasă ispită a celor ce se confruntă cu suferința psihică sau trupească este că ei își percep chinul ca pe unul absurd și lipsit de sens. Găsirea unui scop profund și durabil suferinței noastre, găsirea unui sens profund și persistent vieților noastre, cere recunoașterea condiției umane într-un sens infinit, personal, durabil și transcendent. Sensul profund al suferinței pe care-l dezvăluie Creștinismul este unul personal. Acest caracter personal vorbește inimii spunând: „*Vouă însă toți perii capului vă sunt numărați. Așadar, nu vă temeți*” (Matei 10, 30-31). Relatarea creștină a suferinței este o povestire despre persoane. Suferința este legată de o dramă a păcatului, dar și de făgăduința iertării. Căci, pentru Creștinismul tradițional, boala, suferința și moartea sunt recunoscute înăuntrul narațiunii cosmice a mântuirii. În accepțiunea lui Lars Thunberg, acest fapt reprezintă dimensiunea soteriologică a situației noastre jalnice. Tot ceea ce se întâmplă în viața noastră păcătoasă conține această dimensiune și reclamă cealaltă parte, și anume viziunea unei vieți cu adevărat bune și naturale, în care toate capacitățile omului sunt folosite pentru dezvoltarea lui sănătoasă.

Pentru Părinții Bisericii, care erau convinși că Dumnezeu Se află la originea întregii vieți omenești și a experienței umane, suferința apare ca o dimensiune a propriului plan de mântuire al lui Dumnezeu, „*iar cel ce va răbda până în sfârșit, acela se va mântui*” (Matei 10, 22). O astfel de abordare a suferinței, a bolii, se integrează în conceptul creștin de nevoie, atât din partea celui bolnav, cât și din partea celui care îl îngrijește. Astfel, pentru fiecare în parte, prin harul lui Dumnezeu, situația în care se află devine prilej de dobândire a mântuirii. Suferința poate avea, fără îndoială, ceea ce se numește „*valoare răscumpărătoare*”. Căci „*prin multe suferințe trebuie să intrăm în împărăția lui Dumnezeu*” (Fapte 14, 22), Cel care „*nu va îngădui ca să fiți ispitiți mai mult decât puteți, ci odată cu ispita va aduce și scăparea din ea, ca să puteți răbda*” (I Corinteni 10, 13). După cum spunea Tomáš Špidlík, în suferința noastră „*simțim nevoia de Dumnezeu pentru că doar El face din rău un bine*”. Dumnezeu nu a voit suferința și durerea noastră, însă le îngăduie ca un fel de pedagogie spirituală. Boala, suferința îl pot apropia de Dumnezeu pe oricare dintre noi dacă nu stricăm

prin cârtire, nerăbdare și deznădejde rodul duhovnicesc pentru care ne-au fost și trimise. Aici este vorba despre ceea ce în antropologia Sfântului Maxim s-ar putea numi acceptarea consecințelor dureroase ale păcatului ca suferință pozitivă, acceptarea pozitivă a durerilor, asumarea suferinței ca pe o parte a vieții în Hristos, a urmării lui Hristos. În acest sens, Serafim Papakostas întreabă retoric: „*Dacă Hristos a trebuit să se îndrepte spre slava Sa prin suferințe, e cumva ciudat că noi, urmașii Lui, trebuie să facem la fel?*”

Suferința noastră nu numai că ne dă puterea participării la Patimile și Răstignirea lui Hristos, ci, în același timp, conferă un mijloc fundamental pentru ca Hristos să participe la realitatea propriei noastre boli. Dumnezeu ne însoțește în suferința noastră. El nu este doar conștient de ea; o împărtășește din plin. Noi trebuie să urmăm acest model față de semenii noștri. Omul bolnav, omul în vreme de neliniște și spaimă, are nevoie de întărirea și mângâierea celor din jur. În zilele noastre însă, mulți oameni suferă și se sting singuri, departe de familie, sfârșindu-și viața cel mai adesea într-o cameră străină și rece de spital, înconjurați de aparate. În acest context nu mai putem spune că trăim într-o societate „*cu față umană*”. Trăim într-o societate la nivelul căreia se înregistrează o scleroză profundă, o criză în sensul etimologic al termenului. De aceea, este nevoie, în primul rând, de o terapie a relațiilor dintre oameni. Căci suferința este întotdeauna comunitară, adică, *eclezială*. Ea implică întregul Trup al lui Hristos, întrucât „*suntem mădulari unii altora*” (Romani 12, 5). Rugăciunea și solidaritatea membrilor Trupului lui Hristos pot face chiar din suferința cea mai „lipsită de sens” o mărturie a Crucii și a adevărului că Viața a biruit moartea. Numai Creștinismul pune înaintea omului o astfel de biruință.

Biserica și lumea medicală

Medicina este într-un mod deosebit spațiul de interferență a științei cu spiritualitatea, scopul comun al acestei interferențe fiind vindecarea pacientului printr-un act medical realizat cu credință în Dumnezeu, Izvorul vieții. În acest sens, Dumnezeu și omul lucrează împreună pentru sănătatea și mântuirea ființei umane. Urmând exemplul Mântuitorului, Care vindeca „*toată boala și toată neputința în popor*”, opera social-filantropică a Bisericii include, astfel, și o lucrare social-medicală.

Vindecarea este o parte majoră a misiunii Bisericii. Evidența acestui fapt l-a făcut pe profesorul și medicul american Daniel B. Hinshaw să afirme că „*Biserica Răsăriteană este tămăduitoare, este ca un spital*”. În acest context, activitatea medicală este profund legată de pastorația actuală. Tratatamentul medical nu trebuie opus ajutorului duhovnicesc: „*Și doctorului dă-i loc că și pe el l-a făcut Domnul și să nu se depărteze de la tine, că și de el ai trebuință*” (Sirah 38, 12). Este imperativ, însă, ca medicina să nu se

tehnicizeze în mod autonom, favorizând un fel de „*totalitarism biologic pe scară mondială*”, după expresia lui Olivier Clément. Medicii îl tratează pe bolnav, iar Dumnezeu îl vindecă. Singură, medicina doar amână moartea; poate doar să amelioreze, nu să alunge, suferința umană. Mântuirea biruiește moartea. Medicina și vindecarea bolilor, ameliorarea infirmităților și amânarea morții trebuie situate în interiorul căutării Împărăției cerurilor. Când căutarea sănătății și a vieții în această lume devine un proiect atotconsumator, atunci medicina se abate de la scopul uman central, care se află dincolo de această lume, și devine, ea însăși, un idol. În afara unei înțelegeri creștine, medicina își ratează în general ținta. Ca surogat inadecvat al urmării veșniciei, îngrijirea sănătății poate provoca pasiuni nemărginite pentru amânarea morții și evitarea suferinței. Creștinii trebuie să pună îngrijirea sănătății în interiorul urmării sfințeniei. Este nevoie, așadar, de o restituire a îngrijirii sănătății în interiorul căutării Împărăției cerurilor. Căutarea Împărăției cerurilor are o prioritate morală și ontologică: „*Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate acestea se vor adăuga vouă*” (Matei 6, 33). Această centralitate a căutării Împărăției trebuie să transforme practica medicilor creștini, a asistentelor creștine și a altor persoane creștine implicate în asigurarea îngrijirii sănătății. Din această perspectivă, dialogul și cooperarea dintre științele medicale și spiritualitatea creștină sunt subînțelese, atât pentru o etică a raportării omului în fața bolii și suferinței bolnavilor, cât și, implicit, pentru o îngrijire adecvată a acestora.

Aspecte ale implicării Bisericii în asistarea și îngrijirea bolnavilor

Implicarea Bisericii în asistența medicală socială este, în același timp, o vocație spirituală și o necesitate practică. Opera filantropică medicală a Bisericii izvorăște din Evanghelia iubirii lui Hristos pentru toți oamenii - deoarece „*prin rănilor Lui noi toți ne-am vindecat*” (Isaia 53, 5; 1 Petru 2, 24) – și se regăsește în întreaga viață a organismului eclezial.

1. Aspecte istorice

Încă din primele veacuri ale Creștinismului Biserica a pus în practică Evanghelia iubirii milostive a lui Hristos pentru cei bolnavi, iar începând cu secolul al IV-lea și-a extins această lucrare în întreg mediul social.

Concepția despre boală și bolnav pe care Sfinții Părinți au adus-o în lumea păgână a fost una revoluționară, deoarece, pe atunci, omul bolnav se afla în afara interesului membrilor societății. Unul dintre exemplele care au impresionat societatea antică a fost chiar această grijă specială pe care creștinii au arătat-o bolnavilor. Întreaga istorie a Bisericii este marcată de prezența luminoasă a Doctorilor fără de arginți, acei oameni sfinți care au primit de la Dumnezeu darul vindecării. Ei tămăduiau neputințele pentru

slava numelui Domnului lor, urmând chemarea creștină radicală la o iubire absolută (Marcu 10, 21), dând de bunăvoie din ceea ce au primit, împlinind porunca Celui ce a spus: „*în dar ați luat, în dar să dați*” (Matei 10, 8). Chiar și după moartea lor ei au săvârșit și săvârșesc minuni, vindecând pe cei care se roagă lor cu credință.

Menționăm apoi cunoscuta activitate în domeniul asistenței medicale a unor Sfinți Părinți precum Vasile cel Mare, Ioan Gură de Aur și Ioan cel Milostiv. Amintim nosocomiile și xenodochiile (casele de ospitalitate) bizantine, care, de altfel, au dat numele spitalului modern. Arhondaricul lui Samson, de lângă Catedrala „Sfânta Sophia”, cu clinica sa oftalmologică și camera sa de operații deservită de medici superiori (*archiatroi*), și spitalul Mănăstirii Pantokrator, cu cele cinci clinici ale sale (de chirurgie, oftalmologie, ginecologie și două pentru medicină generală), sunt doar două dintre impresionantele mărturii asupra felului în care și-au înțeles bizantinii misiunea în fața suferinței lumii.

Pe pământ românesc, bolnițele mănăstirilor au fost singurele spitale, până în secolul al XVII-lea. Bolnița a devenit spitalul tuturor, „*spitalul specific românesc*”, nu numai al clericilor, ci și al mirenilor. Slujitorii Bisericii, preoții și călugării erau singurii cărturari ce aveau preocupări și în domeniul medical, chiar dacă la un nivel empiric. În biblioteca lui Paisie de la Neamț au fost găsite copii ale unor cărți de medicină. Mai târziu, tradiția bolnițelor mănăstirești a pregătit terenul spiritual și material al nașterii medicinei românești ca știință și al întemeierii spitalelor românești ca instituții specializate în promovarea sănătății celor bolnavi. În 1704, spătarul Mihai Cantacuzino construiește Mănăstirea și Spitalul Colțea, primul din Țara Românească, iar între anii 1735 și 1752, Grigorie Ghica al II-lea construiește Spitalul „Sfântul Pantelimon”, pe lângă mănăstirea cu hramul sfântului. La Iași, în 1757, domnitorul Constantin Cehan Racoviță a întemeiat Spitalul „Sfântul Spiridon”, cel mai mare spital din Moldova, pe lângă mănăstirea omonimă.

Toate aceste mărturii istorice constituie un îndemn întru continuarea tradiției Bisericii de a fi sprijin și mângâiere pentru cei bolnavi.

2. Aspecte canonice

Problema bolii și a prezenței bolnavilor în comunitățile de creștini face și obiectul unor canoane bisericești care reglementează atitudinea și implicarea Bisericii față de persoanele aflate în suferință.

Canonul 13 al Sinodului I Ecumenic amintește de împărtășirea celor muribunzi, o veche practică a Bisericii. Acest lucru îl surprinde și Canonul 9 al Sfântului Nichifor Mărturisitorul, care îngăduie împărtășirea celor aflați în primejdie de moarte, chiar și după ce au gustat mâncare.

O altă realitate surprinsă în textul canoanelor privește administrarea Sfintei Taine a Botezului persoanelor bolnave sau aflate în primejdie de

moarte. Astfel, Canonul 12 al Sinodului local din Neocezarea amintește de botezul celor aflați în boală. Este vorba de „botezul în caz de necesitate”. Aceeași stare este întâlnită și în cuprinsul Canonului 47 al Sinodului din Laodiceea. Canonul 45 al Sinodului din Cartagina amintește de prezența unor nași, în cazurile în care bolnavii nu-și pot mărturisi credința și convingerea personală. Despre botezul celor aflați pe patul de moarte amintesc și canoanele 26 și 38 ale Sfântului Nichifor Mărturisitorul. Primul canon face referire la botezul și călugăria pe patul de moarte, iar al doilea permite botezarea pruncului chiar după trei sau cinci zile de la naștere, dacă acesta se află în primejdie de moarte. Ulterior, primitorii Botezului sunt chiar împărtășiți cu Trupul și Sângele Domnului.

Alături de administrarea Sfintelor Taine a Botezului, respectiv Euharistiei, prescripțiile canonice vizează și o serie de măsuri speciale față de persoanele aflate în suferință. Amintim Canonul 10 al Sfântului Timotei al Alexandriei, care precizează faptul că cei bolnavi pot fi dezlegați de practica postirii (în canon se amintește de Postul Păresimilor).

Canoanele amintite ilustrează faptul că Biserica este, și din acest punct de vedere, alături de credincioșii săi aflați în suferință și în boală. Potrivit Sfintelor Canoane, grija față de bolnav ar trebui să se manifeste mai întâi prin cercetare, apoi prin aducere la Hristos (Botez, acolo unde este cazul), unire cu Hristos (prin Sfânta Euharistie), prin încurajarea și menajarea (alimentară) a bolnavului.

3. Aspecte sacramental-liturgice

Bolnavii sunt mereu în atenția Bisericii prin cererile care se fac la fiecare slujbă, prin săvârșirea Tainei Sfântului Maslu, prin Taina Spovedaniei, care, vindecând sufletul, aduce după sine și vindecarea trupului.

Taina Sfântului Maslu este una dintre cele mai solicitate și frecventate slujbe săvârșite în Biserică. Din epoca apostolică și până în zilele noastre Maslul a fost mereu săvârșit, mărturie a faptului că îngrijirea bolnavilor a fost și a rămas o îndeletnicire prioritară a Bisericii. În această Sfântă Taină se actualizează, prin Duhul Sfânt, lucrarea vindecătoare a lui Hristos în Biserică Sa. Taina Sfântului Maslu încearcă să adune comunitatea în jurul persoanei bolnave, astfel încât aceasta din urmă să poată fi reintegrată atât trupestă, cât și duhovnicește. Acest fapt face trimitere încă o dată la caracterul comunional al vindecării, cu referire și la necesitatea numărului multiplu de preoți care trebuie să fie prezenți la săvârșirea Tainei.

De amintit aici și faptul că Biserica a rânduit păstrarea Sfintelor Taine pentru cei bolnavi întreg anul bisericesc, cu ritualul scoaterii Sfântului Agneț pentru cei bolnavi, în Joia cea Mare, și cu rânduiala uscării Sfintelor Taine, Marți, în Săptămâna Luminată. Sfânta Împărtășanie astfel pregătită de către preot este permanent prezentă în biserică, pe Sfânta Masă, în

Sfântul Chivot, de unde va fi luată pentru împărțirea grabnică a bolnavilor, a celor muribunzi.

Biserica, prin slujitorii ei, a fost și este mereu în ajutorul celor bolnavi, prin rugăciunile ei care răsună neîncetat și care, de fapt, nu sunt altceva decât acel medicament râvnit de toți, medicament care ne liniștește și cu ajutorul căruia ajungem să dobândim biruință asupra bolilor.

4. Alte aspecte

Odată ce Biserica a recâștigat libertatea de organizare și slujire misionară în societatea românească, roadele implicării ei și în activitatea specifică de care ne ocupăm nu au întârziat să apară. În 430 din cele peste 700 de unități de caritate ale Bisericii există centre medicale, în care slujesc medici care nu pun în opoziție știința și spiritualitatea, nici tratamentul medical și rugăciunea personală sau comună. Dintre aceste așezăminte, 39 sunt policlinici, iar 27 sunt centre de diagnostic și tratament pentru persoanele cu nevoi speciale, toate deservind anual, în mod gratuit, peste un milion de persoane. Amintim Spitalul „Providența” din Iași, cu peste 120 de medici, Centrul Multifuncțional „Vovidenia” și Centrul de Asistență Socială și Îngrijire la Domiciliu „Sfântul Mina”, ambele sub egida Fundației „Solidaritate și Speranță”. De asemenea, în apropierea noii Catedrale patriarhale este prevăzută construirea unui centru de diagnostic și tratament, atât pentru pelerinii bolnavi care vin la București, cât și pentru credincioșii din Capitală.

Prin programele lor, centrele medicale ortodoxe oferă o ambianță esențial liturgică și sacramentală, în care pacientul împreună cu medicul și preotul caută vindecarea prin mila iertătoare a lui Dumnezeu.

Se discută azi despre reînnoirea diaconiei ca vocație, a diaconiei filantropice; despre proiecte la nivel parohial, prin care membrii aleși ai comunității să fie pregătiți pentru munca de asistență și îngrijire. Toate acestea presupun și programe educaționale adresate clericilor. Preoții trebuie să învețe să le vorbească pacienților nu despre boală sau moarte, ci despre ceea ce înseamnă să trăiești, după voia lui Dumnezeu, un Dumnezeu care „vede în taină, cunoaște amărăciunea, numără lacrimile și nu uită nimic”.

Bibliografie

Avdeev, Dmitri, *De vorbă cu un psihiatru ortodox*, Editura Cartea Ortodoxă, București, 2006;

Avdeev, Dmitri, *Când sufletul este bolnav. Un psihiatru ortodox despre bolile psihice, alcoolism, narcomanie, fumat*, Editura Cartea Ortodoxă, București, 2005;

Breck, John, *Darul sacru al vieții. Tratat de bioetică*, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2003;

Clément, Olivier, *Trupul morții și al slavei. Scurtă introducere la o teopoetică a trupului*, Editura Christiana, București, 1996;

Engelhardt, H. Tristram jr, *Fundamentele bioeticii creștine. Perspectiva ortodoxă*, Editura Deisis, Sibiu, 2005;

Himcinschi, Mihai, *Biserica în societate. Aspecte misionare ale Bisericii în societatea actuală*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2006;

Larchet, Jean-Claude, *Terapeutică bolilor spirituale*, Editura Sophia, București, 2006;

Idem, *Tradiția ortodoxă despre viața de după moarte*, Editura Sophia, București, 2006;

Nellas, Panayotis, *Omul – animal îndumnezeit. Perspective pentru o antropologie ortodoxă*, Editura Deisis, Sibiu, 2002;

Pasquato, Ottorino, *Credințioșii laici în gândirea Sfântului Ioan Crisostomul. Între Biserică, familie și cetate*, Editura Sapientia, Iași, 2007;

Popescu, Dumitru, *Hristos, Biserică, societate*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998;

Schemmann, Alexander, *Biserică, lume, misiune*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2006;

Špidlík, Tomáš; Rupnik, Marko, Ivan, *Teologia pastorală. Pornind de la frumusețe*, Editura Galaxia Gutenberg, 2007;

Thunberg, Lars, *Antropologia teologică a Sfântului Maxim Mărturisitorul. Microcosmos și mediator*, Editura Sophia, București, 2005;

Idem, *Omul și cosmosul în viziunea Sfântului Maxim Mărturisitorul*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1999;

Yannoulatos, Anastasios, *Ortodoxia și problemele lumii contemporane*, Editura Bizantină, București, 2003.

**BOALA -CAUZĂ A PĂCATULUI.
SEMNIFICAȚIILE SPIRITUALE ALE LEPREI
ÎN OMILIILE LUI ORIGEN LA CARTEA LEVITICULUI**

Asist. univ. drd.

Eusebiu BORCA

Centrul Universitar Nord, Baia Mare

I. Introducere

Omul nu este alcătuit din trup și suflet în mod separat, ci el constituie un întreg prin unirea celor două. Dacă sănătatea trupească este foarte importantă, ea trebuie însoțită și de sănătate sufletească, în caz contrar, trupul sănătos este împins mai mult la lucrarea păcatelor decât la practicarea virtuților. Așa cum avem grijă de trupul nostru pentru a-l menține sănătos, trebuie să ne îngrijim și de suflet și să-l hrănim cu merindea Sfințelilor Taine (o farmacie duhovnicească). Se cuvine deci, ca un trup sănătos să aibă și o minte sănătoasă și unită cu Dumnezeu. Menținerea sănătății însă nu trebuie să fie transformată într-un scop, ea fiind doar mijlocul prin care suntem capabili să facem tot ceea ce este plăcut lui Dumnezeu și astfel să dobândim mântuirea¹.

Sănătatea este atât un dar de la Dumnezeu cât și o responsabilitate umană. Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Marele Doctor, a venit să tămăduiască pe om în întregime (trup și suflet), în mod fundamental și definitiv. Vindecările săvârșite de Hristos au avut în vedere însănătoșirea trupească, dar mai ales pe cea sufletească, care este acea stare dinamică în care omul trăiește în conformitate cu natura sa și își împlinește menirea, viețuirea în Hristos. Sănătatea are așadar un rol covârșitor în existența noastră trupească, dar acest dar nu slujește la nimic omului care nu o pune în slujba binelui, ea putând constitui într-o oarecare măsură un rău, dacă este folosită pentru a păcătu².

Păcatul îl face pe om mic și neînsemnat, virtutea îl evidențiază ca ales și mare. După cum boala trupului face trupul omului slab și neînsemnat,

---

¹ Pr. Ștefăniță-Daniel Drăgoi, apud Cristian Bostan, „*Rolul Bisericii în vindecarea deplină a oamenilor*”, ziarul „Lumina” (ediția de Transilvania), miercuri, 07 noiembrie 2012, nr. 258 (2364), anul III

² Pr. Emilian Vilcu, apud Marius Nedelcu, Gheorghe-Cristian Popa, „*Sfaturi pentru o rodnică pastorație a bolnavilor*”, Conferință pastoral-misionară de toamnă în Arhiepiscopia Bucureștilor, ziarul „Lumina” (ediția de Transilvania), marți, 06 noiembrie 2012, nr. 257 (2363), anul III, pp. 4-5

iar sănătatea îi reface bunătatea și tăria, tot așa trebuie să înțelegem că și boala păcatului face sufletul umil și mic, pe când sănătatea omului lăuntric și faptele virtuții îl fac mare și ales, și, cu cât crește în virtuți, cu atât arată mai impunătoare mărimea lui³.

Dumnezeu nu este autorul suferințelor celor bolnavi, iar boala nu trebuie privită ca o pedeapsă de la Dumnezeu, toate acestea au rol pedagogic. Complementar cu medicamentele prescrise de doctor pentru trup, bolnavului trebuie să i se administreze și „medicamente” pentru suflet⁴.

Când omul își pierde sănătatea, ajunge într-o stare de disperare asemenea lui Adam care a pierdut Raiul. Pentru omul bolnav, sănătatea pierdută iremediabil reprezintă bunul cel mai de preț pe care și-l dorește cel mai mult, și din această cauză el caută cu toate eforturile refacerea sănătății. Boala însă are și un sens spiritual, ea duce la dobândirea conștiinței că mântuirea și trăirea în comuniune cu Dumnezeu trebuie să fie țelul vieții noastre, iar apoi, „toate celelalte se vor adăuga” (Mt. VI,33). Mântuitorul le vindecă celor bolnavi trupul pentru a arăta dumnezeirea Sa, dar vindecă și sufletul, îndreptând viața omului păcătos pe calea sfințeniei. Suferința cauzată de boală poate fi un mijloc de despățimire și de apropiere de Dumnezeu. Scopul vindecării este mântuirea omului și sfințirea vieții lui⁵.

II. Despre necurăție și impurități

Printre normele divine cu caracter religios se numără și purificările levitice, al căror scop este promovarea sfințeniei și a vieții spirituale. Din cauza păcatelor, care îi aduc moartea fizică, omul se necurățește și este exclus din comunitatea religioasă. Nemaiputându-și îndeplini obligațiile sale față de Dumnezeu el pierde și dreptul de a fi în comuniune cu El. Omul se află într-o stare în care Legea mozaică prevede purificări sau spălări rituale. Cel ce devine necurat nu mai poate participa la cultul divin⁶.

Legea distinge trei feluri de impurități: cele care provine din contactul unui cadavru uman sau animal, prin contactarea leprei (socotită mult mai gravă) și din contactele ce rezultate din viața matrimonială sau postnatală⁷.

³ Preot Prof. Dr. Ioan G. Coman, „*Patrologie*”, vol. 2, E.I.B.M.B.O.R., Buc., 1985, p. 437

⁴ Pr. Viorel Olaru, apud Marius Nedelcu, Gheorghe-Cristian Popa, *op. cit.*, pp. 4-5

⁵ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, „*Îngrijirea bolnavilor – o datorie spirituală și o necesitate socială*”, ziarul „Lumina” (ediția de Transilvania), marți, 06 noiembrie 2012, nr. 257 (2363), anul III, p. 6

⁶ Preot Prof. Dr. Dumitru Abrudan, Preot Prof. Dr. Emilian Cornițescu, „*Arheologia Biblică*”, E.I.B.M.B.O.R., Sibiu, 2002, p. 274

⁷ S.G. Mgr. J.-B. Pelt, „*Histoire de L’Ancien Testament*”, I, Editeur J. Gabalda, Paris, 1925, pp. 268-269

Necurăția este contrariul curăției sau al sfințeniei, care apropie pe om și nu-l desparte de Dumnezeu. Ea cuprinde întreaga ființă umană deoarece necurățește sufletul și-l îndepărtează de Dumnezeu, de viața curată, iar trupul, peste care se abate suferința și neputința sfârșește prin moarte. Împotriva stării de necurăție s-au dat legi de purificare pentru a-i reaminti israelitului că independent de el sunt păcate ale naturii umane și ale neamului, transmise prin ereditate și care trebuie expiate. Aceste purificări păstrează în conștiința poporului ideea despre păcatele personale moștenite și despre păcatul strămoșesc care necurățește pe om și îi aduc moartea. Acestea au un înțeles tipic, deoarece prefigurează desființarea definitivă a păcatului strămoșesc prin jertfa de pe Golgota, iar spălările levitice, apa cea curățitoare preînchipuie baia renașterii prin Taina Sfântului Botez care șterge vina păcatului comis de protopărinți. Aceste legi deșteaptă în om conștiința păcatului și a vinei și ele ajută pe om să șteargă orice urmă de necurăție săvârșită fără voia lui⁸.

III. Infecția leprei

A. Despre lepră

Termenul „lepră” (λέπρας) este de origine greacă, provenit din ebraicul צרעת, care înseamnă „a suferi o îmbolnăvire a pielii”. Termenul are o arie largă de întrebuințare, cuprinzând mușgaiul care creștea pe pânzeturile, secrețiile minerale apărute pe zidurile clădirilor și ciuperca ce se formează în structura materialelor. Referitor la termenul tehnic care desemnează astfel de boli, putem afirma că „nu există nici o traducere care să redea satisfăcător toate condițiile descrise de termenul acesta în originalul ebraic, traducerea trebuie totuși să fie suficient de cuprinzătoare pentru a include ceea ce numim boala lui Hansen”⁹.

Alții consideră că nu lepra este una dintre bolile descrise în Levitic, deoarece aceasta era rară în Palestina din perioada precreștină (Thomas Browne), și nici simptomele leprei nu corespund cu ceea ce este descris aici. Etimologic, termenul grecesc pare să se refere la caracterul solzos (E.V.

⁸ Preot Prof. Dr. Dumitru Abrudan, Preot Prof. Dr. Emilian Cornișescu, *op. cit.*, p. 274

⁹ Lepra adevărată (boala Hansen) este o boală îngrozitoare care afectează pielea și face ca alte părți ale trupului să prezinte anestezie și insensibilitate la durere, ulceratii nedureroase și progresive ale extremităților și noduli faciali, în timp ce oasele se deformează și, în final bolnavul moare. Cf. Gordon J. Wenham, „*Leviticul*”, traducerea Daniela Rusu, Ed. Logos, Cluj-Napoca, 2004, pp. 203-204. „*Autorii unor texte medicale redactate în limba greacă, foloseau termenul lepra pentru a defini o boală ce provoacă exfolierea pielii, pe când Herodot o menționează în legătură cu afecțiunea dermatologică cunoscută sub denumirea de „λευκή” („alb”), un fel de erupție cutanată, aparent sinonimă cu boala numită în greacă „ελεφαντίασις” (elefantiază, „formă de elefant”), deci similară cu lepra (λέπρας) clinică din epoca modernă (boala lui Hansen)*” (Dr. R.K. Harrison, „*Introduction to the Old Testament*”, William B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, 1977, p. 608).

Hulse), iar termenul ebraic pare să denumească un fel de boală de piele descoamată. Se consideră că aceste boli descrise pot fi: psoriazis („boala gravă de piele”, XIII,2), favusul („boala capului și bărbii”, 29) sau vitiligo-leocodermia („petele nedureroase”, 38-39). Forme grave de boli de piele cum ar fi eczema, puteau să determine pacientul să fie etichetat drept necurat. Perioada de izolare prescrisă în Levitic îi permitea preotului să deosebească astfel de boli de piele cronice de afecțiunile la nivelul pielii cauzate de alte boli (scarlatina, de exemplu, în care după o săptămână sau două, pielea ar fi revenit la normal). Aceste simptome sunt evident anormale și, afectând înfățișarea omului și a lucrărilor sale, distruge plenitudinea care ar trebui să caracterizeze creația, motiv pentru care aceste afecțiuni sunt declarate necurate¹⁰.

B. Descrierea leprei în cartea Levitic

Leviticul abordează problema leprei în capitolele XIII (unde găsim informații privitoare la diagnosticarea leprei) și XIV (unde se prezintă curățirea de lepră). În toate acestea, preotul îndeplinea rolul de medic (aluzie subtilă la relația strânsă dintre latura spirituală și cea fizică). Întrucât omul este o ființă dihotomică (sau tripartită cf. lui Origen), ori de câte ori una dintre aceste componente ale sale este afectată, aceasta se va repercuta asupra celeilalte (celorlalte)¹¹.

În ceea ce privește diagnosticarea bolii, aceasta cuprindea mai multe elemente. Dacă o persoană avea simptome, venea la preot care-l examina și stabilea diagnosticul și apoi tratamentul (45-46). Când inspecția preotului era neconclusivă, cel suspect trebuie închis pentru o săptămână și apoi reexaminat¹².

Cartea Leviticului descrie anumite boli, iar preoților li se spune cum să deosebească între ce este curat și necurat. Scriitorii moderni au încercat să identifice aceste boli și să le dea nume moderne. Deși acesta este un exercițiu corect și valoros, nu trebuie să se presupună că era și ceea ce încercau să facă preoții. Ei nu erau doctori care să încerce să hotărască dacă un om era bolnav de psoriazis sau de eczemă. Simptomele în sine era cele care determinau dacă un om va fi declarat necurat, nu cauza care stătea la baza acestor simptome. Dacă un om arăta rău, era declarat necurat. Nu boala în sine se considera că este infecțioasă sau că ar putea duce la moarte, ci simptomele erau incompatibile cu statutul de membru deplin al poporului legământului. Simptomele care conduceau la verdictul de necurăție erau următoarele: „boala de piele” trebuia să fie de durată, să fie veche (11) sau

¹⁰ Apud Gordon J. Wenham, *op. cit.*, pp. 201, 204-205

¹¹ William MacDonald, „Comentariul biblic al credinciosului”, traducere din engleză Doru Motz, Ed. Lampadarul de Aur, Oradea, <http://bitflow.dyndus.org/romanian/williamMacDonald>, p. 135

¹² Gordon J. Wenham, *op. cit.*, p. 202

să dureze cel puțin o săptămână sau două (4,26,33,50). Trebuia să fie mai adâncă decât pielea (3,20,25,30) sau imposibil de înlăturat prin spălare (55). Ea afecta doar o parte a unei persoane, era neuniformă: zonele afectate alternau cu cele sănătoase, iar dacă acoperea tot trupul, nu dădea necurăție (12-13)¹³.

Locul important dat leprei și tratării ei, în inima aceste cărți despre închinare, cere atenția noastră. Cei cărora li s-a dat înțelegerea de a pătrunde Scriptura au găsit aici un fel de păcat și efectul său de a-l corupe și pângări pe om în relația sa cu Dumnezeu. Curățirea de lepră își găsește împlinirea în moartea și Învierea Lui Hristos într-o jertfă neobișnuită¹⁴.

Procedurile descrise în acest capitol nu sunt curative, ci rituale. Preoții nu făceau nimic pentru a vindeca omul bolnav. Îndatorirea lor era să pună diagnosticul când un om era necurat și când era din nou curat și să se asigure că se împlinesc ritualurile corecte atunci când boala se vindecă și omul era admis din nou în comunitate. Folosind o analogie modernă, putem spune că preotul din Israelul de odinioară era mai mult un inspector de sănătate publică, decât un medic. El determina dacă o persoană era infectată; nu încerca să vindece. În această privință, Israelul era diferit de vecinii săi, care recurgeau la exorcism și ritualuri magice, în încercarea de a vindeca boli. În Israel, omul trebuia să caute ajutor direct de la Dumnezeu, în rugăciune, nu să se bazeze pe remediile dubioase ale medicinei populare. Riturile descrise sunt lungi și complicate, deoarece a redeveni curat implica o mare schimbare de statut. Când un om era declarat ritual necurat, din cauza unei boli de piele, era exclus din comunitatea legământului. Când boala sa se vindeca, era reprimat la o viață de părăsire în națiunea sfântă. Această trecere de la moarte la viață este marcată mai întâi de ceremoniile din afara taberei. Reprimirea statutului de membru deplin al Israelului este întărită prin aducerea celor patru tipuri principale de jertfe obligatorii: jertfa de purificare, arderea de tot, jertfa reparatorie și jertfa de cereale¹⁵.

Sfințenia este definită în cartea Levitic în termenii plenitudinii. Bolile de piele afectau suprafața lucrurilor și astfel distrugau plenitudinea lor. Numai ce era perfect și sfânt se putea bucura de prezența Dumnezeului cel sfânt, deci ce era necurat, era exclus din tabără. Fiind proscrși, ei erau morți față de comunitate și despărțiți de harul divin. Surghiunirea bolnavului din societatea umană și de la sanctuarul lui Dumnezeu era o reconstituire a căderii, când Adam și Eva au fost izgoniți din Eden¹⁶ (Gn. III).

În întregul orient, moartea și boala erau considerate a fi cauzate de demoni și de spiritele rele. Boala de lepră era, probabil, în capul listei

¹³ Ibidem, pp. 211-212

¹⁴ J. Vernon McGee, „Schița cărții Levitic. Note de studiu”, <http://www.twrro.ro/schite/05-Levitic.pdf>, accesat

¹⁵ Gordon J. Wenham, *op. cit.*, pp. 216-217

¹⁶ Ibidem, p. 222

acestor atacuri demonice. Din cauza gravității ei, lepra a primit o deosebită atenție și în cadrul poporului lui Dumnezeu, drept pentru care Leviticul abordează această problemă. În secțiunea a șasea, numită a curățirilor (Tohoroth), Mishnah are un întreg capitol (Negaim, „semne de lepră”), în care rabinii dezbat diagnosticarea leprei, și vorbesc despre „culorile leprei”, care sunt „două”, „patru”, „șaisprezece”, „treizeci și șase” sau „șaptezeci și două”¹⁷. Faptul că debaterile rabinice acoperă peste douăzeci de pagini din Mishnah, vorbește de seriozitatea cu care era tratată problema în Israel¹⁸.

C. Speciile leprei în concepția lui Origen și semnificația lor

Bolile leprei i se par lui Origen a se referi la fiecare specie a păcatului: în acestea trebuie văzute petele sufletului, care îi apar din păcatele lui. Prin ele sunt desemnate păcatele pe care le comitem aflați în această viață: dintre ele, de unele putem fi vindecați acum, de altele nu. În al doilea rând, trebuie înțeles că cele ce ne însoțesc pe noi după această viață semnifică faptul că există, și între acestea, unele atât de înrădăcinate, încât nu pot fi anihilate. Există și altele, care pot primi curățire după examinarea și judecata aceluia arhiereu căruia nu-i pot scăpa cele ascunse și care va împărți după cum va vedea, în fiecare suflet, petele leprei, în cele care pot fi ispășite sau care nu pot fi ispășite¹⁹.

Referitor la aceste prevederi Levitice, acestea nu suportă adunarea diferențelor. Prin citirea și examinarea atentă a lor, după indicația Scripturii, cu greu ar putea fi ele puse în ordine, de către cei cărora Domnul le-a luat vâlul de pe citirea Vechiului Testament (2 Cor. III,16). Trebuie să urmăm calea înțelegerii pe care Apostolul o deschide spunând că „*legea este umbra bunurilor viitoare, nu însăși imaginea lucrurilor*” (Evr. X,1), și după indicația că cele scrise în Lege despre boi nu trebuie înțelese ca fiind despre boi „*a căror grijă Dumnezeu nu o are*” (1 Cor. IX,9), ci despre apostoli. Prin consecvență logică, suntem învățați că și cele scrise despre boală sunt umbră, având în altele imaginea adevărului. Origen ne îndeamnă să ne ținem mai întâi de umbră, de umbra Scripturii, și abia apoi să-i căutăm adevărul²⁰.

Origen prezintă șase²¹ specii de lepră a oamenilor; ele sunt descrise în acest fel:

a. Sfânta Scriptură spune: „*Ori se face o cicatrice pe pielea corpului și se face un semn albicios în pielea trupului său, infecție de lepră*” (Lv.

¹⁷ Beniamin Fărăgău, „*Leviticul*”, Imprimeria „ARDEALUL”, Cluj-Napoca, 2003, pp. 137, 139

¹⁸ Herbert Danby, „*The Mishnah*”, Oxford University Press, 1933, p. 676

¹⁹ Origen, „*Omiliile și adnotări la Levitic*”, studiu introductiv, traducere și note de Adrian Muraru, ediție bilingvă, Ed. Polirom, Iași, 2006, p. 319

²⁰ Ibidem, p. 319

²¹ Cartea Levitic prezintă douăzeci și unu de cazuri diferite de boli de piele, cf. Gordon J. Wenham, op. cit., p. 202

XIII,2). După vindecarea rănilor trupești, rămâne câteodată semnul rănii, care se numește „cicatrice”, căci este dificil să se vindece cineva astfel încât să nu se poată vedea nici un semn rămas după rana primită.

Cele expuse în cartea Levitic sunt „umbră a Legii”, deci, creștinii trebuie să treacă de la aceasta spre adevăr și să observe în ce fel sufletul, care a primit rana păcatului, chiar dacă s-a vindecat, are totuși o cicatrice care stă în locul rănii (Lv. XIII,19). Această cicatrice nu e văzută doar de Dumnezeu, ci și de cei care au primit de la El harul prin care pot observa suferințele sufletului și pot distinge sufletul care este atât de vindecat, încât a respins orice gen de urmă a rănii provocate, de sufletul care este vindecat, dar care poartă încă indiciile vechii boli (cicatricea)²².

Acest lucru îl arată și profeții. Vorbind despre greșelile poporului, profetul Isaia ne învață ce înseamnă rănilor sufletului. El arată că există unii cărora li se poate aplica încă medicamentul unguentului, alții însă sunt atât de păcătoși, încât nu li se poate aduce nici o îngrijire („*De la picioare până la cap nu este rană, nici vânătăie, nici plagă cu febră. Nu se poate aplica unguent, nici ulei, nici pansamente*”, Is. I,6). Profetul Ieremia ne învață că zdrobirea și plaga durerii prin muștrare se aplică sufletului pentru vindecare („*Am ridicat zdrobire, plaga ta cu durere, nu este cine să judece judecata ta, tu ai fost vindecat cu durere, nu este nici un folos în tine ... te-am lovit cu plaga celui vrăjmaș, muștrare tare pentru orice nelegiuire a ta, fiindcă păcatele tale s-au înmulțit. ... Violentă este durerea ta, păcatele tale au biruit din cauza mulțimii neleguirilor tale și ți-au făcut ție acestea. ...*”, Ier. XXXVII,12-17). În alt loc, amintește despre rănilor și tratamentul sufletului în care au rămas urmele rănilor, după care cicatricea a fost închisă: „*Iată, Eu voi aduce cicatricea lui, și în același timp îi voi trata și le voi arăta pacea și credința, ...*” (Ier. XL,6-7). Profetul ne învață despre rănilor și cicatricile sufletelor și despre îngrijirile și tratamentele lor, care sunt aduse de medicul Dumnezeu.

Dacă după cunoașterea și medicina lui Dumnezeu, dacă după arătarea păcii și a credinței, pe care am primit-o prin Hristos, iarăși se ivește în această cicatrice vreun indiciu al păcatului dinainte sau se înnoiește vreun semn al vechii greșeli, atunci „*se face în pielea trupului nostru infecție de lepră*” (Lv. XIII,2), care trebuie inspectată de către arhiereu, după cele pe care legiuitorul le-a expus²³.

b. Cea de-a doua specie de lepră: „*Dacă va înflori în piele, astfel încât să acopere toată pielea trupului, de la cap până la picioare, preotul va privi peste tot*”, arată că dacă aceasta va acoperi toată pielea trupului, atunci preotul îl va declara curat de infecție, dar „*în orice zi va apărea pe*

---

²² Origen, op. cit., p. 321

²³ Ibidem, pp. 321,323

el o culoare vie, iarăși este judecat necurat” (Lv. XIII,12-14), pentru aceea că o culoare vie, pe care nu o avusese mai înainte, a apărut pe el.

Culoarea vie indică rațiunea vieții care se află în om. Cât încă nu a fost pusă în suflet, dacă va săvârși ceva păcătos, nu i se va socoti, pentru aceea că se arată că cel ce a greșit nu a primit încă rațiune. Când însă rațiunea a găsit în el loc și timp, dacă mai săvârșește ceva împotriva rațiunii, el va fi socotit culpabil după lege. Privind mai atent cele scrise, Origen este de părere că acestea trebuie înțelese ca fiind mai degrabă despre cei care au gândirea ocupată sau prigonită de delir, de nebunie ori de orice altceva de acest fel și acționează împotriva rațiunii. Aceștia sunt curați de lepră, adică sunt numiți scutiți de păcat, fiindcă acțiunile și mișcările lor sunt lipsite de gândire. Dacă va apărea pe corp o culoare vie a trupului, adică dacă sănătatea gândirii lui a fost restabilită în el și săvârșește după aceasta ceva împotriva rațiunii dreptului, se spune că i se socotește păcat pentru că o culoare vie, adică gândul rațiunii vii, a apărut în el²⁴.

c. Despre a treia „lege” despre leproși, Scriptura relatează: „în pielea trupului se face o ulcerație și se descoperă în locul ulcerației o cicatrice albă cu roșeață” (Lv. XIII,18-19).

Dacă în trup abundă o „umoare fetidă și vătămătoare”, aceasta cauzează o ulcerație. La fel, în suflet, trebuie înțelese ca ulcerații cele care mustesc de poftă necurate și de cugetări murdare. Dacă acestea, prin harul credinței și iertarea păcatelor, au fost tratate, iar sufletul a devenit sănătos, rămâne totuși o cicatrice, dar această cicatrice nu are o culoare similară trupului, ci este mai albă, se declară că este lepră (Lv. XIII,20). Pentru că păcatul duce spre moarte (1 In. V,16), cicatricea nu este descrisă ca fiind doar albă, ci și roșie (Lv. XIII,19). Scriptura spune că cicatricea este văzută mai jos (Lv. XIII,20), adică pata unui păcat de acest fel face sufletul josnic și căzut²⁵.

d. A patra „lege” spune: „dacă în piele se face o inflamație de foc, și după aceasta, după ce inflamația a fost însănătoșită, va fi albă strălucitoare ori dalbă cu roșeață sau cel puțin albicioasă, și vederea ei este mai jos decât restul pielii. Și despre aceasta se spune că este lepră, care a înflorit în inflamație” (Lv. XIII,24-25).

Inflamația apare în orice suflet care primește săgețile aprinse ale celui rău, și e ars de foc cel care arde cuprins de iubirea carnală. Deci, pătimește inflamație și cel ars de pofta slavei omenești, și cel aprins de văpăile mâniei și ale furiei. Dacă sufletul este, eventual, vindecat de aceste răni prin credință, și, după însănătoșire, disprețuindu-L pe Cel ce a spus: „Iată, ai fost făcut sănătos, să nu mai păcătuiești, ca să nu ți se întâmple ceva mai rău!” (In. V,14), începe să dea la iveală roadele vechiului viciu din

---

²⁴ Ibidem, pp. 323,325

²⁵ Ibidem, pp. 325,327

cicatricea închisă, iar cicatricea nu stă la același nivel cu restul pielii, ci este mai jos și reține încă acea culoare pe care a avut-o la vreme de lepră, lepra lui a reînflorit în inflamație²⁶, și de aceea este judecat necurat de către preot (Lv. XIII,25).

e. A cincea specie de lepră: „când se face infecție pe cap sau în barba bărbatului sau a femeii, astfel încât vederea infecției este mai joasă²⁷ decât pielea trupului; și aceasta este lepra capului sau a bărbii” (Lv. XIII,29-30).

Lepra capului este atribuită celui ce nu are cap pe Hristos (1 Cor. XI,3), ci pe altcineva. De exemplu, Epicur, cel ce predică desfătarea drept supremul bine, barba și capul unui asemenea om sunt necurate. Cel care ar trebui să fie bărbat și să acționeze ca unul desăvârșit, dacă nu este cumva învins de păcat, ca un copil, trebuie declarat că are lepra bărbii (1 Cor. XIII,11): deși ar trebui să-l învingă pe cel rău și să înainteze în demnitatea preoțească, indicată prin barbă, el suportă lepra bărbii, încercuit de viciile adolescenței. Prin femeie este indicat adesea în Scripturi, acel suflet care poate primi mai degrabă sămânța cuvântului decât să o scoată în afară. Ea este declarată că are lepră pe cap dacă va avea de bărbat, care este capul femeii (1 Cor. XI,3), vreun învățător întinat și necurat²⁸ (eretic).

f. Cea de-a șasea și ultima specie de lepră este stabilită cea care se face în chelie sau în chelia din față (Lv. XIII,42); acestea, în ele însele, sunt

---

²⁶ Ibidem, p. 327

²⁷ Lepră poate fi văzută „mai jos decât restul pielii” (Lv. XIII,30), iar pentru că legea este duhovnicească (Rom. VII,14), aceasta se referă la orice viciu al sufletului care este mai jos decât restul virtuților. Scriptura stabilește ca: „Hainele lui să fie descusute, iar capul lui descoperit și gura lui acoperită” (Lv. XIII,45). Prin acestea se indică faptul că cel care este lepros în suflet, adică bătucit de păcate, nu trebuie să-și coase acoperămintele și să-și acopere rușinea păcatelor. Așa cum cel ale cărui haine au fost descusute își poartă goală și descoperită rușinea trupului, la fel de necesar este ca și cel ce a fost împresurat de anume păcate, neasumându-și cu nici un cuvânt relele și nenorocirile lui, să nu se acopere cu nici un vâl de scuze, ca să nu devină „mormânt văruit, care apare pe dinafară oamenilor ales, iar pe dinăuntru este plin de oase ale morților și de toată necurăția” (Mt. XXIII,27). Legea divină vrea ca păcătosul nu numai să nu-și scoată hainele, dar nici capul să nu și-l acopere: dacă există vreo greșală capitală, adică dacă a fost săvârșit ceva împotriva lui Dumnezeu, dacă păcatul este în credință, să nu le țină acoperite, ci să le facă publice în fața tuturor, ca prin mijlocirea și mustrea tuturor să se îndrepte și să fie vrednic de dezlegare. Totuși se poruncește ca acest lepros să își acopere doar gura (Lv. XIII,45). Origen consideră că această hotărâre, de a avea toate părțile trupului goale, doar gura acoperită, înseamnă că leprosului i se ia cuvântul, i se închide gura, credibilitatea discursului și autoritatea de a învăța îi sunt oprite. Celui păcătos i se cere să aibă gura închisă, fiindcă cel ce nu s-a învățat pe sine nu-i poate învăța pe alții (Rom. II,21). Unul ca acesta trebuie să-și acopere gura, pentru că, cel care, a făcut rău, și-a pierdut libertatea de a vorbi, așa cum spune Scriptura: „Necurat va fi și separat va șede în afară, în afara taberelor va fi locuirea lui!” (Lv. XIII,46). Cel necurat este îndepărtat din adunarea celor buni și este separat de ceata și de taberele sfinților. Cf. Origen, op. cit, pp. 329-331

²⁸ Ibidem, pp. 327,329

curate. Așa spune și Legea: „Dacă vor cădea perii capului cuiva, va fi chel, este curat. Dacă însă vor cădea perii din față ai lui, este chel în față, este curat” (Lv. XIII,40). Origen arată că acestea se referă în mod potrivit la suflet: când el renunță și lasă jos cele ce sunt moarte prin natura lor, se spune că este curat. Dacă, după aceasta, cele ce au fost purificate mai înainte par a reapărea mai murdare și mai josnice decât le-o cere demnitatea purității, ele vor face din nou sufletul necurat și lepros²⁹.

IV. Purificările leprosului

Curățirea celui vindecat se făcea în trei etape distincte: cercetarea celui în cauză și declararea curăției lui (1-7), pregătirea celui în cauză pentru a reîntra în tabără (8-9) și prezentarea celui în cauză la Cort (10-32)³⁰.

Cel curățat, dacă va fi curat, nu vine la preot din proprie inițiativă și de la sine, ci oferă jertfă (Lv. XIV,4), prin altul, și nici nu intră în tabere. Nu este potrivit ca „în aceeași zi în care era făcut curat” (Lv. XIV,2), înainte de a se face pentru el cele cerute, să intre în tabere (Lv. XIV,8), ci „preotul va ieși la el în afară, în afara taberelor” (Lv. XIV,3). Totdeauna spre cel care nu poate încă intra în tabere iese cel care poate ieși din tabere, cel ce spune: „Eu de la Dumnezeu am ieșit și am venit în această lume” (In. XVI,28). Deci preotul iese la el și examinează dacă și-a recuperat sănătatea, dacă s-a curățit de infecția leprei. După ce preotul îl va vedea, dă precept³¹ „să fie luate două păsări vii, pentru cel ce a fost făcut curat, și lemn de cedru, și purpuriu tors și isop³²” (Lv. XIV,4).

În prima etapă, preotul ieșea afară din tabără ca să-l cerceteze pe lepros, iar dacă vedea că rana îi este vindecată, făcea prima parte a ritualului de curățire. Pentru aceasta era nevoie de „două păsări vii și curate, lemn de cedru, cârmâz și isop” (XIV,4). Una dintre păsări era junghiată într-un vas de pământ, în apă curgătoare. Pasărea cea vie, lemnul de cedru și isopul erau înmuiate în sângele păsării junghiate. Cel care trebuia să fie curățit era stropit de șapte ori cu acest sânge, după care era declarat curat. Păsării celei vii i se dădea drumul pe câmp³³.

Aceste două păsări, lui Origen i se par a avea o similitudine cu cei doi țapi, dintre care unul este oferit Domnului, iar celălalt este trimis în

²⁹ Ibidem, p. 329

³⁰ Beniamin Fărăgău, op. cit., p. 139

³¹ Origen, op. cit., pp. 331,333

³² „Lemn de cedru, cârmâz și isop”, deci un pom falnic și o plantă umilă, care semnifică judecata vărsată de Dumnezeu peste toți oamenii și peste întreaga lume, de la lucrurile cele mai elevate până la cele mai umile. Cârmâzul reprezintă păcatul (Is. I,18), ar putea însemna judecata lui Dumnezeu asupra păcatelor. Cf. William MacDonald, op. cit., p. 137. „Lemn de cedru, sfoară stacojie și isop” cf. Gordon J. Wenham, op. cit., p. 217

³³ În cazul celui lepros, prin faptul că pasărea vie era înmuiată în sângele păsării junghiate cu care se stropea cel ce trebuia curățit, ea lua asupra ei necurățiile acestuia. Cf. Beniamin Fărăgău, op. cit., pp. 139-140

deșert (Lv. XVI,10): și aici, la fel, una dintre cele două păsări este adusă jertfă³⁴, iar cealaltă este dată afară, în câmp³⁵ (Lv. XIV,7). Și aici cel ce este curățit de lepră dă o parte care este îndepărtată în pustie, iar cealaltă parte se oferă Domnului pentru el. Cel curățat de lepră, oferind păsări, nu o oferă, încă, pe cea care se oferă Domnului pentru el, la altar, ca turturele și porumbeii (Lv. XIV,22), el încă nu s-a făcut demn de altarul dumnezeiesc, în aceeași zi în care a fost curățit de lepră. Pentru aceasta legiuitorul poruncește ca în aceeași zi în care este curățat, să fie luate două păsări³⁶ (Lv. XIV,2,4) pentru purificarea lui. Origen consideră că și aici semnificația acelei păsări prin care se face purificarea păcătosului, despre care s-a scris: „*De câte ori am vrut să-i adun pe fiii tăi, așa cum pasărea își adună puii sub aripile ei, și nu ai vrut*” (Mt. XXIII,37). Cel ce este purificat are nevoie să fie purificat și prin lemn de cedru (Lv. XIV,4). Este imposibil să poată fi curățată lepra păcatului fără lemnul crucii³⁷.

Pentru curățarea leprei, se adaugă puriul tors și se pune și isop (Lv. XIV,4). Purpuriul tors conține figura sfântului sânge care a șiroit din coasta Lui prin rana lăncii. Despre isop, medicii susțin că acest gen de plantă spală și elimină mizeriile care s-au fixat în pieptul oamenilor din cauza distrugerii provocate de o umoare nocivă. Deci, este îndreptățită folosirea unei asemenea plante ca figură în curățarea păcatelor. Nu preotul însuși aduce jertfă pasărea, căci cel ce a fost leproș nu este încă demn ca însuși preotul să aducă jertfă pentru el. Pentru aceasta nici nu se oferă sângele păsării la altar, ci spune că „*pasărea va fi ucisă într-un vas mic de lut, în care vas să fie pusă apă vie*” (Lv. XIV,5), ca și apa să se adauge la purificare și să se împlinescă plenitudinea tainei în apă și sânge, care au ieșit din coasta Mântuitorului (In. XIX,34). Deci, purificarea se face „*în apă și în sânge și în Duh*” (1 In. V,6,8). De aici Origen observă că toate acestea au fost împlinite: Duhul este al acestei păsări, care este ucisă, apa vie este cea din vas, iar sângele este cel ce s-a stropit peste ea. Deci, orice purificare de păcate, chiar și aceasta care se caută prin penitență, are nevoie de ajutorul Celui din a cărui coastă a ieșit apă și sânge. „*Pasărea vie, lemnul de cedru, purpuriul tors și isopul se înmoaie în sângele puiului și în apa vie*” (Lv. XIV,6), și stropit „*de șapte ori dinaintea Domnului*” (Lv. XIV,7,16), cel ce

³⁴ Moartea ei zugrăvește soarta pe care ar fi avut-o omul, dacă nu ar fi fost îndurarea lui Dumnezeu, care l-a vindecat. Gordon J. Wenham, op. cit., p. 218

³⁵ Rolul păsării lăsate libere poate fi identificat cu cel al țapului ispășitor de la Ziua Ispășirii.

³⁶ În gândirea Vechiului Testament, animalele curate simbolizau Israelul. Păsările trebuiau să-l reprezinte pe israelitul vindecat, care urmează să intre din nou în comunitatea legământului. Cf. Gordon J. Wenham, op. cit., p. 217

³⁷ Origen, op. cit., p. 333,335

este purificat se face curat de orice necurăție, de care fusese ținut prin infecția leprei³⁸.

În multe privințe, lepra este o întruchipare a păcatului, care îl făcea pe un israelit necurat, excluzându-l din tabăra lui Dumnezeu și aducând asupra sa o sumedenie de ponoase. De aceea, era nevoie să se aplice sânge (sângele lui Hristos) și apă curgătoare (lucrarea de regenerare pe care o face Duhul Sfânt) în curățirea unui lepros³⁹.

Purificările levitice cuprindeau două momente: curățirea (necesară pentru reprimirea în comunitatea civilă) și sfințirea (necesară pentru reprimirea lui în obștea religioasă). Prin îndeplinirea ritualului, leprosul își reprimea drepturile civile și politice pierdute din cauza leprei, dar pe cele religioase le va recâștiga abia după actul sfințirii, după trecerea celor 7 zile, când pe lângă curățirea trupească avea loc și purificarea sufletească necesară pentru împlinirea obligațiilor spirituale față de Iahve în cadrul legământului⁴⁰.

V. Legea leprosului

A. Prima parte a ritualului

Neavând nici un folos dacă nu înțelegem duhovnicește cea ce Scriptura ne învață, „nedeplinătatea literei” trebuie transpusă „cu înțelegere”, la taina lui Hristos, pentru a spune puține din cele necesare spre o lămurire de folos. Păcatul a împărățit și a stăpânit peste cei de pe pământ (Gn. VI,5), ne-a tiranizat o vreme, însă trebuie să lepădăm această pată, să ne spălăm de murdărie, pentru a fi scăpați de vechile boli⁴¹.

După ce Scriptura spune: „*Aceasta este legea leprosului: în care zi va fi curat*” (Lv. XIV,2), adaugă „*și va fi curat*” (Lv. XIV,7), deci, deși odată îndepărtată lepra, acela a fost curat, abia ulterior el va fi cu adevărat curat. Căci, chiar dacă cineva este făcut curat de păcat și nu se mai află în lucrarea păcatului, totuși chiar urmele crimei comise au nevoie de purificare. După ce s-a scris „*în care zi va fi curat*” (Lv. XIV,2), se spune de trei ori „*și va fi curat*” (Lv. XIV,7-9). De aici lui Origen i se pare că există și în purificare (Lv. XIV,20) unele deosebiri și unele progrese în curățire. Se poate spune despre cel ce s-a tăiat de la păcat „și va fi curat”, dar nu se va arăta pe loc într-atât de curat (Lv. XIV,7), încât să fi ajuns la culmea purității⁴². La cuvintele: „*în oricare zi va fi curat*” (Lv. XIV,2), adaugă „și

³⁸ Ibidem, ..., pp. 335,337

³⁹ William MacDonald, op. cit., p. 137

⁴⁰ Preot Prof. Dr. Dumitru Abrudan, Preot Prof. Dr. Emilian Cornițescu, op. cit., pp. 275-276

⁴¹ Sfântul Chiril al Alexandriei, „*Glafire la Levitic*”, traducere din grecește, introducere și note de Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, în col. P.S.B, vol. 39, E.I.B.M.B.O.R., Buc., 1992, p. 383

⁴² Origen, op. cit., p. 337

pasărea vie va fi trimisă în câmp, și își va spăla hainele lui cel ce este purificat ... își va rade tot părul”, „și se va spăla în apă”, „și va fi curat” (Lv. XIV,7-9).

B. Partea a II-a ritualului

Dacă prima parte a ritualului de curățire trebuia făcută de preot, acum, cea de a doua, revenea celui în cauză. Faptul că, după intrarea în tabără, cel care se curăța nu putea să intre în cortul său timp de șapte zile, putea fi o măsură de protecție suplimentară pentru toți cei din familia lui⁴³.

Cel ce este purificat de lepră, având haine murdare, chiar și după stropire, i se poruncește să se spele (Lv. XIV,8). Lui Origen, aceste haine nu i se par a fi fost dintr-o țesătură proastă; dacă ar fi fost așa, i s-ar fi poruncit mai degrabă să le arunce decât să le spele. Prin aceasta se arată că locuirea lui nu fusese în toate destrămată, desprinsă de Dumnezeu, dar nici păzită în Domnul în mod pur și pe deplin. Origen consideră că nu și-ar spăla hainele dacă n-ar fi murdare, și nici nu le-ar mai folosi, spălate, dacă ar fi dintr-o țesătură cu totul destrămată⁴⁴.

Se poruncește ca „*orice păr să fie ras*” (Lv. XIV,9), adică să fie aruncat orice este mort, care a ieșit din sufletul aflat în păcate, acesta se numește acum „peri”. Este preferabil pentru păcătos, dacă vrea cu adevărat să fie purificat, să radă și să arunce tot ce i se ivește în gând, ori în cuvânt, ori în faptă. Sfântul însă trebuie să-și păstreze tot părul și, dacă e posibil, fierul nu trebuie să urce pe capul lui, ca să nu poată tăia ceva din cugetările lui înțelepte sau din spusele lui sau din faptele lui. De aici se spune că fierul „*nu a urcat pe capul*” (1 Rg. I,11) lui Samuel, dar și în privința nazireilor (Nm. VI,5), care sunt drepti. Pentru aceasta se și spune că perii capului, în cazul ucenicilor Domnului, sunt numărați (Mt. X,30). Orice faptă, orice cuvânt, orice cugetare a păcătoșilor trebuie tăiată. Nu-i este de ajuns, după purificare, că și-a spălat hainele sau că și-a ras tot părul dacă nu „*se va spăla în apă*” (Lv. XIV,9). Este necesar ca el să arunce toate murdăriile, toată necurăția, nu numai de pe haine, ci din propriul trup, ca să nu rămână în el vreo pată a leprei dispărute⁴⁵.

Purificat pentru a treia oară, el se face în sfârșit demn de a intra în taberele Domnului; totuși nu i se permite să intre pe loc în casa lui, ci se spune „*să rămână în afara casei lui șapte zile*”⁴⁶ și să-și radă tot părul

⁴³ Beniamin Fărăgău, op. cit., p. 140

⁴⁴ Origen, op. cit., p. 339

⁴⁵ Ibidem, pp. 339,341

⁴⁶ Omul trebuia să locuiască șapte zile în afara cortului său (8), deci, reintegrarea lui în comunitatea legământului nu era completă până ce, în a opta zi, i se permitea să aducă jertfe în Cort. Cf. Gordon J. Wenham, op. cit., p. 218. După cum copiii, în a opta zi ... erau altoiți în Biserică; la fel acum, a opta zi este prescrisă pentru restaurarea celor care, prin tratamentul pe care l-au primit, sunt ca născuți din nou; pentru că ei, cei pe care lepra i-a

capului, al bărbii și al sprâncenelor” (Lv. XIV,8-9). Ca și cum nu ar fi fost de ajuns că mai înainte „și-a ras tot părul” (Lv. XIV,8), acum se adaugă „să-și radă tot părul capului, al bărbii și al sprâncenelor” (Lv. XIV,8-9). Deși pare că se spune același lucru, lui Origen nu i se pare neglijabilă această repetiție. Scriptura vrea ca păcătosul, după ce a fost făcut curat, după ce a primit iertarea păcatelor prin penitență, să treacă la curățirea capului, a bărbii și a sprâncenelor, ca și cum i-ar spune: „*Iată de acum te-am făcut sănătos*” (In. V,14), vezi să nu mai contactezi vinovăția capului. Păcatul capului înseamnă a gândi despre dogmele dumnezeiești altfel decât credința Bisericii. Barba și-o rade ca să-și amintească că el a părăsit păcatele vârstei bărbătești și, întors, se face ca un copil, iar sprâncenele și le rade pentru a respinge aroganța și înclină spre umilința lui Hristos sprânceana rău sumeșită⁴⁷. În acest fel este ras a doua oară orice păr al trupului. Astfel se dublează acestea, încât nu e suficient să-și fi spălat hainele o singură dată, la prima purificare, ci se dă precept ca să-și spele (Lv. XIV,8) pentru a doua oară hainele lui și trupul lui cu apă, și atunci se adaugă pentru a patra oară: „*Și va fi curat*” (Lv. XIV,9). Acestea se fac după ce el a fost pus înlăuntrul taberelor, deși este încă „*în afara casei sale*” (Lv. XIV,9). După șapte zile, „*În ziua a opta își va lua (observăm că acum nu mai ia un altul, ci el își ia) doi miei fără cusur, și o oaie de un an fără cusur, și trei zecimi de făină fină frământată în ulei, și un pahar cu ulei*” (Lv. XIV,10)⁴⁸, ca, după acestea, printr-o a cincea purificare, să fie pe deplin purificat⁴⁹.

C. Partea a III-a ritualului

Dacă prima parte a ritualului îl viza mai mult pe cel în cauză, iar a doua pe cei din familia lui, acum, a treia parte a ritualului de curățire viza relația acestuia cu Dumnezeu. Cel care urma să se curețe aducea înaintea Domnului „doi miei fără cusur, și o oaie de un an fără cusur, trei zecimi

---

alungat din adunarea sfântă, sunt socotiți morți, din moment ce, aceia ce erau socotiți „înviați” în momentul curățirii. Cf. John Calvin „*Harmony of the Law*” volume 2, Classics Ethereal Library, Grand Rapids, p. 26, <http://www.ccel.org/ccel/calvin/calcom04.pdf>, accesat 12.07.2012).

⁴⁷ Origen interpretează raderea capului cu eliminarea opiniilor „de căpetenie și principale”. Cel ce-și rade barba (simbol al bărbatului) simbolizează pe cel ce renunță la păcatele bărbatului, iar cel ce își „rade sprâncenele, renunță la toată părelnicia și la sprânceana sumeșită”. Origen le consideră pe acestea „simbol al celor ce cresc și înfloresc în suflet, per ai caracterului muritor”. Cf. Origen, op. cit., p. 569 (Adnotări la Levitic 19)

⁴⁸ Versetele anterioare (1-9) descriu ritualul prin care leprosul se purifica în raport cu comunitatea, versetele următoare (10-20) prezintă ritualul prin care fostul bolnav își restabilește relația personală cu Iahve. Cf. Marguerite Harl și Cristian Bădiliță, nota 14,10, „Leviticul”, în „Septuaginta I”, volum coordonat de Cristian Bădiliță, Francisca Băltăceanu, Monica Broșteanu, Dan Slușanschi, în colaborare cu pr. Ioan-Florin Florescu, Ed. Polirom, Iași, 2004, p. 366

⁴⁹ Origen, op. cit., p. 341

dintr-o efă de floarea făinii, ca dar de mâncare frământat cu untdelemn, și un log (pahar, 0,3 l.) de untdelemn (10)”. Unul dintre miei, împreună cu logul de untdelemn era adus ca jertfă pentru vină. Preotul lua cu degetul din sângele jertfei și-l punea pe marginea urechii drepte, pe degetele mari ale mâinii drepte, respectiv și ale piciorului drept (exact ca și în cazul sfințirii preoților în slujbă, cf. Lv. VIII,23). Și cu untdelemnul se făcea exact ceea ce se făcuse la ungerea fiilor lui Aaron în slujbă. Așadar, ritualul de la Cort, care avea loc cu ocazia reprimirii celui curățit de lepră în tabără semăna foarte mult cu cel prin care preoții au fost unși în slujba preoției (VIII-IX). În tot timpul necurăției lui, bolnavul de lepră fusese izolat, scos din tabără. Temporar, a fost scos în afara perimetrului în care locuia Dumnezeu împreună cu poporul Său, scos din slujba preoției lui. Aceasta ne spune că preoția oricărui israelit era posibilă doar în cadrul adunării. Preoția la care Dumnezeu îi chemase pe cei din poporul Său (Ex. XIX,4-6) era de așa natură încât putea fi îndeplinită doar în cadrul relațiilor cu ceilalți din popor. A fi scos din tabără înseamnă a fi dat afară și din slujba preoției. Reprimirea în tabără însemna, de fapt, și o reprimire în slujba preoției, la care întregul popor fusese chemat. Pentru aceasta el era „*uns ca preot*”, dar nu alături de Aaron și de fiii săi, ci alături de toți ceilalți din popor. Primul miel trebuia adus ca jertfă pentru vină, pentru păgubirea Domnului. Deoarece Dumnezeu îl cumpăraseră pe israelit cu prețul sângelui mielului pascal, ieșirea lui din preoție era o pagubă pentru Dumnezeu⁵⁰.

Din acești doi miei unul este oferit jertfă și este numit pentru greșală: „*În locul în care se înjunghie pentru păcat și unde se fac arderile de tot, în loc sfânt*” (Lv. XIV,13). De acum s-a făcut demn să ofere sacrificiu cel ce a putut ajunge la a cincea purificare, iar jertfa lui se face sfântă a sfințelilor (Lv. XIV,13). Celălalt miel se face ardere de tot, în care se spune că preotul „*face împăcare pentru el, ca să fie curățat*” (Lv. XIV,19-20). Primul miel, care este pentru greșală i se pare lui Origen a indica, formal, virtutea lui, prin care cel ce era în păcate, luând-o, a putut îndepărta de la sine dispoziția păcătoasă și a putut săvârși pocăință pentru relele din vechime. Cel de-al doilea miel indică, figurat, virtutea redobândită a aceluia prin care toate viciile au fost aruncate și alungate departe: el s-a oferit total și cu totul lui Dumnezeu și stă demn în fața dumnezeieștilor altare⁵¹.

Origen consideră că oaia (Lv. XIV,10) desemnează rodnicia celui care s-a întors de la păcat și s-a oferit cu totul lui Dumnezeu, rodnicie prin care dă viață, după toate acestea, faptelor bune și prisosește în roadele nevinovăției. Rațiunea acestei purificări, adică a întoarcerii de la păcat, se divide în trei. Prima este jertfa prin care se șterg păcatele; a doua jertfă este cea prin care sufletul se întoarce spre Dumnezeu, cea de-a treia este a rodirii

⁵⁰ Beniamin Fărăgău, op. cit., pp. 141-142

⁵¹ Origen, op. cit., p. 343

și a roadelor, pe care cel ce se numește „întors” le arată în faptele pietății. Scriptura arată că trebuie luate „*trei măsuri de o zecime de făină fină*” (Lv. XIV,10), pentru că trei sunt aceste jertfe, și ca să înțelegem că purificarea nu se poate face nicidecum fără taina Treimii. Origen ne îndeamnă să observăm că în a cincea purificare, nu se ia făină, căci cel care este purificat de păcate are de acum făină fină. I se prescrie făină fină, ca să aibă de acum pâine curată, și aceasta este frământată cu ulei. Acest ulei se împarte pentru două folosințe: una, care „este frământată făina” și cealaltă, prin care preotul primește „*o măsură întreagă a paharului*” (Lv. XIV,10). Prin aceasta, Origen consideră că pâinea lui se face grasă prin milostivire⁵² și uleiul, prin care se aprinde adevărata lumină și focul științei, este „*pus pe capul lui prin mâna preotului*” (Lv. XIV,18).

Urmând metoda Apostolului Pavel, Origen ne arată că este propriu preotului să-l așeze pe cel care se întoarce de la păcat, ca să poată fi stabilit și să nu mai unduiască și să „fie mișcat de orice vânt al învățăturii” (Ef. IV,14). Îl așează pe el nu numai în interiorul taberelor, ci chiar la intrarea cortului mărturiei, înaintea Domnului „*în privirea Domnului, la ușa cortului mărturiei*” (Lv. XIV,11). După ce sunt oferite jertfe pentru purificare, el ia paharul cu ulei (Lv. IV,10-11) și îl pune deoparte înaintea Domnului. Scriptura spune: „*Și va primi preotul din sânge, și va pune pe lobul urechii lui drepte, pe vârful mâinii lui drepte și pe vârful piciorului drept al lui*”⁵³ (Lv. XIV,14). După acestea preotul va primi nu chiar paharul de ulei, ci va primi din el, „*Și va turna în mâna sa stângă, și preotul va întinge degetul lui în uleiul care este în mâna sa stângă și va stropi de șapte ori înaintea Domnului. Din acela care a prisosit în mâna lui stângă, va pune pe urechea lui dreaptă, a celui care este purificat, pe vârful mâinii lui drepte și pe vârful piciorului drept al lui. Ceea ce va fi rămas din ulei, preotul va pune din mâna sa pe capul lui, al celui ce este purificat*” (Lv. XIV,15-18).

Este specific ultimei și celei mai înalte purificări⁵⁴ ca urechea să fie purificată, ca auzul să fie păzit pur și curat, ca și mâna dreaptă să fie purificată, pentru ca faptele noastre să fie curate și să nu se amestece în ele ceva necurat și murdar. Picioarele trebuie purificate, ca să se îndrepte doar spre fapte bune și să nu i se mai întâmple vreo căzătură a tinereții. După toate cele săvârșite pentru cel purificat, după ce s-a întors și s-a împăcat iarăși cu Dumnezeu, după jertfele aduse, ordinea cerea să cheme asupra lui

---

⁵² Ibidem, pp. 343,345

⁵³ Aceasta semnifică auzirea Cuvântului lui Dumnezeu, împlinirea voii lui Dumnezeu și umblarea pe căile lui Dumnezeu. cf. William MacDonald, op. cit., p. 137

⁵⁴ Aceste ritualuri sunt numite de antropologi „ritualuri de agregare”, adică ceremonii în care un om care este într-o condiție socială anormală este reintegrat în societatea obișnuită. Bărbieritul, spălarea și aducerea de jertfe sunt componente obișnuite ale unor asemenea ritualuri. Cf. Edmund Leach, „*Culture and Communication*”, Cambridge University Press, 1976, p.78

și virtutea înșeptită a Sfântului Duh. Fiindcă Domnul mărturisește că inimile păcătoșilor sunt asediate de șapte demoni (Lc. XI,26), în mod potrivit de șapte ori stropește preotul înaintea Domnului spre purificare („*De șapte ori stropește preotul dinaintea Domnului din ulei*”, cf Lv. XIV,16), ca alungarea celor șapte duhuri rele din inima purificată să fie evidentă prin uleiul aruncat cu degetul de șapte ori⁵⁵. Dacă sângele slujea pentru a-l uni pe cel vindecat cu altarul, uleiul vorbea despre unirea dintre Dumnezeu, preot și închinător⁵⁶.

Cei întorși de la păcat primesc purificare, iar darul harului Duhului este indicat prin imaginea uleiului. Cel care se întoarce de la păcat poate să urmeze curățirea, și să se umple de Duh Sfânt, prin care poate să-și primească straiul de dinainte și inelul, și, împăcat iarăși în toate cu Tatăl, să fie restabilit în locul său de fiu, prin însuși Domnul nostru Iisus Hristos⁵⁷.

VI. Concluzii

Lepra se arăta în trupurile oamenilor o boală care macină cu putere și se întinde mereu în mădularele în care lucrează. Ea scapă cu totul de sub știința doctorilor și de sub ajutorul învățaților, cedând numai firii care se răcoala împotriva ei și respinge vătămarea ei cu ajutorul lui Dumnezeu. Scriptura nu spune că legea pedepsește bolile trupurilor, căci ar fi absurd să fie supuși pedepselor cei îmbolnăviți fără voie, când ei trebuie mai degrabă miluiți. Lepra omoară trupul, iar păcatul care se ivește în suflețe, atrage mintea omenească prin faptele moarte, făcând-o pe aceasta îndată nefolositoare și răcită. Faptele moarte ale trupului sunt patimile urâte și spurcate și voința de a cugeta cele pământești⁵⁸.

Legea levitică nu oferea nici un mijloc de vindecare a „bolilor de piele”, în schimb, „leproșii” se numără printre cei vindecați de către Iisus în timpul lucrării Sale. În Vechiul Testament, bolnavul trebuia să aștepte, în speranța unui remediu de la Dumnezeu, fără ajutor, pentru ca apoi să se prezinte înaintea preotului. O dată cu venirea lui Hristos, Dumnezeu Însuși a căutat „leproșii” și i-a vindecat. Legile din Levitic nu au fost abrogate de Iisus, ci le spune celor vindecați de lepră să le respecte⁵⁹ (Mt. VIII,4, Lc. XVII,14). Regulile acestea au avut scopul de a controla răspândirea uneia dintre cele mai îngrozitoare și dizgrațioase boli⁶⁰.

Cauzele și aspectele spirituale și morale ale leprei sunt discutate de către Eubulius (Metodiu) și Sistelius, care afirmă că poftele și desfătărilor pătimase ale trupului sunt lepra albă. Mânia, furia, clevetirea, prefăcătoria,

⁵⁵ Origen, op. cit., pp. 345, 347

⁵⁶ Gordon J. Wenham, op. cit., p. 220

⁵⁷ Origen, op. cit., p. 347

⁵⁸ Sfântul Chiril al Alexandriei, op. cit., p. 384

⁵⁹ Gordon J. Wenham, op. cit., pp. 222-223

⁶⁰ Henry H. Halley, op. cit., p. 136

teama în vreme de persecuție, supărarea, pizma sunt lepre de diferite culori, căci dacă nu le tăiem din rădăcină ele se întind și mănâncă sufletul. Așa cum leprosul din Vechiul Testament era scos din tabără, tot așa impurul creștin trebuie scos din Biserică. Fiindcă lepra se strecoară și în minte, Dumnezeu cere tăierea împrejur a minții. Mândria, prezența și îngâmfația sunt boli și patimi foarte urâte de Dumnezeu și constituie obstacole pentru intrarea în rai. Puterea Bisericii stă în dragoste, credință, puritate și răbdare, prin care creștinul, după ce se curăță de lepră și se „refeciorește”, căpătând frumusețea cea dintâi, se unește cu Hristos. Hainele murdare reprezentau umanitatea înainte de credință, umanitate pe care Hristos, prin trupul Său a făcut-o să strălucească asemenea soarelui. Metodiul de Olimp critică pe unii păstori, conducători de Biserică, care se acoperiseră de lepra cametei, jefuind și părăsindu-și turmele, de lepra dușmăniei, a lăcomiei, neajutând pe săraci, de lepra luxului etc⁶¹.

Bibliografie

„BIBLIA sau SFÂNTA SCRIPTURĂ”, versiune diortosită după Septuaginta, redactată și adnotată de Bartolomeu Valeriu Anania, E.I.B.M.B.O.R., Buc., 2001

„BIBLIA HEBRAICA STUTTGARTENSIA”, quae antea cooperantibus A. Alt, O. Eißfeldt, P. Kahle, edita a R. Kittel, Gedruckt mit Unterstützung der Deutschen Forschungsgemeinschaft, 1967/77, Deutsche Bibelstiftung Stuttgart

„SEPTUAGINTA 1”, volum coordonat de Cristian Bădiliță, Francisca Băltăceanu, Monica Broșteanu, Dan Slușanschi, în colaborare cu pr. Ioan-Florin Florescu, Ed. Polirom, Iași, 2004

ABRUDAN Dumitru, Preot Prof. Dr., CORNIȚESCU Emilian, Preot Prof. Dr., „*Arheologia Biblică*”, E.I.B.M.B.O.R., Sibiu, 2002

BOSTAN Cristian, „*Rolul Bisericii în vindecarea deplină a oamenilor*”, ziarul „Lumina” (ediția de Transilvania), miercuri, 07 noiembrie 2012, nr. 258 (2364), anul III

CALVIN John, „*Harmony of the Law*” volume 2, Classics Ethereal Library, Grand Rapids, <http://www.ccel.org/ccel/calvin/calcom04.pdf>

CHIRIL al Alexandriei, Sfântul, „*Glafire la Levitic*”, traducere din grecește, introducere și note de Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, în col. P.S.B, vol. 39, E.I.B.M.B.O.R., Buc., 1992

COMAN Ioan G., Preot Prof. Dr., „*Patrologie*”, vol. 2, E.I.B.M.B.O.R., Buc., 1985

---

⁶¹ Apud Preot Prof. Dr. Ioan G. Coman, op. cit., pp. 447-448

Ortodoxia maramureșeană Anul XVII, Nr. 17 / 2012

DANBY Herbert, „The Mishnah”, Oxford University Press, 1933

DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, „Îngrijirea bolnavilor – o datorie spirituală și o necesitate socială”, ziarul „Lumina” (ediția de Transilvania), marți, 06 noiembrie 2012, nr. 257 (2363), anul III

FĂRĂGĂU Beniamin, „Leviticul”, Imprimeria „ARDEALUL”, Cluj-Napoca, 2003

HALLEY Henry H., „Manual Biblic”, traducere din limba engleză Doru Motz, Ed. „Door of Hope”, Oradea, 1995

HARRISON R.K., Dr., „Introduction to the Old Testament”, William B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, 1977

LEACH Edmund, „Culture and Communication”, Cambridge University Press, 1976

MacDONALD William, „Comentariul biblic al credinciosului”, traducere din engleză Doru Motz, Ed. Lampadarul de Aur, Oradea, <http://bitflow.dyndus.org/romanian/williamMacDonald>

McGEE J. Vernon, „Schita cărții Levitic. Note de studiu”, <http://www.twrro.ro/schite/05-Levitic.pdf>

NEDELICU Marius, POPA Gheorghe-Cristian, „Sfaturi pentru o rodnică pastorație a bolnavilor”, Conferință pastoral-misionară de toamnă în Arhiepiscopia Bucureștilor, ziarul „Lumina” (ediția de Transilvania), marți, 06 noiembrie 2012, nr. 257 (2363), anul III

ORIGEN, „Omilii și adnotări la Levitic”, studiu introductiv, traducere și note de Adrian Muraru, ediție bilingvă, Ed. Polirom, Iași, 2006

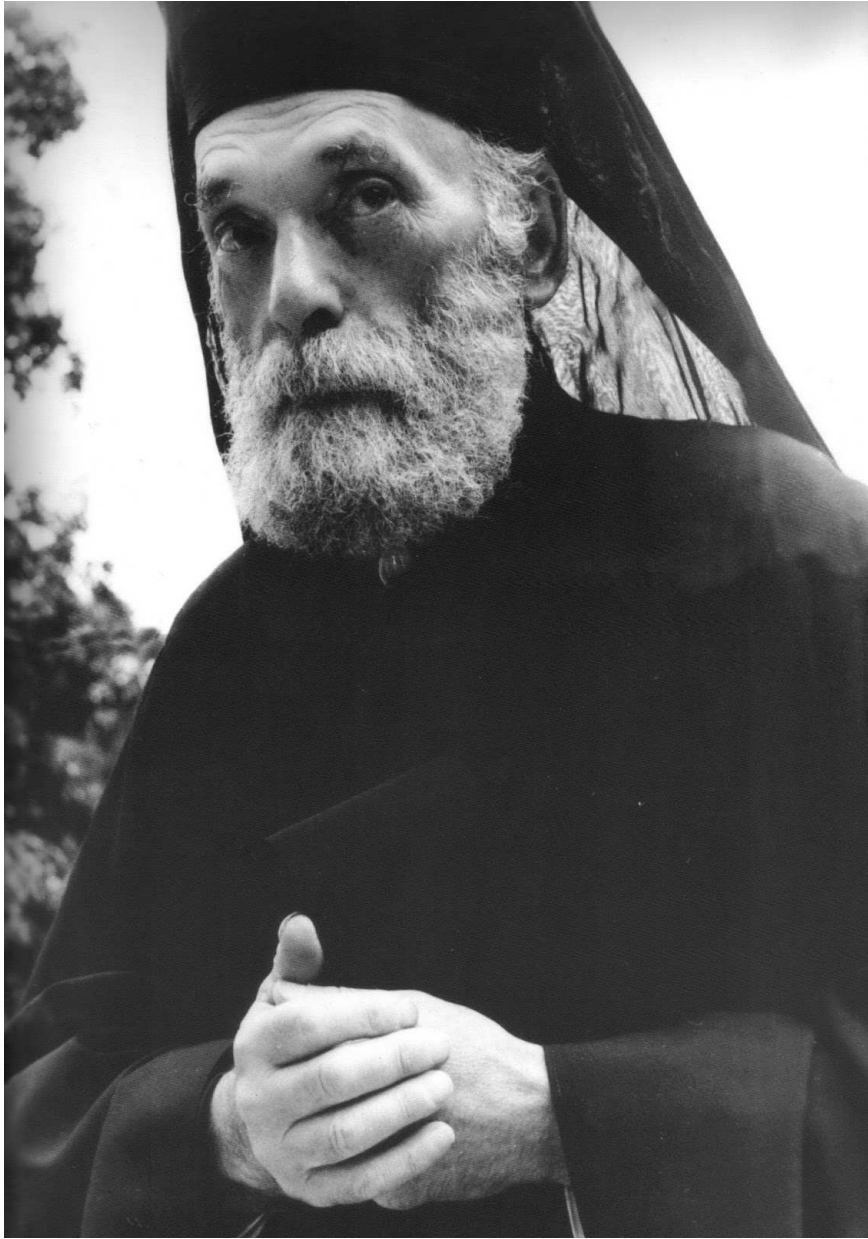
PELT J.-B., S.G. Mgr., „Histoire de L’Ancien Testament”, I, Editeur J. Gabalda, Paris, 1925

WENHAM Gordon J., „Leviticul”, traducerea Daniela Rusu, Ed. Logos, Cluj-Napoca, 2004

V. CENTENAR
NICOLAE STEINHARDT –
MONAHUL DE LA ROHIA

N. Steinhardt

(1912 - 1989)

† DANIEL
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Memorialul durerii transfigurat în Jurnal al fericirii

Anul acesta, 2012, se împlinesc 100 de ani de la nașterea eruditului monah Nicolae Steinhardt (1912 - 2012), personalitate marcantă a literaturii și teologiei românești a secolului al XX-lea, care ne-a lăsat una dintre cele mai profunde și tulburătoare mărturii din perioada comunistă.

Ca omagiu adus memoriei părintelui Nicolae Steinhardt cu prilejul centenarului nașterii sale, binecuvântăm și apreciem inițiativa Mănăstirii Rohia, care, împreună cu Fundația „Nicolae Steinhardt” și Academia Română, organizează în data de 4 iulie 2012 o sesiune științifică de comunicări în Aula Academiei Române.

Personalitatea sa dinamică și complexă, fervoarea credinței și dragostea sa pentru Ortodoxie trebuie prețuite și cunoscute, fiind expresia bucuriei întâlnirii personale cu Hristos Domnul.

Marginalizat, prigonit și arestat, supus rigorilor detenției din închisorile comuniste de la Jilava, Gherla și Aiud, Steinhardt L-a descoperit pe Hristos Cel răstignit și înviat, Care îi transformă suferințele în fericire.

Convertirea la Ortodoxie a avut o importanță majoră pentru viața spirituală a lui Steinhardt. Botezul său din celula de la Jilava i-a modificat existența și i-a marcat întreaga viață. Opera sa literară ulterioară poartă pecetea întâlnirii sale cu Hristos. Astfel, tema întâlnirii cu Mântuitorul Iisus Hristos este o temă predilectă a meditațiilor lui Steinhardt. Fascinația sa față de acest subiect în care se regăsește, îl ajută să descopere sensuri profunde ale întâlnirilor Mântuitorului Hristos cu orbul din naștere, cu Zaheu, cu tâlharul cel bun de pe cruce, cu femeia samarineancă, cu Marta, cu apostolii etc.

Steinhardt dedică un întreg eseu – „*Mărturisirile Domnului*” – întâlnirilor dintre Hristos și oameni, în urma cărora dezvăluirea divinității a schimbat sau a convertit umanul. Asemenea lor, autorul devine un mărturisitor al experienței întâlnirii cu Hristos și transmite mai departe nu doar memoria narativă a acestor evenimente, ci caută mereu să transmită binefacerile întâlnirii cu Hristos.

Pentru autor, descoperirea lui Hristos este, pe de o parte, direct legată de o acțiune de curaj sau de o îndrăzneală a umanului și produce cunoașterea Lui într-un fel deosebit, iar, pe de altă parte, este darul lui Dumnezeu față de cei pe care El îi întâlnește. De aceea și arătările Mântuitorului Hristos după Înviere sunt descrise ca niște „întâlniri”, în

limbajul experienței sensibile, deoarece doar așa putea fi exprimat ceea ce au trăit apostolii.

Credința și viața spirituală ale monahului Nicolae de la Rohia sunt susținute de o teologie implicită, a experienței proprii, ca expresie a trăirii prezenței harului Sfântului Duh, o vedere spirituală și sapiențială creștină asupra vieții și suferințelor. Steinhardt le vede pe toate teologic, el mărturisește: „*Condiția umană e o condiție teologală (...). Însușirea specifică omului e gândirea teologică*” (Nicolae Steinhardt, „*Jurnalul fericirii*”, Editura Mănăstirea Rohia – Polirom, Iași, 2008, pag. 209).

Această vedere teologică sau înțelepciune creștină, inspirată de experiența harului Duhului Sfânt este prezentă, ca motivație existențială și inspirație artistică, în toată opera lui Steinhardt, convertit, trăitor și monah ortodox.

În reflecția sa literară, luminile credinței creștine ortodoxe nu sunt exprimate sistematic, ci spontan, iar coerența sau unificarea lor nu este rezultatul unui raționament discursiv elaborat, ci rodul unei inspirații intuitive concentrate. În acest sens, credinciosul monah Nicolae Steinhardt nu se exprimă în studii elaborate, ci este centrat și conturat pe unele momente sfinte majore din Evanghelia lui Hristos.

În predicile sale (eseuri teologice) baza interpretărilor o constituie evident referințele biblice, mai cu seamă cele ale Noului Testament, însă ceea ce este propriu stilului monahului de la Rohia e capacitatea uimitoare de a adapta textul Scripturii la contextul social, de a face mereu sinteze folosind cu generozitate citate din capodopere ale culturii universale: literatură, filosofie, cinematografie, teatru, muzică, biologie, fizică și alte domenii ale științei și creației artistice.

Faptul că întreaga operă a lui Steinhardt se concentrează sintetic și se împlinește spiritual în Jurnalul Fericirii, adică într-un memorial dedicat pătimirilor din închisorile comuniste, al cărui titlu nu doar frapează prin antiteză, ci descrie minunea transfigurării suferințelor fizice în fericire spirituală, ne arată că puterea Crucii sau a suferinței conține în ea însăși germenele sau puterea anticipată a Învierii, a fericirii comuniunii spirituale într-un plan superior.

În acest sens, Sfântul Apostol Pavel a putut scrie colosenilor despre biruința lui Hristos asupra puterilor demonice în cuvintele: “*dezbrăcând (de putere) începătoriile și stăpâniile, le-a dat de ocară în văzul tuturor, biruind asupra lor prin cruce*” (Coloseni 2, 15). Greutatea suferințelor creștinește asumate este compensată de bucuria biruinței pe care o aduce harul lui Dumnezeu în cei care Îl iubesc pe Hristos Cel Răstignit și Înviat.

De aceea, tensiunea dintre fragilitatea sau neputința firii umane, pe de o parte, și puterea harului divin lucrător în creștinii luptători, pe de altă parte, a fost descrisă de Sfântul Apostol Pavel în cuvintele: “*Și avem comoara aceasta în vase de lut, ca să se învedereze că puterea covârșitoare*

este a lui Dumnezeu și nu de la noi. În toate pătimind necaz, dar nefiind striviți, lipsiți fiind, dar nu deznădăjduiți, prizoniți fiind, dar nu părăsiți, doborâți, dar nu nimicivi, purtând totdeauna în trup omorârea lui Iisus, pentru ca și viața lui Iisus să se arate în trupul nostru” (2 Corinteni 4, 7-10).

Meritul scriitorului Nicolae Steinhardt constă în faptul că a folosit, cu o extraordinară inspirație artistică și înțelepciune creștină, un memorial al durerii pământești, ca motiv de meditație asupra transformării suferinței în biruință și bucurie, exprimând într-o formă artistică proprie o viziune teologică profundă.

Nicolae Steinhardt este, fără îndoială, un scriitor creștin, nu doar botezat în cultul ortodox, ci și un credincios trăitor și creator în universul vieții Bisericii și mărturisitor în societate.

Mărturia profundă de credință a monahului Nicolae de la Rohia ne cheamă astăzi să nu despărțim darul libertății de darul credinței și să transfigurăm suferința în speranță a mântuirii.

† ANDREI
Arhiepiscop și Mitropolit

*Eu m-am născut în lume să dărui,
să mă dărui, oricând și orișicărui...*

În luna iulie 2012 se împlinesc o sută de ani de la nașterea Părintelui Nicolae Steinhardt care, datorită gentileții sale de intelectual rafinat și dragostei creștine ce l-a caracterizat, s-a dăruit tuturor fără a pretinde nimic în loc.

Cred că cel mai bine îl caracterizează două din lucrările sale: *Jurnalul Fericirii și Dăruind vei dobânda*. În prima ne întâlnim cu mărturisorul lui Hristos, care a pus în aplicare cu seriozitate îndemnul Mântuitorului: „*Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru El înaintea Tatălui Meu, care este în ceruri*” (Matei 10, 32). În cea de-a doua, în bună măsură carte de predici, ne demonstrează cum dăruind, dăruind din puținul nostru sau din neavutul nostru, devenim bogați.

Cu prilejul acestui jubileu, multe personalități din elita culturală a României vor spune despre Părintele Nicolae Steinhardt lucruri mult mai elevate decât cele pe care le spun eu. Dar vreau să cred că cele spuse de mine pleacă din inimă și sunt izvorâte dintr-o relație duhovnicească profundă pe care am avut-o cu Părintele Nicolae.

Nici pe departe de a-mi face un titlu de glorie din amănuntul de suflet pe care-l relatez acum, dar acest amănunt pentru mine este o mângâiere. Iată despre ce este vorba: de la Părintele Steinhardt, care a vorbit atât de mult și de frumos, după câte știu eu, a rămas înregistrată audio doar o singură predică. Este vorba de predica de la Duminica Ortodoxiei în care Părintele Nicolae își aducea aminte cu nostalgie de un pelerinaj pe care l-am făcut împreună pe Valea Oltului, pomenindu-mă cu drag pe mine și pe părintele Vasile, actualul stareț de la Rohița. CD-ul cu predica este atașat volumului *Dăruind vei dobânda*, editat de Mănăstirea Rohia la Polirom.

Cunoscându-l direct pot spune că mi-a rămas în suflet ca una dintre cele mai luminoase icoane de intelectual de rasă și, în același timp, călugăr adevărat.

Eram prin anii 1968 student în București la Facultatea de Construcții Căi Ferate, Drumuri și Poduri. Duminica mergeam la biserica Schitului Darvari, biserică parohială în vremea aceea. La Liturghie participau o seamă de oameni importanți; nu-i cunoșteam pe toți.

Observam mereu în spate o figură distinsă. Un om slab, cu barbă, nu foarte înalt și mereu atent la Sfânta Liturghie. Intuiam că e un om al lui Dumnezeu, dar nu-i știam numele. Abia mai târziu am aflat că era viitorul Părinte Nicolae Steinhardt, legat și el duhovnicește de Părintele George Teodorescu: acesta-l miruise după ieșirea din închisoare, unde-l botezase Părintele Mina Dobzeu.

Mai târziu, după ce-mi făcusem stagiul în inginerie și Facultatea de Teologie la Sibiu, eram preot în Turda. Într-o după masă bate la ușă și intră un necunoscut: „sunt fratele Nicolae, trimis de fratele Mitrofan”. M-am dumirit imediat cine-i fratele Nicolae: creștinul distins pe care-l vedeam mereu la bisericuța de la Darvari.

A revenit adesea. Era tocmai perioada în care se statornicea la Mănăstirea Rohia, fiindu-i apropiat sufletește Preasfințitului Justinian Chira. M-am folosit mult duhovnicește din bogatele-i cunoștințe, dar mai ales din așezarea duhovnicească pe care o avea.

Era foarte legat de tineri și-și dădea seama că ei sunt viitorul Bisericii. Dar în același timp, pe cât de erudit, se știa coborî la măsura credinciosului simplu. Venea de la Rohia în special pentru a ne însoți în pelerinaje. De atunci s-a legat sufletește cu Părintele Vasile, actualul stareț de la Rohița, care era la liceu în Turda. Nu după multă vreme acesta l-a urmat la Mănăstire, la Rohia.

Părintele Nicolae judeca profund duhovnicește. Spunea, referitor la viclenia securiștilor care încercau să-și racoleze informatori: „Părinte Ionică, dacă vine dracul și scrie pe o coală albă că există Dumnezeu, să nu contrasemnezi alături de el”.

Într-alt rând, pe când organizasem un pelerinaj la mănăstirile din Oltenia, am trecut printr-o ispită. Autocarul plătit, care trebuia să ne aștepte la gară, „*n-a mai fost disponibil*”. Reușise securitatea să pună la cale acest lucru. Am putut face rost doar de un autobuz hodorogit și m-am necăjit foarte rău. Dar părintele Nicolae mi-a zis: „*părinte Ionică, are patru roți? Are! Și merge? Merge! Atunci nu înțeleg de ce te tulburi!*”

Era călit în suferință. Nu numai că a suportat cinci ani de temniță între 1959 și 1964, dar o viață întreagă a fost hăituit și urmărit drăcește. Toate acestea nu l-au înrăit, ci l-au îmbunătățit sufletește, pentru că el, evreul convertit, interpreta duhovnicește încercările. În *Jurnalul Fericirii* va scrie: „*Pentru a ieși dintr-un univers concentraționar - și nu e nevoie neapărat să fie un lagăr, o temniță ori altă formă de încarcerare; teoria se aplică oricărui tip de produs al totalitarismului - există soluția mistică a credinței*”.⁶²

Citindu-mi dosarul de urmărire, printre „*elementele dușmănoase*” cu care eram în legătură, era trecut și „*Steinhardt Nicolae, fost condamnat,*

---

⁶² *Jurnalul Fericirii*, Dacia, Cluj Napoca, 1991, p. 6.

element dușmănos, care exercită influență negativă". Era socotit „*element dușmănos*” pentru că spunea lucrurilor pe nume. De exemplu am găsit în dosar – pentru că aveau microfon la mine în casă și înregistrau convorbirile –, o afirmație a Părintelui Nicolae din iunie 1981: „*Suntem într-un moment de mare criză, avem datorii șapte miliarde de dolari, vor să ne achităm de datorie cu mâncarea pe care ar trebui s-o mănânce populația țării*”.

Dovadă de caracter a dat Părintele Nicolae și când l-au închis. L-au închis pentru că n-a vrut să depună mărturie împotriva prietenilor săi, cărturari de marcă, unii dintre ei legionari. Socoteau anchetatorii că-l vor putea face să spună ceva împotriva lor, el fiind evreu. N-a făcut-o și a mers în închisoare împreună cu ei.

Din scrierile lui reiese cu evidență că a gândit creștinește, a trăit creștinește și L-a mărturisit pe Hristos până-n ultima clipă. Se vede acest lucru mai ales din *Jurnalul Fericirii*. Dumnezeu l-a chemat la sine cu puțin timp înainte de a veni libertatea: în primăvara anului 1989. Îmi reproșez până astăzi că n-am fost la slujba înmormântării pe care a oficiat-o Preasfințitul Justinian. Ziua învierii o așteaptă în smeritul mormânt de la Mănăstirea Rohia.

Aminteam de faptul că ne-am cunoscut „față către față” într-o primăvară, pe când eram preot în Turda. Uitasem ziua. Înspre bucuria mea, în dosarul de urmărire, am găsit nu numai ziua și ora, ci și convorbirea înregistrată, cu lux de amănunte. Dacă este o scăpare a mea faptul că nu mi-am ținut un jurnal, acum după ani aflu și cum decurgea o zi din viața mea de preot paroh.

Așa se face că „Nicu”, adică postul de ascultare nr. 61 D.M., relatează cu lux de amănunte prima vizită pe care mi-a făcut-o părintele Nicolae: „*În ziua de 17.04.1980 la Andreicuț se află în vizită un domn din București cu care poartă o discuție la care asistă sursa începând de la ora 11*”⁶³. „Sursa” înregistra și apoi punea pe hârtie convorbirea. Ea se numea „Nicu”.

Îi povesteam Părintelui bucuriile și necazurile mele: faptul că am fost chemat la Securitate pentru legăturile ce le-am avut cu greco-catolicii, pentru catehizația ce o făceam tinerilor la biserică și, în general, pentru activitatea duhovnicească ce o desfășuram. Activitatea respectivă, mie mi se părea normală. Pentru puterea de atunci, însă, buni erau doar cei ce făceau cât mai puțin. Rămân contrariat astăzi, când avem toată libertatea, că nu facem tot ceea ce s-ar putea face.

Părintele mă încuraja: „*Domnul îi relatează că el a fost condamnat politic, deși nu a avut nimic cu ei. Îi spune lui Andreicuț să nu uite că «aceștia» dușmănesc religia, pentru ei orice preot și orice credincios este un dușman; îi spune că oricât de bine se va comporta, tot dușman va fi*

---

⁶³ A.C.N.S.A.S., fond Informațional, dosar 764, vol.2, fila 204.

considerat. Este de părere că orice om care intră într-o biserică, în ochii Securității este considerat dușman."⁶⁴

Părintele era radical și categoric. Mi-a relatat apoi motivul pentru care a fost închis: „*Cred că ții minte matale că eu am fost condamnat politic pentru crimă de uneltire împotriva orânduiri de stat și pentru ajutor legionar. Am fost prieten și coleg de liceu cu niște oameni care erau legionari, aveau domiciliul obligatoriu pe undeva și veneau în București clandestin, iar eu i-am primit în casă, m-au rugat să-i adăpostesc, iar eu i-am adăpostit. Le-am dat de mâncare, că așa-i normal, iar când i-au prins au dat și numele meu. Apoi am fost chemat la Securitate, să fiu martor în procesul lor, și să spun că am știut că au venit clandestin în București, că au vorbit contra regimului. Am spus că asta nu pot să fac, nu pot să fiu martor împotriva colegilor mei și să spun minciuni despre ei, după ce i-am adăpostit la mine în casă.*”⁶⁵

Câtă tărie de caracter! Pentru acest fapt a fost închis împreună cu ei, făcând cinci ani de temniță grea, pentru că „s-au organizat împotriva statului”.

Este de subliniat faptul că întreaga familie era onorabilă. Părintele încă nu era botezat. Tatăl lui era evreu mozaic, dar om integru. Securitatea considera că, evreu fiind, îl va sfătui pe fiul său să depună mărturie împotriva legionarilor. De aceea l-au trimis să vorbească cu tatăl: „*M-au trimis acasă să mă sfătuiască cu tatăl meu care, de fapt, mi-a spus ca imediat să mă duc la Securitate și să mă predau, să nu fiu martor împotriva unor prieteni, așa că mi-am făcut un geamantan mic și m-am dus*”.⁶⁶

A fost anchetat, bătut, numit „bandit” și „legionar”, dar a rezistat. A tras și o concluzie, întărindu-mă pe mine și pe alții: „*Dacă vrei să nu ai necaz cu ei să nu-ți fie frică, că dacă ți-e frică de ei ești pierdut!*”⁶⁷. Cu smerenie trebuie însă să recunosc că, uneori, mi-a fost frică. Mi-a fost frică, într-un rând, și când dânsul dorea să mă caute.

Mi-a lămurit apoi un lucru: perfidia drăcească cu care lucra Securitatea, neacuzându-te pe față pentru credință, ci pentru alte lucruri: „*Ei fac exact ca diavolul. Spun că nu există. Se îmbracă în diferite costume, a diferite organe, și încearcă să dea pedepse de drept comun, acuzându-te de hoție, de înșelăciune, de homosexualitate. Asta e metoda lor preferată. Că dacă merg și spun despre cineva că este un om periculos politic, nu crede lumea. Dar dacă spun că e bețiv sau curvar, sau homosexual, lumea râde. Popa-i curvar! Popa-i bețiv! Popa-i homosexual! Și nimeni nu cere dovezi. Asta-i ușor de spus. Ca să facă proces politic, însă, trebuie să dovedească*

---

⁶⁴ *Ibidem.*

⁶⁵ *Idem*, p. 198.

⁶⁶ *Ibidem.*

⁶⁷ *Ibidem.*

*că mata faci parte dintr-o organizație politică și trebuie să dovedească că există ei, Securitatea. Acum mai au o metodă nouă: să te scoată nebun și să te bage la balamuc*⁶⁸. În spațiul comunist s-au întâmplat asemenea lucruri.

A mai subliniat Părintele Nicolae un lucru, și anume că securiștilor de Biserică le era teamă și-i socoteau periculoși pe preoți. „Nicu” a consemnat acest lucru: *„Securitatea îi consideră periculoși pe cei ce lucrează pe tărâmul Bisericii, pentru Dumnezeu, din cauză că le este frică de Biserică, pentru că Biserica este puternică și n-au putut să o distrugă așa cum au distrus moșiile, comerțul, industria. Au luat pământul de la oameni, au luat casele, întreprinderile, banii, dar Biserica nu, căci Biserica le este dușman mare. Ea s-a dovedit din toate cea mai puternică*⁶⁹.

Mi-a mai povestit apoi experiența pe care a avut-o într-o călătorie în Apus, faptul că a tradus în franceză din *Filocalia*, volumul VIII, istoria isihasmului românesc, că în revista *Steaua* și în *Viața românească* a publicat mai multe lucruri cu trăsături religioase, mirându-se că au scăpat de cenzură.

Cum eram la prima întâlnire, mi-a dat și alte amănunte din viața lui încercată de multe necazuri: *„Când a venit regimul comunist am suferit. M-au dat afară din casă. M-au dat afară din slujbă. Eram avocat și m-au dat afară din barou. M-au făcut funcționar și mă dădeau afară de unde eram*⁷⁰.

Una dintre relatările cele mai emoționante a fost cea legată de botezul său, care a avut loc în închisoare: *„Acolo a întâlnit un preot călugăr care, după o pregătire, l-a botezat. Acesta era Părintele Mina Dobzeu de la Huși, care trăiește încă, și-l cunoaște Preasfințitul Justinian și Maica Lenuța. L-a botezat ortodox și de atunci trăiește o viață religioasă intensă. Cu cel ce l-a botezat continuă să mențină relații”*.

Își amintea cu drag și de faptul că în închisoare domnea o atmosferă ecumenică și irenică. *„La închisoare a stat cu preoți de toate religiile, chiar și protestanți, cunoscând și un rabin. Pe când era la Gherla s-a petrecut un lucru foarte frumos: făceau zilnic slujbe împreună, indiferent de ce religie aparțineau*⁷¹.

La întrebarea dacă se cunoaște demult cu Preasfințitul Justinian, răspunsul este consemnat în dosar: *„Se cunosc de circa zece ani, că el se duce foarte des la Rohia, la mănăstire. Acolo s-a cunoscut cu Preasfințitul. Îi place mult la această mănăstire de care s-a legat și la care are de gând să rămână. De când s-au cunoscut cu Preasfințitul, când merge la Rohia se oprește și la Cluj, unde de obicei îl găzduiește la căminul preoțesc. De data*

---

⁶⁸ *Idem*, p. 199.

⁶⁹ *Ibidem*.

⁷⁰ *Idem*, p. 200.

⁷¹ *Idem*, p. 201.

*aceasta l-a cazat chiar la dânsul în apartament*⁷². Lucrurile s-au petrecut așa. A ales Rohia unde l-a avut stareț pe Preasfințitul Iustin Hodea.

Toate aceste amănunte s-ar putea ca astăzi să nu mai trezească interes. Însă, puse cap la cap, conturează chipul unui om deosebit, mărturisitor al Domnului și erudit scriitor. De opera lui se preocupă specialiștii. Eu doresc doar, legat fiind sentimental de toate acestea, să aduc mărturie despre un om la chipul căruia privesc cu admirație și cu smerenie.

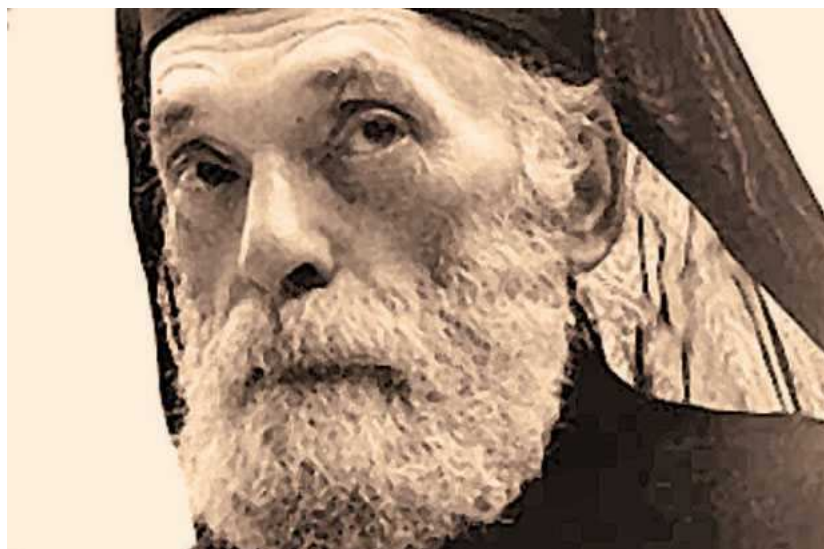
⁷² *Idem*, p. 199 verso.

*„Dintre numeroșii martori ai lui Hristos înfloriți
pe pământul României, doresc să-l amintesc
pe monahul de la Rohia, Nicolae Steinhardt,
o excepțională figură de credincios și de om de cultură
care a perceput în chip special bogăția imensă
a comorii comune Bisericilor creștine”.*

Papa Ioan Paul al II-lea
– 9 mai 1999, București

Jurnalul eroismului și-al sfințeniei

Născut evreu, intelectual pur și mai degrabă agnostic, este condamnat în lotul “Noica-Pillat” și, în cea mai cruntă suferință, ajunge să guste din fericire și să afle, asemeni lui Pascal, că “*inima are rațiuni pe care rațiunea nu le poate înțelege*”. Era fericirea martirului modern, bucuros să sufere pentru Dumnezeu. Nicolae Steinhardt a știut, asemeni lui Don Quijote, să vadă un castel într-o cârciumă prăpădită și să transforme închisoarea în academie și altar. Credea că “definiția eroismului și a sfințeniei nu este decât aceasta: *să faci imposibilul posibil*”. Și dacă nu pentru intelectul, pentru credința și principiile sale, atunci pentru tăria de a face imposibilul posibil, Nicolae Steinhardt este un erou și un sfânt.

“Nicolae Steinhardt nu a scris romane, dar fiecare articol al său, fiecare eseu este un mi cro- și în același timp un mega-roman. Nicolae Steinhardt nu a scris poezie, dar fiecare pagină din cărțile lui este un cântec, o poezie de mare frumusețe. Nicolae Steinhardt nu a scris tratate de filosofie, dar fiecare pagină este un crâmpei de gândire filosofică. Nicolae Steinhardt nu a scris manuale de știință, dar știința este pretutindeni prezentă în cărțile sale... Fizic, Nicolae Steinhardt nu a fost un bărbat impunător, arătos, însă făptura lui a fost asemenea unui stei de cremene, din care săreau permanent

scânteii de diferite culori: albastre, roșii, negre, galbene și albe. Fiecare exprimând o stare spirituală ce izburcea din adâncurile făpturii acestui om în interiorul căruia se petreceau combustii uriașe".

ÎPS Justinian Chira -

Arhiepiscopul Maramureșului și Sătmăruului.
*În memoria Părintelui Nicolae Steinhardt
în N. Steinhardt în evocări,
Polirom, 2012, pp. 75-76.*

A reduce la o simplă cronologie o pagină de viață, o lecție de credință și onoare, e totuna cu a reduce o dramă umană la o simplă statistică. Or, Nicolae Steinhardt a știut că numai ignorând ordinea pământească poți ajunge la esențial, la o ordine superioară a lucrurilor.

Scara sa, presărată cu crunte suferințe, a fost lungă, alunecoasă, extrem de grea, „imposibilă”, dar în vârful ei, l-a așteptat fericirea. De fapt, credea că tocmai asta este condiția creștinului în lume, să facă imposibilul posibil. Iar pentru el, a fi creștin a devenit nu o profesie, nu o religie, nu un rost, ci Rostul. Rostul unei vieți la capătul căruia, sătenii din satele maramureșene ar exclama: „*minunate sunt căile Domnului*”.

*„La fel și cu N. Steinhardt. Avea o cultură
cu o paletă de asimilare incredibilă.*

*Cele mai varii discipline umaniste pe toată gama artelor frumoase –
literatura, plastica, muzica, dramaturgia, baletul –*

le-a străbătut cu nesaț, știindu-le potecile cele mai întortocheate.

Și-a însușit temeinic operele de seamă ale culturii clasice și contemporane.

*Nu mai pomenesc de marile lucrări filosofice și Biblia
ce i-a devenit familiară, știind-o aproape pe de rost.*

*Te uluiește cât de familiar este și cu ultimele date ale științei,
fie că-ți pomenește de astronomie sau genetică, de biologie sau fizică.*

*A citit operele lui Gaus și Einstein, precum și ale lui Heinsenberg și Fred Hoyle
precum și ale multor savanți recenți. Le-a prins miezul gândirii.*

Are o memorie prodigioasă.

*În scris, ca și în vorbirea obișnuită, cuvântul este întotdeauna
pentru el calculat pe idei cu o acuratețe inconfundabilă.*

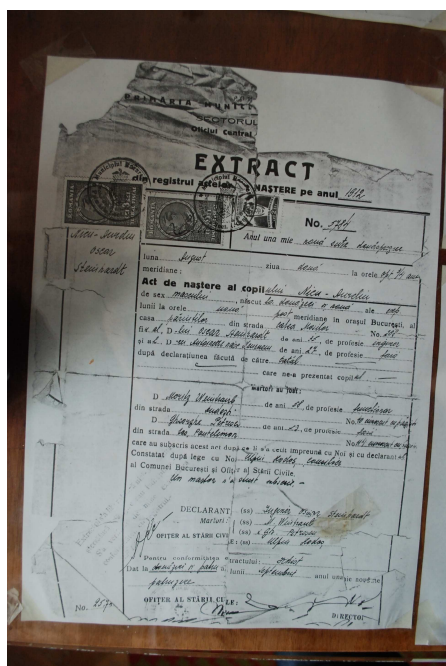
Un veritabil renașcentist contemporan...

Omul însuși era fermecător”.

Alexandru Baciu -

*Avea o cultură cu o paletă de asimilare incredibilă
în N. Steinhardt în evocări, Polirom, 2012, p. 37.*

Nicolae Steinhardt s-a născut acum 100 de ani. Mai exact, în 29 iulie 1912 în comuna Pantelimon de lângă București, într-o familie evreiască.

Extras al Certificatului de naștere

Tatăl său, inginerul și arhitectul Oscar Steinhardt, era directorul fabricii de mobilă și cherestea și participase activ la Primul război mondial, fiind rănit la Mărăști și decorat cu ordinul Virtutea militară.

N. Steinhardt împreună cu tatăl său - Oscar

Între anii 1919–1929 urmează cursurile școlii primare (în particular și la școala “Clementa”), și ale liceului Spiru Haret. Printre colegii de aici se numără Constantin Noica, Mircea Eliade, Arșavir Acterian, Haig Acterian, Alexandru Paleologu, Dinu Pillat, Marcel Avramescu ș.a.

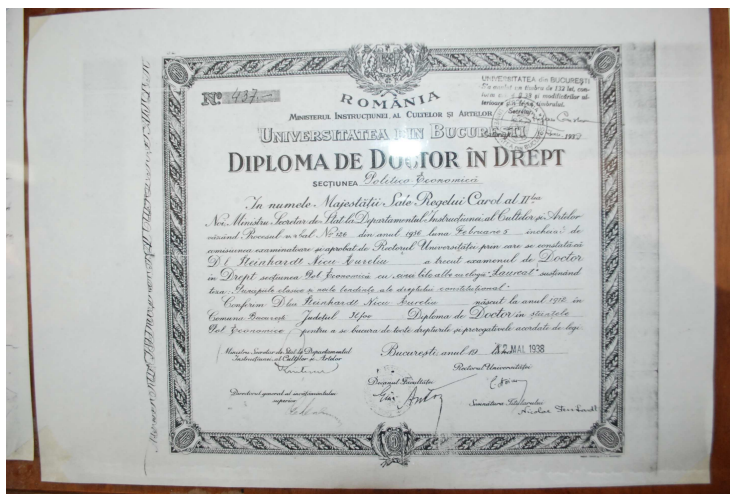
Singurul elev de confesiune mozaică, urmează alături de colegii săi cursurile de religie creștină, cu preotul Georgescu-Silvestru, care de mai multe ori spunea clasei: “*Decât să văd ministru al Cultelor pe un papistaș ca Maniu, mai bine pe un jidan de-al nostru, băiat de treabă cum e*” (*Primejdia mărturisirii*, pp. 171-172). Nicu Steinhardt își ia bacalaureatul în 1929.

Tablou de familie –mama lui N. Steinhardt

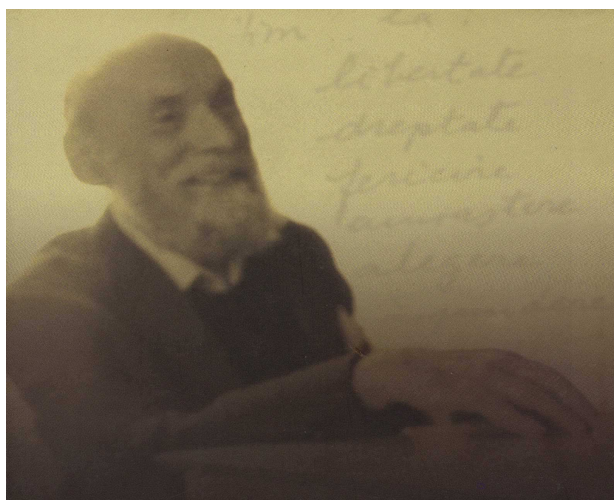
După 1929 frecventează cenaclul literar “Sburătorul” al lui Eugen Lovinescu, descoperindu-se în el germenii viitorului literat.

Își ia licența în Drept și Litere la Universitatea din București în 1934, iar în 1936 își susține la București doctoratul în drept constituțional, cu lucrarea intitulată: „*Principiile clasice și noile tendințe ale dreptului constituțional. Critica operei lui Léon Duguit*”, publicată în același an. Din această perioadă datează începutul prieteniei cu Emanuel Neuman (Manole), pe care o consideră “*până la botez, evenimentul cel mai de seamă*” (*Jurnalul fericirii*, p. 121).

În 1934 publică, sub pseudonimul *Antisthius* – inspirat de numele unui personaj din *Caracterele* lui La Bruyère - volumul parodic „În genul ... tinerilor”, în 1935 – *Essai sur la conception catholique du Judaisme*, iar în 1937 – *Illusion et réalités juives*. Ultimele două lucrări sunt realizate în colaborare și sub influența lui Emanuel Neuman. Între anii 1934-1935 publică diverse articole la *Revista burgheză*.

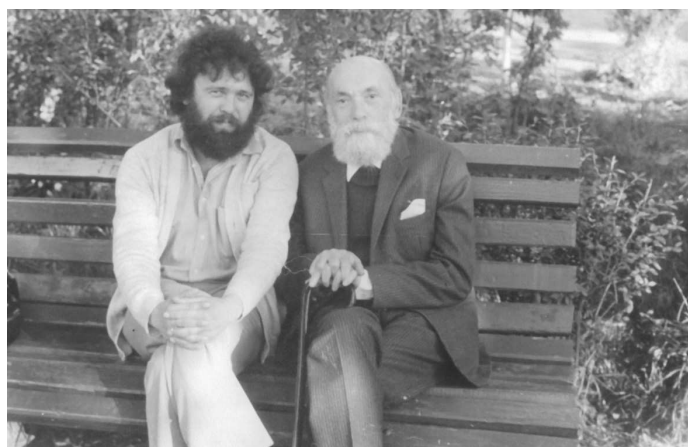
Între anii 1937-1939 călătorește în Elveția, în Austria (familia sa avea ceva legături de rudenie cu cea a lui Freud), în Franța și în Anglia, întregindu-și bagajul de cunoștințe. În 1939 revine în țară și începe să lucreze ca redactor la *Revista Fundațiilor Regale*, la recomandarea lui Camil Petrescu, de unde este înlăturat (împreună cu Vladimir Streinu) în anul 1940, în cadrul acțiunii de “purificare etnică” declanșată sub guvernarea Antonescu-Sima.

N. Steinhardt în străinătate

Urmează o perioadă de privațiuni pe motive etnice (1940-1944). Din 1944 revine la “*Revista Fundațiilor Regale*” depunând o intensă activitate publicistică și critică. Dar este din nou înlăturat în 1947, se pare în urma unui denunț al lui George Călinescu. În același timp, mai colaborează la *Universul literar*, *Libertatea* și *Viața românească*. Printre scriitorii săi favoriți se numărau Marcel Proust, André Gide, Aldous Huxley, Simone Weil. După 1947 este dat afară din barou, i se refuză publicarea textelor și execută câteva slujbe mărunte, adesea necalificate. Între 1948 și 1959 suferă o nouă perioadă de privațiuni, alături de pleiada intelectualității românești interbelice.

Alexandru Vlad și N. Steinhardt

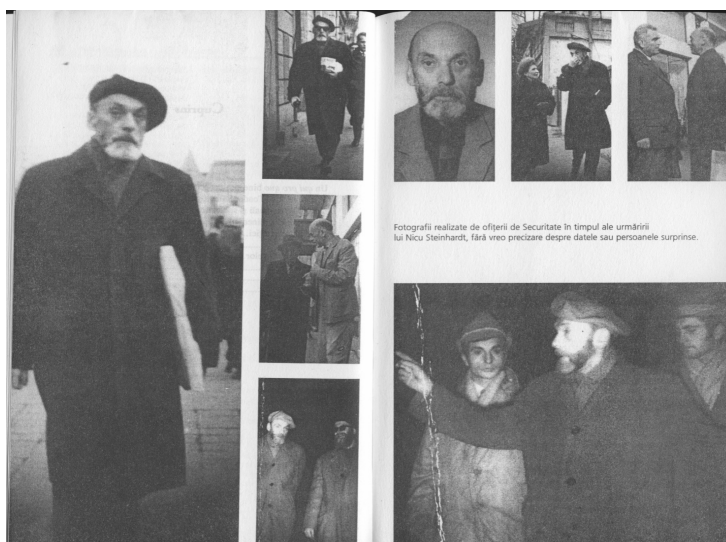
*“Cu Nicu alături, infernul cotidian devenea ceva mai suportabil. ...
Nicu avea o capacitate extraordinară de a stabili, aproape spontan,
legături afective de durată,
simțea o nevoie irezistibilă, imposibil de controlat,
de a se dăruia, de a ajuta, de a se implica, cu ce putea, în problemele,
eșecurile sau dilemele celorlalți pe care-i cunoștea,
avea prieteni buni de toate vârstele...”*

Iordan Chimet -

*Semper fidelis, Nicu Steinhardt
în N. Steinhardt în evocări,
Polirom, 2012, p. 65.*

La sfârșitul anului 1959, pe când aștepta să fie chemat de Securitate asemeni prietenilor săi din lotul Noica-Piilat, Steinhardt a fost sfătuit de tatăl său să nu spună nimic. Chiar dacă asta însemna pentru el închisoare sigură, iar pentru tatăl său o bătrânețe agitată, plină de griji și singurătate: “*E adevărat, zicea tata, că vei avea zile foarte grele. Dar nopțile le vei avea*

liniștite, vei dormi bine. Pe când dacă accepți să fii martor al acușării vei avea, ce-i drept, zile destul de bune, dar nopțile vor fi îngrozitoare. N-o să poți închide un ochi. O să trebuiască să trăiești numai cu somnifere și calmante; abrutizat și moțând toată ziua, iar noaptea chinuitor de treaz. O să te perpelești ca un nebun. Cată-ți de treabă. Hai, nu mai ezita. Trebuie să faci închisoare. Mi se rupe și mie inima, dar n-ai încotro”.

**Fotografii realizate de ofițerii de Securitate
în timpul urmăririi lui N. Steinhardt**

La 31 decembrie 1959 este convocat la Securitate, cerându-i-se să fie martor al acușării, punându-i-se în vedere că dacă refuză să fie martor al acușării, va fi arestat și implicat în “lotul intelectualilor mistico-legionari”. Anchetat pentru că a refuzat să depună mărturie împotriva lui Constantin Noica, este condamnat în “lotul Pillat-Noica” la 13 ani de muncă silnică sub acușarea de “*crimă de uneltire contra ordinii sociale*”.

În “Jurnalul fericirii”, Steinhardt vorbește despre trei soluții de a învinge orice univers concentraționar: *“Soljenitin, Zinoviev, Chirchill, Bukovski. Moartea consimțită, asumată, anticipată, provocată; nepăsarea și obrăznicia; vitejia însoțită de o veselie turbată. Liberi sunteți să alegeți. Dar, se cuvine să vă dați seama că lumește și omenește vorbind, altă cale de a înfrunta cercul de fier, care-i în parte și de cretă, e îndoielnic să găsiți. Veți protesta, poate, considerând că soluțiile subînțeleg o formă de viață echivalentă cu moartea, ori mai rea ca moartea, implicând riscul morții fizice în orice clipă. Asta așa pare. Vă mirați? Pentru că nu l-ați citit pe Igor Safarevici, pentru că încă nu ați aflat că totalitarismul nu e atât de închegat unei teorii economice, biologice sau sociale cât mai ales manifestarea unei atracții pentru moarte. Iar secretul celor care nu se pot încadra în totalitarism e simplu: ei iubesc viața, nu moartea. Moartea, însă, cine, Singur a învins-o? Cel ce cu moartea o a călcat”*.

El a ales cea de-a treia variantă și a reușit să iasă din cercul concentraționar al comunismului mai liber, mai împăcat și mai fericit decât intrase. De fapt, abia acolo, în cea mai cruntă suferință fizică a reușit să descopere cea mai înaltă fericire sufletească.

*“Într-o epocă în care se instituționalizaseră delațiunea,
versatilitatea și minciuna, el a găsit tăria să dea suflu nou unor virtuți
ca fidelitatea, curajul și credința,
construindu-se pe sine și învățându-i și pe alții
cum să transforme cârciuma realității într-un castel,
în sensul donquijotesc al cuvântului”*.

Monica Pillat -

Prietenii moștenite

în *N. Steinhardt în evocări*, Polirom, 2012, pp. 204-205

Stând pe bancă parcă așteptând minunea convertirii

*“N-a vrut niciodată să arate în mod distrugător câte cunoștințe are,
câte limbi străine vorbește, ce experiențe extraordinare a avut.
Nu te copleșea cu personalitatea sa, știind să ți se deschidă ca un prieten;
este calitatea oamenilor mari.*

*Era om al curajului, dar și al discreției;
apologet neînfricat al adevărului, dar și bonom; aprig, dar și politicos.
Considera că nu e creștin adevărat cel care nu așează între păcate și nerozia,
prostia, fățărnicia, nedreptatea, nepăsarea,
ticăloșia, formalismul, disprețul, discriminarea“.*

Ștefan Iloaie -

*Părintele Nicolae: omul credinței trăite
în N. Steinhardt în evocări, Polirom, 2012, p. 169.*

Camera 18. Detenția la Jilava. Începutul fericirii

Deși evreu prin naștere, intelectual agnostic, Nicolae Steinhardt îl găsește pe Dumnezeu în închisoare și tot acolo primește botezul creștin. Este începutul unei libertăți și unei fericiri paradoxale, de neînțeles pentru multă lume.

CONSTANTIN NOICA.
În detenție

ALEXANDRU PALEOLOGU.
În detenție

MARIETTA SADOVA. În detenție

NICOLAE STEINHARDT. În detenție

Izolat, închis, în suferință fizică și lipsit de orice fel de drepturi și bunuri materiale, Nicolae Steinhardt găsește în Camera 18 a închisorii Jilava libertatea absolută și fericirea. La 15 martie 1960, în închisoarea Jilava, ieromonahul basarabean Mina Dobzeu îl botează întru Iisus Hristos, naș de botez fiindu-i Emanuel Vidrașcu (coleg de lot, fost șef de cabinet al mareșalului Antonescu), iar ca martori ai tainei participă Alexandru Paleologu, doi preoți romano-catolici, unul fiind chiar Monseniorul Ghica, doi preoți uniți și unul protestant, *„spre a da botezului un caracter ecumenic”*.

Este știut faptul că pe 11 decembrie 1958 este arestat Constantin Noica și apoi, pe parcurs, încă 22 de intelectuali considerați „indezirabili” de către regim, printre care Sergiu Al-George, Arșavir Acterian, Dinu Pillat, Alexandru Paleologu, Vladimir Streinu etc., care vor constitui lotul Noica-

Pillat, ultimul reținut fiind N. Steinhardt (4 ianuarie 1960), care nu a acceptat să fie martor al acuzării în acel proces contra prietenilor săi. După două luni de anchetă – cu nu puține interogatorii brutale – se pronunță, la 1 martie 1960, sentința pentru întregul lot. Nicolae Steinhardt este condamnat la 12 ani de muncă silnică, 7 ani de degradare civică și confiscarea averii personale pentru infracțiunea de „*uneltire contra ordinii sociale*”.

*«În viață, la N. Steinhardt, binele era o vocație.
N-am invidiat decât două persoane pentru tipul de relație
pe care o întrețineau cu Dumnezeu:
pe Yvonne Rossignon, de o familiaritate aproape infantilă,
și pe N. Steinhardt, în a cărui „cameră obscură” Dumnezeu părea
a coincide cu tot ceea ce muzica, pictura, literatura au adus frumos
pe acest pământ, pentru el al făgăduinței».*

Monica Lovinescu –

*La N. Steinhardt aliajul era unic...
în N. Steinhardt în evocări, Polirom, 2012, p. 175.*

La 7 martie 1960 i se „face vânt” într-o celulă sordidă „o bombă de proporții uriașe”, din care îl izbește un miros insuportabil. De ambele părți, patru rânduri de paturi de fier, o masă îngustă, două bănci, tineche și o fereastră bătută în cuie. E celula 18, închisoarea Jilava.

Începe brusc o hărmălaie de nedescris și apoi, cineva i se recomandă binevoitor: un călugăr ortodox. Mai târziu, îi mărturisește că e evreu și ar vrea să se boteze. Părintele Mina, călugărul îi impune niște lecții de catehizare pe care le fac pe marginea patului de fier, cu spatele la ușă, unul lângă altul, vorbind în șoaptă. În Jurnalul fericirii, Steinhardt povestește episodul botezului pe larg: „*Lecțiile de catehizare merg foarte repede, părintele Mina e îngăduitor și nepretențios și eu e drept mă dovedesc a cunoaște destul de multe. Cei trei preoți se sfătuiesc între ei, apoi vin să mă întrebe, ce vreau să fiu, catolic sau ortodox? Le răspund fără îndoială că ortodox. Foarte bine. Mă va boteza călugărul. Dar cei doi greco-catolici vor asista la botez și ca un omagiu pentru credința lor și ca o dovadă că înțelegem cu toții a da viață ecumenismului într-o vreme în care Ioan al XXIII-lea e pe tronul pontifical, voi rosti crezul în fața preoților catolici. Toți trei îmi cer să mă consider botezat în numele ecumenismului și să făgăduiesc a lupta – dacă-mi va fi dat să ies din închisoare – pentru cauza ecumenismului, mereu. Ceea ce făgăduiesc din toată inima.*

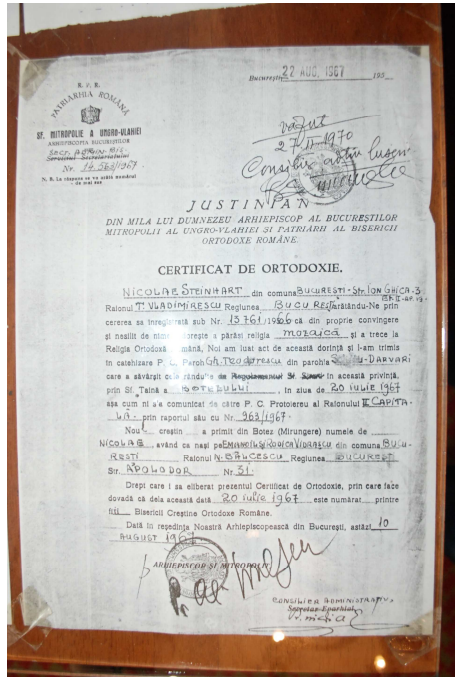
Nu se poate ști când vom fi scoși din celula 18 și răspândiți pe unde s-o nimeri. Este așadar bine să NU mai amânăm Botezul... Botezul va avea loc la cinsprezece ale lunii. Nu vor fi trecut prin urmare nici zece zile între sosirea mea în celulă și efectuarea botezului”.

Și momentul potrivit se dovedește a fi chiar data de 15, de față fiind și Sergiu Al-George, Alexandru Paleologu, Theodor Enescu și alții, dintre care el îl alege ca „naș” – gest inexplicabil pentru el atunci când va rememora actul botezului – pe Emanoil Vidrașcu, fostul șef de cabinet al lui Mihai (Ică) Antonescu: „15 martie 1960. Catehizarea a luat sfârșit. Botezul, hotărât pentru ziua de cincisprezece, are loc așa cum stabilisem. Părintele Mina alege momentul pe care-l socotește cel mai potrivit: la întoarcerea «de la aer», când caralii sunt mai ocupați, când agitația e maximă. Trebuie să lucrăm repede și să acționăm clandestin în văzul tuturor. Conspirația în plină zi a lui Wells. Ceva în genul manevrelor invizibile ale lui Antonov-Ovseienko. Eu unul nu voi ieși la plimbare. (Lucru ușor, deoarece m-a ros bocancul și am o umflătură purulentă pe laba piciorului drept. La infirmerie n-am izbutit să fiu dus cu toate că mă prezint în fiecare dimineață la raport. Doctorii Răileanu și Al-G. mă tratează aplicându-mi pe «bubă» un ștergar muiat în apa viermănoasă din ciubăr. Cu o zi înainte un plutonier mi-a spus că «nici mort» nu mă duce la medicul oficial. Căile Domnului, ocolite.) Rămân deci singur vreun sfert de oră cât durează «aerul» – adică aproape singur, căci mai sunt câțiva scutiți de plimbare pentru felurite pricini.

Pustiită de zarvă și forfotă, camera ia un aspect și mai ciudat, ca o scenă goală în care grămezile de recuzite își găsesc sălașul la nimereală. Dar mai ales deosebirea sonoră față de camera plină este atât de izbitoare, încât am impresia unei tăceri absolute – tăcerea devine, vorba lui Cervantes, un spectacol – și mă pot liniști, reculege nițel. Când puhoiul de oameni se întoarce cu zgomot mare, ducând în rând de câte doi balia, ciubărul, tineta și un «rezervor» cu apă, părintele Mina, fără a-și scoate mantaua, dă buzna la singura căniță din cameră – e o căniță roșie, cu smalțul sărit, năclăită și respingătoare – și o umple cu apă viermănoasă proaspăt adusă în «rezervorul» purtat de el și de un alt deținut. (...) Doi dintre deținuți, complici, trec în dreptul vizetei, s-o astupe. S-ar putea în orice clipă să vină gardianul să se uite, dar acum când celulele, pe rând, sunt scoase la plimbare ori aduse înapoi, e puțin probabil. La repezeală – dar cu acea iscusință preoțească unde iuțea nu stânjenește dicția deslușită – părintele Mina rostește cuvintele trebuincioase, mă înseamnă cu semnul crucii, îmi toarnă pe cap și pe umeri tot conținutul ibricului (cănița e un fel de ibric bont) și mă botează în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. De spovedit, m-am spovedit sumar: botezul șterge toate păcatele. Mă nasc din nou, din apă viermănoasă și din duh rapid.

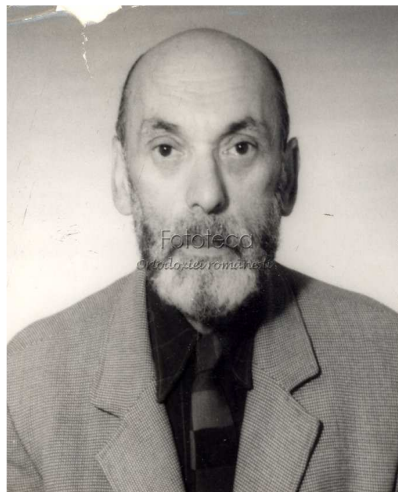
Trecem apoi, oarecum liniștiți, oarecum ușurați – hoțul care nu-i prins în fapt e om cinstit – la patul unuia din preoții greco-catolici: e lângă tinetă și balie (am coborât cu toții de la cucurigu), și acolo recit crezul (ortodox), după cum fusese stabilit. Reînnoiesc făgăduința de a nu uita că am fost botezat sub pecetea ecumenismului. Gata”.

Iar mai târziu: „*Va să zică este adevărat: este adevărat că botezul este o sfântă taină, că există sfintele taine. Altminteri fericirea aceasta care mă împresoară, mă cuprinde, mă îmbracă, mă învinge n-ar putea fi atât de neînchipuit de minunată și deplină...*” (Jurnalul fericirii, ediția 2008, p. 170).

Apoi este supus rigorilor detenției din închisorile comuniste de la Jilava, Gherla, Aiud etc. până în 3 august 1964 când este eliberat, în urma grațierii generale a deținuților politici.

După închisoare nu mai poate lucra ca jurist, dar intră în „câmpul muncii” ca muncitor necalificat la Fabrica „Stăruința” din București, dar nu pentru mult timp, căci în 1968 va suferi un accident de circulație și va sta câteva luni la spital, după care va fi pensionat.

După moartea tatălui său (1967) Steinhardt caută o mănăstire unde să se retragă. Este chemat de părintele Mina Dobzeu la Mănăstirea „Sfinții Petru și Pavel” din Huși, dar nu este acceptat de ierarhul locului. La Cozia ar fi fost primit, dar i se părea un loc prea frecventat de turiști. Începe să-și caute o mănăstire. Părintele Mina îl trimite la arhiepiscopul Teofil Herineanu de la Cluj-Napoca și la episcopul Justinian Chira din Maramureș. Întâmplarea a făcut însă ca în 1976 Constantin Noica să îl întâlnească, la o lansare de carte care a avut loc la Cluj-Napoca, pe Justinian Chira, bun prieten al lui Ioan Alexandru și al scriitorilor în general. Invitat de acesta, Noica ajunge în scurt timp la Mănăstirea Rohia unde zăbovește 3 zile. Cadrul natural și biblioteca vastă îl impresionează deopotrivă pe marele filosof care nu ezită să îi povestească lui Steinhardt despre cele văzute la Rohia, mai ales că îi știa gândul de a se retrage într-o mănăstire.

În perioada 1969-1972 redactează viitoarea sa capodoperă *Jurnalul fericirii*, îndemnat se pare de către Dinu Pillat – primul, probabil, care i-a citit manuscrisul. În paralel, pentru a se întreține, traduce din limba engleză câteva romane. Astfel, în 1969 îi apare traducerea cărții lui Sherwood Anderson, *Winesburg in Ohio*, la EPL, recenzată de către Petru Popescu în revista *România literară*. Peste alți doi ani (1971) i se publică traducerea din James Barlow, *Personalul de 1 și 6 [minute]*, la Editura Univers, urmată în

1972 de romanul *Viața sportivă* de David Storey, la aceeași editură. La finele anului (14 decembrie) îi este confiscat manuscrisul *Jurnalului fericirii* de către Securitate. Securitatea îi „fotografiază” și „studiază” manuscrisul adus de Ion Caraion, căruia i-l încredințase Steinhardt spre lectură.

În colecția *Biblioteca pentru toți* a Editurii Minerva, în anul 1973 apar două volume de *Studii și eseuri* din opera lui Alain (Émile Auguste Chartier) traduse de N. Steinhardt și Alexandru Baciuc, la „cererea” lui Mihai Șora. Toamna, în noiembrie, se deplasează însoțit de Iordan Chimet la Mănăstirea „Sfânta Ana” din Rohia, de lângă Tg. Lăpuș, Maramureș, în urma intervenției pe care Constantin Noica o face la episcopul-vicar Justinian Chira de la Cluj-Napoca, fost stareț al mănăstirii.

„Dar textele din propriile sale vol ume cum ar putea fi definite?

Eseuri? Cronici? Meditații pe o temă impusă de actualitate

(v. aceea despre cartea lui Cinghiz Aitmatov)?

Să rămânem la termenul prim: textele sale.

Organizate cu timpul în volume și alegându-și democratic obiectul,
de la cărțile literaților și artiștilor de primă mărime până la tinerii debutanți,

ele se constituie într-o sui generis hartă

a spiritualității românești din ultimele decenii.

Căci, reliefând valoarea estetică a acestor opere, eseurile (textele) zăbovesc
cu precădere asupra dezbaterilor de idei, ele însele năzuind să fie, și reușind,
o reflectare a problematicii esențiale contemporane.

Temele principale de meditație?

Problemele de conștiință, frământările, aspirațiile,

speranțele, tăria morală a omului de azi.

S-ar putea ca uneori (rar) să fi folosit doar ca punct de plecare o carte,
pentru o idee generoasă cuprinsă în nuce acolo.

Momentul în sine îl consemnează – și nu în deșert – dezvoltând
spre satisfacția scriitorului și cititorului implicațiile adiacente morale

(și estetice) ale cărții.

Asociațiile de idei legând fenomenul cultural românesc la cel universal sunt

– și rămân – de o copleșitoare fascinație.

Izvorând din „enciclopedismul” său și din mândria decelării afinităților naționale
la spiritualitatea lumii, discursul lui N. Steinhardt te face să te miști firesc
și fără complexe printre maximele veacului.

Virgil Bulat –

Un condei pururea tânăr

în N. Steinhardt în evocări, Polirom, 2012, p. 63.

Rohia - eternizarea fericirii

Nicolae Steinhardt a ajuns la Rohia la recomandarea lui Constantin Noica.

Odată întors în București, după o vizită la Rohia, filozoful i-a spus lui Steinhardt, care își căuta o mănăstire, că „*Rohia e de tine*”. A venit aici și a stat inițial două săptămâni. Serafim Man, starețul de atunci al mănăstirii l-a rugat să caute un bibliotecar pensionar care, contra cost, să se ocupe de biblioteca mănăstirii. Steinhardt a plecat și starețul n-a mai primit nicio veste de la el timp de alte două săptămâni. Apoi, într-o zi, s-a trezit cu el la mănăstire: „*Ai aflat bibliotecar?*”, l-a întrebat starețul. „*Aflat*”. „*Și cât ne cere?*”. „*Nimic*”, a răspuns Steinhardt. Starețul l-a privit cu neîncredere. Totuși a întrebat: „*Da cine-i?*”. „*Io-s*”.

Starețul l-a luat, l-a dus la biblioteca episcopiei, să vadă cum e aranjată. L-a dus și la alte biblioteci, apoi, ajutat în timpul verii de studenți, a început aranjarea cărților, sarcină de care s-a ocupat până la moarte. Starețul spune că a avut multe greutăți din cauza lui, dar văzându-i râvna nu a renunțat. Când întreba ceva Securitatea, le răspundea că nu-l poate da afară, că aranjează cărțile mănăstirii pe gratis.

Va reveni de mai multe ori pe an – pentru câteva zile sau săptămâni – timp de șapte ani, având ca principală îndeletnicire fișarea cărților și organizarea bibliotecii mănăstirii, sarcină mai mult decât plăcută insașiabilului cititor care era N. Steinhardt.

În perioada 1974-1978 îi apar nu mai puțin de patru volume traduse din literatura universală: Robert Graves, *Claudius Zeul* (Editura Albatros,

1974), Gaston Boissier, *Cicero și prietenii săi. Studiu asupra societății romane din vremea lui Cezar* (Editura Univers, 1975) și Rudyard Kipling, *Stalky și compania* (1977) și *Domnia sa preacinstitul elefant* (1978), ambele la Editura Univers.

În 1976 publică primul volum de autor, după aproape patru decenii de la ultima sa carte. Intitulat sugestiv *Între viață și cărți* (Editura Cartea Românească), volumul cuprinde texte publicate în *Revista Fundațiilor Regale*, *Libertatea*, *Universul literar* (1936-1947) și în *Viața Românească și Secolul 20* (1973-1975) ca și altele, desigur, inedite. Tirajul extrem de redus (900 de exemplare) îl nemulțumește pe autor, frustrându-l de impactul dorit.

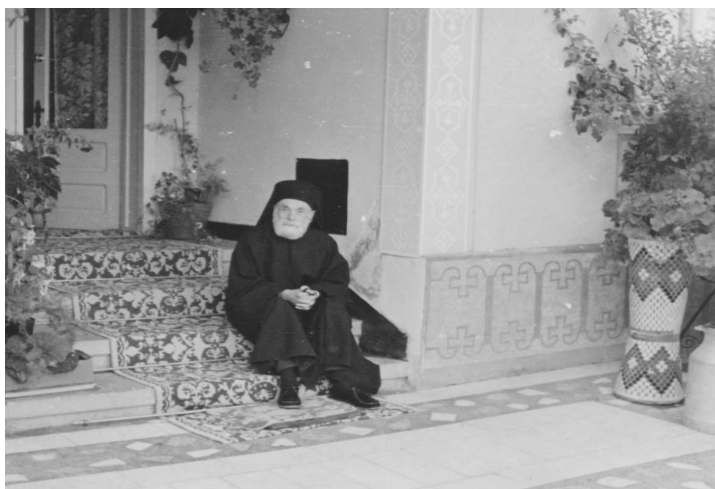
După aproape patru decenii de la ultima ieșire din țară i se permite, în sfârșit, să călătorească în Occident, în speranța, probabil, că nu se va mai întoarce. Face două călătorii: prima în anul 1978, între 1 aprilie și 1 septembrie, iar a doua între 28 septembrie 1979 și 1 martie 1980. Va sta și la mănăstirea Chevetogne din Belgia, unde se va întâlni cu prietenii din Belgia și din Franța, însoțindu-i deseori la teatru și la concerte. La Paris se va întâlni cu Mircea Eliade, Emil Cioran, Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, va locui la familia Vlad și Sanda Stolojan ca și în apartamentul lui Mircea Eliade, când acesta se afla la Chicago.

Revenit în țară, va avea bucuria publicării la Editura Dacia din Cluj-Napoca, urmare a perseverenței lui Virgil Bulat, a volumului *Incertitudini literare*, care-i va aduce Premiul Asociației Scriitorilor din București.

În 1978, Steinhardt stă vara la Rohia pentru ca în anul următor să se stabilească definitiv acolo ca bibliotecar, cu aprobarea episcopului Justinian.

După o vreme, Steinhardt a tot cerut să fie călugărit. Iar Serafim Man i-a promis că-l va călugări. Numai că starețul începuse deja lupta cu cancerul. Era prin 1979 și medicii din Cluj i-au dat drumul din spital. Nu mai aveau ce să-i facă. Plus, era hramul mănăstirii. I-au spus călugărului care venise după el să nu întârzie deloc pe drum, pentru că mai are de trăit ceasuri, nu zile.

Pe drum, Serafim Man s-a rugat la Maica Domnului, i-a încredințat viața lui și a rugat-o să-l vindece dacă mai are vreun rost pe lume, dacă nu, să-l ia. Era împăcat, spovedit și pregătit de orice. A ajuns la Rohia și, știind că și Steinhardt e bolnav, amândoi aflându-se pe marginea prăpastiei, a vrut să-și țină promisiunea făcută. Așa că l-a călugărit într-o noapte în secret. Nu a spus nimănui, nici P.S Justinian.

Pe treptele casei memoriale care azi îi poartă numele

Așadar, la data de 16 august 1980 Nicolae este tuns în monahism de către starețul Mănăstirii „Sf. Ana” din Rohia, Serafim Man, împreună cu părinții Antonie Perța, Nicolae Leșe și Emanuel Rus. Părintele Serafim Man, bolnav fiind, venise din spital pentru a-și îndeplini promisiunea făcută lui Steinhardt că-l va călugări. Călugărirea s-a făcut noaptea, fără public, pentru a nu prinde de veste Securitatea, iar aprobarea Arhiepiscopului Teofil Herineanu s-a primit ulterior. Atât episcopul Justinian Chira, cât și arhiepiscopul Teofil Herineanu îl iau sub aripa lor ocrotitoare. Arhimandritul Serafim Man, starețul mănăstirii Rohia, este cel care îl integrează în obștea mănăstirii.

La slujba de hram cu P.S. Justinian, obștea mănăstirii Rohia și credincioși

După ce a călugărit pe scriitorul-convertit Nicolae, starețul Serafim Man a fost chemat de episcop la Cluj. S-a dus. Știa ce urmează, dar s-a rugat lui Dumnezeu să-i trimită Duhul Sfânt înțelepciune și inspirație. Episcopul l-a întrebat tranșant: „Ai călugărit pe evreu?”. Serafim Man nu a negat, ci a argumentat că știința și religia nu sunt contradictorii, că Steinhardt studiasse toate religiile, nu fusese căsătorit și nu avea copii, nu lipsea de la liturghie, muncea și se ruga. Plus că nu murea liniștit dacă nu își respecta promisiunea făcută față de el. După toate acestea, episcopul i-a dat binecuvântarea.

Spiritul Mănăstirii « Sf. Ana » Rohia, Maramureș

Devenit monahul Nicolae, Steinhardt participa la Sfânta Liturghie și la miezonoptică, se ocupa de bibliotecă, făcea meditații cu tinerii frați care vizau intrarea la seminar, se achita cu conștiinciozitate de sarcina de clopotar – el care păstra în memorie dangătul clopotelor din Pantelimon (Capra). Avea deci multe „ascultări” pe care le îndeplinea cu râvnă, mărturisind prietenilor că viața la mănăstire nu e ușoară, ci chiar „samuraică”. La mănăstire pune în ordine cele peste 23.000 de volume ale mănăstirii, se integrează în viața mănăstirii (participă la slujbe, povătuiește pelerinii, chiar și predică uneori), iar în paralel își intensifică activitatea literară.

În perioada 1981-1989, în calitatea de călugăr, Steinhardt primește de la episcopul Justinian Chira „dezlegarea”, ca și imboldul, de a continua să scrie articole pentru diferite reviste. Este acceptat mai ales de revistele din Ardeal – *Steaua*, *Tribuna*, *Vatra*, *Astra*, *Familia* – și la *Viața Românească*, dar găsește înțelegere și la *Secolul 20*, *Cronica* și *Convorbiri literare*, ba chiar și la îndepărtata *Ramuri* (din Craiova). Nu evită nici revistele studentești, *Echinox* (Cluj-Napoca), *Amfiteatru* (București), *Dialog* și mai ales *Opinia studentească* din Iași unde publică opt texte.

Multe din articolele publicate acum vor intra în cuprinsul cărților care-i vor apărea întotdeauna „purificate” și după multe tergiversări. Volume publicate în această perioadă sunt: *Geo Bogza – un poet al Efectelor, Exaltării, Grandiosului, Solemnității, Exuberanței și Patetismului* (1982), *Critică la persoana întâi* (1983), *Escale în timp și spațiu* (1987) și *Prin alții spre sine* (1988). Aceste volume îl impun ca un eseist de marcă al literaturii române.

Eseurile teologale și mai ales predicile le trimitea la Timișoara, mitropolitului Nicolae Corneanu, pentru a fi publicate în *Mitropolia Banatului*. Fără a-l cunoaște „față către față” ci doar din ce scria ca și din corespondența lor, Mitropolitul Nicolae Corneanu, om de certă cultură, nu numai că îl accepta în revista amintită, dar îl și încuraja și susținea, „botezându-l” cu semnătura „*Nicolae Delarohia*”.

*„După ce a îmbrăcat haina monahală, ca adevărat mărturisitor,
și nu unul obișnuit pe care și-l formează orice Biserică,
ci unul convertit de la mozaism la creștinism,
pentru că avea multe de spus cum nu putea și nici n-ar fi avut tăria s-o facă altcineva,
mănăstirea i-a oferit amvonul pentru a se adresa credincioșilor
care cercetau acest locaș sfânt în număr foarte mare.
Nu a fost ușor, tocmai pentru că nimeni nu și-ar fi putut permite să-i dea indicații
cum și ce să vorbească, pentru că în probleme teologice era extrem de pregătit.
Doamne ferește să-l cenzureze cumva!
Astfel, de la amvonul modest al mănăstirii Rohia și-a rostit celebrele cuvântări
care s-au publicat postum sub titlul „Dăruind vei dobândi”.
A dăruit aceste cuvinte – adevărate eseuri religioase – credincioșilor,
nădăjduind să dobândească și el de la Hristos
dreptul de a intra la nunta Fiului de Împărat”.*

P.S. Justin Hodea Sigheteanul -

Arhiepiscop vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului
*Din bucuriile și ispitele Părintelui Nicolae ca monah în mănăstirea Rohia
în N. Steinhardt în evocări, Polirom, 2012, p. 161.*

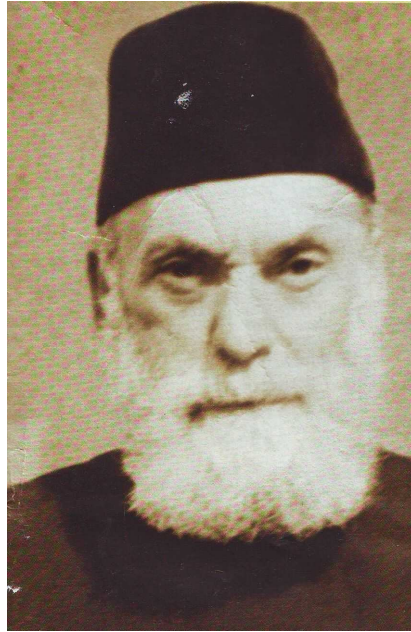
Monahul Nicolae Delarohia și obștea mănăstirii

După călugărire, desigur Steinhardt stă mai mult la Rohia – dar își păstrează și garsoniera din Capitală – de unde face dese deplasări la București și Cluj-Napoca îndeosebi, la edituri și reviste, dar și la Bistrița, la colocvii și simpozioane. În același timp poartă o asiduă corespondență cu prietenii din țară (Al. Paleologu, Alexandru Baciuc, Theodor Enescu ș.a.) și din străinătate (Virgil Ierunca, Alexandru Ciorănescu, Emil Cioran, Gigi Tomaziu ș.a.).

La 14 mai 1984 i se confiscă a doua oară *Jurnalul fericirii* de teama că va fi publicat. După prima confiscare refăcuse însă textul într-o nouă versiune. Ambele versiuni ajunseseră la Paris, la Virgil Ierunca, cu indicații precise cum să fie publicate: prima versiune în limba franceză, a doua în limba română, cu modificările operate până atunci de Steinhardt.

Între timp, la Editura Cartea Românească apare volumul *Escale în timp și spațiu sau Dincoace și dincolo de texte*, cu note de călătorie (din 1979-1980), amintiri literare, interviuri și articole, publicate, cele mai multe, prin reviste.

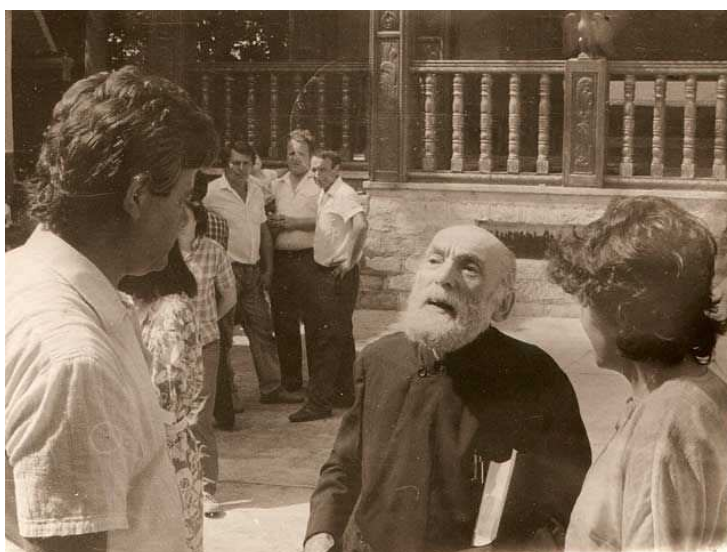
Vârsta, dar mai ales bolile (de intestine și de inimă) de care suferea, îl determină să-și adune într-un volum antologic „eseuri vechi și noi”, considerate reprezentative pentru activitatea sa publicistică. Îi solicită o prefață lui C. Noica, „sarcină” acceptată bucuros de acesta. Dar n-a fost să fie, căci în 4 decembrie 1987 filosoful de la Păltiniș trece pe neașteptate în lumea celor dreپți. După multe retractări și „negocieri” cu Editura „Eminescu” (director Valeriu Râpeanu), volumul apare spre sfârșitul anului 1988, cu titlul *Prin alții spre sine*, însă departe de forma pe care o dorea N. Steinhardt, ceea ce îl va mâhni peste măsură.

*„Candoarea lui părea multora burlescă. Și, într-adevăr,
ce este mai caraghios decât să poți scăpa de închisoare
și să intri de bunăvoie în ea, să fii evreu și să ai prieteni „legionari”,
să te naști în mozaism și să te călugărești în creștinism,
să pretinzi a fi monah și să-ți ardă de simpozioane și colocvii?
La toate astea se mai adăugau și particularitățile rasei și încă multe altele, ce
alcătuiesc facticitatea noastră cea de toate zilele:
temenele publice – adresate uneori chiar prietenilor, băi cât mai dese – evident,
în afara canoanelor, neputința de a sta pe loc fie și în fața unui ghișeu
– făcea mereu pas adăugat și, în fine, o bună dispoziție pentru unii
cam într-o ureche – care tresărea din te miri ce.
Dar ce zic eu „tresărea” – sălta!
Mulți îi zâmbeau de sus, fără să observe că interlocutorul cu pricina
nici măcar nu se sinchisea. Ba, mai mult,
era gata-gata să le sară de gât, îmbrățișându-i.
Oare câți dintre ei și-au dat seama prin ce au trecut?
Cine mai știe astăzi ce înseamnă a fi „nebun întru Hristos”?
Efortul său de a se recuza în asemenea împrejurări lăsa a se-nțelege
că era capabil da mult mai mult și că doar grija de a nu se sminti îl reținea.
Lacrimile ce i se prelingeau atunci pe obraji ne fâstâceau
– căci, oricând s-ar ivi, ele impun necondiționat respectul.
Eram ca și paralizați!.,*

Virgil Ciomoș –
Despre curajul de a crede
în *N. Steinhardt în evocări*, Polirom, 2012, pp. 80-81.

La 9 februarie 1989, într-o scrisoare adresată către fostul său coleg, Alexandru Ciorănescu, aflat la Santa Cruz de Tenerife, în Insulele Canare, îi dezvăluie intenția de a merge în luna martie la București, pentru a lua legătura cu colegii care mai trăiesc și a organiza o agapă la 60 de ani de la absolvirea liceului. Evident că îl așteaptă și pe acesta, ba mai mult îl invită să petreacă la Rohia, la mănăstire, câteva zile, căci va fi primit „cu dragoste și respect”.

La Rohia, după slujbă. Instantaneu din 1988

În zilele de 25-26 martie a fost vizitat la Rohia de către arhimandritul Mina Dobzeu, cel care îl botezase în închisoare. Angina pectorală de care suferea se agravează și N. Steinhardt se decide să plece la București pentru a vedea un medic specialist. Luni, 27 martie pleacă amândoi cu mașina la Baia Mare, având bilete la avion pentru ziua următoare, cu destinația București, de unde Mina Dobzeu urma să ajungă la Huși. Face drumul spre Baia Mare împreună cu Părintele Mina Dobzeu, căruia îi mărturisește: *“Tare mă supără niște gânduri, că nu m-a iertat Dumnezeu din păcatele tinereții mele”*. Iar Părintele Mina îi răspunde: *“Satana care vede că nu mai te poate duce la păcat, te tulbură cu trecutul. Deci, matale care ai trecut la creștinism și te-ai botezat, ți-a iertat păcatele personale și păcatul originar. Te-ai spovedit, te-ai mărturisit, ai intrat în monahism, care este iarăși un botez prin care ți-a iertat toate păcatele. Fii liniștit că aceasta este o provocare de la cel rău, care îți aduce tulburare ca să n-ai liniște nici acum”*.

La sosirea în Baia Mare, la familia Cormoș unde urma să fie găzduit, Steinhardt acuză dureri de piept. Cum crizele de angină pectorală se repetă, doamna Cormoș îi schimbă biletul pentru următoarea cursă, de vineri 31 martie. Spre seară se simte mai bine, vine și părintele Mina Dobzeu (ce urma să doarmă în altă parte) la familia Cormoș, se ascultă muzică, se discută, etc. A doua zi părintele Mina pleacă la București, iar N. Steinhardt rămâne să se refacă la prietenii săi. Seara ascultă muzică de Bach și Vivaldi, a doua zi dimineața, la fel, dar spre seară revin crizele și aproape de miezul nopții, miercuri 29 martie, este internat de către profesorul Vasile Cormoș la Spitalul Județean din Baia Mare.

Joi, 30 martie 1989, pe la amiază sosesc la spital pentru o ultimă întâlnire cu monahul Nicolae, starețul Mănăstirii Rohia, Justin Hodea – care îi administrează Sfintele Taine – și câțiva călugări. Pe la ora 15,00 rămâne cu Florian Razmoș, care-i veghează ultimele momente de viață. Aproape de ora 17,00 îl roagă pe Florian Razmoș să aprindă o lumânare și să-i citească din nedespărțita sa carte de *Rugăciuni*, cu voce tare, *Rugăciunea pe patul de moarte*, de față fiind și slujitorii lui Esculap, medicul și asistenta de gardă. La terminarea rugăciunii, își încredințează sufletul lui Dumnezeu...

În ajunul morții sale, Ioan Pinteș și Virgil Ciomoș au trecut pe la mănăstire și au recuperat din chilia călugărului-scriitor o bună parte a textelor sale. Acestea și alte texte recuperate de prin edituri sau de la prieteni, au fost publicate postum.

Duminică, 2 aprilie, a fost înmormântat, așa cum dorise, în micul cimitir al Mănăstirii Rohia, după o emoționantă slujbă la care au participat câțiva preoți și călugări, în frunte cu P.S. Justinian Chira, episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului – cel care l-a primit fără rezerve și i-a ocrotit șederea la Rohia. Curtea Mănăstirii „Sf. Ana” s-a dovedit neîncăpătoare pentru sutele de oameni care l-au condus pe ultimul drum pe evreul încreștinat. La înmormântarea sa, riguros supravegheată de Securitate, s-au strâns cei mai buni prieteni, alături de care a suferit nedreptățile regimului comunist. Au fost de față prietenii săi Alexandru Paleologu, Virgil Bulat, Mihai Șora, Sorin Dumitrescu, Achim Mișu, Adrian Popescu ș.a. ca și alți intelectuali cunoscuți din Baia Mare, Cluj-Napoca și Bistrița, precum și țărani din satele din jur care-i ascultaseră predicile.

Slujba înmormântării Părintelui Nicolae Delarohia

La înmormântarea Părintelui Nicolae

P.S. Justinian și prietenii ai Părintelui Nicolae în cimitirul mănăstirii Rohia

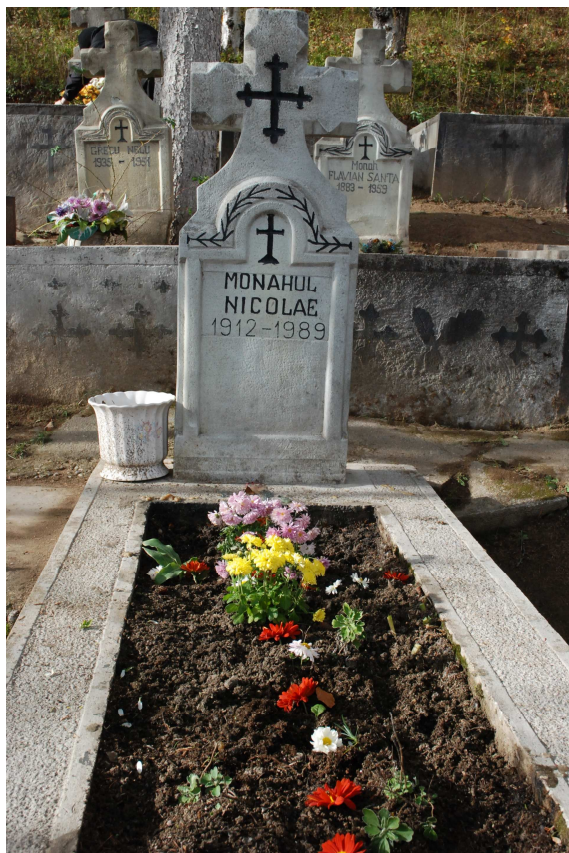

**Prieteni și cunoscuți participanți la slujba înmormântării
din curtea mănăstirii Rohia**

Monahul Nicolae purtat pe umeri de monahii mănăstirii

Mormântul Părintelui Nicolae Steinhardt

“Scriitor și publicist, condamnat politic și monah ortodox, atras în egală măsură de literatură și muzică, de teologie și drept, N. Steinhardt este una dintre figurile de primă mărime ale culturii românești. Personalitatea sa efervescentă și preocupările polivalente sunt evocate de reprezentanți ai lumii literare și religioase care l-au cunoscut în diferite etape ale vieții sale – în Bucureștii tinereții, în închisoarea Jilava sau „oaza de pace” a mănăstirii Rohia. Mărturiile lor, dintre care unele inedite, pline uneori de nostalgie, altele de umor, conturează portretul complex al omului care a fost N. Steinhardt”.

Volumul N. Steinhardt în evocări,
Polirom, 2012, coperta a IV-a.

**MONAHUL NICOLAE DELAROHIA -
CĂRTURARUL MĂRTURISITOR**

Preasfinția Sa -Justin HODEA Sigheteanul

Născut în comuna Pantelimon de la marginea Bucureștiului, în vara anului 1912 într-o familie evreiască ce făcea parte din mica burghezie a vremii, Nicu Aureliu Steinhardt a primit din copilărie o educație aleasă. Tatăl său Oscar Steinhardt era inginer cu o înaltă pregătire profesională și intelectuală, cu studii făcute în Elveția la Zurich unde fusese coleg cu Albert Einstein, fapt pentru care a ținut ca și unicul său fiu, ce i l-a dăruit Dumnezeu să învețe la cele mai înalte și importante școli ale vremii. Astfel, după ce a urmat școala primară „Clemența” din comuna Pantelimon, s-a înscris la Liceul Spiru Haret, care era printre cele mai prestigioase școli de cultură generală ale vremii. Printre colegi amintim pe: Alexandru Cioranescu, Rafael Cristescu, Constantin Noica, Alexandru Paleologu, Dinu Pilat, Mircea Eliade ș.a.

Așa cum putem afla din autobiografia pe care a lăsat-o Mănăstirii Rohia, familia lui era într-o relație de prietenie cu familia preotului ortodox din Pantelimon și se vizitau reciproc. Apropierea dintre cele două familii a

avut o mare influență asupra formării religioase a copilului și mai târziu a tânărului Nicu Aureliu. El a fost atras din copilărie de clopotele bisericii din Pantelimon și de colindele tradiționale românești. În Jurnalul Fericirii scrie: *”Clopotele au fost așadar primul semnal, declanșatorul inițial al ursitei mele duhovnicești...”*. La școală a urmat religia ortodoxă, iar părinții au fost de acord. Astfel prin vizitele frecvente pe care le făcea familiei, preotul Georgescu a prins simpatie față de el și i-a insuflat sentimente de dragoste față de Ortodoxie, iar pe de altă parte ora de religie ortodoxă, care o făcea cu același preot înzestrat cu mult har și atmosfera din școala românească au alimentat și au sporit sentimentele de dragoste față de români și față de credința lor. Atunci a început de fapt frumoasa poveste de dragoste dintre N. Steinhardt, poporul român și credința lui. El însuși mărturisește acest lucru: *”Pentru mine creștinătatea se confundă cu o poveste de dragoste: o dublă îndrăgostire de biserica creștină și de neamul românesc”*.

Cu o astfel de zestre în suflet și preocupat de studiu și publicistică, își ia bacalaureatul, apoi licența în Drept, iar în 1936 își susține doctoratul în drept constituțional sub îndrumarea prof. Mircea Djuvara, cu lucrarea *„Principiile clasice și noile tendințe ale dreptului constituțional”*.

Monahul Nicolae și ierom. Justin Hodea

Însă oricâte școli înalte a făcut și oricâte limbi străine a vorbit, felul în care a privit poporul român este plin de o sensibilitate directă, necosmetizată pe care intenționat a lăsat-o neșlefuită: „*Aici e țara lui <<ION>>, a fanarioșilor și a lui Soarbe-Yeama, aici Vlad Tepeș i-a tras pe solii turci în țeapă, nu le-a spus <<trăgeți întâi dumneavoastră, domnilor englezi >> iar Petrache Carp i-a arătat lui Vodă Carol că porumbul se mănâncă cu mâna; aici e pe viață și pe moarte, aici nu e decor sofisticat și suprem de nebunatic, nu-s draperii și delicii, nu-i paradis ori iad artificial, aici e ca la dugheană, ca la tîjghea, ca la onor; nu-i cu giuvaericele, e cu pietre, cu bolovani (și dintr-odată, gândul mă poartă spre Brâncuși, țăran hotărât, care-și cioplește materialul cu gesturi mari de cosaș.)*”

Am menționat câteva lucruri în ce privește formarea intelectuală și primele cărămizi puse la zidirea lui creștină pentru a înțelege parcursul unei vieți la început exclusiv culturală și publicistică, ca mai târziu să se împartă între cultură și credință, deoarece se pare că Hristos îl alesese să-I fie mărturisitor.

Începutul ireversibil al încreștinării lui însă v-a avea loc în condiții de asuprire și învinovățire așa cum a profetizat Mântuitorul că vor fi cei care-L vor mărturisi pe El: „*Luați aminte căci vă vor da pe voi în adunări și veți fi bătuți... și veți sta înaintea conducătorilor și a regilor, pentru Mine, spre mărturie lor... Iar când vă vor duce ca să vă predea, nu vă îngrijiți dinainte ce veți vorbi... căci nu voi sunteți cei care veți vorbi, ci Duhul Sfânt*” (Mc. 13, 9-11).

Instaurarea regimului comunist-ateu îl va pune din nou în situația de a refuza să adere la „revoluția” comunistă din cultură îndreptată prin „internaționalismul ei proletar” împotriva valorilor naționale, ceea ce va atrage după sine mari privațiuni și umilințe prin slujbele modeste care i se ofereau. Nu s-a clintit însă din hotărârea lui și nu s-a abătut de la drumul pe care l-a ales ci era hotărât să meargă până la capăt. „*Nimeni care pune mâna pe plug și se uită îndărăt nu este potrivit pentru Împărăția lui Dumnezeu*” (Lc. 9,629. În această perioadă se apropie din ce în ce mai mult de creștinismul răsăritean-ortodox. Cu prietenii pe care-i mai avea, un grup foarte restrâns, încep să viziteze mai multe mănăstiri din țară, în special pe cele din Moldova, spre a cunoaște viața creștină autentică, a se întâlni cu marii duhovnici și a se adăpa la izvoarele Ortodoxiei, prin citirea operelor Sfinților Părinți. Acum se pare că receptase suficient de bine mesajul lui Hristos care îl căuta și dorea să I se descopere. Era în fața porții de intrare, dar aceasta încă nu era deschisă. Cheia intrării pe poarta Împărăției este Crucea. Crucea umilințelor, a suferințelor de tot felul, asupririlor, judecății nedrepte, a spinilor, piroanelor, biciuirilor, ocărilor, lanțurilor și închisorii. Cei care înțeleg creștinismul așa sunt pe calea cea bună și nu se mai sperie de nimic. Sunt gata să moară pentru numele lui Hristos. În acest punct se găsea N. Steinhardt. Își dorea mult botezul creștin, dar parcă nu dorea o

ceremonie solemnă între prieteni și oameni dragi, cu felicitări și agapă. Hristos ascultase rugăciunea prin care cerea să-l primească printre ai Săi, dar ca Unul ce cunoaște tainele inimii omului, îi știa și dorința de a pătimi și a se împodobi cu umilința, nedreptatea și suferința spre a deveni vrednic de numele de creștin și demnitatea de mărturisitor al Său.

Calvarul avea să înceapă în anul 1959 când securitatea a pornit război împotriva intelectualilor. Vizat era grupul „mistico-legionar” Constantin Noica –Dinu Pilat. N. Steinhardt este chemat în proces ca martor al acușării. Refuză să depună mărturie, fapt pentru care este condamnat și el la 12 ani de muncă silnică, alături de alte încă 22 de personalități printre care: Alexandru Paleologu, Sergiu Al-George, Păstorel Teodoreanu, Vladimir Streinu, Marietta Sadova. Arestarea și detenția propriu-zisă a avut loc în 4 ianuarie 1960 și astfel el v-a trece prin închisorile Jilava, Gherla și Aiud. Era pregătit să se confrunte cu noua situație pe deoparte prin ceea ce a înțeles a fi viața creștină în Hristos, iar pe de altă parte era încurajat de tatăl său, om de mare curaj și caracter pe care l-a și moștenit, să nu cedeze presiunilor anchetatorilor și să nu accepte nici un târg cu ei. Sfatul tatălui său la care se gândea fiul că ce se v-a face dacă el va intra în pușcărie a fost următorul: *„Dacă vei accepta să depui mărturie vei avea zile liniștite și nopți chinuite, dacă însă vei refuza să depui mărturie vei avea zile grele dar nopți foarte liniștite”*. În acel moment N. Steinhardt a luat hotărârea definitivă. S-a prezentat la securitate și a spus că acceptă mai bine închisoarea în locul libertății decât să-și trădeze prietenii.

Avea 46 de ani și era tocmai 31 decembrie 1959, deci ultima zi a anului și pentru proaspătul deținut politic, un nou an și un alt început de viață. La vârsta deplinei maturități a făcut o alegere rațională nu una emoțională. Dealtfel viața și biografia lui ne arată că întotdeauna când s-a aflat la o intersecție de drumuri a știut pe care cale să apuce. S-a dovedit a fi voită și de Hristos care se pregătea să-i deschidă porțile intrării în creștinism și să-l primească cu brațele deschise într-o discreție ciudată și o companie nobilă dar nefastuoasă. Exact așa cum a înțeles N. Steinhardt intrarea în creștinism și viața creștină. Dealtfel, când era cu noi la Rohia ca monah, ne spunea mereu: *„Voi care v-ați născut din familii creștine și ați fost botezați de mici nu aveți de unde să știți cât este de dramatică viața fără Hristos. Nu ai certitudinea Învierii și a vieții veșnice. Eu am trăit dureros această dramă, înainte de botez”*.

Închisoarea de la Jilava care te înfioară numai când îi rostești numele, avea să devină pentru N. Steinhardt *„academie și altar”* așa cum a spus inspirat fostul lui coleg și prieten Virgil Ierunca. Celula nr. 18 a acestei închisori, în care a intrat prima dată, avea să se transforme în dumnezeiesc altar de catedrală, unde smeritul Ieromonah ortodox Mina Dobzeu slujea pe Hristos și voia Lui. Voia Domnului a fost ca N. Steinhardt să ajungă în aceeași celulă cu Părintele Mina, iar acesta să-i facă loc în patul său pentru

că toate celelalte paturi erau ocupate de cei 60 de deținuți care dormeau câte doi într-un pat. Primul prieten s-a comportat cu dragoste și gingășie creștină zicându-i: ” *să dormim puțin că nu mai este mult până dimineață*”.

Așa a început povestea dintre Părinte și noul său ucenic despre care nu știa atunci nimic, nu știa că este „ovrei” așa cum îi plăcea lui Steinhardt să-și spună. Era, dar ce urma să devină? Un mărturisitor al lui Hristos, un „vas ales”. În perioada ce a urmat, ucenicul i-a împărtășit Părintelui taina inimii sale și anume dorința fierbinte de a fi botezat și a deveni creștin.

Pe 15 martie, după o perioadă de catehizare și pregătire celula nr. 18 avea să devină în toată modestia ei cel mai important baptisteriu din România aceluși timp. Convertirea la creștinism a unui evreu, dovedea încă odată dacă mai era nevoie că Biserica lui Hristos nu poate fi încarcerată și că atunci când ea este alungată dintre oameni ca instituție divino-umană, se mută în interiorul inimilor celor ce cred în Dumnezeu. N. Steinhardt spunea că singura formă de rezistență în fața unor regimuri totalitare și concentraționiste este credința care nu poate fi înlănțuită și încarcerată. Scena botezului așa cum o descrie Steinhardt mai târziu în „Jurnalul fericirii” este aproape teatrală dacă nu ar fi cât se poate de reală. N. Steinhardt a iubit teatrul și marii actori numai că de data aceasta el este actorul și juca rolul vieții lui: încreștinarea și întâlnirea cu Hristos. Oricât de goală și lipsită de frumusețe era celula, în ea se ascundea toată strălucirea lumii: ” *Pustiită de zarvă și forfotă, camera ia un aspect și mai ciudat, ca o scenă goală în care grămezile de recuzite își găsesc sălașul la nimereală. Dar, mai ales, deosebirea sonoră față de camera plină este atât de izbitoare, încât am impresia unei tăceri absolute – tăcerea devine, vorba lui Cervantes, un spectacol – și mă pot liniști, reculege nișel. Când puhoiul de oameni se întoarce cu zgomot mare, ducând în rând de câte doi, baia, ciubărul, tineta și un rezervor cu apă, Părintele Mina, fără a-și scoate mantaua, dă buzna la singura căniță din cameră – e o căniță roșie cu smalțul sărit, neclătită și respingătoare – și o umple cu apă viermănoasă, proaspăt adusă în rezervorul purtat de el și de un alt deținut. La rezezală Părintele Mina rostește cuvintele trebuincioase, mă înseamnă cu semnul crucii, îmi toarnă pe cap și pe umeri tot conținutul ibricului și mă botează în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. De spovedit, m-am spovedit sumar: botezul șterge toate păcatele. Mă nasc din nou din apă viermănoasă și din duh rapid*”. Martori ai botezului i-au fost toți cei din celulă care erau de mai multe confesiuni astfel că botezul a căpătat un caracter ecumenic.

În acel moment începea pentru N. Steinhardt o nouă viață pe care și-a asumat-o cu smerenie multă, cu mulțumire și recunoștință față de Hristos pe care l-a mărturisit cu bărbăție și curaj până la moarte, și cu o uriașă fericire despre care vorbea cu multă convingere spunând că un creștin nu are voie să fie niciodată trist, orice i s-ar întâmpla în viață, pentru că îl are pe Hristos -bucuria cea veșnică. Iată mărturisirea lui din „Jurnalul fericirii”:

„Cred că nu există nimic mai frumos, mai adânc, mai îmbietor, mai rezonabil, mai bărbătesc și mai perfect decât Hristos, ba mai mult decât atât, dacă cineva mi-ar dovedi că Hristos este în afara adevărului și că, de fapt, adevărul este în afara lui Hristos, mai bine aș rămâne atunci cu Hristos decât cu adevărul.”

Hristos îi redă libertatea desăvârșită omului care a primit asupra lui chipul Său. Omul după chipul lui Hristos are acces la toate tainele lui Dumnezeu, cu o condiție: să poarte cu răbdare și smernie toate ale lui Hristos. Dacă Hristos ni se dăruiește cu trup și sânge sub chipul vinului și al pâinii trebuie să înțelegem că trupul și sângele sunt cele care le-a purtat pe cruce pentru păcatele întregi lumi și că suntem datori a primi să pătimim, acceptând suferința dacă dorim să primim Învierea, slava și biruința. El o citează pe Simone Weil, o altă evreică convertită la creștinism, care zice: *„Cel mai teribil paradox al libertății creștine este că a fi ales de Dumnezeu, înseamnă a fi părăsit de El”*. Cred că astfel pot fi interpretate și cuvintele Mântuitorului rostite pe cruce: *”Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce mai părăsit”*.

Viața creștină a lui N. Steinhardt a fost fără lumini și umbre. Era convertit în toată ființa lui. Dovadă este și faptul că odată ieșit din închisoare în 1964, a început să-și caute un loc de retragere din lume, o mănăstire. De data aceasta a venit rândul lui Constantin Noica să-și arate purtarea de grijă față de el. Văzând că la multe mănăstiri unde s-ar fi stabilit refuzau să-l primească din cauza presiunilor la care ar fi fost supuse, în cele din urmă, Noica „îngerul lui păzitor” cum îi plăcea să-l numească, face o vizită la mănăstirea Rohia din Țara Lăpușului, îl cunoaște la Cluj pe Episcopul Justinian Chira, după care îi recomandă lui Steinhardt să viziteze Rohia. Așa a început o nouă poveste de dragoste de data aceasta între evreul convertit la Ortodoxie și o mănăstire nu prea cunoscută în țară și afară, dar foarte iubită și cercetată de credincioși pentru sfințenia ei și vizitată de intelectuali și oameni de cultură pentru liniștea, retragerea și biblioteca ei.

Acestea se petreceau în 1973, deloc întâmplător. Mănăstirea Rohia îl primește fără să-și facă probleme, având aprobarea Episcopului Justinian, iar starețul mănăstirii Părintele Serafim Man, care îi devine și duhovnic, îi încredințează ascultarea de bibliotecar, pentru ca pe 16 august 1980 să-l tundă în monahism, în taină, fără a cere vreo aprobare de la autoritățile bisericești pentru a se lovi de un refuz. Astfel, ultima dorință aceea de a deveni monah, i-a fost îndeplinită și lepădând mantia de filozof a îmbrăcat cu smerenie modesta rasă călugărească neagră, pe care o purta însă cu mult drag și multă demnitate.

Părintele Nicolae la înmormântarea lui C-tin Noica

Devenind Părintele Nicolae Delarohia și ocupându-se de biblioteca mănăstirii a continuat în același timp să scrie la diferite reviste de cultură ale vremii, laice și bisericești. Până în 30 martie 1989 când s-a mutat la Domnul a publicat 5 volume, care chiar dacă n-au ieșit de sub tipar așa cum și-ar fi dorit din cauza cenzurii important este că au apărut, fiind încă o formă de mărturisire și rezistență nu numai prin credință ci și prin cultură.

În această perioadă s-a născut și volumul „*Dăruind vei dobândi*” care cuprinde toate predicile rostite de la amvonul mănăstirii Rohia în dumineci și sărbători. Era acum în cea de-a treia etapă a mărturisirii lui care îi era și cea mai dragă. Mărturisirea lui Hristos în fața oamenilor simpli pe înțelesul și la nivelul lor de cunoaștere. Prețuia mult credința profundă a țăranilor, a oamenilor simpli și nevinovați cu doza lor de naivitate copilărească.

Părintele Nicolae la Rohia înconjurat de preoți și credincioși la hramul mănăstirii

Cei cărora li s-a opus o viață întreagă prin cuvânt și prin scris n-au avut liniște nici la moartea lui pentru că își făceau probleme ca prietenii și oamenii de cultură care vor participa la înmormântare să nu folosească acest prilej pentru a critica situația în care se găsea România atunci. Cu toate acestea a avut parte de o înmormântare pe măsura luptei pe care a dus-o și a curajului cu care l-a mărturisit pe Hristos. Slujba a fost prezidată de P.S. Justinian, fiind plâns de obștea mănăstirii, de credincioșii din Țara Lăpușului care l-au prețuit și iubit și de mulți prieteni și oameni de cultură, iar clopotele mănăstirii al căror dangăt îi plăcea atât de mult l-au plâns în timp ce osemintele cu sicriul au fost purtate pe brațe de monahi și coborâte în mormântul din cimitirul mănăstirii, unde își doarme somnul de veci întru nădejdea Învierii și vieții veșnice.

La 100 de ani de la nașterea lui și la 23 de ani de la moartea lui, Mănăstirea Rohia care este moștenitoarea patrimoniului cultural N. Steinhardt, i-a amenajat chilia memorială, a organizat 12 ediții a unor ateliere de pictură, urmate de vernisarea acestora la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare, a înființat „Fundăția Nicolae Steinhardt” și a publicat în parteneriat cu prestigioasa editură Polirom de la Iași nu mai puțin de 12 Volume din Integrala N. Steinhardt și împreună cu Academia Română a organizat o sesiune de comunicări dedicate “Centenarului Nicolae Steinhardt”.

Am dori să credem că Mănăstirea Rohia, care a devenit casa și familia lui și apoi Fundăția „N. Steinhardt” au făcut ce trebuia, astfel ca omul de cultură, convertitul la creștinism și monahul-cărturar Nicolae Steinhardt să rămână un model pentru toți cei în căutarea adevărului, a binelui, a frumosului, a izbăvirii și a mântuirii prin credință în Hristos, Fiul Dumnezeului Celui viu – „*Calea, Adevărul și Viața*”.

† **IUSTIN HODEA SIGHETEANUL**

Președintele Fundăției „N. Steinhardt”

„Iată un israelitean în care nu este vicleșug”

Î.P.S. JUSTINIAN CHIRA
Arhiepiscopul Maramureșului și Sătmarului

Domnule ministru, Preasfinția Voastră, iubiți frați!

Ziua aceasta este o zi foarte însemnată, la două decenii de când Nicolae Steinhardt și-a făcut bagajul și a plecat din această lume. La această aniversare probabil ar trebui ca eu să evoc câteva momente din timpul înmormântării lui Nicolae Steinhardt, pentru că celelalte sunt prea multe pe care aș putea să le spun eu despre Nicolae Steinhardt. Mănăstirea Rohia a fost pentru el o salvare. Cred că dacă el nu venea în contact cu mănăstirea Rohia, soarta lui era alta, era foarte minoră. A fost foarte inspirată mănăstirea și părinții de aici care ne-au prezentat de la început acest film. Acest film este suficient ca să ne facem o imagine despre ceea ce vrem noi să spunem, despre ceea ce vrem noi să păstrăm, despre Nicolae Steinhardt.

Într-o zi de aprilie foarte ploioasă, foarte rece, într-o zi în care știa toată lumea că vor fi mai mulți securiști decât creștini, cu toate acestea, ați văzut ce frumoasă mulțime, ce grup frumos de oameni au participat la înmormântarea lui Nicolae Steinhardt. Deci, din aceasta, mai trebuie să tragem concluzia cât era el de cunoscut în zonă, de apreciat și de iubit. El era apreciat de intelectualitate pentru că era un intelectual de înaltă clasă. Asta este ceea ce îl caracterizează pe Nicolae Steinhardt: un intelectual de înaltă clasă. Iar de credincioși era foarte iubit și apreciat pentru că era un om care era privit aproape ca un sfânt. Un evreu încreștinat era pentru populația din zonă un lucru cu totul ieșit din comun. El nu era duhovnic pentru că era doar monah, dar era pus de către Prea Sfințitul Justin, care era starețul mănăstirii, să stea de vorbă cu pelerinii la birou. Nicolae Steinhardt îi asculta pe credincioșii care veneau să-i spună problemele, necazurile și bucuriile, iar credincioșii primeau de la părintele Nicolae învățături și îndrumări ca din partea unui foarte mare duhovnic. Iată aspectele care sunt mai puțin cunoscute și care trebuie să fie apreciate și valorificate.

Sigur că, repet încă o dată, ați fost foarte inspirați că ați dat acest film. Acesta a fost un argument că această comemorare nu este un moment creat de noi, artificial, ci pur și simplu este o manifestare firească a unui om care a fost înzestrat de Dumnezeu să prindă rădăcini adânci în sufletele oamenilor. Când Nicolae Steinhardt citea psalmii – aceasta era plăcerea lui, să citească psalmii de la utrenie sau de la vecernie – erau atât de frumos și de pătrunzător citați încât credincioșilor din biserică li se părea că îl aud chiar pe David sau pe Moise. El, evreu fiind, trăia în profunzime și în

intensitate textele sacre, înnobilate prin harul lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos. Dar, în același timp, la Rohia a mai învățat ceva și anume: ca mărturisitor public al lui Iisus Hristos, prin cuvânt. A fost un vorbitor așa de bun, încât rămâneau uluiți creștinii când îl ascultau. De asemenea și predicile lui erau total inedite. Volumul *Dăruind vei dobândi*, pe care l-am tipărit noi, este autentic. Pe urmă a mai intervenit părintele Pinteș, el a mai pus câte ceva și de la el, câteva impresii. Însă autentică este cartea pe care am tipărit-o noi, la Iași². Această carte părintele Pinteș a mai completat-o, a mai îmbogățit-o. A noastră are calitatea că este autentică. Această carte poate să fie un model pentru lucrarea de vestitor al cuvântului lui Dumnezeu în zilele noastre, în mileniul trei.

Cartea aceasta este unică, extrem de originală. Îl poartă pe credincios prin toate culturile, prin toate confesiunile, dar nu se abate niciodată de la Ortodoxie. Vorbește despre marii teologi catolici, protestanți și budiști, dar, repet, nu se abate niciodată de la dreapta învățătură a lui Hristos. El a rămas dreptcredincios pentru că era un om profund, gânditor și și-a dat seama că învățătura Bisericii lui Hristos este învățătură autentică ce nu are inovații. De aceea el s-a atașat de Ortodoxie. Pentru că a fost încercat și a fost ispitit și de alte confesiuni ca să treacă la bisericile lor, dar el a refuzat: „*Mă întorc la mănăstioara mea și mă întorc la țărișoara mea*”. Așa a răspuns starețului de la Chevetogne din Belgia.

Să ne oprim, așadar, la momentul când el și-a dat duhul. Acesta este cel mai important moment și clipă pentru orice ființă omenească. Momentul ultim din viață este un moment foarte dramatic pentru unii, pentru alții un moment foarte fericit, iar pentru Nicolae Steinhardt acesta a fost momentul firesc. Cei care au fost de față știu că lui Nicolae Steinhardt nu i-a fost frică. A fost așa cum ar fi ieșit dintr-o cameră și ar intra în altă cameră. Așa a fost moartea lui Nicolae Steinhardt. „*Deschide cartea*” – a zis prietenului său – și acesta a deschis cartea de rugăciuni. Deci, cu toată luciditatea. „*Citește-mi rugăciunea de ieșire a sufletului*”, a zis părintele Nicolae și și-a dat sufletul. Iată cât de lucid a fost el, cum a întâmpinat el ceasul suprem al morții. Iată ce lecție ne-a dat. Extraordinar. Cum să întâmpinăm noi momentul suprem, ieșirea din viața aceasta și trecerea în cealaltă. Este extraordinar.

Am stat lângă el, lângă sicriul lui, și m-am uitat tot timpul la fața lui. Îmi părea că Nicolae nu e mort. De obicei nu toți avem plăcerea să ne uităm la un cadavru. Oricât suntem de curajoși, nu ne face plăcere. Eu, când mă uitam la Nicolae Steinhardt, nu aveam impresia că stau lângă un cadavru, ci lângă un om care doarme. Aceasta mi-a fost impresia. Parcă îi vedeam tremurându-i sprâncenele, așteptam din moment în moment să deschidă ochii. Deci moartea creștinească a trecut și asupra trupului, trupul a rămas însă în stare de veghe și așa a intrat în mormânt, în stare de veghe. Aceasta este o altă importantă ipostază a lui Nicolae Steinhardt, atunci când ne gândim la el.

Când am venit la Rohia, în primul rând știu că erau foarte speriate autoritățile, pentru că se așteptau ca aceasta să fie o manifestare dură împotriva regimului. Autoritățile știau că aici se vor aduna mulți intelectuali potrivnici regimului. Și așa a și fost. Paleologu și, alături de el, toți. A fost crema, elita. Nu în întregime, dar au fost foarte mulți care îl știau. „*Cine vine de la București? - Cine va participa? - Cine vine din populație? - Cine vine din zonă? - Intelectualii? - Cine vine dintre credincioși?*”, se întrebau autoritățile. Ei se așteptau la o manifestare care să compromită regimul în fața lumii mondiale. Eu, știind că o mișcare i-ar costa pe mulți ani de temniță, i-am cruțat de acest lucru. Dacă lăsăm să vorbească toți prietenii lui, s-ar fi lungit și ar fi fost dramatic. Atunci am zis: „*Dacă are cineva ceva de spus, va spune pe marginea mormântului*”. Aa se face că minunatul scriitor clujean Adrian Popescu ne-a ținut un cuvânt la mormânt.

Duminică dimineața mi-am zis: „*Ce trebuie să vorbesc eu despre Nicolae Steinhardt, ce aș putea eu să spun despre Nicolae Steinhardt?*” Mă întrebam. Și atunci, așa cum obișnuiesc, am deschis Sfânta Scriptură. Unde credeți că s-a deschis? La Evanghelia de la Ioan 1,47, la întâlnirea lui Filip cu Natanael și Iisus, întâlnire la care Mântuitorul spune despre Natanael: „*Iată un israelitean în care nu este vicleșug*”. Cu aceasta mi-am început cuvântul meu atunci: „*Iată un israelitean, un jidan fără vicleșug*”. Și atunci am avut în vedere două aspecte. În primul rând am spus: „*La mănăstire există o regulă: cel ce vine la mănăstire, când intră pe poarta mănăstirii, nimenea nu-i vorbește de trecutul lui. În mănăstire este regula aceasta*”. Prin aceasta am scăpat de întrebarea: De ce pe un om, care a făcut pușcărie, l-ați primit în mănăstire? „*Asta-i regula*”, am spus. Intră un hoț, un ucigaș și nimeni nu-l întreabă: Ce ai făcut în trecut? Important este ce vei face de acum, după ce ai intrat pe poarta mănăstirii. Și asta am spus-o și în cuvântul meu, care era cel mai potrivit pentru timpul respectiv. Iar în al doilea rând am spus: „*Îl cunoaștem. Voi, care sunteți intelectuali și prieteni. Pentru voi el este Nicu Steinhardt, este acela pe care îl vedeți, îl prețuiți ca scriitor, ca eseist. Nicu Steidardt n-are nimic sacru pentru voi. Dar pentru mulțimea aceasta de popor, care este aici, el este părintele Nicolae Steinhardt și ei au venit la înmormântarea unui călugăr sfânt și al unui slujitor al lui Dumnezeu și al unui om care a părăsit legea bătrânilor și acum este lângă Hristos, alături de Hristos*”.

Dacă ne-am pune acum întrebarea și dacă părintele Nicolae ne-ar putea răspunde – iar eu în calitate de slujitor sunt dator să răspund în locul lui, inspirat cred de Dumnezeu; căci un slujitor al lui Dumnezeu când vorbește trebuie să fie inspirat de Dumnezeu, dacă-i slujitor adevărat. Așadar, dacă i-am pune întrebarea părintelui Nicolae: „*Ce să vorbim noi la acest moment?*” Nicolae Steinhardt – îl cunosc și îl cunoaștem – ce ar zice? „*Nimic despre mine să nu spuneți*”. Pentru că părintele Nicolae ne-a dat o lecție de smerenie, o altă lecție de smerenie ne-a dat Nicolae Steinhardt,

lecție de umilință. Era foarte umil. Cum spunea domnul ministru, era supărător de smerit și de rușinos, de fricos aproape. Venea în fața mea și pleca, nu stătea aproape deloc. Îi era și rușine cred, pentru că știa că are în fața lui, totuși, un episcop. Era foarte, foarte sfios, foarte sensibil, extraordinar de sensibil. Și atunci ne gândim ce ne-ar spune părintele Nicolae. Iată, vă spun eu. Ne-ar porunci: „*Nu mă lăudați, nu spuneți nimic despre mine, absolut nimic. Vorbiți la superlativ despre Stăpânul meu, despre Iisus Hristos.*” Acestea ni le-ar cere părintele Nicolae acum, pentru că –din alte discuții știam – el spunea: „*Pentru mine Hristos nu este o persoană istorică, ce a trăit undeva în timp și spațiu*”. Splendid spunea Nicolae Steinhardt: „*Pentru mine Hristos este prezent. Nu-i undeva în urmă cu două mii de ani și nici undeva în Palestina. Îl simt că este permanent cu mine, permanent e lângă mine. În timp și spațiu Hristos a fost totdeauna lângă mine...*” Vreau să spun și acest mic amănunt: „Din copilărie pe mine m-a preocupat problema aceasta. Când trăiam la București în cartierul Pantelimon, mai ales când auzeam clopotele de la Biserica din Pantelimon, în noaptea Învierii, mi se făcea un dor – spunea Nicolae Steinhardt – mi se făcea un dor, trăiam Praznicul Învierii, trăiam cu Hristos în acea noapte mai puternic decât un creștin”. Familia lui era o familie de evrei pioasă, dar nu bigotă, căci evreii se împart în pioși și bigoți. Era o familie pioasă, evreiască, de intelectuali, cu orizont. De aceea el și de acolo a supt dragostea aceasta de Hristos, probabil de la țata maicii lui. A citit pe chipul tatălui său, care era un bărbat adevărat, a citit ceva din razele de lumină ale lui Mesia. De aceea, trecerea lui la creștinism n-a fost întâmplătoare. A fost o evoluție extraordinar de frumoasă. Avea această evlavie – și eu consider că îl cunosc. Dar un om are foarte multe fațete. Niciodată nu poți să spui despre un om: „Îl cunosc sută la sută.” Fiecare dintre noi avem extrem de multe fațete. Avem părți negative pe care de multe ori le ascundem, numai noi știm de ele. Avem fața luminoasă pe care o vede toată lumea și zice „ce evlavios, ce credincios”, dar este și partea negativă. Așa că și în viața lui Nicolae Steinhardt n-au fost numai părți pozitive. A avut în volumele din tinerețe, așa cum spunea cineva, o tinerețe ca orice tinerețe. Tatăl său era mare comerciant și avea posibilități și avea și prieteni. Ceea ce este cu totul deosebit, domnule ministru, este faptul că Mănăstirea Rohia nu numai pe Nicolae Steinhardt l-a mângâiat. Mănăstirea Rohia i-a mângâiat pe foarte mulți și nu cu pericol. În alte mănăstiri numai odată a intrat cineva și pe 3-4 călugări i-a costat ani de zile de pușcărie. La Rohia nu. Era poarta mănăstirii deschisă. Veneau și plecau oameni care erau foarte compromiși, numai că nu mă ascundeam. Dacă venea împuternicitul și căuta să mă ispitească: „Cine a fost ieri pe aici?”, îi spuneam cu lux de amănunte cine a fost și ce am discutat. Fiind deschis, nu mai aveau cu ce să se agațe, dar dacă încercai să te ascunzi, atunci te agățau serios de tot. Multă lume care ieșea din pușcărie dădea o declarație că nimănui nu va divulga ce a pățit în pușcărie.

Atunci omul ieșea și nu îndrăznea să spună nici la tata, nici la mama, nici la nevastă, nici la prietenii lui. Dar omul simte nevoia să se confeseze, cunoașteți toți treaba aceasta. Așa că și acești oameni, dacă nu îndrăzneau să povestească familiei, veneau la Rohia, la starețul de la Rohia și îi puneau în față toate grozăviile prin care au trecut. Acestea, pentru stareț, era foarte greu ca să le păstreze în secret și iată, abia acum am amintit ceva. Dar, în fața starețului de la Rohia, omul își spunea toate suferințele. Știa precis că nu va fi pus în dificultate. Și au fost mulți care și-au găsit liniștea sufletească aici și când am fost eu stareț și după ce a venit părintele Serafim, care mi-a urmat întru totul stilul meu de viață și după ce a venit apoi Prea Sfințitul Justin. Și ei au continuat aceeași metodă, același stil de viață sănătoasă. Pentru toți, Rohia a fost un loc de mângâiere, nu un loc de refugiu [...]. Și-au găsit aici echilibrul spiritual Geo Bogza, Ioan Alexandru, părintele Stăniloae și alții. Iată pe câți i-am găzduit, nu numai pe Steinhardt. El este doar unul, dar au fost cu miile. Miile de credincioși care au venit de-a lungul celor 40 de ani și au găsit aici mângâiere și întărire în credință, chiar și atunci când mănăstirea era înconjurată de armate și nu dădeau voie oamenilor să vină la mănăstire (1949-1955). Șapte ani, la fiecare hram, mănăstirea era înconjurată de securitate și de armată și nu permiteau oamenilor să vină la Rohia. Și atunci noi ne-am făcut datoria.

Dăm slavă lui Dumnezeu pentru toate!

Amin.

Din cuvântarea liberă a Î.P.S. Sale
Rostită la 20 de ani de la trecerea la cele veșnice
a Părintelui Nicolae Steinhardt, Rohia 2009.

Biserica mănștirii Rohia -astăzi

Troiță la intrarea în incinta mănăstirii Rohia

Poarta de intrare în mănăstirea Rohia

Casa memorială Nicolae Steinhardt

Casa memorială –în interior

Interiorul casei memoriale

Biblioteca mănăstirii Rohia

Monahul Nicolae Steinhardt despre Maramureș

„Maramureșul, neîndoios, nu e numai o expresie geografică, numele purtat de una din cele mai pitorești, mai atrăgătoare și mai frumoase regiuni ale țării. Nu e numai ținutul cu absolut originale și supraabundent dăruite cu grație construcții din această parte a Europei. E un spațiu „special”, osebit parcă de întinderile plane ori în pantă ale pământului, un spațiu unde pulsează sau mocnește ceva neizbitor, însă deîndată perceptibil inimii și cugetului și sensibilității, cum ar fi – mă refer la ce știu – cartierul Notting Hill din Londra (slăvit de C. K. Chesterton), ori insula Saint Louise a Parisului, iubită de Paul Fort, ori Bărăganul lui Odobescu, ori Suceava lui Ștefan cel Mare, ori Cetățuia Sighișoarei.

Maramureșul e un simbol, e o chintesență, un semn, un recapitulator sub care se ascunde – poate mai intens și mai insidios decât sub altele – sufletul românesc în forma lui cea mai loială – ademenitoare și mai elevată. Elevată nu în sens pilduitor, solemn, livresc, oficios. Dimpotrivă:

elevată, adică simplă, curată, liberă de orice adaosuri, scorii, afecțiuni și găteli de iarmaroc, ori de protocol.

Nici urmă de onctuoasă cucernicie dulceagă, de ipocrite salamalecuri, de forțate zâmbete negustorești, decorative. Acolo nu-i nimic «de gata», totul e limpede și proaspăt, netrecut prin salicit ori clor limpede și proaspăt ca apa care țâșnește din munții străjuitori ai drumurilor croite de-a lungul Mării, Cavnicului și Izei.

Păstorii, muntenii și țărani aceia, în chiar fînța lor și felul lor de a fi, sunt – prin semeția și splendoarea portului, prin vorbirea lor nealterată de vreo influență din afară, prin calmul atitudinii și mersului, printr-o egalitate de umoare solid rezistentă la orice împunsături și ațâțări ale «nervilor», vicleniei, neastâmpărului, pizmei și oboselii, prin absența din căutarea ochilor, a spaimei, ploconirii sau dorului de zădărnicii, printr-o smerenie care, deși foarte sinceră, se împacă de minune cu demnitatea – cu adevărat prinț și senior, dovadă vie și hotărâtoare a vechimii și cumsecădeniei unui popor născut și trăit în locuri de blândețe a climei, de mărinimie a solului, de cumpătare a mediului psihic”

N. Steinhardt sau *Fericirea de a fi creștin*, Helvetica, Baia Mare.

Mănăstirea Rohia –vedere generală

„Ei bine, părintele Steinhardt a devenit liber întru Hristos în temniță, adică în condiția totalei nelibertăți. Aceasta este o experiență pe care nu o putem înțelege și simți decât

– și iertați-mă că spun un plural, la persoana întâi – noi, aceștia care am trecut prin temnițe,

iar părintele Mina Dobzeu, care i-a administrat părintelui Steinhardt botezul într-o celulă din Jilava, știe mai bine decât noi toți ce înseamnă să fii înconjurat de gardieni, să te găsești într-o temniță subpământeană cum este cea a Jilavei și totuși să ai în vine libertatea de a te întâlni cu libertatea lui Hristos și a te cununa cu ea.

Eu cred că momentul de la Jilava, pe care l-a administrat părintele Mina asupra lui N. Steinhardt, este un moment al culturii românești și al Bisericii noastre. Cred că este un moment teologic pe care va trebui să-l consemnăm în tratatele noastre și de care va trebui să ne aducem pururea aminte.

Atunci când oamenii îți tăgăduiesc libertatea, tu abia atunci să strigi din rărunchi „de-abia acum să știți că sunt un om liber!”.

Aceasta a fost marea bucurie pe care a descoperit-o N. Steinhardt.

Și aceasta l-a făcut cu adevărat fericit și în stare să scrie acea extraordinară carte, carte de căpătâi a culturii și spiritualității românești, „Jurnalul fericirii”, de care nici o generație de acum înainte nu va trebui să fie lipsită. Așa cum retipărim poeziile lui Eminescu pentru fiecare generație, așa va trebui retipărită cartea „Jurnalul fericirii” pentru fiecare generație de acum încolo.

Dumnezeu să-i binecuvânteze amintirea și sufletul.

Noi l-am înscris de mult în Cartea de aur a spiritualității noastre și a culturii românești.

El este cel care sintetizează la modul cutremurător această logodnă de care vă vorbeam, dintre religie și cultură.

Un om de mare și profundă cultură, întregit de un om de mare și profundă credință.

Nu ne mirăm că a murit fericit și nu ne mirăm că, acolo unde este, este fericit.

Și se ferește împreună cu noi astăzi, prin emoția noastră, care nu are într-însa mai puțină fericire decât aceea pe care și-a dorit-o și ne-o dorește părintele N. Steinhardt”.

Bartolomeu Anania, Mitropolit al Clujului,

Albei, Crișanei și Maramureșului.

Părintele N. Steinhardt – un om care a murit fericit în N. Steinhardt în evocări, Polirom, 2012, pp. 34-35.

*„Existența matură sau suferința nu-i putuseră niciodată domoli
infatigabila sa sete de cultură. Nimic nu era respins din start ca insignifiant,
desfăcea cu migală aparențele oricărui eveniment cu speranța
– chiar dacă uneori naivă – de a descoperi în final diamantul prețios,
semnificația ascunsă: teatre, expoziții, concerte, filme, iar de literatură
ce să mai vorbim: îl interesa, cu adevărat totul.*

*Era copilul care se ascundea în bibliotecă pentru a-și construi
cu ce se găsea în jur – cu ce-și amintea, de asemenea – castelul din nori,
castelul de nisip sau un leagăn care pendula direct în cer.*

*Mai târziu se va retrage cu imaginea bibliotecii văzute ca un sanctuar
în mânăstirea sa maramureșeană, unde-și va sfârși existența,
rugându-se lui Dumnezeu cu cărțile în brațe.*

*Nu era pasionat în ceea ce scria de sinteze literare mai ambițioase,
nu avea temperamentul necesar, îi erau străine patosul
și delirul proiectelor ample, își cunoștea prea bine limitele pentru a greși.*

*În schimb, cărțile apărute în ultimii ani după moartea sa ne dezvăluie
un alt Nicu Steinhardt, de inspirație mistică,
să fie acesta veritabilul, unicul Steinhardt
pe care va trebui să-l păstrăm în amintire? Nu știu.*

Jordan Chimet. *Semper fidelis, Nicu Steinhardt în
N. Steinhardt în evocări, Polirom, 2012, pp. 65-66.*

**VI. EVENIMENTE DE EXCEPȚIE
ÎN EPISCOPIA ORTODOXĂ A
MARAMUREȘULUI ȘI SĂTMARULUI:
VIZITA PREAMERICITULUI
PĂRINTE PATRIARH DANIEL**

MARAMUREȘUL **- vatră păstrătoare a spiritualității ortodoxe**

În partea cea mai de nord a României se află un ținut unic prin trăsăturile etnice, istorice și tradiții.

Această regiune este numită generic, Maramureș. Maramureșul este o vatră păstrătoare de gintă dacică, gintă care a dat naștere unei celule etnice de mare vitalitate și demnitate, foarte conservatoare, rezistentă la influențele din afară. Aici, țăranul are mândria lucrului bine făcut, care trebuie să dureze și să fie frumos, să bucure mintea și sufletul. Între aceste repere au luat naștere folclorul, portul popular și, mai ales mândria lor, biserica de lemn, o dovadă a rezistenței multisekulare a Maramureșului la influențele de tot felul. Această „rezistență” se poate vedea și în zilele noastre, prin noile biserici de lemn înălțate.

Între acestea un loc aparte îl ocupă Mănăstirea Bârsana, o mănăstire de maici care reprezintă începutul retemeluirii a ceea ce a fost odinioară, o vatră autentică a Ortodoxiei. Această sfântă mănăstire, plină de taina Crucii și a Învierii lui Hristos în Biserica Sa, este o sinteză între evlavie și artă, unde rugăciunea ziditoare de suflet se unește cu munca artistică, este o icoană a sufletului creștin ortodox maramureșean la răscruce de milenii, dar și o speranță pentru un viitor binecuvântat.

Ceea ce fascinează la Bârsana, dincolo de duhul locului de bună rânduială monahală, este desăvârșita unitate stilistică și simțul artistic care guvernează întregul așezământ. Nu găsești nici o notă discordantă în această armonie a sfințeniei cu frumusețea, în această minunată sinteză a geniului țărănesc și cucernicie ortodoxă. Arhitectura, sculptura și iconografia se completează una pe alta fără monotonie, fără stridență, într-o împărtășire firească, integrând până și cele mai „umile” acesorii, precum cerga sau ștergarul.

În anul 1993, Preasfințitul Justinian, episcopul ortodox al Maramureșului și Sătmăruului a sfințit piatra de temelie a noii biserici a mănăstirii. S-a stabilit că mănăstirea va avea hramul „*Soborul Sfinților 12 Apostoli*”. În ziua de miercuri, 30 iunie 1993, s-a prăznuit pentru prima dată hramul noii mănăstiri. În aceeași zi, în cuvântul de învățătură adresat mulțimii de credincioși, Preasfințitul Justinian a amintit hotărârea că la Bârsana va fi mănăstire de maici.

În ziua de joi, 30 iunie 1994, așa cum rezultă și din însemnarea de pe Sfânta Evanghelie, a fost sărbătorit hramul mănăstirii. Liturghia arhierescă a fost oficiată de Preasfințitul Justinian, înconjurat de un numeros sobor de preoți și diaconi. În acest cadru sărbătoresc, Preasfințitul Justinian a prezentat-o pe monahia Filofteia Oltean ca viitoare stareță a mănăstirii. Totodată, diaconul Ioan Stoica a fost hirotonit întru preot și a fost numit, în mod provizoriu, preot slujitor al mănăstirii.

La început, lucrările au fost supravegheate de părintele Gheorghe Urda, parohul Bârsanei. În anul 1994, Dumnezeu a adus-o sub cerul Maramureșului, de la Manastirea Râmeț, pe tânăra monahie Filofteia Oltean, rânduită ca stareță a noului așezământ. Fire energică și întreprinzătoare, cu simț artistic și zel ctitoricesc, Maica Filofteia a chivernisit și a vegheat, până la cele mai mărunte detalii, ridicarea întregului ansamblu mănăstiresc, închinat Soborului Sfinților 12 Apostoli (30 iunie).

Proiectul Mănăstirii „Soborul Sfinților 12 Apostoli” - Bârsana a fost gândit ca un ansamblu arhitectural, elaborat de arhitectul Dorel Cordoș, care s-a dezvoltat, în timp, în funcție de nevoile spirituale ale obștii monahale.

Proiectul cuprindea următoarele obiective: Biserica în stil maramureșean, Altarul de vară, Aghiasmatarul, Stăreția, Casa Voievodală, Casa maicilor, Casa artistului, Casa duhovnicului, Arhondaricul, Prăznicarul cu trapeză, Muzeul de icoane și carte veche „Gavril de Bârsana”, Turnul – clopotniță, Poarta maramureșeană, Monumentul funerar, drumul de acces, loc pentru aprinderea lumânărilor, troițe, lac, pod peste lac, alei care duc la diferite obiective, parcare și altele.

La o astfel de realizare măreață, momentul târnosirii bisericii și a binecuvântării întregului ansamblu mănăstiresc trebuia să fie unul cu totul special. În acest sens, ierarhii noștri s-au gândit ca marele eveniment să fie

Ortodoxia maramureșeană Anul XVII, Nr. 17 / 2012

patronat de către Întâistătorul Bisericii Ortodoxe Române, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, înaintând o invitație în vederea participării:

**Ierarhi, preoți și popor numeros la mănăstirea Bârsana
30 iunie 2012**

Ierarhii ortodocși maramureșeni

Î.P.S. Justinian CHIRA
Arhiepiscopul
Maramureșului și Sătmărușului

P.S. Justin HODEA Sigheteanul
Arhiereu vicar al Episcopiei
Maramureșului și Sătmărușului

***Preafericirii Sale,
Preafericitului Părinte DANIEL
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române***

Preafericite Părinte Patriarh,

Anul acesta se finalizează lucrările de pictură la Catedrala nouă din Negrești Oaş și la biserica de lemn a Mănăstirii Bârsana. În cel mult 3 luni cele două locașuri sfinte vor fi pregătite pentru tânosire. Este o dorință sfântă a ctitorilor acestor importante monumente de arhitectură, dar și a noastră a Ierarhilor și a credincioșilor din Maramureșul Voievodal și Țara Oașului, ca după o muncă nobilă și frumoasă, dar grea și jertfelnică, evenimentul tânosirii să fie unul pe măsură.

Iată de ce venim, cu frățească dragoste rugându-Vă să binevoiți ca sâmbătă 30 Iunie de hramul Mănăstirii Bârsana să tânosiți biserica nouă slujind Sfânta Liturghie în mijlocul credincioșilor din întreg Maramureșul Voievodal, iar duminică 1 Iulie să tânosiți Catedrala din Negrești Oaş, slujind Sfânta Liturghie în mijlocul credincioșilor din Țara Oașului.

Vizita Patriarhală a Preafericirii Voastre ar aureola aceste două momente sfinte dându-le dimensiunea de eveniment istoric și ar răsplăti munca celor ce au împodobit Eparhia noastră și Biserica Ortodoxă Română cu aceste monumentale locașuri sfinte.

Încredințați că veți primi cu bucurie invitația noastră, nădăjduim că răspunsul va fi pozitiv și va purta cu el dragostea părintească pe care ați arătat-o totdeauna față de credincioșii, preoții și monahii din Eparhia noastră.

După ce vom primi răspunsul Preafericirii Voastre, vom alcătui programul vizitei pe care îl vom trimite să-l vedeți și să-l aprobați.

Cu frățească întru Hristos dragoste,

Baia Mare
14 Februarie 2012

†JUSTINIAN CHIRA
Justinian
Arhiepiscopul Maramureșului și Sătmărulețului

†IUSTIN HODEA SIGHETEANUL
Iustin Hodea
Arhiepiscopul Vicar

Primirea Patriarhului României

Răspunsul Preafericitului Părinte Patriarh Daniel a fost unul afirmativ, astfel că în seara zilei de prăznuire a Sfinților Apostoli Petru și Pavel, ierarhi ai Bisericii din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului, în frunte cu Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei Andreicuț l-au întâmpinat la Aeroportul din Baia Mare. Alături de conducătorii Bisericii au fost prezenți domnul Sorin Rednic - prefect al județului Maramureș, domnul Zamfir Ciceu - președinte al Consiliului Județean Maramureș, domnul Cătălin Cherecheș - primarul municipiului Baia Mare, precum și alți conducători ai instituțiilor locale maramureșene.

După tradiționala întâmpinare a înaltului oaspete și câteva clipe petrecute în sala de protocol a Aeroportului din Baia Mare, coloana oficială s-a îndreptat către Mănăstirea Bârsana.

Pe aeroportul internațional din Baia Mare

P.F. Părinte Daniel întâmpinat de autoritățile maramureșene și de ierarhii Mitropoliei Clujului și Maramureșului

La poarta Maramureșului voievodal

P.F. Părinte Daniel așteptat la intrarea în Mara

**Primarii și preoții de pe Valea Marei
în așteptarea Patriarhului României**

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel la Bârsana

Ajuns la Mănăstirea Bârsana, unde a fost întâmpinat de Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Justinian, de ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române și mulțime mare de credincioși, s-a săvârșit o slujbă de Polihroniu, ca mulțumire pentru că vizitează încă o dată în Țara Maramureșului. La sfârșitul acestei slujbe, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Justinian, Episcopul Maramureșului și Sătmarului a adresat un cuvântul de bun venit Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, iar Preafericirea Sa a mulțumit Înaltpreasfinției Sale pentru această invitație făcută la sfințirea noii biserici a Mănăstirii Bârsana.

În cuvântul său, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Justinian, Episcopul Ortodox Român al Maramureșului și Sătmarului a arătat dragostea și prețuirea pe care o poartă poporul maramureșan pentru valorile etnografice și religioase: La Cina cea de Taină Mântuitorul Iisus Hristos a spus: *“Cu dor am dorit să mănânc cu voi acest Paști, mai înainte de patima Mea”* (Lc. 22,15)

Același cuvânt îl repet și eu: *“Cu dor am așteptat sosirea Preafericirii Voastre în mijlocul nostru. De 18 ani am așteptat acest moment împreună cu credincioșii și maicile acestui așezământ, care au trudit pentru realizarea acestui miracol.*

(...) Vă mărturisesc că aici a rămas un loc pustiu, atunci când episcopul Gavriil a fost expulzat, desființându-se și Episcopia de aici. Din darul lui Dumnezeu s-a reînviat această vatră monahală a Maramureșului, întrucât El a adus acum 18 ani aici soborul de maici, în frunte cu maica Filofteia – stareța mănăstirii, care au pornit de pe iarbă verde și au realizat tot ceea ce poate fi văzut. Este un miracol ce s-a făcut aici, deoarece atât în Transilvania cât și în Maramureș au reînviat multe vetre duhovnicești, vetre monahale.

Preafericirea Voastră, de 18 ani am așteptat această clipă. Pentru noi, maramureșenii este Ziua Domnului, Ziua cea mare. Vă mulțumesc că venind pe aripile văzduhului ați poposit, din înaltul cerului, în Maramureș. Cu toții, natură și credincioși, au așteptat să vină în mijlocul lor întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel.

Vă mulțumesc din toată inima. Să ne rugăm, în aceste frumoase clipe de seară, din toată inima pentru acest popor.

Dacă veți călători spre granița cu Ungaria veți vedea lanuri de grâu și porumb frumoase, muncite de acest popor, care este sărac, deși avem o țară bogată. Pentru aceste roade nu este suficient să fie soare și ploaie la timp. Acest pământ nu rodește până nu cade pe el și sudoarea frunții oamenilor și doar atunci țara devine bogată. De aceea, Preafericirea Voastră vă asigur că acest popor este iubit și admirat de Dumnezeu.

Bine ați venit Preafericirea Voastră!

Binecuvântați Preafericirea Voastră!

Iertați-ne pe noi păcătoșii, din Maramureș și toată țara.”

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a vorbit în cuvântul Său despre bucuria comuniunii apostolilor care se revarsă peste toți cei care au păstrat, mărturisit și transmis credința apostolică:

”În seara aceasta binecuvântată de Dumnezeu, în amurg, când soarele este mai lin, noi dăm slavă lui Dumnezeu, că între două sărbători, am ajuns aici la o mănăstire înviată din morți. Aceste clădiri care însoțesc biserica sunt ca niște lumânări de Înviere în toamnă și în vară. Am văzut odată mănăstirea în toamnă, iar acum o vedem în vară. Este pentru noi o bucurie și o binecuvântare să vedem pe Dumnezeu care face minuni. Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Justinian a spus că aici era doar iarbă și iată cum, în 18 ani, s-au construit aceste minunate clădiri în frunte cu biserica, pe care, cu ajutorul lui Dumnezeu, o vom sfinți mâine.

Astăzi, am serbat pomenirea Sfinților Apostoli Petru și Pavel. Din seara aceasta am intrat în sărbătoarea Soborului celor 12 Apostoli, adică toți apostolii împreună. Această bucurie a comuniunii apostolilor între ei, care se află în ceruri, se revarsă acum peste toți cei care au păstrat, mărturisit și transmis credința apostolică. Noi am primit credința apostolică de la Sfântul Apostol Andrei, dar apostolii au în comun trei lucruri deosebite, trei mari virtuți. Toți au mărturisit dumnezeirea lui Hristos, că Iisus Hristos nu este fiul unui tâmplar din Nazaret, ci Fiul lui Dumnezeu cel Veșnic Viu, Care din iubire față de oameni și pentru mântuirea oamenilor S-

a făcut Om. Deci, toți apostolii au mărturisit că Iisus Hristos este Fiul cel Veșnic al lui Dumnezeu. Toți apostolii au avut în comun și o dragoste nețărmurită pentru Hristos. Sfântul Apostol Pavel spune: Cine ne va despărți pe noi de dragostea lui Hristos? Nici înălțimea, nici adâncimea, nici viața, nici moartea, căci deși murim în fiecare zi, fiind persecutați, suntem mai mult decât biruitori prin Hristos Care ne-a iubit pe noi. Sfinții Apostoli Petru și Pavel și toți ceilalți apostoli au avut însă și o mare și nețărmurită dragoste pentru Biserica lui Hristos.

Sfântul Apostol Pavel a înțeles că Biserica nu este o simplă instituție în lumea aceasta, ci este Trupul Tainic al lui Hristos. De unde a învățat el aceasta, căci în toate scrierile Noului Testament numai el dezvoltă această învățătură sfântă? A învățat acest adevăr, că Biserica este Trupul lui Hristos, suferind. El a fost prigonitor al Bisericii. Lovea în creștinii care trebuiau să fie legați în lanțuri și puși apoi în închisoare”.

În continuare, Patriarhul României a exprimat însemnătatea deosebită pe care o are construirea unei biserici:

”Vă felicităm că ați păstorit cu dragostea lui Hristos un popor credincios și jertfelnic. A construi o biserică este o jertfă mare. De aceea, la sfințirea bisericii, în piciorul Sfintei Mese la Sfântul Altar nu se pun moaștele altor sfinți decât cele ale mucenicilor sau martirilor. Ei sunt cei mai aproape de Crucea lui Hristos de pe Sfântul Altar, pentru că în ei s-a arătat în lume aceeași iubire jertfelnică, sfântă ca iubirea lui Hristos. Ctitorii, cei care zidesc biserici, sunt pomeniți ca fiind fericiții și pururea pomeniții ctitori. Este o mare binecuvântare să fii chemat, să devii mâinile lui Hristos, pentru că slujba de sfințire de mâine, după cum veți vedea, spune că această Casă, această biserică, Tatăl a zidit-o, Fiul a întărit-o, Duhul Sfânt a înnoit-o, a luminat-o, a sfințit-o și a sfințit sufletele noastre.

Atunci cine a făcut biserica, Sfânta Treime sau noi oamenii? Sfânta Treime prin mâinile oamenilor care au în ei iubirea lui Hristos. Aceasta iarăși confirmă că noi prin Trupul lui Hristos, plini de iubirea lui Hristos săvârșim lucrarea lui Hristos spre lauda și spre slava Preasfintei Treimi.

Deci, aici, maicile sunt mâinile iubirii lui Hristos, mâinile jertfelnice împreună cu toți cei care au contribuit”.

La final, Preafericirea Sa a mulțumit pentru primirea călduroasă și frumoasă în Maramureș:

”Doresc în încheiere să mulțumesc în mod deosebit tuturor celor care ne-au primit cu multă bucurie, respect și dragoste fiiască și frățească, începând de la aeroport, ierarhii care au fost prezenți acolo în frunte cu Înaltpreasfințitul Mitropolit Andrei, Preasfințitul Iustin Sigheteanul și Preasfințitul Petroniu al Sălajului, și apoi la Poarta Maramureșului Voievodal ne-au întâmpinat copiii, corul de la Mara, autoritățile, dar și cei care cântă cu trâmbița, precum și călăreții foarte frumos împodobiți. Peste tot am simțit această primire călduroasă și frumoasă cu multă bucurie. Pe Valea Izei toată lumea era la poartă, de aceea trebuie să spunem că din punct de vedere al evlaviei și al tradițiilor creștinești și românești frumoase, Maramureșul este printre cele mai frumoase zone ale țării și printre cele mai luptătoare în a păstra credința apostolică.

Ne rugăm Preasfintei Treimi și tuturor sfinților, mai ales Sfinților Apostoli, să ne ajute să ne bucurăm de tot ceea ce s-a realizat aici, prin iubire jertfelnică, prin dragoste față de Hristos și de Biserica Sa. Să fim

Ortodoxia maramureșeană Anul XVII, Nr. 17 / 2012

pomeniți cei care zidim biserici, așa cum se spune în Sfânta noastră Biserică: “fericiții și pururea pomeniții ctitori”.

Să trăiți întru mulți și binecuvântați ani!”

După acestea, Preafericirea Sa împreună cu ceilalți membri ai Sfântului Sinod au vizitat Muzeul de icoane și carte veche „Gavril de Bârsana” și Stăreția mănăstirii.

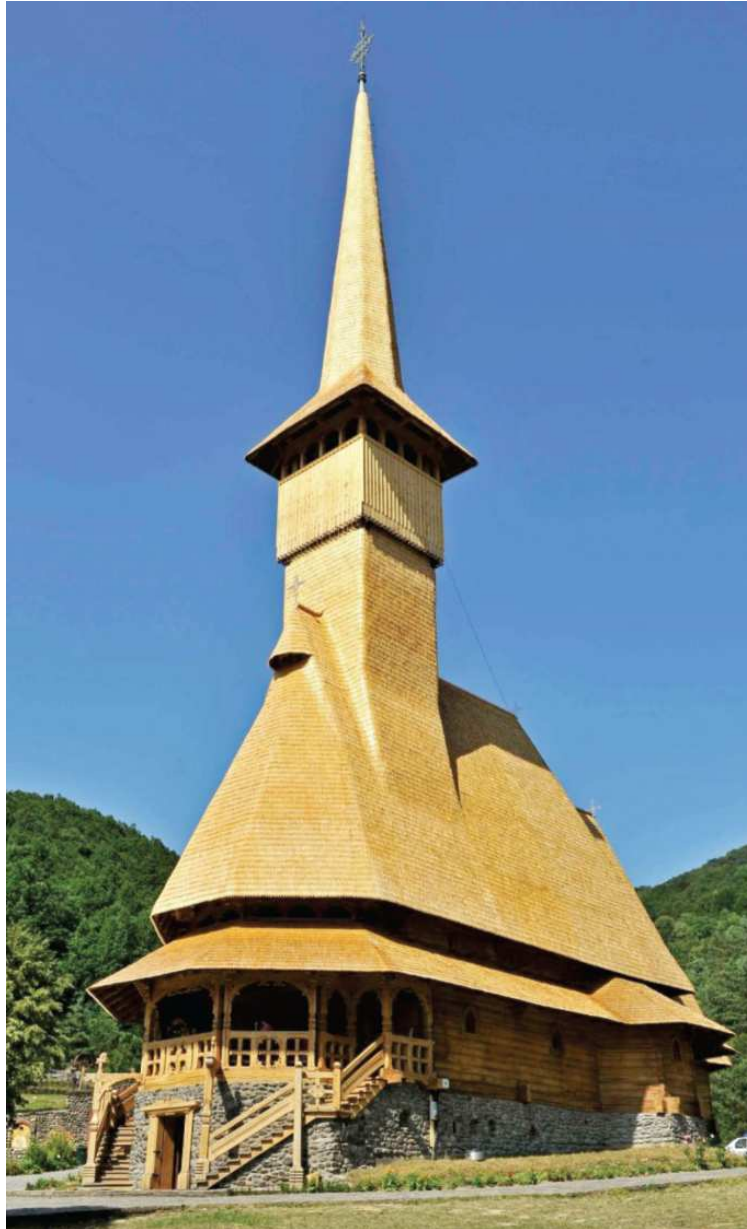

**Sfințirea noii biserici
de la Mănăstirea Bârsana**

Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române a oficiat în ziua de 30 iunie 2012, înconjurat de un sobor de 17 ierarhi, membri ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, preoți și diaconi, slujba de sfințire a noii biserici cu hramul "Soborul celor Doisprezece Apostoli" a Mănăstirii Bârsana, în prezența a mii de credincioși.

La finalul slujbei de sfințire, Patriarhul României a spus: *Cu ajutorul lui Dumnezeu s-a săvârșit sfințirea acestei biserici noi, o biserică frumoasă, cu o pictură luminoasă, care vrea să fie și o continuitate peste timp a bisericii care a fost cândva aici, care din cauza vitregiilor vremii nu mai este aici.*

Această biserică reînviată a fost astăzi sfințită și dedicată "Soborului Sfinților 12 Apostoli". Este o bucurie mare că la această slujbă de sfințire au participat mulți ierarhi, membri ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, și așa cum este tradiția Bisericii noastre, astăzi și numai astăzi, până la miezul nopții, toți credincioșii ortodocși bărbați și femei vor intra pe ușa de miazănoapte a Sfântului Altar, vor săruta Sfânta Evanghelie, Sfânta Cruce și Sfânta Masă, rugând pe Hristos Domnul să sfințească viața lor așa cum a sfințit această biserică frumoasă și nouă. De asemenea, credincioșii care vin aici, vor lăsa o danie, un obol al lor, pentru completarea cheltuielilor cu această biserică și cu întreținerea ei. Biserica este făcută prin jertfelnicie și se menține prin jertfelnicia și dărnicia ostensorilor și închinătorilor.

Ortodoxia maramureșeană Anul XVII, Nr. 17 / 2012

Vă mulțumim pentru această cooperare și împreună-lucrare în sfințirea bisericii și ca să ne încadrăm în timp, acum mergem în sobor și îi dăm mulțumire lui Dumnezeu prin Sfânta și Dumnezeiasca Euharistie, care în limba greacă înseamnă mulțumire, recunoștință, pentru tot ceea ce s-a realizat, pentru tot ceea ce s-a făcut, dar și cerem ajutorul lui Dumnezeu ca să putem să menținem această biserică și întreaga mănăstire de aici, să fie un loc de sfințenie, de rugăciune, de pace și bucurie în Duhul Sfânt.

Înainte de începerea Sfintei Liturghii, se va da citire hrisovului sau documentului, care a fost depus în piciorul Sfintei Mese, mărturie peste timp despre această lucrare a zidirii și împodobirii bisericii, dar și despre evenimentul sfințirii ei în 30 iunie 2012, cu prilejul hramului acestei biserici “Soborul Sfinților 12 Apostoli”.

Așa să ne ajute Dumnezeu să ne sfințim bisericile, să ne sfințim viețile și cu bucurie să lucrăm spre slava Preasfintei Treimi pentru a noastră mântuire. Amin”

După acest cuvânt adresat celor prezenți, Preafericirea Sa, împreună cu ceilalți ierarhi, preoți și diaconi slujitori, s-au deplasat la altarul de vară pentru săvârșirea Sfintei și Dumnezeieștii Liturghii.

Sfânta Liturghie oficiată de Patriarhul României la Mănăstirea Bârsana

După oficierea slujbei de sfințire a noii biserici cu hramul "Soborul celor 12 Apostoli" a Mănăstirii Bârsana, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române a oficiat în continuare, pe Altarul de Vară al mănăstirii, înconjurat de un sobor de ierarhi, preoți și diaconi și în prezența a mii de credincioși, Sfânta Liturghie.

Din soborul de ierarhi au făcut parte Înaltpreasfințitul Părinte **Laurențiu** - Mitropolitul Ardealului, Înaltpreasfințitul Părinte **Andrei** - Mitropolitul Clujului, Sălajului și Maramureșului, Înaltpreasfințitul Părinte **Irineu** - Mitropolitul Olteniei, Înaltpreasfințitul Părinte **Teodosie** - Arhiepiscopul Tomisului, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop **Justinian** - Episcopul Ortodox Român al Maramureșului și Sătmăruului, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop **Ioan** - Episcopul Covasnei și Harghitei, Preasfințitul Părinte **Lucian** - Episcopul Caransebeșului, Preasfințitul Părinte **Nicodim** - Episcopul Severinului și Strehaiei, Preasfințitul Părinte **Visarion** - Episcopul Tulcii, Preasfințitul Părinte **Petroniu** - Episcopul Sălajului, Preasfințitul Părinte **Gurie** - Episcopul Deveii și Hunedoarei, Preasfințitul Părinte **Siluan** - Episcopul Ortodox Român din Ungaria, Preasfințitul Părinte **Timotei** - Episcopul Ortodox

Român al Spaniei și Portugaliei, Preasfințitul Părinte **Paisie Lugojeanul** - Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, Preasfințitul Părinte **Emilian Lovișteanul** - Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Râmnicului, Preasfințitul Părinte **Ioachim Băcăuanul** - Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului și Preasfințitul Părinte **Iustin Sigheteanul** - Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului.

În cuvântul de învățătură, intitulat *Mănăstirea Bârsana - istorie, artă și spiritualitate*, Patriarhul României a vorbit atât despre înțeleșurile Pericopei Evanghelice, rânduită a fi citită la sărbătoarea Soborului Sfinților 12 Apostoli, cât și despre frumusețea artei și spiritualității ortodoxe maramureșene:

Devenire binecuvântată și dăinuire jertfelnică

”Mănăstirea Bârsana este un dar binecuvântat al lui Dumnezeu nu numai pentru Maramureșul ortodox, cu biserici străvechi și sfinți ierarhi care au păstrat unitatea poporului și a credinței sale apostolice, ci este un dar binecuvântat al lui Dumnezeu pentru întreg neamul românesc păstorit de Biserica Ortodoxă, prin mărturia dată pentru Hristos de-a lungul veacurilor în zbuciumata ei istorie.

Existența Mănăstirii Bârsana începe în vremea voievodului Dragoș, descălecător în Țara Moldovei, a voievozilor Balc și Drag ai Țării Maramureșului, care au înzestrat mănăstirea cu terenuri arabile, fânețe, păduri și alte bunuri, fiind pe drept cuvânt o mănăstire voievodală. Vechea mănăstire Bârsana a fost unul dintre cele mai importante așezăminte de cultură din Maramureș; aici existau școli pentru pregătirea preoților, a cântăreților și pictorilor bisericești și se cultivau legăturile cu românii ortodocși din Moldova și Țara Românească (www.manastireabarsana.ro).

La scurt timp după ocuparea Maramureșului de către Imperiul Habsburgic și săvârșirea dureroasei dezbinări bisericești a românilor transilvăneni din perioada anilor 1698 - 1701, Mănăstirea Bârsana a devenit pentru o vreme reședința episcopilor români ortodocși.

Venerabila Episcopie Ortodoxă Română a Maramureșului, pomenită în actul patriarhal de la Constantinopol, emis în anul 1391 pentru înființarea Mănăstirii din Peri, a fost desființată oficial în anul 1740. Cu toate acestea, ierarhii, preoții și credincioșii români, deși prigonii neîncetată, au menținut pururea vie flacăra credinței ortodoxe și a conștiinței românești în vremurile de grea încercare, iar Mănăstirea Bârsana a avut un rol important în apărarea credinței ortodoxe în acea perioadă atât de grea a istoriei Bisericii Ortodoxe din Transilvania.

În anul 1791, patrimoniul mănăstirii este confiscat de Imperiul Habsburgic, iar ultimii călugări de aici s-au refugiat la Mănăstirea Neamț, în Moldova. Atunci mănăstirea a fost devastată, chiliile și clădirile anexe au fost distruse, iar averea confiscată.

Pentru a feri biserica mănăstirii de profanare și distrugere, credincioșii din Bârsana au mutat-o, în anul 1806, chiar în vatra satului, în locul numit Podurile Jbarului (acum Podurile Mănăstirii), unde se mai poate vedea și astăzi (www.manastireabarsana.ro).

Pătimirile și răstignirea Mănăstirii Bârsana au durat aproape două secole (1791-1989), timp în care de mai multe ori s-a încercat reînființarea ei. Înainte de Marea Unire din 1918, Maramureșul, ca și întreaga Transilvanie, se afla sub stăpânire habsburgică, ostilă bisericilor și mănăstirilor ortodoxe românești.

După reînființarea Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului, în anul 1937, s-a pus și problema reînființării mănăstirii, dar a urmat Dictatul de la Viena (1940), care a împiedicat realizarea acestui deziderat. După al doilea război mondial, s-a instaurat la putere regimul comunist ateu, care se opunea înființării de noi mănăstiri. Astfel, reînființarea mănăstirii s-a tot amânat, dar acest ideal nu s-a stins niciodată, întrucât credința în puterea veșnică a lui Hristos a inspirat și a modelat în poporul nostru o cultură a dăinuirii în istorie, având speranța biruinței asupra tuturor ispitelor și încercărilor venite asupra lui.

Reînființarea sau învierea mănăstirii Bârsana, veche năzuință a dreptcredincioșilor maramureșeni, s-a realizat totuși după căderea regimului comunist ateu în decembrie 1989. Astfel, în anul 1993, Preasfințitul Părinte Episcop Justinian, al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului, a sfințit piatra de temelie a noii mănăstiri, cu hramul Soborul Sfinților doisprezece Apostoli.

În anul 1994, prin rânduiala lui Dumnezeu, monahia Filofteia Oltean a fost numită stareță a noii mănăstiri de maici. De atunci, cu mult zel, evlavie și simț artistic maica stareță a chivernisit și a supravegheat, până la detaliu, ridicarea întregului ansamblu mănăstiresc pe care-l admirăm acum.

P.F. Daniel binecuvântând poporul credincios din Maramureș

Arhitectura tradițională maramureșeană: suplețe și armonie

Proiectul Mănăstirii „Soborul Sfinților doisprezece Apostoli” - Bârsana a fost gândit ca un ansamblu arhitectural, elaborat de arhitectul Dorel Cordoș, care l-a dezvoltat în timp și spațiu în funcție de posibilitățile financiare și de nevoile spirituale ale obștii monahale. Toate clădirile din incinta mănăstirii sunt executate din lemn de stejar și pietre de râu, fiind ridicate de meșteri din localitate, asigurând astfel continuitatea artei cioplirii și îmbinării lemnului (www.manastireabarsana.ro).

Integrarea inspirată a acestui ansamblu arhitectural în frumusețea creației lui Dumnezeu (natura înconjurătoare) este încununată și de frumusețea duhovnicească a slujbelor și a cântărilor de priveghere, de rugăciunile maicilor, precum și de evlavia pelerinilor care caută luminile netrecătoare ale Împărăției lui Dumnezeu.

Maramureșul s-a impus printr-o arhitectură a lemnului de o înaltă valoare artistică, cu realizări originale, inspirate din particularitățile mediului natural înconjurător, unde muntele și bradul ne cheamă la elevație spirituală, la rugăciune și speranță. Arhitectura tradițională românească din Maramureș impresionează prin suplețe și armonie, încântă privirea atât prin proporții, cât și prin decor. Construcțiile sunt masive fără a fi greoaie, au siluete înalte, zvelte, datorate turelor și stâlpilor care subțiază volumele, dând construcției sobrietate și eleganță, finețe și dinamism. Așezată pe înălțime, mănăstirea Bârsana reflectă principiile de armonie și de măsură ale artei populare românești, o profundă sinteză artistică sculpturală care transformă materia într-o epifanie a spiritului, unind arhaicul și actualul, veșnicia și timpul.

Arhitectura ansamblului mănăstiresc de la Bârsana este integrată în arhitectura peisajului și reprezintă o simbioză între om și natură, o artă în care sunt folosite materii vii, astfel încât vegetația și anotimpurile, lumina și umbra, jocul apelor și culorile cerului intervin mereu cu multiplele lor schimbări, ca un calendar viu al vieții, cu simbolice repetiții și frumuseți care ne îndemnă să căutăm și frumusețile cerești netrecătoare.

Privind la frumusețea naturii înconjurătoare, cu văi adânci și culmi mărețe, înțelegem mai bine spiritul creator al țaranului român, care, așezat aici, pe un „picior de plai, pe-o gură de rai”, a știut să exprime în artă legături între cer și pământ, între slava eternă a lui Dumnezeu și frumusețea creației Lui, între rugăciunea ziditoare de suflet frumos și arta care modelează piatra și lemnul.

**Muzeul de icoane și carte veche
“Gavril de Bârsana”**

Sfințirea bisericii

– o nouă „poartă a cerului” deschisă pământenilor

Construirea și sfințirea unei noi biserici într-o mănăstire reprezintă o dovadă a credinței vii și jertfelnice mărturisită de o comunitate monahală duhovnicească și harnică, îndrumată de ierarhi înțelepți și misionari.

Construită cu multă jertfă și râvnă duhovnicească, noua biserică a mănăstirii Bârsana ne arată credința și evlavia călugărițelor acestei mănăstiri, a ctitorilor și binefăcătorilor ei față de Mântuitorul Iisus Hristos și de sfinții Săi Apostoli.

Sfințirea noii biserici a Mănăstirii Bârsana este în același timp un act de cult și de cultură a sufletului românesc. Este mai întâi un act de cult, pentru că se aduce mulțumire sau recunoștință lui Dumnezeu pentru tot ceea ce s-a realizat. În același timp ea este revărsare a harului sfințitor de la Dumnezeu pentru ca această lucrare - ofrandă a credincioșilor - să devină „Casă a lui Dumnezeu” și „Poartă a cerului”.

Sfințirea acestei biserici mănăstirești este un act de cult și pentru că facem pomenirea vechilor ei ctitori și a tuturor celor ce s-au rugat, au donat și au lucrat pentru rezidirea ei timp de 18 ani. Pomenirea acestora este și un act de cultură a sufletului, de ridicare în demnitate ca ființe recunoscătoare. Dacă recunoaștem binefacerile primite de la Dumnezeu prin oameni și mulțumim Lui și celor prin care El lucrează, atunci creștem spiritual. Dacă nu mai mulțumim, nu mai creștem spiritual. Dacă nu arătam recunoștință lui Dumnezeu și semenilor, nu lucrăm pentru înălțarea sufletului nostru la demnitatea omului de ființă euharistică sau recunoscătoare.

Credincioși intrând în Sf. Altar spre închinare și sfințire

La Altarul acestei mănăstiri vor fi pomeniți neîncetat ctitorii vechii mănăstiri: ierarhii, preoții, monahii harnici și credincioșii mărturisitori martiri, prizoniți pentru apărarea dreptei credințe, pentru libertatea și demnitatea poporului român, dar și ctitorii sau binefăcătorii noii biserici, luminați de credință și evlavie, dăruire și iubire jertfelnică, într-o permanentă comuniune spirituală cu Dumnezeu și întreolaltă.

Felicităm cu acest prilej pe Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Justinian și pe Preasfințitul Părinte Arhiepiscop Vicar Iustin Sigheteanul pentru toată lucrarea care s-a împlinit aici cu multă dăruire și iubire jertfelnică de către obștea monahală și de către cei care au ajutat această sfântă mănăstire.

Felicităm pe maica stareță stavrofora Filofteia Oltean și îi acordăm, ca semn al prețuirii și binecuvântării noastre, Crucea patriarhală, cea mai înaltă distincție a Patriarhiei Române.

Totodată, felicităm întreaga obștea monahală a Mănăstirii Bârsana, harnică și misionară, pe toți ctitorii și ajutătorii ei, precum și pe toți clericii și credincioșii prezenți la acest eveniment sfânt și solemn de spiritualitate creștină și demnitate românească.

Ne rugăm Mântuitorului Iisus Hristos Cel Înviat și Sfinților Săi Apostoli să ocrotească această nouă biserică și să dăruiască pace și bucurie, sănătate și mântuire tuturor închinătorilor și binefăcătorilor ei.”

La finalul Sfintei Liturghii, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul României, a acordat, la propunerea ierarhilor noștri, cu prilejul sfințirii noii biserici a Mănăstirii Bârsana, *Crucea Patriarhală* Maicii starețe Filofteia Oltean, *Diploma Sfântul Apostol Andrei* și *Diploma Sfinții Împărați Constantin și Elena* persoanelor care au ajutat la construirea noii biserici a Mănăstirii Bârsana. De asemenea, Preafericirea Sa a oferit pentru Altarul

bisericii Mănăstirii Bârsana un set de Sfinte Vase, confecționate în atelierele Patriarhiei Române. Pentru biserica nou sfințită a oferit o Cruce de binecuvântare, noua ediție a Sfintei Evanghelii cu icoane color, noul Liturghier tipărit în acest an, Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur, Liturghia Sfântului Vasile cel Mare și Liturghia Darurilor înainte sfințite, format portabil, precum și Slujba Sfântului Maslu și Rugăciuni pentru bolnavi, în contextul consacării anului 2012 drept *An omagial al Tainei Sfântului Maslu și al îngrijirii bolnavilor*.

În continuare, Preasfințitul Părinte Iustin Sigheteanul, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului a mulțumit Preafericitului Părinte Patriarh Daniel pentru această zi istorică din viața credincioșilor maramureșeni și a oferit Preafericitului Sale o machetă a bisericii nou sfințite a Mănăstirii Bârsana, precum și o icoană ce reprezintă Soborul Sfinților 12 Apostoli.

”Preafericirea Voastră, despre mulțimile acestea ne vorbește Evanghelia de astăzi, că îi era milă Mântuitorului pentru că nu aveau păstor. Și le-a dat păstori pe Sfinții Apostoli și prin Sfinții Apostoli a dat ierarhia bisericească. Hristos în Duhul Sfânt v-a așezat păstor peste poporul lui Dumnezeu din România. Titulatura Preafericitului Voastre este cea mai îndreptățită dintre toate titulaturile patriarhilor ortodocși din lume, pentru că sunteți fericit, Preafericirea Voastră, să aveți în jurul Preafericitului Voastre un Sfânt Sinod alcătuit din cei mai prestigioși ierarhi din Ortodoxia universală. Sunteți fericit și preafericit, Preafericirea Voastră, să aveți o preoțime cum este preoțimea Bisericii Ortodoxe Române, cum este

monahismul Bisericii Ortodoxe Române, unic în Ortodoxie. Iată, una din dovezile grăitoare este această mănăstire.

Preafericit puteți să fiți când vedeți acest popor căruia îi sunteți păstor, care v-a așteptat la Mara - Poarta de intrare în Maramureș - cu nerăbdare să vadă veșmântul alb al Patriarhului Bisericii noastre, al unei Biserici care nu a fost niciodată dezbinată, înfrântă, risipită și schismatică sau ruptă, ci a fost mereu întreagă”, a spus Preasfințitul Părinte Iustin Sigheteanul.

În încheiere, Patriarhul României a felicitat obștea monahală și pe toți cei care au contribuit la construirea bisericii noi a mănăstirii și a mulțumit pentru primirea frumoasă și călduroasă din seara precedentă: *”Astăzi a fost o mare sărbătoare pentru mănăstire, dar și pentru noi toți ierarhii care au venit aici. Această comuniune și această frățietate arhierască este și o cinstire pentru a recunoaște jertfa lucrării de aici și frumusețea ei. Aș dori să mai mulțumesc o dată, după ce am făcut-o aseară, pentru primirea frumoasă și călduroasă pe care am trăit-o începând de la aeroport, de la Baia Mare, și până aici. Vă dorim tuturor sănătate, bucurie și ajutor de la Dumnezeu”*, a spus Preafericirea Sa.

În finalul sărbătorii Mănăstirii Bârsana, toți credincioșii prezenți, alături de ierarhi, i-au cântat Maicii Domnului:

*”Nu lăsa Măicuță, să pierim pe cale
Căci noi suntem fiii lacrimilor tale.”*

POPASURI ÎN ȚARA MARAMUREȘULUI

La Memorialul de la Sighetu Marmației

În a doua zi a vizitei canonice în Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului, sâmbătă, 30 iunie 2012, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române a vizitat în cursul după-amiezii mai multe obiective religioase și culturale din Sighetu Marmației.

Primul popas a fost făcut la Memorialul Victimelor Comunismului și al Rezistenței. Fosta închisoare din Sighet a fost construită în anul 1897 ca închisoare de drept comun, însă în anul 1950 devine un loc de exterminare pentru elitele țării.

În spațiul de reculegere și rugăciune al muzeului, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel și delegația însoțitoare au aprins o lumânare în memoria tuturor celor care au trecut la Domnul în celulele închisorii.

La biserica ucraineană din Sighetu Marmăției

Biserica „Înălțarea Sfintei Cruci” a fost ridicată între anii 1791-1807 și aparține Vicariatului ortodox ucrainean din România.

De la Memorialul Victimelor Comunismului și al Rezistenței, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul României, și ierarhii Sfântului Sinod s-au îndreptat către Biserica „Înălțarea Sfintei Cruci”, sediul Vicariatului ortodox ucrainean din Sighet, unde Preafericirea Sa a fost întâmpinat de părintele vicar Ioan Pițura, precum și de mai multe grupuri de credincioși, veniți în procesiune alături de preoții lor, din comunele învecinate.

În cuvântul Său, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a apreciat că ortodocșii ucrainieni din această zonă formează o comunitate vie: *”Este o bucurie deosebită pentru noi să ne întâlnim cu această comunitate ortodoxă ucraineană din Sighetul Marmației, care ne-a primit foarte frumos, cu multă bucurie și cu multă dorință de a ne întâlni. De asemenea, pentru noi este impresionant faptul că cei care ne-au primit nu sunt doar oameni în vârstă, ci și foarte mulți tineri. Ceea ce înseamnă că această comunitate a ucrainenilor ortodocși din România este o comunitate vie. Aici, la Sighetul Marmației dumneavoastră locuiți în România, dar sunteți aproape de Ucraina și în același timp aveți o misiune sfântă, aceea de a contribui la întărirea relațiilor frățești dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Ortodoxă Ucraineană și între popoarele noastre. Noi suntem bucuroși că folosiți libertatea pe care o aveți spre slava lui Dumnezeu și spre păstrarea Ortodoxiei și a valorilor ei perene. De asemenea, apreciem faptul că ați avut întotdeauna relații bune cu ierarhii noștri din Maramureș și din Banat și noi v-am considerat întotdeauna ca fiind ai noștri, respectându-vă identitatea etnică și, desigur, limba liturgică”.*

„Vizita de astăzi rămâne pentru noi o vie amintire, o pagină sfântă, pentru că ați binevoit să ne binecuvântați, să ne îndemnați, să ne împărtășiți cuvânt de îmbărbătare și de rugăciune”, a spus părintele vicar Ioan Pițura.

La final, Patriarhul României a oferit ca semn de prețuire pentru Biserica ucraineană și pentru activitatea desfășurată, noua ediție a Sfintei Evanghelii cu icoane color, noul Liturghier, Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur, Liturghia Sfântului Vasile cel Mare și Liturghia Darurilor înainte Sfințite, în format portabil, precum și Slujba Sfântului Maslu, iar părintele

Ortodoxia maramureșeană Anul XVII, Nr. 17 / 2012

paroh dr. Nicolae Lauruc i-a oferit Preafericirii Sale o frumoasă icoană, mulțumindu-I pentru vizita făcută.

Credincioșii ucrainieni au făcut o procesiune pe străzile orașului cu steaguri, cu prapuri și au cântat pricesne în limba ucraineană.

La Palatul episcopal din Sighetu Marmăției

Palatul Culturii a fost inaugurat la finele anului 1913. El a fost dobândit de Episcopia Ortodoxă în 1938, prin donație, însă în 1949 a fost preluat de autoritățile comuniste.

Acest palat a fost oferit de către regele și guvernul României drept reședință episcopală pentru Episcopia Maramureșului, cu reședința la Sighet. În anul 1940 când s-a instaurat regimul horthyst, prin cedarea Ardealului de Nord, crucile de pe acest palat au fost mitraliate, iar preoțimea ortodoxă a fost expulzată din Maramureș, unii fiind chiar martirizați.

Episcopia a fost reactivată în anul 1944, desfășurându-și activitatea până în anul 1948, când a fost desființată de regimul comunist. Abia în anul 1990 Episcopia Maramureșului și Sătmarului a fost reînființată. Toate acestea ne îndreptățesc să afirmăm că Episcopia Ortodoxă a Maramureșului și Sătmarului a fost martirică.

În acest palat a locuit episcopul Dr. Vasile Stan, care datorită greutăților și vitregiilor vremii a stat mai mult la Sibiu. Totuși a reușit în perioada cât a păstorit, să întabuleze acest palat, fapt pentru care am reușit și noi să-l redobândim, iar cu concursul autorităților locale, prin doamna primar Eugenia Godja și fostul viceprimar Ovidiu Nemeș (actual primar) care și-a dat acordul pentru a reveni palatul în proprietatea Episcopiei, ca un act de reparație morală.

Astăzi este instalat aici sediul protopopesc, ca să-i fie dată și o utilitate bisericească, dar funcționează și alte instituții culturale ale orașului.

În orașul Sighetu Marmăției, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a mai vizitat, sâmbătă, 30 iunie 2012, vechiul Palat Episcopal, unde astăzi este și sediul Protopopiatului Ortodox Român din Sighet. Aici, Patriarhul României a primit în mod solemn cheia orașului maramureșean, de la domnul Ovidiu Nemeș, primarul municipiului.

**Primarul municipiului Sighetu Marmăției
oferă "Cheia orașului" Patriarhului României**

Vă spunem bine ați venit, împreună cu toți preoții și autoritățile locale, socotind că prezența Preafericirii Voastre aduce un plus de binecuvântare ca să continuăm restaurarea și folosirea lui într-un mod benefic și eficient pentru Biserica noastră Ortodoxă", a spus Preasfințitul Iustin Sigheteanul.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a arătat în cuvântul său necesitatea renovării fostului Palat Episcopal, clădire care astăzi are atât un rol administrativ, cât și misionar și cultural:

”Dorim să exprimăm și noi bucuria întâlnirii și aprecierea asupra faptului că această clădire a revenit Bisericii și că are o utilitate, nu doar administrativă, ci și misionar-culturală, deoarece se pot organiza acum mai bine evenimente creștine, de întărire a credinței, de cultivare a valorilor noastre ortodoxe și românești.

**Cuvânt de binecuvântare
adresat de P.F. Părinte Patriarh DANIEL**

Ne bucurăm că este prezent aici și domnul primar și părinții preoți, în frunte cu părintele protopop. Dorim ca în viitorul apropiat să fie găsite și accesate fonduri. Cred că numai prin fonduri europene putem să restaurăm și consolidăm această clădire, deoarece respectul pentru ceea ce am primit trebuie să fie în paralel cu dorința de a construi noi edificii. La Patriarhie, atunci când am ajuns, am consolidat și restaurat clădirea și pictura Catedralei Patriarhale actuale, ca semn de prețuire pentru înaintași și de respect pentru monumentele istorice și de artă. După aceea, am început construirea Catedralei celei noi. Prin aceasta considerăm că între ctitori și binefăcători trebuie să fie, nu atât de mult o competiție, cât o comuniune, să fie un respect de prețuire a ceea ce ei ne-au lăsat ca moștenire, dar, în același timp, noi să adăugăm, să îmbogățim moștenirea culturală-spirituală primită.

În toate deciziile noastre de numire a preoților în parohii și a stareților și starețelor din mănăstiri este scrisă această obligație, să păstreze patrimoniul existent și să-l sporească. Deci, este fixată direcția: trebuie să-l și sporim nu doar să-l păstrăm. Din acest punct de vedere se constată că aici în Maramureș, pe lângă aceste clădiri frumoase, moștenite din trecut, se construiesc și biserici noi, deoarece nevoile pastoral-misionare cer să fim creatori de valori și, în același timp, realiști în ceea ce înseamnă spațiul liturgic. Bisericile prea mici sunt mai greu de folosit, deoarece oamenii nu mai pot sta atât de mult în picioare. Am văzut în Biserica Greciei scaune-pliante, nu bănci lungi, care împiedică ieșirea unora dintre credincioși. În același timp am văzut că se apreciază mai mult când spațiul este mai mare, chiar cu demisoluri, unde se pot face activități culturale. Deci se folosesc aceste spații și pentru a face economie de teren și reduceri de cheltuieli, cât privesc instalațiile de încălzire și celelalte. Am văzut la comunitățile românești din Statele Unite că totdeauna demisolul este folosit pentru activități practice. Astfel, nu au fost nevoiți să cumpere teren mult.

Vă dorim tuturor sănătate, bucurie și mult ajutor de la Dumnezeu și, desigur, dacă este nevoie facem noi o recomandare pentru consolidarea, restaurarea și punerea în valoare a acestei clădiri, deoarece am argument: am fost și l-am văzut”.

**P.F. Părinte Patriarh Daniel alături de
Prefectul Maramureșului și Primarul Sighetului**

La final, Preafericirea Sa a oferit o icoană Protopopiatului Ortodox Român - Sighet, ca semn de prețuire și încurajare pentru activitatea viitoare.

**Însemnare în Cartea de Onoare
a Protopopiatului Sighet**

**Patriarhul României
înconjurat de "coconii" sigheteni**

La Mănăstirea Săpânța Peri

În drum spre Țara Oașului Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române a vizitat, sâmbătă, 30 iunie 2012, Mănăstirea *Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil* din Săpânța-Peri, unde a fost întâmpinat de obștea de maici a așezământului, dar și de credincioși din comuna Săpânța.

Patriarhul României a felicitat și binecuvântat obștea de călugărițe în frunte cu maica stareță Agnia Ciuban și pe părintele Grigore Luțai, ctitorul mănăstirii. Preafericirea Sa a mulțumit pentru primire și a dăruit lăcașului o cruce de binecuvântare, Evanghelia cu ilustrații color, noul Liturghier și o icoană cu chipul Mântuitorului Iisus Hristos.

**Cuvânt de bun venit adresat de pr. Grigore Luțai
ctitorul bisericii mănăstirii Săpânța**

”Mulțumim părintelui Luțai Grigore pentru aceste frumoase fraze de întâmpinare și îl felicităm pentru lucrarea pe care a făcut-o aici, mai ales că este vorba de un preot de mir, care ctitorește o biserică de mănăstire. Aceasta confirmă cooperarea binecuvântată și frumoasă care există între parohie și mănăstire. Au fost cazuri, în Eparhia pe care am condus-o timp de optsprezece ani la Iași, când o mănăstire de maici, de la Goranda, a construit o biserică de mir. Erau sate mici, iar maicile umblau cu două căruțe pentru a aduce materiale: lemn, cărămidă sau ce puteau oferi fiecare. Astfel, au făcut în sate mici patru biserici, pentru că aveam un

program “Nici un sat fără biserică”. Nu erau mari bisericile. Maica stareță, care datorită vârstei avea probleme cu auzul, totuși insista mult să mergem la o sfințire de biserică, spunând într-o scrisoare dactilografiată: “biserică din satul cutare este gata cu tot dichisul ei. Vă așteptăm la sfințire”.

Ne-am bucurat de aceasta pentru că era prima experiență din viață, când o mănăstire, în 2-3 ani, a construit patru bisericuțe de mir. Aici, există o tradiție frumoasă de ajutorare reciprocă, pentru care vă felicităm. Desigur, când se va termina la parohie lucrarea dumneavoastră, venim pentru biserică.

Problema cimitirului (“Cimitirul vesel”) este diferită. Dacă se râde de moarte, nu este o greșeală, întrucât Sfântul Apostol Pavel, zice: “unde-ți este moarte boldul?”, dar să nu râdem de cei morți, pentru că noi avem cultul morților ca cinstire a lor, nu ca ironie despre morți. Chiar strămoșii noștri romani, care nu erau încă trecuți la creștinism, au spus că despre morți trebuie să vorbim numai de bine. Aici este un specific aparte, iar noi respectăm specificul, dar nu venim special pentru “Cimitirul vesel”, ci pentru sfințirea bisericii, pentru că acolo este un fel de licență liturgică de a scrie glume pe Sfânta Cruce. Era altceva dacă se scria pe o tăbliță pusă lângă Sfânta Cruce, însă nu intrăm acum în amănunte.

Eu apreciez acum foarte mult faptul că ați lucrat aici și lucrați și dincolo, la biserică cealaltă, iar ca semn de prețuire că ați purtat crucea zidirii acestei biserici, dar și pentru lucrarea de la cealaltă biserică, vă oferim o cruce pentru binecuvântare, spre a-i binecuvânta pe credincioși, ce

este confecționată în atelierele Patriarhiei, cu brațele crucii specific românești. De asemenea, vă oferim un Liturghier nou”.

De asemenea, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a oferit aceleași daruri și maicii starețe, în folosul liturgic al mănăstirii.

PATRIARHUL ROMÂNIEI PE PLAIIURILE SĂTMĂRENE

Primirea în Țara Oașului

Zilele de 30 iunie – 1 iulie 2012 au fost însemnate cu litere de aur în paginile istoriei Protopopiatului Ortodox Oaș și ale Țării Oașului, întrucât aceste zile au fost marcate de vizita Întâistătătorului Bisericii noastre, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, însoțit de un sobor de cincisprezece ierarhi, cu prilejul sfințirii Catedralei Ortodoxe din Negrești Oaș.

Spre sfârșitul zilei de sâmbătă, 30 iunie, după târnosirea bisericii Mănăstirii Bârsana și după un program de vizită a mai multor obiective religioase și culturale din Maramureșul istoric, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel și delegația însoțitoare au fost primiți în Țara Oașului, în zona limitrofă a județelor Satu Mare și Maramureș (lângă tradiționalul platou al Sâmbrei Oilor) cu multă căldură și ospitalitate, oferindu-li-se după obicei, pâine și sare.

La întâmpinare au fost prezenți: Pr. Mihai Feher, protoiereu al Oașului, credincioși din parohiile învecinate - Moișeni, Huta și Certeze - îmbrăcați în port tradițional, reprezentanți ai conducerii centrale și județene, respectiv primarii din localitățile Țării Oașului.

Binecuvântarea noului sediu al Protopopiatului Oaş

După primirea de la Huta-Certeze, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul României, și ierarhii Sfântului Sinod s-au îndreptat către noul sediu al Protopopiatului Ortodox Român Oaş din localitatea Negrești Oaş, unde Preafericirea Sa a fost întâmpinat cu flori, cu deosebită emoție și bucurie, de un grup de copii îmbrăcați în costume populare, fiind prezenți peste șaptezeci de preoți și câteva sute de credincioși, atât localnici cât și din parohiile Protopopiatului Oaş. Preafericitul Părinte Patriarh a sfințit și binecuvântat noul sediu protopopesec, precum și Paraclisul cu hramurile “Acoperământul Maicii Domnului” și “Sfântul Cuvios Stelian”, din incinta Protopopiatului, un complex administrativ-religios deosebit, o realizare însemnată și o dovadă vie a jertfelniciei și dărnicii credincioșilor din acest Protopopiat.

După cuvântul de mulțumire al Părintelui Protopop Mihai Feher, Preafericitul Părinte Patriarh a oferit Protopopiatului, o colecție de cărți și reviste a Editurii *Basilica* a Patriarhiei Române.

Ortodoxia maramureșeană Anul XVII, Nr. 17 / 2012

Seara zilei de 30 iunie s-a încheiat cu o cină, organizată la Complexul “Valea Măriei”, la care au participat și cei aproximativ 40 de preoți, colegi de generație ai Preafericirii Sale din timpul studiilor universitare, invitați să ia parte la marea sărbătoare, pentru care s-a pregătit întreg Oașul.

**Preafericitul Părinte Patriarh Daniel
în mijlocul colegilor de facultate veniți în Oaș**

Sfințirea Catedralei din Negrești-Oaș

Biserica - Catedrală din Negrești-Oaș

Pe 1 iulie 2012, în a treia zi a vizitei canonice, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, înconjurat de un sobor format din cincisprezece ierarhi, membri ai Sfântului Sinod, preoți și diaconi, în prezența a mii de credincioși, a sfințit Catedrala cu hramul “Duminica Tuturor Sfinților”, din orașul Negrești-Oaș, județul Satu-Mare.

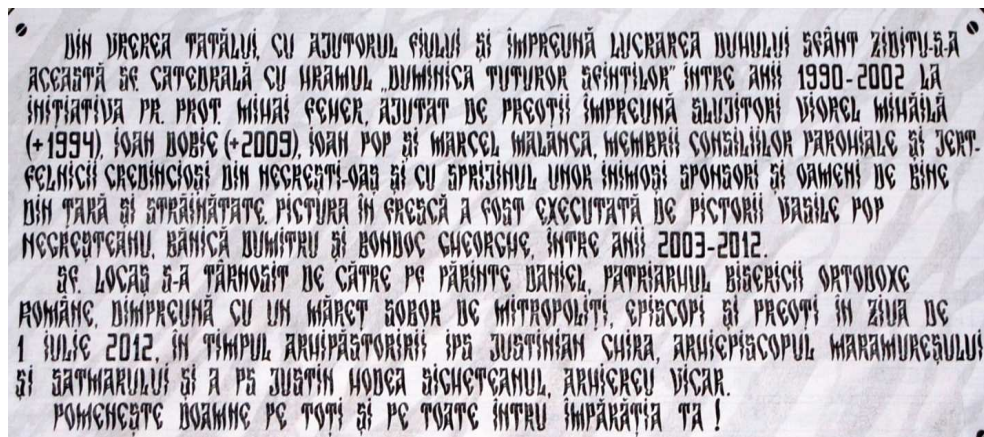
Din soborul ierarhilor au făcut parte: Înaltpreasfințitul Părinte **Laurențiu** - Mitropolitul Ardealului, Înaltpreasfințitul Părinte **Andrei** - Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, Înaltpreasfințitul Părinte **Irineu** - Mitropolitul Olteniei, Înaltpreasfințitul Părinte **Teodosie** - Arhiepiscopul Tomisului, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop **Justinian** - Episcopul Ortodox al Maramureșului și Sătmarului, Preasfințitul Părinte **Lucian** - Episcopul Caransebeșului, Preasfințitul Părinte **Nicodim** - Episcopul Severinului și Strehaiei, Preasfințitul Părinte **Visarion** - Episcopul Tulcii, Preasfințitul Părinte **Gurie** - Episcopul Devei și Hunedoarei, Preasfințitul Părinte **Siluan** - Episcopul Ortodox Român din Ungaria, Preasfințitul Părinte **Timotei** - Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei, Preasfințitul Părinte **Paisie Lugojeanul** - Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, Preasfințitul Părinte **Emilian Lovișteanul** - Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Râmnicului, Preasfințitul Părinte **Ioachim Băcăuanul** - Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului și Preasfințitul Părinte **Iustin Sigheteanul** - Arhieru-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului.

Inițiativa construirii unei catedrale în inima Țării Oașului a aparținut P.C. Pr. Mihai Feher, paroh al Parohiei Ortodoxe Negrești Oaș II, care s-a preocupat și îngrijit de această sfântă lucrare până la vremea târnosirii ei, înconjurat de un jertfelnic comitet de construcție și sprijinit cu dragoste și competență de vrednicii de pomenire preoți, împreună slujitori ai altarului, după cum urmează:

(+)Pr. Viorel Mihăilă (1990-1993); Pr. Ioan Pop (Parohia Negrești Oaș I) din 1994 până în prezent; (+) Pr. Ioan Dobie (2000-2009); Pr. Marcel Ioan Malanca (Parohia Negrești Oaș 3) din 2009 până în prezent. În prima Duminică după Rusalii – “Duminica Tuturor Sfinților” – din Anul Domnului 1990, la ceasul Vecerniei, a fost pusă piatra de temelie a Catedralei, de către P.S. Ioan Mihălțan al Oradiei, protopop de Satu Mare fiind Pr. Ioan Țolescu, iar preoți parohi: Mihai Feher și Viorel Mihăilă.

Pisania Catedralei din Negrești Oaș

Construcția noii Catedrale s-a realizat pe perioada anilor 1990-2002, lucrările fiind încredințate firmei S.C. Econom Construcții din loc. Gherla, jud. Cluj, reprezentată de domnul Martin Botoș.

Lucrările au fost realizate din cărămidă și beton armat, în formă de cruce, cu bolta străpunsă, străjuită de patru turnuri și alte două turnuri la fațadă, în care se află patru clopote. Finisajele exterioare și interioare (tencuiala) au fost realizate în perioada 1999-2002 de S.C. Universal Construcții Oaș S.R.L., firmă reprezentată de domnul Vasile Boboi din Negrești Oaș. Iconostasul și mobilierul bisericesc au fost executate la Bacău, de S.C. Timotei Prod Impex S.R.L., reprezentată prin domnul Florin Timotei Ciobanu.

În răstimpul dintre 2003 și 2007 s-a pictat altarul Catedralei în tehnica frescă, respectiv icoanele de pe iconostas, de către domnul Vasile Pop Negreșteanu, iar naosul și pronaosul au fost pictate în perioada 2008-2012, de pictorii Dumitru Bănică și Gheorghe Bondoc. Gestionar al bunurilor Catedralei și a evidenței financiare în perioada celor 22 de ani de muncă a fost domnul Ioan Pop (Șoșcan), episcop prim la Parohia Negrești Oaș I, ajutat în timpul desfășurării lucrărilor de domnul Sarca Vasile, episcop prim la Parohia Negrești Oaș II, domnul Ioan Lohan, (+) Vasile Lohan, Gheorghe Lohan, Gheorghe Pop (Șoșcan) și alții.

Fondurile financiare pentru construirea Catedralei au provenit de la credincioșii ortodocși din cele trei parohii din Negrești Oaș, societăți comerciale și bănci locale, de la Ministerul Culturii și Cultelor, Consiliul Județean Satu Mare, Consiliul Local Negrești Oaș, de la sponsori și credincioși binefăcători din țară și din străinătate. Situația în procente a donațiilor a fost următoarea: donații credincioși 35,67%; sponsorizări societăți și firme – 14,53%; subvenții Secretariatul de Stat pentru Culte – 6,4%; Consiliul Local/Primăria Orașului Negrești Oaș și Consiliul Județean Satu Mare – 9,7%; restituiri TVA – 5,23%; dobânzi bancare – 8,1%; alte fonduri (donații din partea credincioșilor altor localități sau străinătate) – 20,37%.

La înnoirea Catedralei, din ziua târnosirii, au participat numeroși credincioși din Țara Oașului, negreșteni, sătmăreni, dar și maramureșeni de pe Valea Izei, din Vișeu și alte părți, care au făcut un adevărat pelerinaj. Mulți dintre pelerini au venit îmbrăcați în frumosul port tradițional maramureșean și oșenesc.

Sfânta Masă din Altar a fost târnosită, iar pictura lăcașului de rugăciune a fost sfințită prin ungerea cu Sfântul și Marele Mir și prin stropirea cu apă sfințită. După sfințirea bisericii, credincioșii au intrat în Sfântul Altar din Catedrală și s-au închinat după rânduiala cuvenită, sărutând Sf. Evanghelie, Sf. Cruce și Sf. Masă, fiind unși cu untdelemn sfințit de preoții slujitori rânduți pentru aceasta.

Fiecărui închinător i s-a oferit în dar un câte un pliant cu imaginea și textul pisaniei Catedralei, pentru a păstra în minte și suflet acest moment înălțător din viața Bisericii.

După slujba de sfințire, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a rostit un cuvânt de învățătură în care a arătat importanța construirii unei biserici pentru viața credincioșilor ortodocși:

*”Am sfințit această Catedrală nouă și frumoasă. Potrivit tradiției noastre ortodoxe românești, în ziua sfințirii unei biserici toți credincioșii ortodocși, bărbați și femei, primesc binecuvântarea de a intra în Sfântul Altar pe ușa dinspre miazănoapte, sărută Sfânta Evanghelie, Sfânta Cruce și Sfânta Masă, iar în taină se roagă, zicând: **Sfîntește Doamne viața noastră așa cum a fost sfințită această biserică.** Rugăm pe Bunul Dumnezeu să ne dăruiască bucuria de a fi ctitori, binefăcători și miluitori, pentru că tot ceea ce facem pentru Biserica lui Hristos este răsplătit de El. Hristos a împrumutat de la noi mâinile noastre și priceperea noastră ca să construim Catedrala, iar această demnitate de a deveni mâinile lui Hristos sau ale Sfintei Treimi pentru a construi o biserică sfințită, casă a Sfintei Treimi, este una dintre cele mai mari demnități de slujire în lumea aceasta pentru un om. Tuturor vă dorim pacea și bucuria sfinților, ajutor de la Dumnezeu, sănătate și mântuire”.*

La finalul slujbei de târnosire, PS Părinte Iustin Sigheteanul – Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului - a dat citire Hrisovului de sfințire al Catedralei din Negrești-Oaș.

P.S. Iustin Sigheteanul dând citire Hrisovului

Sfânta Liturghie Arhierescă

În continuare, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a oficiat Sfânta Liturghie, pe un podium special amenajat lângă noua Catedrală, înconjurat de soborul de ierarhi, preoți și diaconi. Răspunsurile la Sf. Liturghie au fost date de Corul “Doxologia” al Catedralei episcopale din Baia Mare.

După citirea pericopei evanghelice, de la Sf. Ev. Matei (8, 5-13), Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a vorbit despre lucrarea vindecătoare pe care Mântuitorul Iisus Hristos o săvârșește în Biserică, adresând un cuvânt de învățătură tematic, intitulat “*Demnitatea se câștigă prin hărnicie și dărnicie*”, pe care îl redăm în cele ce urmează:

”Trăim astăzi bucuria întâlnirii și a comuniunii cu toți clericii și credincioșii ortodocși români, mai ales oșeni și maramureșeni, care ne-au întâmpinat aici, în Țara Oașului, la Catedrala Ortodoxă ”Duminica Tuturor Sfinților” din Negrești Oaș, cu ocazia sfințirii bisericii.

Piatra de temelie a Catedralei Ortodoxe din Negrești Oaș a fost sfințită în Duminica Tuturor Sfinților, prima duminică după sărbătoarea Pogorârii Sfântului Duh, în anul 1990, de către vrednicul de pomenire Preasfințitul Părinte Ioan Mihălțan, Episcopul de atunci al Oradiei, trecut la cele veșnice în anul 2008. Hramul acestei biserici ”Duminica Tuturor Sfinților” ne arată în același timp rodul lucrării Duhului Sfânt în lume și comuniunea veșnică a Sfinților din Împărăția lui Dumnezeu.

Ca spațiu sacru de rugăciune, biserica sfințită este în același timp darul oamenilor adus lui Dumnezeu și darul lui Dumnezeu pentru oameni, deoarece aceasta a devenit Casa Preasfintei Treimi care adună pe oamenii credincioși în iubirea milostivă a Preasfintei Treimi. Prin urmare, o biserică în care se săvârșesc Sfintele Taine ale iubirii eterne a lui Dumnezeu pentru oameni este un semn de binecuvântare asupra comunității credincioșilor și asupra orașului în care a fost sfințită această biserică.

Biserica nouă pe care credincioșii o oferă Mântuitorului Iisus Hristos ca dar sau ofrandă a credinței, hărniciei, înțelepciunii, priceperii și dărnicii lor devine, prin sfințire, ”Poartă a cerului și Casă a lui Dumnezeu” (Facere 28, 17), așa cum auzim în rugăciunile de sfințire a noii bisericii. Prin această ”poartă a cerului” intră Hristos - Împăratul Slavei, Care, după Învierea Sa din morți, S-a înălțat întru slavă la cer și a așezat umanitatea Sa pe tronul slavei Preasfintei Treimi. Prin sfințirea bisericii

noi, Hristos intră în mod tainic în această biserică și rămâne mereu prezent în ea prin Sfintele Taine săvârșite aici, dăruind celor ce se roagă darurile Sale cerești: iertarea păcatelor și arvuna vieții veșnice din Împărăția lui Dumnezeu. Astfel, biserica nou sfințită devine Casa lui Dumnezeu sau Casa Preasfintei Treimi.

*Dumnezeu este pretutindeni prezent, dar în modul cel mai direct și receptiv este prezent în biserică, în Casa Lui, în care vede, ascultă și binecuvintează pe cei care Îl cheamă în rugăciune și împlinesc voia Lui în viața lor. Biserica este „templul lui Dumnezeu, locașul sfânt, casă a rugăciunii (...) cerul pe pământ, în care locuiește Dumnezeu Cel ceresc”, cum spunea Patriarhul Gherman al Constantinopolului (PG 98, 384; citat de P. Stăniloae, în *Spiritualitate și comuniune în Liturgia ortodoxă*, ed. IBMBOR, 2004, p. 56). Noi cinștim biserica locaș de cult și ne închinăm în fața Sfântului Altar pentru că în biserică este prezent și lucrător prin harul Său Înșuși Hristos Domnul, Care sfințește obștea credincioșilor „ca s-o înfățișeze Sieși, Biserică slăvită, neavând pată sau zbârcitură, ori altceva de acest fel, ci ca să fie sfântă și fără de prihană” (cf. Efeseni 5, 23).*

Prin intrarea în biserică sfințită, prin închinarea la sfintele icoane, prin participarea la sfintele slujbe, cu multă credință și evlavie, credinciosul se sfințește și se luminează, pentru a sfinți apoi locul în care trăiește și muncește. De aceea, se spune că „omul sfințește locul”, dacă se sfințește mai întâi pe sine în biserică lui Dumnezeu prin rugăciune și împărtășire cu Hristos Cel Unul Sfânt. După cuvintele Sfântului Irineu de Lyon, Biserica a fost „sădită în lume ca un paradis” fiind centrul liturgic al creației, deoarece creația întreagă, universul sau cosmosul, se sfințește prin Biserică.

Duhul Sfânt - Sfințitorul, este Cel ce transformă creația în Biserică, întregul univers participând, prin Biserică, la pelerinajul sau trecerea umanității „de la moarte la viață și de pe pământ la cer” (Canonul Învierii). Biserica integrează deci întreaga diversitate a frumuseții lumii create în lucrarea de sfințire și de îndumnezeire a omului prin harul Preasfintei Treimi. Astfel, ca „poartă a cerului” biserica în sensul de locaș de închinare exprimă vocația lumii de a participa la slava cerească și bucuria eternă a Preasfintei Treimi. Iar Sfintele Taine săvârșite în biserică sfințită sunt arvună a vieții și bucuriei veșnice din Împărăția lui Dumnezeu. Această bogăție de sensuri spirituale a sfințirii unei biserici ortodoxe ne invită la un pelerinaj duhovnicesc către Împărăția cerurilor, simbolizată de Sfântul Altar cu Ușile Împărătești și catapeteasma lui, simbol iconic al venirii în slavă a lui Hristos la sfârșitul veacurilor, înconjurat de Sfinții Apostoli și Sfinții Îngeri (Cf. Matei 25, 31). Sfințirea bisericii ne invită, de asemenea, la sfințirea vieții noastre, ca înnoire a omului după chipul lui Hristos sau ca sălășluire a vieții lui Hristos în viața noastră (Cf. Galateni, 2, 20). Din acest motiv, după sfințirea noii bisericii, toți credincioșii ortodocși prezenți la

acest eveniment primesc binecuvântarea să intre în Sfântul Altar pentru a săruta Sfânta Evanghelie, Sfânta Cruce și Sfânta Masă din Altar, rugându-se lui Dumnezeu să sfințească viața lor așa cum a fost sfințită biserica aceasta.

Într-o lume din ce în ce mai secularizată, semnificațiile teologice și duhovnicești ale sfințirii bisericii, precum și întreaga bogăție a spiritualității creștine ne cheamă azi să redescoperim adevărul că omul este chemat la sfințire în relație cu Dumnezeu Cel Sfânt. Cu alte cuvinte, omul nu este făcut să sfârșească în mormânt, ci să trăiască veșnic în iubirea cerească a lui Dumnezeu.

Multe probleme grave de astăzi precum înstrăinarea omului de Dumnezeu, individualismul, consumul de droguri, violența, instabilitatea familiei, criza economică și financiară sunt în mare măsură semnele unei profunde crize spirituale, o slăbire a comuniunii în iubire a oamenilor față de Dumnezeu-Creatorul și față de semenii. Însă dacă rațiunea umană lucrează împreună cu Rațiunea divină prin harul Duhului Sfânt, toate valorile materiale pot deveni mijloc de comuniune în iubire sfântă. Iar dacă rațiunea este robită de patimile egoiste ale mândriei și lăcomiei materiale, viața umană se desfigurează sau se degradează până la ură și violență. Din acest motiv Sfântul Grigore Sinaitul afirmă: “Cu adevărat - dintre oameni - rașionali s-au dovedit a fi numai sfinții”. De ce? Pentru că ei și-au cultivat și sfințit rațiunea prin rugăciune și fapte bune, prin iubire față de Dumnezeu și de semenii. Toți oamenii sunt chemați să devină sfinți, dar devin sfinți numai cei care cultivă comuniunea lor de iubire cu Dumnezeu, Cel Unul Sfânt, prin rugăciune, și cu semenii lor prin fapte bune de ajutorare a acestora. În acest sens, viața spirituală sau religioasă este o necesitate permanentă pentru lume. Întrucât omenirea are mereu nevoie de iubire sau comuniune, nici știința și nici tehnica nu pot să înlocuiască viața spirituală sau duhovnicească, aceasta fiind izvor de iubire curată și sfântă, smerită și milostivă sau dezinteresată, ca bunătate arătată către ceilalți oameni, în familie și societate.

Cu ocazia sfințirii acestei biserici din Negrești-Oaș, felicităm pe Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Justinian și pe Preasfințitul Părinte Arhiepiscop-Vicar Iustin Sigheteanul, ierarhi înțelepți și harnici.

Totodată felicităm pe părintele paroh Mihai Feher dimpreună cu toți credincioșii acestei parohii, darnici și dinamici, luminați de evlavie creștină și simțire românească. Felicităm pe toți ctitorii, ajutătorii și binefăcătorii acestui sfânt locaș, precum și pe toți ierarhii, clericii și credincioșii prezenți la acest eveniment sfânt și solemn de spiritualitate creștin-ortodoxă și demnitate românească.

**Pr. protopop Mihai Feher și Pr. Ioan Pop
distinși de Patriarhul României**

Ne rugăm Mântuitorului Iisus Hristos, Cel minunat întru sfinții Săi, să ocrotească această biserică și pe toți închinătorii și binefăcătorii ei,

dăruindu-le pace și bucurie, sănătate și mântuire, spre slava Preasfintei Treimi și bucuria Bisericii”.

***Crucea Patriarhală pentru laici
oferită Primarului Ing. Nicolae Buda***

La finalul Sfintei Liturghii, au fost acordate din partea Întâistătătorului Bisericii Ortodoxe Române distincții și diplome persoanelor care au contribuit la construcția Catedralei. Părintele Protopop Mihai Feher a fost distins, de către Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, cu “Crucea Patriarhală” pentru clerici, iar Părintele Ioan Pop, de la Parohia Negrești Oaș II, a fost distins cu ordinul „Sfântul Ștefan cel Mare” pentru clerici. Domnul Ing. Nicolae Bura, fost primar al orașului Negrești-Oaș și susținător al Catedralei, dar și al noului sediu protopopesesc, a primit “*Crucea Patriarhală*” pentru laici. Au mai fost oferite susținătorilor lăcașului de cult „*Diploma Sfântul Apostol Andrei*” și „*Diploma Sfinții Împărați și Constantin și Elena*”. Domnului deputat Gheorghe Ciocan, Domnului senator Valer Marian și Domnului Adrian Ștef - președintele Consiliului Județean Satu Mare - le-a fost conferită “*Diploma Sfântul Apostol Andrei*”. Consiliile Parohiale ale Parohiilor Negrești Oaș I și II, reprezentate prin epitropii Ioan Pop și Vasile Sarca, au primit din partea Preafericitului Sale “*Diploma Sfinții Împărați Constantin și Elena*”.

*Diploma Sf. Ap. Andrei
conferită senatorului Valer Marian*

*Diploma Sf. Ap. Andrei
conferită deputatului Gheorghe Ciocan*

Aceeași diplomă și onoare le-a revenit și domnilor Vasile Creștin, Dumitru Creștin, Vasile Pop, Dumitru Mărcuș (sponsori) și Martin Botoș (constructor).

Preafericirea Sa a pregătit câte un dar simbolic și pentru credincioșii prezenți, respectiv câte o iconiță a “Duminicii Tuturor Sfinților”. Pentru biserica nou sfințită, Patriarhul României a oferit un set de Sfinte Vase, o Cruce de binecuvântare, noua ediție a Sfintei Evanghelii, noul Liturghier, precum și “Slujba Sfântului Maslu și Rugăciuni pentru bolnavi”. De asemenea, Părintele Protopop Mihai Feher s-a adresat Preafericirii Sale și tuturor celor prezenți, mulțumind lui Dumnezeu pentru *“această sfântă și minunată zi a încununării rugăciunii, jertfei și muncii de peste 20 de ani, prin sfințirea Catedralei, cu hramul “Duminica Tuturor Sfinților”*. Părintele Protopop a mulțumit Preafericitului Părinte Daniel, întrucât *“prezența Preafericirii Sale împreună cu soborul de mitropoliți, arhiepiscopi și episcopi, împreună cu preoții, monahii și autoritățile centrale și locale, alături de un număr mare de credincioși, și nu în ultimul rând, cei aproximativ 40 de colegi de an de la Institutul Teologic din Sibiu, ne fac să ne aducem aminte de cuvintele Sf. Ignatie Teoforul care a consemnat cu îndreptățire: “unde-i episcopul, acolo-i Biserica, și unde-i Biserica și episcopul, acolo-i Liturghia cea adevărată”*. Pentru această înaltă binecuvântare și pentru această aleasă prezență, mulțumim întâi de toate

bunului Dumnezeu, apoi Preafericirii Voastre, membrilor Sfântului Sinod prezenți și tuturor celor de față, pentru că ziua de 1 iulie a anului 2012 este înscrisă cu litere de aur în istoria Țării Oașului, a Protopopiatului nostru din Oaș și a parohiilor din Negrești-Oaș”.

Părintele Protopop a consemnat mai departe: “...s-a ridicat această Catedrală cu osteneală și jertfă, inițiativa construirii ei fiind gândul și dorința mea din primele ceasuri ale revoluției din '89, căreia i s-a alăturat un jertfelnic comitet de construcție, preoții împreună slujitori din această perioadă, doi dintre ei trecuți la Domnul, doi prezenți aici, împreună cu bunii noștri credincioși din Negrești-Oaș și din multe alte parohii [...] Am lucrat cu Dumnezeu, cu dreptatea și îndurarea Lui, dar am fost încredințați de rugăciunile și îndrumarea nemijlocită a ierarhilor noștri IPS Arhiepiscop Justinian și Preasfințitul Iustin Sigheteanul, care au fost de nenumărate ori în șantierul nostru, povățuindu-ne și îndemnându-ne pe parcursul întregii perioade de construcție, lucru pentru care, sărutându-le sfințita dreaptă, le mulțumim din suflet”.

După aceea a avut loc ceremonia de acordare, Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, a titlului de *Cetățean de onoare al orașului Negrești-Oaș* în cadrul căreia Doamna Primar Fedorca Aurelia a dat citire hotărârii Consiliului Local.

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române a mulțumit pentru diploma primită și a oferit Primăriei orașului Negrești-Oaș o icoană cu chipul Maicii Domnului - Prodroimița.

Totodată, Domnul Ministru Silaghi Ovidiu și reprezentanții autorităților județene au oferit Întâistătătorului Bisericii Ortodoxe Române o icoană cu chipul Mântuitorului Iisus Hristos Arhieru.

Preasfințitul Părinte Iustin Sigheteanul, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului a mulțumit Patriarhului României pentru vizita canonică efectuată în Episcopia Maramureșului și Sătmarului: *”Vă mulțumim din suflet Preafericirea Voastră, împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Justinian, preoțimea eparhiei noastre, cinul monahal, poporul dreptcredincios, autoritățile județene și locale, pentru faptul că ați închinat trei zile Episcopiei Maramureșului și Sătmarului.”*

În încheiere, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul României, a mulțumit Preasfințitului Părinte Iustin Sigheteanul ”...pentru aceste cuvinte frumoase, de apreciere și de încurajare în același timp pentru a mai vizita aceste părți minunate ale țării.

Mulțumim doamnei primar, autorităților de stat, centrale și locale”. Preafericirea Sa a spus în continuare că ”titlul de cetățean de onoare al unui oraș înseamnă două lucruri: o recunoaștere a unor merite, dar și o invitație de a ajuta orașul respectiv mai mult.

Aici am învățat că există o unitate în diversitate. Maramureșenii au un specific al lor, oșenii altul, iar spre seară vom ajunge și la Catedrala din Satul Mare. Deci, aceste trei țări din nordul României sunt ținuturi binecuvântate cu o credință puternică verificată prin suferință. Credința verificată prin suferință este dătătoare de virtuți și aducătoare de binecuvântări. Am admirat răbdarea și evlavia dumneavoastră, dar și frumusețea portului popular pe care îl păstrați. Împreună cu portul popular păstrați toate tradițiile noastre românești inspirate din credința creștină. Ne-a impresionat foarte mult și numărul mare de copii care au participat la slubă la Mănăstirea Bârsana, dar și aici, precum și numărul mare de credincioși care ne-au întâmpinat la Poarta Maramureșului, la Poarta Oașului, dar și pe Valea Izei. Deci, această bucurie a credinței, a comuniunii frățești, este prezența Duhului Sfânt în oameni. În mod deosebit apreciem activitatea Înaltpreasfințitului Arhiepiscop Justinian al Maramureșului și Sătmarului și a discipolului său, Preasfințitul Iustin Sigheteanul, doi ierarhi înțelepți și foarte harnici. De asemenea, apreciem bunele relații care există între două responsabilități: responsabilitățile spirituale și cele sociale, între păstorii Bisericii și autoritățile centrale și locale care au conștiința unirii libertății cu responsabilitatea”.

Ospitalitatea credincioșilor negreșteni nu și-a pierdut renumele, întrucât după încheierea slujbei de sfințire și a Sfintei Liturghii, credincioșii participanți la eveniment s-au bucurat de o agapă frățească.

Sărbătoarea negreștenilor s-a oprit într-o oarecare măsură aici, însă programul Preafericii Sale a continuat în după-amiaza zilei de duminică, cu vizita pastorală pe care a realizat-o în cadrul Protopopiatului Satu Mare, la Catedrala “Adormirea Maicii Domnului” din municipiul Satu Mare.

Bucuria și emoțiile acestor frumoase zile nu au încetat, cu atât mai mult cu cât după derularea evenimentelor prilejuite de sfințirea Catedralei din Negrești Oaș, la data de 6 iulie, de la reședința patriarhală din București, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, i-a adresat Părintelui Protopop Mihai Feher o scrisoare, în care Preafericirea Sa a evocat *“momentele de mare trăire duhovnicească”*, prilejuite de târnosirea Catedralei din orașul Negrești Oaș: *“...păstrăm în suflet frumusețea meleagurilor, atmosfera duhovnicească a acestor momente unice, precum și bucuria întâlnirii cu clerul și credincioșii din Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmăruului. [...]*

Am început vizita noastră prin sfințirea noului sediu și a Paraclisului cu hramurile “Acoperământul Maicii Domnului” și “Sf. Cuv. Stelian” ale Protopopiatului Ortodox din orașul Negrești Oaș. [...]

Duminică, 1 iulie 2012, am târnosit împreună cu un sobor format din 15 ierarhi, membri ai Sfântului Sinod, preoți și diaconi, și în prezența a mii de credincioși, Catedrala cu hramul Duminica Tuturor Sfinților... după care am săvârșit Sfânta Liturghie pe un podium special amenajat lângă noua catedrală. [...] Vă felicităm dimpreună cu toți credincioșii acestei parohii, darnici și dinamici, luminați de evlavie creștină și simțire

românească. Ne rugăm Mântuitorului Iisus Hristos, Cel minunat întru sfinții Săi, să ocrotească această biserică și pe toți închinătorii și binefăcătorii ei, dăruindu-le pace și bucurie, sănătate și mântuire, spre slava Preasfintei Treimi și bucuria Bisericii”.

Au fost clipe memorabile pe care inima și sufletul fiecăruia dintre noi le vor păstra cu sfințenie, au fost momente marcante pe care istoria nu le va uita, au fost întâmplări și evenimente care au edificat și dinamizat viața bisericească, rămânându-ne astfel responsabilitatea de a continua lucrarea ce ne-a fost încredințată de Dumnezeu, mulțumindu-i pentru binecuvântarea, iubirea și sfințenia de care ne-a învrednicit, în Biserica Slavei Sale!

Prima vizită patriarhală în municipiul Satu Mare

Duminică, 1 iulie 2012, în jurul orei 17,30, coloana oficială a Preafericitului a intrat pe teritoriul Protopopiatului Satu Mare. Prima localitate în care a fost întâmpinat de credincioși, împreună cu preotul paroh, în dangătul clopotelor, a fost orașul Livada, apoi de credincioșii din Parohia Ciuperceni și cei de la biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” de pe str. Botizului, din municipiul Satu Mare, după care s-a îndreptat spre Catedrala „Adormirea Maicii Domnului” din Satu Mare.

Înainte de a ajunge la Catedrala „Adormirea Maicii Domnului”, unde a fost așteptat de mii de credincioși, Preafericirea Sa s-a retras, pentru un scurt timp, la Hotel City, unde a fost cazată delegația patriarhală.

Însoțit fiind de Înaltpreasfințitul Andrei - Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, Preasfințitul Timotei - Episcopul ortodox al Spaniei și Portugaliei și Preasfințitul Iustin Sigheteanul - Arhiereul vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului, la ora 19,00, Preafericirea Sa a sosit la Catedrala din Satu Mare, întâmpinat fiind cu Sfânta Evanghelie și Sfânta Cruce, cu prapori și icoane, de zeci de preoți, în frunte cu Prea Cuviosul Părinte Timotei Bel - exarh al mănăstirilor și Pr. Ioan Socolan - Protopop al Sătmăruului, de mii de credincioși împreună cu domnul Ovidiu Silaghi – ministrul transporturilor, domnul Valer Marian - senator, domnul Ioan Holdiș - deputat în Parlamentul României, domnul Prefect Eugeniu

Avram - reprezentatul Guvernului României, domnul Adrian Ștef – Președintele Consiliului Județean Satu Mare, domnul Dorel Coica - primarul municipiului Satu Mare, de alți demnitari, consilieri județeni și locali, directori de instituții, mass-media scrisă și audio-vizuală din Satu Mare.

Trei coruri reunite, pregătite și dirijate de doamna preoteasă Maria Chiș, au cântat cu suflet imnul patriarhal, fapt remarcat la masă chiar de Preafericirea Sa.

**P.F. Părinte Patriarh Daniel
înconjurat de protopopul de Satu Mare și de cimpoaie codrenești**

A urmat cuvântul de bun venit al Preasfințitului Iustin Sigheteanul, în care a menționat faptul că pentru prima dată un Patriarh vizitează municipiul Satu Mare:

”Preafericite Părinte Patriarh Daniel, bine ați venit în municipiul Satu Mare. Acest popas la Catedrala municipiului este ultima etapă a vizitei de trei zile pe care o faceți Episcopiei Maramureșului și Sătmarului. Vizita a început în ziua de vineri seara (29 iunie 2012), când pe Aeroportul din

Baia Mare v-au întâmpinat autoritățile bisericești, precum și cele centrale, județene și locale, alături de preoțimea noastră. Apoi la poarta de intrare în Maramureșul voievodal, la Mara, credincioșii au fost bucuroși să vă întâmpine cu portul și graiul lor, împreună cu primarii și preoții Bisericii noastre.

În cele din urmă, seara la Mănăstirea Bârsana, Înaltpreasfințitul Justinian, preoții, monahii și mulțime de credincioși și-au așteptat pe întâistătătorul Bisericii noastre. A urmat, apoi, sfințirea bisericii Mănăstirii Bârsana – Catedrala de lemn a acestei mănăstiri.

Sâmbătă, după amiază, au fost vizitate câteva obiective din Sighetul Marmației și Mănăstirea Săpânța-Peri. La intrare în județul Satu Mare ați fost întâmpinat de către autorități, preoți și credincioși la Huta-Certeze, ca în final să se facă un popas la Protopopiatul Ortodox Român din Negrești-Oaș, întrucât a doua zi urma să fie târnosită noua Catedrală din Negrești-Oaș.

Iată că tot la ceas de seară se încheie vizita Preafericirii Voastre în Episcopia noastră, în municipiul Satu Mare, cel de-al doilea municipiu ca importanță al Episcopiei noastre, fiind întâmpinat de către protopopii județului Satu Mare, preoțimea noastră din municipiu și județ, autoritățile județene și locale și o mare mulțime de credincioși, care au așteptat cu toată căldura, care o avem afară dar și în inimi și suflet, pentru a-l vedea pentru prima dată pe Patriarhul României în municipiul Satu Mare, care nu este puțin lucru.

Vă mulțumim în numele Înaltpreasfințitului Arhiepiscop Justinian, căruia vârsta înaintată nu i-a mai permis a ne însoți și aici, deși ar fi dorit, deoarece râvna îl îndeamnă. Vă mulțumesc și în numele preoțimii din cele trei Protopopiate, a autorităților județului Satu Mare, autorităților locale și a credincioșilor din municipiu pentru această onoare pe care le-o faceți și pentru toată osteneala pe care ați depus-o în aceste zile ca să vizitați obiectivele pe care vi le-am propus, care n-au fost puține, presupunând un efort destul de mare.

Vă rugăm să ne iertați pentru că noi n-am prevăzut temperatura din termometre și canicula. De aceea, programul a fost făcut pentru bucuria credincioșilor, pentru a vă vedea cât mai mulți și a se putea atinge de veșmântul alb al Patriarhului României, care reprezintă o Biserică Apostolică care n-a fost vreodată rătăcită de la dreapta credință, risipită sau dezbinată, ci a rămas Biserica adevărată a lui Hristos, mărturisitoare prin toate secolele de martiriu prin care a trecut.

Vă mulțumim că slujiți cu demnitate, cu multă competență și cu o înaltă gândire teologică a Ortodoxiei românești. Aveți un Sfânt Sinod care se inspiră din activitatea Preafericirii Voastre și care se mândrește să aibă un Patriarh al secolului XXI, din toate punctele de vedere, asumându-și o parte foarte grea, pe lângă cea de Patriarh și Părinte al României, aceea de

a construi Catedrala Mântuirii Neamului, un vis de multe veacuri al poporului român, care se va împlini în timpul păstoririi Preafericirii Voastre.

Am dori să susținem și noi, cu micile noastre ofrande, această Catedrală națională, ușurându-vă în acest fel povara pe care o purtați pe umeri. Am dori să vă oferim dragostea și prețuirea preoțimii noastre și, pentru că ne aflăm în municipiul de reședință al județului Satu Mare, al sătmărenilor, în Catedrala municipiului Satu Mare. Vă spunem că această Catedrală, în care ne găsim, a fost construită în anul 1937 de către Armata Română, ca semn de mulțumire pentru reîntregirea țării și Marea Unire de la 1 Decembrie 1918. Aici sunt două Parohii, unde slujesc trei părinți: părintele Alexandru Tincu – venerabilul protopop al Sătmăruului, părintele Aurel Donca și părintele Cristian Boloș, care încearcă să transmită, de aici din inima Sătmăruului, către credincioșii, în număr de 50.000, mesajul Bisericii noastre Ortodoxe, preluând-o prin agenția de știri Basilica (TV Trinitas, Radio Trinitas).

Vă mulțumim pentru faptul că ați binevoit să acceptați acest popas. Era firesc, deoarece mâine plecați de pe Aeroportul municipiului Satu Mare spre reședința patriarhală din București. Toată binecuvântarea, pe care ați adus-o de vineri încoace, peste Eparhia noastră, va rămâne peste acest oraș, peste credincioșii de aici, peste preoțimea noastră, rodind cu siguranță până la o viitoare vizită a Preafericirii Voastre, care ar putea fi la sfințirea primei mari biserici din Satu Mare care va fi gata, din câte sunt în construcție în acest oraș.

Mulțumim autorităților județene și locale, domnului ministru Silaghi, un apropiat al Bisericii, pentru ajutorul dat, asigurându-I de întreaga noastră prețuire și împreună lucrare pentru binele comun.”

Vă mulțumim din suflet și vă rugăm să adresați mulțimii un cuvânt părintesc.”

În luarea sa de cuvânt, Preafericirea Sa s-a referit la vizita efectuată în Eparhia noastră în cele două zile, respectiv la Mănăstirea Bârsana și Negrești-Oaș, amintind rolul pe care îl are trustul de presă Trinitas în educarea credincioșilor, precum și importanța pe care o va avea Catedrala Mântuirii Neamului, mulțumindu-le credincioșilor pentru prezență și pentru răbdarea de care au dat dovadă pentru a-l aștepta:

„Ne-am bucurat în primul rând de evlavia credincioșilor, de înțelepciunea preoților și de spiritul misionar al ierarhilor de aici, precum

și de buna cooperare dintre Biserică și autoritățile din această zonă a țării. Deși din punct de vedere geografic Episcopia Maramureșului și Sătmarului pare mai departe de București, din punct de vedere spiritual ne-am simțit ca acasă și am simțit că este o mare apropiere duhovnicească, deoarece peste tot am remarcat biserici în construcție, mănăstiri, parohii, protopopiate și sedii de instituții bisericești noi, încât această înnoire și această lucrare pastoral-misionară, cultural-misionară și social-filantropică este semnul unei Biserici vii și responsabile.

Ne rugăm Bunului Dumnezeu să vă dăruiască putere de a continua tot ceea ce a fost început și a duce la bun sfârșit bisericile începute, instituțiile și programele începute, deoarece nu este totdeauna ușor să continui pe timp de criză financiară ceea ce a început într-o vreme de mai puțină criză economică”.

Așa cum a obișnuit și în alte locuri vizitate, Preafericirea Sa a dăruit Catedralei o Sfântă Evanghelie, o Cruce de binecuvântare, precum și alte cărți.

Preasfințitul Iustin Sigheteanul, în numele preoților slujitori, i-a oferit în dar Preafericirii Sale o icoană a Mântuitorului Hristos ferecată în argint, mulțumindu-i pentru vizită.

A urmat momentul emoționant, anunțat din timp de presa locală, moment în cadrul căruia domnul primar a dat citire hotărârii Consiliului Local Satu Mare, prin care i s-a conferit Preafericitului Părinte Daniel - Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, titlul de *Cetățean de onoare al*

municipiului Satu Mare, fiindu-i înmântat personal acest titlu în aplauzele credincioșilor, care au umplut până la refuz Catedrala.

La plecare, de pe treptele Catedralei, i-a binecuvântat pe toți credincioșii, fiind impresionat de numărul mare al celor care nu au mai încăput în interiorul Catedralei.

A doua zi, de dimineață, însoțit de Înaltpreasfințitul Andrei – Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, Preasfințitul Iustin Sigheteanul – Arhiereu vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului, precum și de reprezentanții autorităților județene și locale, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel s-a îndreptat către Aeroportul Satu Mare, de unde a decolat spre Reședința Patriarhală din București.

**P.F. Părinte Patriarh Daniel –înainte de plecare spre București
pe aeroportul din Satu Mare**

* * *

Ca să exprimăm în cuvinte omenești trăirile și bucuria sufletească ce au fost oferite de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, dimpreună cu ceilalți

ierarhi, membri ai Sfântului Sinod, care au participat la evenimentele cuprinse în cele trei zile, ar fi greu să cuprindem toate aspectele și sentimentele ierarhilor, preoțimii și credincioșilor din această frumoasă Eparhie a Maramureșului și Sătmarului.

De aceea, considerăm că doar cuvintele de mulțumire transmise de Patriarhul României ierarhilor noștri pot descrie cu adevărat atmosfera duhovnicească creată cu prilejul evenimentelor arătate anterior, prezentând scrisoarea Preafericirii Sale adresată ierarhilor noștri:

”Cu puțin timp în urmă s-a încheiat vizita Noastră canonică în Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului, care a avut loc în perioada 29 iunie - 2 iulie 2012.

Evenimentele centrale ale vizitei Noastre au fost slujba de târnosire a bisericii Mănăstirii Bârsana, cu hramul ”Soborul Sfinților 12 Apostoli”, din județul Maramureș, în ziua de sâmbătă, 30 iunie 2012, și slujba de târnosire a catedralei cu hramul ”Duminica Tuturor Sfinților” din orașul Negrești Oaș, județul Satu Mare, în ziua de duminică, 1 iulie 2012. Cu

aceste prilejuri, am oficiat Sfânta Liturghie împreună cu un numeros sobor de ierarhi din Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în prezența a mii de credincioși.

Păstrăm în suflet frumusețea meleagurilor, atmosfera duhovnicească a acestor momente unice, precum și bucuria reîntâlnirii cu clerul și credincioșii din Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului.

La Poarta de intrare în Maramureșul Voievodal din localitatea Mara, locul unde maramureșenii își primesc cu bucurie oaspeții de seamă care le trec pragul, am fost întâmpinați după tradiție, cu pâine și sare, de localnicii îmbrăcați în haine populare, preoți și alți credincioși care au cântat cântece religioase. De asemenea, un grup de tineri a organizat un adevărat spectacol de artă și tradiție locală.

Mai mulți cai au fost înveșmântați în costume specifice zonei, viu colorate în roșu, verde, negru și alb, obicei care se practică în această zonă la orice sărbătoare. De-a lungul văilor Mara și Iza am fost așteptați în fiecare parohie de către credincioși îmbrăcați în straie tradiționale, precum și în cântări de tulnice și bucium la fiecare poartă a credincioșilor din aceste parohii. În a doua zi a vizitei canonice în Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului am vizitat în cursul după-amiezii mai multe obiective religioase și culturale din municipiul Sighetu Marmăției.

Primul popas l-am făcut la "Memorialul Victimelor Comunismului și al Rezistenței". În spațiul de reculegere și rugăciune al muzeului am aprins o lumânare în memoria tuturor celor care au trecut la Domnul în celulele închisorii.

În continuare, Ne-am îndreptat către biserica "Înălțarea Sfintei Cruci" a comunității ucrainene, unde am fost întâmpinați de părintele vicar, precum și de mai multe grupuri de credincioși, veniți în procesiune alături de preoții lor, din comunele învecinate.

În încheiere, Am vizitat vechiul "Palat episcopal", care este astăzi sediul Protopopiatului Ortodox din Sighet, și unde am primit în mod solemn "Cheia orașului".

În drum spre Țara Oașului am vizitat Mănăstirea "Săpânța-Peri", cu hramul "Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil", unde am fost întâmpinați de obștea de maici a așezământului, dar și de credincioși din comuna Săpânța.

Am încheiat cea de-a doua zi a vizitei Noastre prin sfințirea noului sediu și a paraclisului cu hramurile "Acoperământul Maicii Domnului" și "Sfântul Cuvios Stelian" ale Protopopiatului Ortodox din orașul Negrești Oaș, după ce înainte am fost întâmpinați de autoritățile județene și de primarii din Țara Oașului la "Poarta de intrare" în județul Satu Mare.

În a treia zi a vizitei, la finalul Sfintei Liturghii din capitala Țării Oașului, Ne-a fost acordat titlul de "Cetățean de onoare" al orașului

Ortodoxia maramureșeană Anul XVII, Nr. 17 / 2012

Negrești Oaș. Spre seara zilei am poposit la Catedrala ortodoxă cu hramul "Adormirea Maicii Domnului" din municipiul Satu Mare, unde am primit din partea Consiliului Local titlul de "Cetățean de onoare" al Municipiului Satu Mare.

Vă mulțumim pentru momentele de mare trăire duhovnicească prilejuite de târnosirea bisericii Mănăstirii Bârsana și a catedralei din orașul Negrești Oaș.

Vă felicităm pentru bogatul program al celor patru zile petrecute în Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului și pentru modul de organizare a evenimentelor legate de vizita Noastră.

Ne rugăm Mântuitorului Iisus Hristos, Păstorul și Păzitorul sufletelor noastre (I Petru 2, 25), să vă umple inima de bucuria credinței și a faptelor bune și să reverse din belșug binecuvântările Sale peste clerul și credincioșii din Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului.

Cu gratitudine și dragoste în Hristos Domnul

†DANIEL

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Acestor frumoase amintiri care au rămas în sufletul Preafericirii Sale, trebuia să li se ofere un răspuns și din partea celor care l-au primit, prin scrisoarea adresată de ierarhii Eparhiei noastre:

“Preafericite Părinte Patriarh,

A trecut mai puțin de o lună de la vizita canonică și pastorală pe care ați făcut-o între zilele de 29 iunie și 2 iulie a.c., în Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului.

Lumina și căldura, pacea și binecuvântarea acelor zile s-au revărsat cu prisosință peste întreg teritoriul canonic al Eparhiei noastre, peste fiecare parohie și mănăstire, prin preoții, monahii și credincioșii prezenți la cele două evenimente mari: târnosirea bisericii Mănăstirii Bârsana, cu hramul „Soborul Sf. 12 Apostoli” și târnosirea Catedralei din

Negrești Oaș, cu hramul „Duminica Tuturor Sfinților”, dar și prin cei prezenți la celelalte popasuri duhovnicești de la Memorialul din Sighet, biserica ucraineană, Palatul episcopal (sediul Protopopiatului Sighet), Mănăstirea Săpânța Peri, noul sediu al Protopopiatului Oaș și Catedrala „Adormirea Maicii Domnului” din Municipiul Satu Mare.

Bucuria și dragostea cu care au așteptat sosirea Preafericirii Voastre, ierarhii, autoritățile județene și locale, preoții și credincioșii, s-a putut vedea cu prisosință la cele două întâmpinări de la Mara (poarta de intrare în Țara Maramureșului Voievodal) și Huta Certeze (poarta de intrare în Țara Oașului).

Primirea plină de dragoste și entuziasm, atât la sosire cât și prin localitățile pe unde am trecut, se explică prin faptul că, dreptcredincioșii din această parte de țară, oameni muncitori și harnici, cu mare fidelitate față de Biserica Ortodoxă și cu multă iubire față de slujitorii ei, nu se pot bucura prea des de vizita și binecuvântarea Patriarhului României. Când Dumnezeu rânduieste o astfel de binecuvântare, poporul Său, fiind în multă și îndelungată așteptare își revărsă dragostea, bucuria și ospitalitatea peste marginile sufletului bun, blând și credincios, primindu-i pe oaspeții așteptați ca pe trimișii Lui. Așa s-au manifestat fiii și fiicele Eparhiei noastre, cu ocazia vizitei Preafericirii Voastre și dăm slavă lui Dumnezeu, mulțumindu-I pentru aceasta.

Dorim, de asemenea, să Vă mulțumim Preafericirii Voastre pentru că ați ales și ați așezat în programul dens și plin de responsabilități pe care-l aveți, Maramureșul și Sătmarul, spre a face această ostenitoare „Călătorie Apostolică” în Nord-Vestul României și a patrona cele două evenimente mari, care s-au înscris cu litere de aur, nu numai în istoria Episcopiei Maramureșului și Sătmarului, ci și în istoria Bisericii Ortodoxe Române.

Vă mulțumim, Preafericirea Voastră pentru cuvântul ziditor și plin de mesaj profund, ancorat în istoria bisericească și românească a acestor ținuturi, pentru frumusețea soborului de ierarhi ce V-au înconjurat la cele două evenimente, pentru aprecierile făcute, distincțiile și diplomele acordate ctitorilor și binefăcătorilor celor două biserici și, nu în ultimul rând, Vă mulțumim pentru

bucuria și mângâierea pe care ați făcut-o credincioșilor maramureșeni și sătmăreni, apreciindu-i cu dragoste părintească și împărtășindu-le patriarhala binecuvântare pentru primirea voievodală pe care V-au făcut-o, îmbrăcați în straiile lor unice de sărbătoare, de la mic la mare, plini de bucurie și lumină pe fețe și în suflete.

Vă mulțumim, de asemenea, pentru scrisorile de apreciere ce ați binevoit a ni le trimite după reîntoarcerea la București, nouă ierarhilor, maicii starețe de la mănăstirea Bârsana, părintelui protopop al Oașului, precum și celor care au contribuit la buna desfășurare și deosebita înfrumusețare a acestor evenimente.

În finalul acestor gânduri, care izvorăsc din adâncul inimii noastre, deoarece pe 22 iulie aveți un moment aniversar în viața Preafericirii Voastre, îngăduiți-ne, încă de pe acum, să Vă urăm cu toții: ierarhi, preoți, monahi și credincioși din această Eparhie, într-un gând și într-un cuget: „Întru mulți, rodnici și binecuvântați ani!”. Să Vă dăruiască Hristos, Arhiereul cel veșnic, putere și deplină sănătate, să îndepliniți visul de secole al poporului român ortodox, acela de a avea o Catedrală Națională, a mântuirii neamului.

Cu nădejdea că Dumnezeu Cel în Treime slăvit, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh ne va mai dărui astfel de zile pline de lumină și binecuvântare și va rându-i, din când în când, să reveniți în Episcopia Maramureșului și Sătmarului, cu ocazia unor evenimente bisericești importante, Vă facem smerită metanie, asigurându-Vă de statornicia și neîmpuținata noastră dragoste fiiască și frățească, îmbrățișându-Vă întru Hristos Domnul.

Baia Mare,
19 Iulie 2012

JUSTINIAN
Arhiepiscopul Maramureșului și Sătmarului

IUSTIN SIGHETEANUL
Arhiereu – vicar

**Preafericitul Părinte Patriarh Daniel,
Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Justinian și Preasfințitul Iustin Sigheteanul
reprezențați în pictura bisericii Mănăstirii Bârsana**

TABLE OF CONTENTS

I. EDITORIAL

- Drd. Stelian GOMBOȘ**, Speaking about the Church between lecture and speech or word, in a Christian spirit, of *Romanian People's Salvation Cathedral*.....9

II. DIOCESES AND UNIVERSITY CHRONIC -2012

1. Gleanings of diocesan, university and cultural chronicle of Baia Mare 2012 19
2. Leading university teachers.....48
3. Permanent and associates teachers of the Domain of Orthodox Theology.....49
4. Licensees in Pastoral Orthodox Theology 2012 49
5. Licensees in didactic Orthodox Theology 2012 50
6. Graduates of the 2012 Master courses 51
7. Students of the T.O.P. Specialization 2012-2013 51
8. Students of the T.O.D. Specialization 2012-2013 51
9. Master students - Christian Theology and European Spirituality 2012-2013..... 56

III. EVENTS & NEWS

1. *Message of The Beatitude Patriarch Daniel* -BOR Patriarch addressed to students, parents and teachers during the 2012-2013 school year start.....61
2. Anniversary octogenarian stopover -Prof. Dr. Nuțu ROȘCA 63
3. Happy Birthday, Dear Sir Nuțu Rosca 65
4. Adress to the City Council of Sighetu Marmatiei 67
5. **Pr. Lecturer dr. Vasile BORCA**, *Obstacles to the reestablishment of the Diocese of Maramures interwar period* 69
6. **Justiniana SABADĂȘ**, *Half a millennium from the Romanian Country enthronement of the Holy Prince Neagoe Basarab* 77
7. **Pr. Conf. univ. dr. Adrian Gh. PAUL**, *The Fifth National Congress of the Faculty of Orthodox Theology from Romania* 89
8. **Arhim. dr. Macarie Motogna**, *Centenary Nicolae Steihardt*.....97
9. **Pr. dr. Cristian Stefan**, *Happiness of the confession of Christ*.....99
10. **Pr. dr. Vasile BORCA**, *Pastorals of Arhibischof Justinian* 105

**IV. PROBLEMS IN PRESENT: ANNIVERSARY YEAR 2012 –
SACRAMENT OF HOLY UNCTION
AND ARE OF PATIENTS**

1. **Pr. conf. univ. dr. Adrian Gh. PAUL**, *Sacrament of Holy Unction, means of spiritual and bodily healing*.....111
2. **Pr. lect. univ. dr. Marius NECHITA**, *Ways of church involvement in assisting and nursing*.....127
3. **Asist. univ. drd. Eusebiu BORCA**, *Disease-cause of sin. Spiritual meanings of leprosy in Origen's Homilies on the Book of Leviticus* 135

**V. CENTENARY NICOLAE STEINHARDT
– THE MONK FROM ROHIA**

1. *Message of His Beatitude Patriarch Daniel, The Patriarch of Romania* 159
2. **Î.P.S. Andrei**, *I was born into the world to give, to give myself, to everyone who anytime - bishop Post* 161
3. *Journal of heroism and holiness* 163
4. *Room 18. Jilava detention. The beginning of happiness*.....170
5. *Rohia-perpetuation of happiness* 187
6. **P.S. Justin Sigheteanul**, *Monk Nicholae Delarohia -Scholar confessor*....201
7. **Î.P.S. Justinian Chira**, *"This is an Israeli in whom is no guile"* 209

**VI. EXCEPTIONAL EVENT IN THE ORTHODOX DIOCESE
OF MARAMURES AND SATMAR**

A. MARAMURES- HEARTH KEEPER OF ORTHODOX SPIRITUALITY

1. Receiving the Patriarch of Romania 227
2. At the gate of princely Maramures.....227
3. His Beatitude Patriarch Daniel at Barsana 233
4. Consecration of the new church
of the Monastery Barsana 235
5. Divine Liturgy celebrated by the Patriarch of Romania
Monastery Barsana 237

B. STOPS IN MARAMURES COUNTRY

1. At Sighetu Marmatiei Memorial 251

Ortodoxia maramureșeană Anul XVII, Nr. 17 / 2012

2. At the Ukrainian church in Sighet	263
3. Bishop's Palace in Sighet	269
4. At Peri Săpâța Monastery	275

C. PATRIARCH OF ROMANIA ON THE FIELDS OF SATU MARE

1. Reception in the Oas-Land	279
2. Blessing of the new headquarters of Oas Deanery	281
3. Sanctification of the Negresti Oas Cathedral	285
4. Hierarchical Divine Liturgy	291
5. First patriarchal visit in Satu Mare	305

Ortodoxia maramureșeană Anul XVII, Nr. 17 / 2012

Revista
ORTODOXIA MARAMUREȘEANĂ

apare **anual**

cu binecuvântarea

Înaltpreasfinției Sale, **JUSTINIAN CHIRA**,
Arhiepiscopul Maramureșului și Sătmarului

și

a Preasfinției Sale **JUSTIN HODEA Sigheteanul**,

Arhiereu-vicar
al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului

